

Tartalomjegyzék

I. Az Alaptörvényhez és annak módosításaihoz tartozó indokolások

Végző előterjesztői indokolás Magyarország Alaptörvényének tizenkettedik módosításához	1428
--	------

II. Törvényekhez tartozó indokolások

Végző előterjesztői indokolás a nemzeti szuverenitás védelméről szóló 2023. évi LXXXVIII. törvényhez	1431
Végző előterjesztői indokolás a Hungary Helps Programról szóló 2023. évi LXXXIX. törvényhez	1435
Végző előterjesztői indokolás a harmadik országbeli állampolgárok beutazására és tartózkodására vonatkozó általános szabályokról szóló 2023. évi XC. törvényhez	1440
Végző előterjesztői indokolás a közbiztonság megerősítése és a migráció elleni küzdelem érdekében szükséges törvények módosításáról szóló 2023. évi XCI. törvényhez	1498
Végző előterjesztői indokolás a köznevelés területén alkalmazandó diszkriminációellenes intézkedésekről szóló 2023. évi XCII. törvényhez	1516
Végző előterjesztői indokolás az egyes agrártárgyú törvények deregulációs szempontú módosításáról szóló 2023. évi XCIII. törvényhez	1517
Végző előterjesztői indokolás az egyes agrártárgyú törvények módosításáról szóló 2023. évi XCIV. törvényhez	1520
Végző előterjesztői indokolás az igazságosabb és arányosabb önkormányzati választások érdekében egyes választási tárgyú törvények módosításáról szóló 2023. évi XCV. törvényhez	1545
Végző előterjesztői indokolás az igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2023. évi XCVI. törvényhez	1547
Végző előterjesztői indokolás a büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódóan egyéb törvények módosításáról szóló 2023. évi XCVII. törvényhez	1566
Végző előterjesztői indokolás a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatalról szóló 2013. évi XXII. törvény és az energiahatékonyságról szóló 2015. évi LVII. törvény módosításáról szóló 2023. évi XCVIII. törvényhez	1597
Végző előterjesztői indokolás az egyes energetikai tárgyú és kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2023. évi XCIX. törvényhez	1600

III. Kormányrendeletekhez tartozó indokolások

Végző előterjesztői indokolás a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet módosításáról szóló 598/2023. (XII. 21.) Korm. rendelethez	1619
---	------

V. A Kormány tagjainak rendeleteihez tartozó indokolások

Végző előterjesztői indokolás a Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanácsnál működő Közösségi Marketing Alapba történő befizetéséről szóló piacszerzési intézkedés kiterjesztéséről szóló 153/2023. (XII. 21.) AM rendelethez	1620
--	------

I. Az Alaptörvényhez és annak módosításaihoz tartozó indokolások

Végső előterjesztői indokolás

Magyarország Alaptörvényének tizenkettedik módosításához

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

A javaslat célja egyrészt a honvédelemmel, a Magyar Honvédséggel kapcsolatos alaptörvényi rendelkezések módosítása, másrészt a digitális állampolgársággal és az idegenrendészeti joganyag változásával összefüggő módosítások átvezetése. Tartalmazza továbbá a Javaslat a szuverenitásvédelem érdekében szükséges kiegészítést is.

1. A javaslat támogatja a demokratikus elszámoltathatóságot, a szabad és tisztességes választásokat azáltal, hogy egy olyan szerv létrehozását irányozza elő, amely tevékenységével hozzájárul Magyarország alkotmányos önazonosságának védelméhez. E független szerv az állami, társadalmi és politikai döntéshozatali folyamatokba való külföldi beavatkozásokat, valamint a választási folyamatok befolyásolására irányuló, külföldről támogatott tevékenységeket hivatott vizsgálni.
2. A javaslat a Magyar Honvédség hivatásos állományú tagjai jogállását érintő kérdések szabályozása tekintetében a Kormánynak eredeti jogalkotói hatáskört állapít meg, és lehetővé teszi azt is, hogy e körben az alapvető jogokat és kötelezettségeket érintő szabályokat – az Alaptörvény más, ehhez kapcsolódó garanciáját megtartva – törvény helyett kormányrendelet rendezze. Rögzítésre kerül továbbá, hogy a jogállással összefüggésben szakszervezet nem hozható létre, az egyéb érdek-képviselői szervezetekre vonatkozó szabályokat pedig szintén kormányrendeleti szabályozás tartalmazza. Kiemelendő ugyanakkor, hogy a Magyar Honvédség működésére vonatkozó sarkalatos törvényi szabályozási kötelezettséget a módosítás nem érinti.
3. Az Alaptörvény XXVI. cikkének kiegészítése mögött az a felismerés áll, hogy az információs és kommunikációs technológiák fejlődése életünk gyökeres átalakulását hozza magával. Az állam és a társadalom kapcsolatának digitális térbe helyezése, a modern kormányzati digitális felületek és szolgáltatások létrehozása érdekében az Alaptörvény módosítása a következőkről rendelkezik:

A digitális állampolgársággal kapcsolatban rögzíti, hogy az ügyek digitális intézéséhez az állam mindenki számára egy egyedi, tartós azonosítót biztosít, amely általánosan használható, és mindenki önként döntheti el, hogy használja-e. Ezen felül maga az Alaptörvény ad a digitális ügyintézésrel összefüggő adatkezelésre vonatkozó kormányrendeleti felhatalmazást.

4. Az idegenrendészeti joganyag újraszabályozása miatt szükséges a választójog kapcsán a „huzamos tartózkodásra jogosultság” terminológia bevezetése.
5. Ezen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 18. § (3) bekezdése [figyelemmel a Jat. 1. § (3) bekezdésére is], valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés a) pontja alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

1.

Az általános indokolásban foglalt célok megvalósítása érdekében a szuverenitás védelmét ellátó független szerv felállítására vonatkozó rendelkezés. E szerv természetesen nem egyedülként látja el az alkotmányos önazonosság részét képező [vö. 32/2021. (XII. 20.) AB határozat] szuverenitás védelmét, de az e célokra létrehozott szerv külön sarkalatos törvényben meghatározott eljárásrend szerint lesz jogosult vizsgálni a külföldi beavatkozásokat.

2.

Az Alaptörvény XXVI. cikkének módosítására annak érdekében van szükség, hogy egyértelműen kifejezze azt az államcél, hogy Magyarországon az állam elősegíti a digitalizációt és az ehhez kapcsolódó technológiai megoldások alkalmazását, ennek keretében a közigazgatási ügyvitel digitális térbe helyezését, amelyhez az állampolgárai számára egy egyedi, tartós azonosítót biztosít.

Az ügyek digitális ügyintézéshez szükséges szabályozási és informatikai környezet – amely ma már egyre több ügy intézését és szolgáltatás igénybevételét teszi lehetővé akár együttesen, egy adott élethelyzethez igazodva – gyorsan változó, rugalmas kereteket igényel. Ehhez igazodóan szükséges az, hogy maga az Alaptörvény adja meg az e szabályozási körben a személyes, valamint annak nem minősülő adatok kezelésével összefüggő kormányrendeleti szintű szabályok megalkotására vonatkozó felhatalmazást.

Az állam a digitális térben történő ügyintézéshez mindenki számára egy egyedi és tartós azonosítót biztosít, összhangban az Európai Unió digitális személyazonosságra vonatkozó szabályozása tartalmával.

A modern korban megfigyelhető társadalmi változásokra tekintettel az Alaptörvény módosításának célja a digitális ügyek intézésének elősegítése, amely során az érintett személynek lehetősége van a digitális állampolgárság választására. E lehetőség ugyanakkor nem eredményezi azt, hogy minden egyes egyedi eljárásnál vagy eljárási cselekménynél újabb döntési jogosultságot biztosítson a jogi szabályozás.

3.

A honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2021. évi CXL. törvény első normatív rendelkezése a honvédelem nemzeti ügynek minősítésével annak jelentőségét hagyományosan a honvédelmi és szövetségi katonai feladatok közös kiinduló pontjaként tételezi. A megváltozott biztonságpolitikai kihívásokra reflektálva a honvédelmi intézményrendszerrel együttműködő szervezetrendszerek összehangolt fejlesztésének megalapozása érdekében a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló 2021. évi XCIII. törvény Magyarország védelme és biztonsága nemzeti ügynek minősítését tartalmazza.

A javaslat tehát az eddig sarkalatos törvényben – a honvédelemről szóló törvényben [lásd a 2011. évi CXIII. törvényt, a 2021. évi CXL. törvényt] – meghatározott, a honvédelem alapjaiként azonosítható alapvető emeli fel alaptörvényi szabályozási szintre. Az Alaptörvény alapelveként rögzíti a jövőben, hogy a haza védelme nem kizárólag az állam (ideértve az állam szerveit, különösen a Magyar Honvédséget), hanem az egész nemzet ügye, amelyhez kapcsolódnak az Alaptörvény XXXI. cikkében szereplő az ország lakosságát, a magyar állampolgárokat, szervezeteket terhelő honvédelmi kötelezettségek.

4.

A javaslat a Magyar Honvédség hivatásos állományú tagjainak jogállási szabályrendszerét a Kormány eredeti jogalkotói hatáskörébe utalja azzal, hogy értelemszerűen a részletszabályok megalkotására a miniszter részére a Kormány rendelete felhatalmazást adhat.

A javaslat értelmében az Országgyűlésnek tartózkodnia kell azon rendelkezések törvényi rögzítésétől, amelyek az alkotmányos követelményekre tekintettel a Kormány rendeletében is szabályozhatóak. A szabályozás ezzel biztosítja a Kormány számára egy hatékony és a változó kihívásokat eredményesen lekövetni képes jogállási rendelet megalkotását.

A javaslat alapján a Magyar Honvédség hivatásos állományú tagjainak a jogállásukkal összefüggő alapvető jogaira és kötelezettségeire vonatkozó szabályok a Kormány eredeti jogalkotói hatáskörben kiadott rendeletében is rendezhetők. Ennek eredményeképpen a Kormány olyan szabályokat is rendezhet kormányrendeletben, amit e módosításig kizárólag törvény rendezhetett. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése általános szabályként rögzíti az alapvető jogok és kötelezettségek rendszerének a törvényi szintű szabályozását, amelyhez képest a javaslat eltérő jogforrási szinten kívánja biztosítani a honvédek jogállása tekintetében az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályozás lehetőségét. Lényeges, hogy a javaslat az alapvető jogok szabályozásához és különösen a korlátozásához kapcsolódó, az Alaptörvény más rendelkezéseiben szereplő garanciális szabályokat nem írja felül: különösen az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdéséből és más alaptörvényi rendelkezésekből következő követelményeknek meg kell felelni a kormányrendeleti szabályoknak is. Rögzítésre kerül továbbá, hogy a jogállással összefüggésben szakszervezet nem alakulhat és tevékenykedhet, az egyéb érdek-képviselői szervezetekre vonatkozó szabályokat pedig szintén kormányrendeleti szabályozás tartalmazza.

A kormányrendeleti jogforrás a Magyar Honvédség hivatásos állományú tagja esetében a jogállását érintő alapvető jogokat a jövőben is más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozhatja.

5.

Az átmeneti rendelkezés egyértelműsíti, hogy összhangban az idegenrendészeti joganyag váltoásaival, az új terminológia 2024. március 1-jétől alkalmazandó, ezen időpontig a bevándorolt, illetve letelepedett jogállás irányadó a választójog szempontjából.

6.

Az idegenrendészeti joganyag újraszabályozásával kapcsolatban meghaladottá vált a „letelepedett” és a „bevándorolt” fogalmak alkalmazása, ezért szükséges a választójog kapcsán a „huzamos tartózkodásra jogosultság” terminológia bevezetése. Hangsúlyozandó, hogy a terminológia változása – a kapcsolódó törvényi szabályozás alapján – nem érinti a jelen módosítás hatálybalépésekor bevándoroltként vagy letelepedettként elismert személyek választójogát.

7.

Hatályba léptető rendelkezések.

II. Törvényekhez tartozó indokolások

Végső előterjesztői indokolás

a nemzeti szuverenitás védelméről szóló 2023. évi LXXXVIII. törvényhez

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

Az Országgyűlés Nemzetbiztonsági Bizottsága az elmúlt időszakban a Nemzeti Információs Központ a 2022. évi magyar országgyűlési választások külföldi befolyásolásával összefüggő jelentéseinek a nyilvánosságra hozatalát kezdeményezte. Ezek az immár mindenki számára elérhető dokumentumok egyértelműen rögzítik, hogy mely országokból, milyen külföldi szervezetektől érkeztek külföldi támogatások Magyarországra. Ezeket a külföldi megbízók egyértelműen arra használták, hogy általuk politikai befolyást szerezhessenek és a magyar választói akaratot befolyásolják, ami nemcsak a politikai korrupció fogalmát meríti ki, hanem egyúttal Magyarország szuverenitását is sérti, veszélyezteti.

Az Európai Unióban is egyre nagyobb hangsúly helyeződik a külföldi beavatkozásokkal szembeni fellépésre, valamint a szabad és tisztességes választások megóvása érdekében a leplezett külföldi befolyás leküzdése érdekében tett lépésekre. Az Európai Parlament többek között ezzel a céllal hozta létre Az Európai Unió valamennyi demokratikus folyamatába történő külföldi beavatkozással, többek között a félretájékoztatással foglalkozó különbizottságát (INGE). Az INGE 2023 áprilisában kiadott jelentése is felhívja a tagállamokat arra, hogy ismerjék el, hogy a külföldi beavatkozás, beleértve a dezinformációt is, nemzeti és határokon átnyúló biztonsági fenyegetést jelent. A jelentés arra is figyelmeztet, hogy ezen külföldi beavatkozások nem kizárólag a választási folyamatok befolyásolására irányulnak, hanem a demokratikus folyamatok aláásására is. De nem csak az Európai Parlament hívta fel ezen jelenségekre és a velük szemben való közös fellépés fontosságára a figyelmet, hiszen az Európai Unió Bizottsága is kezdeményezett olyan egyeztetési folyamatokat a tagállamok között, amelyek a demokratikus elszámoltathatóságot, a szabad és tisztességes választásokat hivatottak előmozdítani azáltal, hogy a javaslatok révén átláthatóbbá válnak az érdekképviselési tevékenységek, valamint az állami és társadalmi döntéshozatali folyamatok befolyásolására irányuló tevékenységek. Ezen kívül az Európai Unió több tagállamában működnek olyan állami szervezetek, hatóságok, amelyek célja a külföldi országok általi befolyásolási kísérletek, dezinformációs tevékenységek feltérképezése, valamint a demokratikus vita és a politikai döntések befolyásolása kapcsán támasztott transzparencia követelményének érvényre juttatása.

A más állam, külföldi szerv, szervezet érdekében végzett tevékenység alapja a transzparencia, és amennyiben ezen tevékenységek átlépik a jogszabályok által biztosított kereteket, úgy azokkal szemben hatékony és szigorú fellépésre van szükség az illetékes szervek részéről.

Mindezen megfontolások figyelembevételével indokolt egy olyan szervezet létrehozása, amelynek elsődleges feladata, hogy átláthatóvá tegye a különböző választási és társadalmi döntéshozatali folyamatokat, beazonosíthatóvá tegye azon szereplőket, akik részt vesznek ezek, valamint a választói akarat befolyásolásában. A javaslattal létrehozásra kerülő Szuverenitásvédelmi Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) az alkotmányos önzonosság védelme érdekében az Alaptörvény R) cikk (4) bekezdése alapján létrehozott olyan független szerv, amely feltárja és vizsgálja a más állam, külföldi szerv, szervezet érdekében végzett érdekképviselési, dezinformációs, valamint az állami és társadalmi döntéshozatali folyamatok befolyásolására irányuló tevékenységeket – ha azok Magyarország szuverenitását sérthetik vagy veszélyeztethetik –, valamint azon szervezeteket, amelyek külföldről támogatott tevékenysége a választások, illetve a választói akarat befolyásolására, vagy ilyen tevékenységek támogatására irányul.

A Hivatal e szervekről és az általuk folytatott tevékenységekről – a vizsgált szerv tájékoztatása mellett – eseti és éves jelentést tesz közzé, széleskörű vizsgálati jogkörrel rendelkezik a vizsgált tevékenységek vonatkozásában, továbbá amennyiben olyan tényt állapít meg, vagy körülményt észlel, amely miatt szabálysértési eljárás, büntetőeljárás vagy más hatósági eljárás kezdeményezésének vagy lefolytatásának lehet helye, e célból az eljárás lefolytatására jogosult szervet tájékoztatja, így a rendelkezésére álló információk révén hozzájárulhat más hatóságok eljárásaihoz,

tevékenységéhez. Emellett a Hivatal – kutatóintézetén keresztül – elemzi más országoknak a szuverenitás védelme érdekében meghozott intézkedéseit, jogösszehasonlító tevékenységet végez, szakmai konferenciákat szervez, valamint javaslatokat fogalmaz meg a Kormány felé.

A Hivatal létrehozásán túl indokolt továbbá a hatályos, választáson induló jelöltekre és jelölőszervezetekre vonatkozó finanszírozási szabályok módosítása is a külföldi befolyásszerzés megelőzése, megakadályozása érdekében. Ennek érdekében a Büntető Törvénykönyvbe bevezetésre kerül egy új tényállás, a választói akarat tiltott befolyásolása, valamint betiltásra kerül a választói akarat befolyásolása vagy ennek megkísérlésére irányuló tevékenység folytatása céljából nyilvánvalóan külföldről érkező támogatás felhasználása.

Ezen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (3) bekezdése, valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés a) pontja alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

1. §, 27. §, 30. §

A Hivatal működési és költségvetési függetlenségét garantáló szabályok.

2. §

A Hivatal elemző, értékelő és javaslattevő tevékenységével összefüggésben saját módszertant alakít ki, elemzi a nemzeti szuverenitás érvényesülését, javaslatokat dolgoz ki, véleményezi a jogállását érintő jogszabályok tervezetét, évente nemzeti szuverenitásjelentést készít, valamint kutatási tevékenységet végez.

3. §, 6. §

A Hivatal feltérképezi és vizsgálja a más állam, – jogi státuszától függetlenül – külföldi szerv, szervezet vagy természetes személy érdekében végzett érdekképviselési tevékenységeket, e feladata azonban nem terjed ki a külképviseletek, valamint a szakmai érdekképviselési szervezetek által végzett tevékenységekre. A Hivatal feltérképezi és vizsgálja továbbá az információk manipulálására irányuló és dezinformációs tevékenységeket, valamint a demokratikus vita, illetve az állami és társadalmi döntéshozatali folyamatok befolyásolására irányuló tevékenységeket. A Hivatal feladata a külföldről származó támogatás felhasználásával a választói akarat befolyásolására irányuló tevékenységet végző szervezetek feltérképezése, illetve azon szervezetek azonosítása, amelyek külföldről származó támogatás felhasználásával megvalósuló tevékenysége befolyást gyakorolhat a választások kimenetelére.

E feladatai ellátása során a Hivatal egyedi ügyeket is vizsgál, ezen vizsgálatok eredményét, valamint az éves tevékenysége során feltárt tényeket, az ezeken alapuló megállapításokat és következtetéseket jelentés formájában közzéteszi honlapján.

4–5. §

A Hivatal az átláthatóság érvényesülése érdekében együttműködik minden állami szervvel a nemzeti szuverenitás védelmének előmozdítása érdekében és megállapodást köthet állami szervekkel és nem állami szervekkel a feladatai ellátáshoz szükséges tájékoztatás nyújtása érdekében.

7–9. §, 24. §, 26. §, 35. §

A Hivatal széleskörű vizsgálati jogosítványokkal rendelkezik a vizsgált szervezetek, az állami és önkormányzati szervek, továbbá más, az adott ügyben érintett szervezetek és személyek tekintetében. A Hivatal megkeresésének a megkeresett szervek, szervezetek és személyek a Hivatal által megállapított határidőn belül kötelesek eleget tenni tájékoztatás nyújtásával, illetve adatszolgáltatással. A Hivatal a vizsgálat keretein belül – a törvény által meghatározott adatkör kivételével – minősített adatnak minősülő adatot, valamint adótitkot is megismerhet.

Ha a megkeresett szerv, szervezet vagy személy tájékoztatási, illetve adatszolgáltatási kötelezettségének nem tesz eleget, ennek tényét a Hivatal vizsgálata során rögzíti, és azt az éves jelentésében külön kiemeli.

Ezen felül a Nemzeti Információs Központ a Szuverenitásvédelmi Hivatal tevékenységét hírigény-teljesítéssel segíti.

10. §

A Hivatal által végzett vizsgálatokban nem vehet részt az a személy, akinek bármilyen érdekeltsége állhat fenn a vizsgált szervezettel összefüggésben.

11. §

Amennyiben a Hivatal olyan tényt állapít meg, vagy körülményt észlel, amely miatt szabálysértési eljárás, büntetőeljárás vagy más hatósági eljárás kezdeményezésének vagy lefolytatásának lehet helye, e célból az eljárás lefolytatására jogosult szervet a tudomására jutott adatokról, tényekről tájékoztatja.

12. §

A Hivatal elnöke indokolt esetben kezdeményezheti, hogy az Országgyűlés nemzetbiztonsággal foglalkozó állandó bizottsága tárgyalja meg jelentését, valamint hallgassa meg az ellenőrzött szervezet vezetőjét.

13. §

A Hivatal kutatóintézetet hoz létre, amely önálló tudományos tevékenységet végez, elemzi más országoknak a szuverenitás védelme érdekében meghozott intézkedéseit, jogösszehasonlító tevékenységet végez, szakmai konferenciákat szervez.

14–17. §, 31. §

E rendelkezések rögzítik a Hivatal elnöke és elnökhelyettese kinevezésének, összeférhetetlenségének, vagyonnyilatkozat tételének, megbízatása megszűnésének, illetve megszüntetésének, valamint az elnök mentelmi jogának a szabályait. Tekintettel arra, hogy az elnök vagyonnyilatkozatának közzétételére és kezelésére vonatkozóan az országgyűlési képviselők vagyonnyilatkozatára vonatkozó szabályok alkalmazandók, az elnök vagyonnyilatkozatát az Országgyűlés honlapján kell közzétenni. A Hivatal elnökét az országgyűlési képviselőkkel azonos mentelmi jog illeti meg. A Hivatal elnöke mentelmi jogának a felfüggesztéséről az Országgyűlés a jelen lévő képviselők kétharmadának szavazatával dönt.

18. §

E rendelkezések meghatározzák a Hivatal elnökének feladatait, valamint az elnök helyettesítésére vonatkozó szabályokat.

19. §

A Hivatal elnökének és elnökhelyettesének díjazására és juttatásaira vonatkozó szabályok.

20. §, 36–37. §

A javaslat értelmében a Hivatalnál foglalkoztatottak jogviszonyára – az e törvényben foglalt eltérésekkel – a különleges jogállású szervekről és az általuk foglalkoztatottak jogállásáról szóló 2019. évi CVII. törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

21. §

Hatályba léptető rendelkezés.

22. §

A Hivatal elnökének első alkalommal történő kinevezésére vonatkozó átmeneti rendelkezések.

23. §

Sarkalatossági záradék.

25. §, 28–29. §, 32–34. §

A javaslat alapján az önkormányzati választáson jelölő szervezetként induló szervezetek – a pártok finanszírozására vonatkozó hatályos szabályokhoz hasonlóan – külföldi támogatást és belföldi jogi személytől, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezettől származó támogatást, névtelen adományt vagy ezekből származó vagyonelemet az adott választás vonatkozásában nem használhatnak fel. Nem folytathatnak továbbá külföldi támogatásból a választói akarat befolyásolására vagy ennek megkísérlésére irányuló tevékenységet az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az Európai Parlament tagjainak választásán induló jelöltek sem.

A 25. § kiegészíti azt az esetkört, amikor az adóhatóságnak törölnie szükséges a kedvezményezett jogalanyt az szja 1%-os felajánlásra jogosultak nyilvántartásból, vagyis ha a civil szervezet megszegi az e javaslattal meghatározott finanszírozási szabályokat, akkor az adóhatóságnak intézkedési kötelezettsége keletkezik.

A 28. § az Állami Számvevőszék számára az e javaslatban foglalt ellenőrzésére új feladat- és hatáskört állapít meg.

A 29. § alapján a bíróság az Állami Számvevőszék indítványa alapján megvizsgálja, hogy a közhasznú szervezet megsértette-e az e javaslat szerinti finanszírozási szabályokat. Ha a közhasznú civil szervezet e szabályokat megsértette, a bíróság a közhasznú jogállás megszüntetéséről határoz.

A 32. § egy új bűncselekményt konstituál a jelölő szervezetek és a jelöltek tekintetében. A jelölő szervezet tagja, felelős személye vagy vezető tisztségviselője, továbbá a jelölt, aki nyilvánvalóan külföldről származó támogatás felhasználásával megszegi a pártfinanszírozási vagy az újonnan bevezetett, az egyesületek, jelöltek finanszírozására vonatkozó szabályokat, büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető, emellett pedig vele szemben kötelezően alkalmazni kell a foglalkozástól eltiltás mellékbüntetését. A javaslat továbbá egyértelművé teszi, hogy a külföldi támogatás tilalmára vonatkozó szabályok szándékos kijátszása esetén, az ily módon biztosított vagyoni előny tényleges felhasználója a jelölt, a jelölő szervezet lesz, így a jogellenes vagyoni előny felhasználójaként a jelölt, a jelölő szervezet tagja, felelős személye vagy vezető tisztségviselője büntetőjogi felelőssége megállapítható. A kijátszásra irányuló megállapodás tényállási elemmé válása okán a vagyon eredetét leplező megállapodást kötő másik fél a büntetendő cselekmény – a felhasználás – tekintetében részesi magatartást valósít meg, amely a büntetőjog általános szabályai szerint az elkövetővel azonos módon büntethető [Btk. 14. § (3) bekezdés]. A javaslat emellett meghatározza a tiltott külföldi támogatás büntetőjogi fogalmát.

A pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló 1989. évi XXXIII. törvény alapján a párt nem fogadhat el más államtól, külföldi szervezettől – jogi státusától függetlenül – és nem magyar állampolgár természetes személytől, továbbá belföldi jogi személytől, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezettől vagyoni hozzájárulást. A választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény módosítása értelmében a jövőben az önkormányzati választáson induló jelölő szervezetek sem használhatnak fel ilyen támogatásokat az adott választás vonatkozásában. A rendelkezések megszegése esetére mindkét törvény hasonlóan rendelkezik, vagyis ilyen esetben a párt vagy az egyesület a tiltott támogatás kétszeresét köteles megfizetni. A jogalkotó ugyanakkor kizárólag a külföldi támogatás felhasználását ítélte a nemzeti szuverenitás szempontjából olyan súlyúnak, hogy ahhoz büntetőjogi szankciót is társított.

A 33. § alapján az egyesület, amely önkormányzati választáson indulni kíván, a jelölő szervezetként való nyilvántartásba vétele során nyilatkozni köteles arról, hogy a választói akarat befolyásolása céljából nem fog tiltott külföldi támogatást, belföldi jogi személytől, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezettől származó támogatást, névtelen adományt vagy ezekből származó vagyonelemet felhasználni. A választási bizottság azt az egyesületet veszi nyilvántartásba jelölő szervezetként, amely e nyilatkozatot megtette. Az egyes (egyéni és listás) jelölteknek pedig arról kell nyilatkozniuk, hogy a választói akarat befolyásolása vagy ennek megkísérlésére irányuló tevékenység folytatása céljából külföldi támogatást vagy ebből származó vagyonelemet az adott választás vonatkozásában nem használhatnak fel.

Ezen követelmények teljesülését az Állami Számvevőszék ellenőrzi az adott választás vonatkozásában, akár visszamenőleg is, amennyiben a tiltott támogatás felhasználására a nyilvántartásba vételt megelőzően került sor, vagy akár a választásokat követően, amennyiben a tiltott támogatásból a választásokat követően történnek kifizetések. Abban az esetben, ha az egyesület vagy a jelölt e rendelkezéseket megszegi, akkor a felhasznált összeg kétszeresét kell megfizetnie az államnak. Amennyiben az egyesület vagy a jelölt e kötelezettségét határidőben nem teljesíti, a tartozást az állami adóhatóság az Állami Számvevőszék megkeresésére adók módjára hajtja be.

A § az egyidőben tartandó választások esetére tekintettel rendezi továbbá az egyes választási bizottságok és szavazatszámoló bizottságok megbízott tagjai megbízási idejét. A javaslat értelmében a jelölő szervezetek, illetve jelöltek az adott választáshoz kötötten az egyes választási bizottságokba és szavazatszámoló bizottságokba delegált tagjainak megbízása valamennyi, az adott választási bizottságba történő megbízás jogalapjaként figyelembe vehető jelöléshez, listaállításhoz kapcsolódó választás eredményének jogerőssé válásáig tart.

38. §

Az Integritás Hatóság jogosult a Szuverenitásvédelmi Hivatal elnöke és elnökhelyettese esetében is vagyonynyilatkozattal kapcsolatos eljárást kezdeményezni.

Végső előterjesztői indokolás a Hungary Helps Programról szóló 2023. évi LXXXIX. törvényhez

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

Magyarország üldözött keresztények megsegítésére irányuló, nemzetközi humanitárius és nemzetközi fejlesztéspolitikája egységesen az üldözött keresztények megsegítéséért és a Hungary Helps Program megvalósításáért felelős miniszter szakmai és tulajdonosi irányítása alá került. Szükségessé vált a nemzetközi fejlesztési együttműködésről és a nemzetközi humanitárius segítségnyújtásról szóló 2014. évi XC. törvény és a Hungary Helps Programról szóló 2018. évi CXX. törvény Hungary Helps Program keretében való egységes szerkezetben történő újrastrukturálása, a Hungary Helps Ügynökség Nonprofit Zártkörűen Működő Részvénytársaság szerepének megerősítése, melynek eredményeként a Hungary Helps Program immáron Magyarország üldözött keresztények megsegítésére irányuló tevékenységének és egyéb nemzetközi humanitárius és stabilitást erősítő tevékenységének, valamint nemzetközi fejlesztési tevékenységének keretprogramja.

Magyarország célja az, hogy az eddigieknél nagyobb mértékben vegye ki a részét a válságterületek, a migrációt kibocsátó országok és fejlődő országok stabilizálását szolgáló nemzetközi humanitárius segítségnyújtásból, stabilitást erősítő tevékenységből, valamint nemzetközi fejlesztéspolitikából. A Magyarország által foganatosított nemzetközi humanitárius politikának összhangban kell lennie a magyar Kormány általános prioritásaival és elveivel, ezért a magyar Kormány nemzetközi tevékenységének az emberi méltóság és emberi jogok egyetemes védelme mellett szolgálnia kell a keresztény kultúra, azaz a magyarság értékalapjainak védelmét, valamint a keresztény kultúrkörhöz tartozó veszélyeztetett közösségek megsegítését. Magyarország a nemzetközi fejlesztési együttműködési tevékenységét nemzetközi kötelezettségeivel összhangban, nemzeti érdekeit is tükröző külkapcsolatai alapján, az ország teherbíró képességének, valamint külpolitikai és külgazdasági prioritásainak figyelembevételével valósítja meg.

A nemzetközi fejlesztési együttműködés egyik legfontosabb multilaterális keretét – az Európai Unió és az ENSZ mellett – az OECD jelenti, amelynek Magyarország is tagja. Az OECD keretében megvalósuló fejlesztések elsősorban a fejlődő országok gazdasági fejlődését és jólétét szolgálják, azonban ez nem jelenti feltétlenül a forrásoknak közvetlenül a veszélyeztetett közösségek javára történő becsatornázását. Az elmúlt időszakban jelentkező válsághelyzetek, így a migrációs nyomás növekedése, valamint a helyi közösségek üldöztetése rámutatott arra, hogy a veszélyeztetett közösségek támogatása önálló keretek megteremtését igényli. Magyarország a veszélyeztetett közösségek támogatása terén követendő példával kíván eljárni.

A Hungary Helps Program kiszélesített alapelveinek gyakorlati megvalósítását jelen törvény hivatott biztosítani a következők szerint: a humanitárius válságok létének, kiváltó okainak és természetének feltárása és megnevezése, a közvetlen és helyben történő segítségnyújtás modellje, valamint a humanitárius válsággal fenyegetett közösségek helyben való maradása támogatásának az elve a prevenció révén. A törvény biztosítja, hogy gyorsan és hatékonyan jusson el a segítség az üldözöttekhez és a humanitárius katasztrófák áldozataihoz, valamint Magyarország a nemzetközi szinten meghatározó módon hozzájáruljon a migrációt is előidéző folyamatok megszüntetésében a helyben történő azonnali segítségnyújtással. A törvény biztosítja továbbá, hogy Magyarország a nemzetközi fejlesztési együttműködési tevékenységét a nemzetközi kötelezettségeivel összhangban, az ország teherbíró képességének, valamint külpolitikai, külgazdasági és vallásdiplomáciai prioritásainak figyelembevételével valósítsa meg.

Ezen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (3) bekezdése, valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdése a) pontja alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

1. §

Az általános indokolásban kifejtettek értelmében jogalkotási cél Magyarország nemzetközi fejlesztési együttműködési, a nemzetközi humanitárius segítségnyújtási és a stabilitást erősítő tevékenységeinek egységes keretek között, egymást erősítő módon történő megvalósítása. A Hungary Helps Program (a továbbiakban: Program) részét képező tevékenységek a fenti célnak megfelelően kerültek meghatározásra. A Program működtetése egyúttal nem képezheti akadályát a más jogszabályok alapján végzett azonos célú vagy eredményű feladatok ellátásának.

2. §

A törvény hatályának meghatározása.

3. §

A törvényben használt fogalmakat meghatározó értelmező rendelkezések.

4. §

A Program hatékony működtetése egységes miniszteri koordinálást igényel. A Program keretében nyújtott adományokkal és elszámolási kötelezettséggel nyújtott juttatásokkal kapcsolatos feladatokat a Hungary Helps Ügynökség Nonprofit Zártkörűen Működő Részvénytársaság (a továbbiakban: Ügynökség) látja el. Az Ügynökség alaptevékenységébe tartozik az adományokkal és elszámolási kötelezettséggel nyújtott juttatásokkal kapcsolatos feladatok ellátása, amely alkalmassá teszi a más jogszabályok alapján végzett azonos célú vagy eredményű tevékenységek keretében nyújtott adományokkal és elszámolási kötelezettséggel nyújtott juttatásokkal kapcsolatos feladatok ellátására is. A § megteremti annak lehetőségét, hogy az Ügynökség megbízás alapján közreműködjön a Programon kívül megvalósuló adományozás és elszámolási kötelezettséggel nyújtott juttatás lebonyolításában.

5. §

A Program hatékony megvalósítása érdekében szükséges a szakpolitikai fejlesztések összehangolása, valamint egységes végrehajtási stratégia kialakítása és annak rendszeres felülvizsgálata. A § a minisztert hatalmazza fel a Program szakpolitika stratégiai irányainak meghatározására. A miniszter a Kormány által elfogadott nemzetközi humanitárius segítségnyújtási stratégiák és szakpolitikai koncepciók figyelembevételével alakítja ki a Program stratégiáját.

6. §

A Program megvalósítása során a civil szervezetekkel és a más társadalmi partnerekkel való együttműködés hozzájárul a tudatos társadalmi felelősségvállalás megerősítéséhez, valamint az együttműködés a Programmal kapcsolatos társadalmi párbeszédre is lehetőséget biztosít. A gazdasági szereplők bevonása a Program megvalósításába szintén erősíti a társadalom szerepvállalását, valamint ily módon a gazdasági szereplők tapasztalatai, illetve erőforrásai is hasznosíthatók. A hivatásos katasztrófavédelmi szerv olyan speciális képességekkel rendelkezik, amelyek a technikai segítségnyújtás megvalósításában hasznosíthatók. Amennyiben a hivatásos katasztrófavédelmi szerv saját hatáskörében jár el, úgy indokolt az azonos területen feladatot ellátó szervek működésének összehangolása.

7. §

A nemzetközi fejlesztési együttműködési tevékenység megvalósítása kapcsán kiemelt szempont az elszámoltathatóság biztosítása: a megvalósítás alapelvei ennek megfelelően, a források elszámoltatható felhasználásának biztosítása céljából kerültek meghatározásra. A tevékenység megvalósítása során a két- vagy többoldalú együttműködéseket kell előnyben részesíteni.

8. §

A §-ban kerültek meghatározásra a nemzetközi fejlesztési együttműködési tevékenység során nyújtható juttatások formái: támogatás, tagdíjak, valamint önkéntes juttatások. A megjelölt formák összhangban állnak a 7. §-ban lefektetett alapelvekkel.

9. §

A nemzetközi fejlesztési együttműködési tevékenység keretében azon fejlesztések támogathatók, amelyek a kedvezményezett partnerország fejlesztési igényeihez kapcsolódnak, s amelyekhez a kedvezményezettek – a fejlesztés érdemi jellegét megerősítve – önrészükkal maguk is hozzájárulnak. További feltétel, hogy a fejlesztésnek egyidejűleg Magyarország számára is előnyöket kell biztosítania, vagy Magyarország nemzetközi kötelezettségvállalásának teljesítését kell szolgálnia.

10. §

A nemzetközi humanitárius segítségnyújtás megvalósítása alapelveinek meghatározása során elsődleges szempont a krízishelyzetbe került emberek mihamarabbi megsegítése. Ennek megfelelően alapelveként került rögzítésre, hogy a tevékenység megvalósításának nem lehet akadálya a támogatásra szoruló ország társadalmi, gazdasági vagy politikai berendezkedésének megítélése.

11. §

A nemzetközi humanitárius segítségnyújtás során nyújtható juttatások formája adomány, tagdíj, illetve önkéntes juttatás lehet. A megjelölt formák összhangban állnak a 10. §-ban lefektetett alapelvekkel.

12. §

A nemzetközi humanitárius segítségnyújtás keretében adomány a felmerült humanitárius szükségletekhez és igényekhez köthetően nyújtható. Az általános feltétel meghatározását követően példálózó jelleggel nevesítésre kerültek egyes azon szükségletek és igények, amelyek vonatkozásában adomány nyújtható.

13. §

A stabilitást erősítő tevékenység a helyben történő segítségnyújtás elve alapján elsősorban a helyi szervezetek bevonásával, a helyi közösséget erősítő, már folyamatban lévő tevékenységekre figyelemmel valósítható meg. A tevékenység célja a veszélyeztetett közösségek helyi szükségleteinek és igényeinek tartós rendezése, ezért a megvalósítás során fenntartható eredmények létrehozására kell törekedni.

14. §

A stabilitást erősítő tevékenység során nyújtható juttatások formája az adomány és a elszámolási kötelezettséggel nyújtott juttatás. Adomány nyújtására akkor van lehetőség, ha támogatás nyújtása – s ebből eredően a támogatás elszámolása – a támogatott térségben akadályozott vagy jelentősen megnehezült. A támogatással szemben adomány esetén nem elszámolási, hanem beszámolási kötelezettsége keletkezik a kedvezményezettnek. Adomány vagy elszámolási kötelezettséggel nyújtott juttatás mindig a helyi körülmények figyelembevétele mellett, ahhoz igazítva nyújtható. A megjelölt formák összhangban állnak a 13. §-ban lefektetett alapelvekkel.

15. §

A stabilitást erősítő tevékenység keretében adomány és elszámolási kötelezettséggel nyújtott juttatás a veszélyeztetett közösségek szükségleteihez és igényeihez köthetően nyújtható. Az általános feltétel meghatározását követően példálózó jelleggel nevesítésre kerültek egyes azon szükségletek és igények, amelyek vonatkozásában adomány és elszámolási kötelezettséggel nyújtott juttatás nyújtható.

16. §

A Program lehetséges kedvezményezettjei az egyes tevékenységek céljaival összhangban, tevékenységenként kerültek meghatározásra. A nemzetközi fejlesztési együttműködési tevékenység kedvezményezettjei tekintetében az Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) Fejlesztési Támogatási Bizottságának (DAC) meghatározása az irányadó. A nemzetközi humanitárius segítségnyújtás kedvezményezettjei azon szervezetek lehetnek, amelyek a természeti és civilizációs katasztrófák, illetve elhúzóódó válságok sújtotta országban, régióban a Program keretében/keretein belül tevékenységet folytatnak. A stabilitást erősítő tevékenység kedvezményezettjei a fenti szervezetek mellett azon szervezetek lehetnek, amelyek a veszélyeztetett közösségek lakóhelye szerinti országban, régióban működnek. A felhasználással kapcsolatos visszaélések elkerülése érdekében egyik tevékenység kedvezményezettje sem eshet a §-ban meghatározott tilalom alá. A támogatott szervezet átláthatósága szempontjából garanciális szabály, hogy a támogatott szervezetnek nyilatkoznia kell, hogy az elszámolási kötelezettséggel nyújtott juttatás, illetve az adomány nem szolgál tiltott célt. A kedvezményezett adomány nyújtása esetén beszámolási, míg elszámolási kötelezettséggel nyújtott juttatás nyújtása esetén elszámolási kötelezettséggel tartozik az azt nyújtó irányába. A beszámolási kötelezettség az Áht. elszámolással kapcsolatos rendelkezéseihez képest eltérő követelmények teljesítését foglalja magába, azonban a juttatás cél szerinti felhasználásának igazolása a beszámolási kötelezettségnek ugyanúgy részét képezi.

17. §

A Program és az Ügynökség működéséhez szükséges pénzügyi fedezetről rendelkezik.

18. §

A miniszter által a Program nemzetközi humanitárius segítségnyújtás és a stabilitást erősítő tevékenység megvalósítására vonatkozó költségvetési keretben biztosított forrásokat az Ügynökség rendelkezésére bocsátja. Az Ügynökség kifizetést teljesíthet további kedvezményezettek részére.

19. §

A Program megvalósítására önkéntes hozzájárulások is felhasználhatók. A Program megismertetése, illetve ezzel kapcsolatban önkéntes hozzájárulások gyűjtése céljából rendezvények szervezhetők. A Program céljainak és eredményeinek bemutatása elősegíti a társadalmi részvétel erősödését.

20. §

A Program forrásait sorolja fel, illetve az Ügynökség működésének forrását határozza meg.

21. §

A Program láthatóságának és társadalmi támogatottságának növelése elősegíti a Program eredményességét. A fiatal generáció szemléletének formálása, így az önkéntesség szerepének erősítése és a globális felelősségvállalásra nevelés nemcsak a Program eredményessége, hanem a társadalom egésze szempontjából kiemelt cél.

22. §

Az Ügynökség támogatói feladatokat lát el- Az egységes irányítás megteremtése érdekében az Ügynökség feletti tulajdonosi jogokat a miniszter által vezetett minisztérium gyakorolja.

23. §

Az Ügynökség vezérigazgatója, illetve az Ügynökséggel munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló személy nem lehet a Program kedvezményezettje, továbbá ezen személyek tekintetében nem merülhet fel olyan ok, amely az elfogulatlan és pártatlan feladatellátást veszélyeztetheti. A § a fentiekkel összhangban rendelkezik a kizáró okokról és az összeférhetetlenségi szabályokról.

24. §

Az Ügynökség által nyújtott adománnyal és elszámolási kötelezettséggel nyújtott juttatásokkal – figyelemmel tulajdonosi jogokra, valamint a központi költségvetési támogatás formájában rendelkezésre bocsátott források feletti rendelkezési jogra – a tulajdonosi joggyakorló rendelkezik.

25. §

A § az önkéntes hozzájárulások teljesítését elősegítő kedvezményről, valamint az önkéntes hozzájárulások elfogadásának rendjéről rendelkezik. Az önkéntes hozzájárulások fedhetetlen jellegének megőrzése indokolja, hogy a felajánlások kapcsán ne merüljön fel egyrészt a politikai haszonszerzés gyanúja, másrészt ne legyen kétséges a juttatások jogszerűsége. A § rendelkezik azoknak az adatoknak a nyilvántartásáról és nyilvánosságáról, amelyek az önkéntes hozzájárulásokkal kapcsolatos műveletek elvégzéséhez, valamint azok átláthatóságához nélkülözhetetlenek.

26. §

Az Ügynökség által nyújtott adománnyal és elszámolási kötelezettséggel nyújtott juttatással a tulajdonosi joggyakorló rendelkezik, amelyre tekintettel a pályázati önrész biztosítása kapcsán is a tulajdonosi joggyakorló jóváhagyása szükséges.

27. §

Az Ügynökség által nyújtott adománnyal és elszámolási kötelezettség mellett nyújtott juttatások nyújtásával kapcsolatos feladatok felsorolása.

28–29. §

A miniszter a Program vonatkozásában évente legalább egyszer tájékoztatja a Kormányt. A jelentés elkészítésének határideje október 31.

Az Ügynökség az elszámoltathatóság biztosítása céljából köteles nyilvántartást vezetni az adományban, elszámolási kötelezettséggel nyújtott juttatásban részesülő kedvezményezettekéről, az adományok, elszámolási kötelezettséggel nyújtott juttatások iránt benyújtott igényekről és egyedi kérelmekről, a bevételekről és kiadásokról, valamint a tulajdonosi joggyakorló döntéseiről.

A nemzetközi fejlesztési együttműködési tevékenység végrehajtásába bevont gazdasági szereplőre vonatkozó átláthatósági szabály rögzítése.

30–31. §

A törvény rendelkezik a Program végrehajtásának hatékonyságát segítő előminősített szervezetekről.

32. §

A felhatalmazó rendelkezések a Kormánynak adja feladatul a 6. § (1) bekezdésében foglalt együttműködés formáinak, a nemzetközi humanitárius segítségnyújtási tevékenység formáinak, az adomány felhasználásával kapcsolatos beszámolási kötelezettség teljesítése rendjének, valamint a teljesítés elmaradása esetén alkalmazandó intézkedéseknek, továbbá a Program megjelenésének egységes formai követelményeire, az egységes arculat elemeire, valamint a Hungary Helps védjegy használatára vonatkozó szabályoknak a részletes kidolgozását. A felhatalmazó rendelkezések a miniszternek adja feladatul a nemzetközi fejlesztési együttműködési tevékenység formáinak részletes kidolgozását.

33. §

Hatálybalépéssel kapcsolatos rendelkezés.

34–35. §, 37. §

A törvény átmeneti rendelkezése az első szakpolitikai stratégia elkészítésére.

A törvény megjelöli azon eseteket, amelyek tekintetében a Program megvalósítása könnyítésekben részesül a magyar jog általános követelményeihez képest. A Program révén támogatott térségek más államok joghatósága alatt állnak. A Program megvalósítását ellehetetlenítené, vagy a Program hatékonyságát jelentősen csökkentené, ha a kedvezményezetteknek a jelentősen eltérő jogi és pénzügyi környezetben minden esetben a magyar jog szerinti követelményeknek kellene megfelelniük. Ez különösen ellentmondana a nemzetközi humanitárius segítségnyújtás elveinek, valamint a veszélyeztetett régiók kapcsán éppen azon körülmények fennállását követelné meg, amelyek hiánya miatt kerül sor a stabilitást erősítő tevékenység megvalósítására.

36. §

Módosító rendelkezés.

38. §

Hatályvesztésről való rendelkezés.

Végső előterjesztői indokolás**a harmadik országbeli állampolgárok beutazására és tartózkodására vonatkozó általános szabályokról szóló 2023. évi XC. törvényhez***ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS*

Ezen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (3) bekezdése, valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés a) pontja alapján kerül közzétételre.

A harmadik országbeli állampolgárokra vonatkozó idegenrendészeti joganyag alapvető szabályait jelenleg a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (Harmtv.) tartalmazza.

Mivel a magyarországi tartózkodás

- a) egyfelől a schengeni övezeten belüli tartózkodást is jelent,
 - b) másfelől összefügg a munkaerő európai uniói belüli szabad mozgásának uniós elvével,
- a magyarországi tartózkodás és az azzal közvetlenül összefüggő kérdések szabályozása nem kizárólagos nemzeti hatáskör, hanem számos (több mint 40) európai uniói szabályozót (irányelvet és rendeletet) érint.

A szabályrendszer – döntően a folyamatosan változó uniós szabályozásból adódóan – számtalan alkalommal módosult, eseti jelleggel újabb és újabb kivételek és külön eljárástípusok épültek bele.

A Harmtv. egy olyan korszakban született, melyben a modern kor egyik legsúlyosabb kihívása – az Európa számos országát, köztük Magyarországot is fenyegető, egyre inkább erősödő migrációs hullám – nem volt jelen, a társadalom még nem tapasztalta meg a Röszkénél a határzárát ostromló, a rendőrökkel és határvadászokkal szemben azóta is agresszíven fellépő migránsok áradatát. A korábbi törvény szemléletében ezért inkább a befogadás az irányadó, a külföldi részéről megnyilvánuló jogellenesség esetén is elsősorban a jogok garantálása, és nem a jogszerű magatartás kikényszerítése a törvény gondolatosságát jellemző fő irányvonal.

Ez a szellemiség megközelítésében ellentétes azzal a kormányzati felelősséggel, melynek lényege, hogy a Kormánynak minden lehetséges eszközzel meg kell védenie a magyar lakosságot az illegális migrációtól és annak negatív hatásaitól – ezért a korábbi szabályrendszer a továbbiakban nem fenntartható, helyébe új megközelítésmódú, szigorúbb, feszebb rendszert kell léptetni.

A szabályozás célja ezért alapvetően nem a magyar társadalomba való integrálás mihamarabbi megvalósítása és elősegítése, hanem a Magyarországon történő, meghatározott idejű és célú tartózkodás, munkavállalás szabályozott keretek között történő rögzítése.

A törvény ezért a Magyarországon tartózkodás jogcímeit felülvizsgálja és új rendszerbe rendezi.

A fő rendezési elv a tartózkodás időtávja: a törvény megkülönböztet

1. rövid (száznolcva nap alatt legfeljebb kilencven napra szóló)
2. tartós (határozott idejű, legfeljebb négy évre szóló), valamint
3. huzamos (fő szabály szerint határozatlan idejű)

magyarországi tartózkodást.

A rövid tartamú magyarországi tartózkodás szabályrendszere – miután az a schengeni övezetbe való belépés és ott-tartózkodás kérdéskörétől nem választható el – alapvetően uniós szabályozás által rögzített [az uniós rendeletként – közvetlenül (magyar jogba való átültetés nélkül) alkalmazandó – Schengeni határ-ellenőrzési kódexben, illetve a Vízumkódexben].

E tekintetben tehát érdemi szabályozási mozgástér nincs.

A tartós magyarországi tartózkodás rendszere a tervezetben teljes egészében átdolgozásra kerül. Az új szabályozás felülvizsgálja és új rendszerbe rendezi a tartózkodási jogcímek rendszerét.

Alapelv, hogy a tartós magyarországi tartózkodás meghatározott jogcímhez kötött, tartósan jogcím nélkül Magyarországon senki nem tartózkodhat. A magyarországi tartózkodás egyszerre egy jogcímen történhet.

A törvényjavaslat törekszik arra, hogy azoknál a tartózkodási jogcímeknél, amelyeket európai uniós jogi normák meghatároznak, az uniós szabályozás által adott keretek között a legszigorúbb megoldásokat alkalmazzuk az időtartamra, a származékos tartózkodási jogcímekre, valamint az egyes jogcímspecifikus feltételekre vonatkozóan.

A szabályozás tartalmazza a nemzeti érdekből kiállított tartózkodási engedély kiállításának lehetőségét.

A harmadik országbeliek magyarországi tartózkodásának oka legjellemzőbben a munkavállalás. A munkavállalási célú tartózkodási engedélyek sajátossága, hogy az engedély nem általánosságban vett tartózkodásra szól, hanem konkrét munkahelyen, konkrét munkáltatónál, konkrét feladat ellátásához kötődik, olyannyira, hogy a munkáltató a tartózkodási engedély okmányon is feltüntetésre kerül.

A munkáltatóváltás a hatályos szabályok alapján jellemzően lehetséges, de ebben az esetben – külön engedélyezési eljárásban – a tartózkodási engedély meghosszabbítását kell kérni.

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény hatályos szövege jelenleg is tartalmazza „a külföldiek rendészetével kapcsolatos szabálysértés” tényállását. E szerint, aki a külföldiek bejelentésére, jelentkezésére vagy az ország területén tartózkodására vonatkozó szabályokat megszegi, szabálysértést követ el. A törvény szerinti módosítás célja a szabálysértési tényállás egyértelműsítése: a szabálysértést az is elköveti, aki a kiutasításban meghatározott határnapot követő napig Magyarország területét nem hagyta el.

Aki a tartózkodás feltételeinek nem felel meg, vagy a társadalmi együttélés szabályai ellen vét (bűncselekményt követ el), azt az országból ki kell utasítani.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

1–6. §

A törvény az alapvető rendelkezések között utal a magyar állampolgárok, illetve az Európai Unió tagállama és az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes államok állampolgárai (a továbbiakban: EGT-állampolgár) beutazási és tartózkodási jogára. Kimondja, hogy külön törvény rendelkezik a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról, illetőleg a menedéjogról. Minden nem magyar állampolgár, és aki nem rendelkezik a szabad mozgás és tartózkodás jogával, illetőleg menedéjjoggal, kizárólag a törvényben rögzített szabályok szerint léphet be Magyarországra illetve tartózkodhat Magyarországon.

A harmadik országbeli állampolgárok Magyarországon háromféle időintervallumban tartózkodhatnak.

Rövid távon – bármely 180 napon belül 90 napot meg nem haladóan – a Közbiztonsági Vízumkódex létrehozásáról szóló, 2009. július 13-i 810/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet szabályai alapján.

A tartós időtartamú magyarországi tartózkodás – amely bármely 180 napon belül 90 napot meghaladó tartózkodást jelent – határozott idejű, a törvényben felsorolt célokhoz rendelt és engedélyköteles. A tartós időtartamú tartózkodás korlátozható állampolgársági szempontok szerint, létszám alapján, illetőleg foglalkozási szempontok figyelembe vételével. A tartós időtartamú tartózkodás jogcímeit rögzíti a törvény, amelyekbe az egyes európai uniós jogi normákban meghatározott mobilitási engedélyek (pl. hallgatói mobilitási tartózkodási engedély) egyaránt beleértendők. A törvényben meghatározott tartós időtartamú tartózkodásra vonatkozó jogcímeket Magyarország az európai uniós jogi normák figyelembe vételével határozta meg.

Magyarországon harmadik országbeli állampolgár huzamos – azaz határozatlan – időtartamban abban az esetben tartózkodhat, amennyiben Magyarország társadalmi együttélési feltételeit maradéktalanul betartja. Ezen feltétel teljesülésének elmaradása esetén a huzamos időtartamú tartózkodás nem engedélyezhető.

7. §

Főszabály szerint, ha a harmadik országbeli állampolgár eltérő státuszt szerez, akkor a korábbi státusza megszűnik, és a korábbi státuszt igazoló okmányát az idegenrendészeti hatóság érvényteleníti.

A törvény alapján biztosított magyarországi tartózkodási jogosultság lejártával a harmadik országbeli állampolgár köteles haladéktalanul elhagyni az ország területét, legkésőbb a tartózkodási jogosultság utolsó napján. Amennyiben a harmadik országbeli állampolgár a jogszabályi előírás ellenére jogcím nélkül tartózkodik Magyarországon, a hatóság köteles egyedi döntéssel rendelkezni a kiutasításáról. Ezen előírás vonatkozik arra az esetre is, amennyiben a Magyarország területén tartózkodó harmadik országbeli állampolgár a társadalmi együttélés feltételeit áthágja.

8. §

A törvény vélelmet állít fel a harmadik országbeliekre vonatkozóan. Ellenkező bizonyításig harmadik országbeli állampolgárnak kell tekinteni azt a személyt, aki nem EGT-állampolgár, és az állampolgársága igazolására harmadik ország által kiállított érvényes úti okmányt használ, vagy nem valószínűsíti, hogy a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkezik, vagy akit saját joga szerint egyetlen állam sem ismer el állampolgárának, azaz hontalan.

9. §

A törvény hatálya főszabályként nem terjed ki a magyar menekültügyi hatóság által menekültként elismert, illetve ideiglenes vagy kiegészítő védelemben részesített harmadik országbeli állampolgárra, valamint a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyekre, ugyanakkor a törvény bizonyos fejezeteinek rendelkezéseit e személyi körök esetében is alkalmazni szükséges.

A törvény alapján a diplomáciai vagy egyéb személyes mentességet élvező, illetőleg nemzetközi szerződés alapján beutazó harmadik országbeli állampolgárra a törvényt szubszidiárius jelleggel, nemzetközi szerződés eltérő rendelkezése hiányában kell alkalmazni.

10–13. §

A törvény értelmében a harmadik országbeli állampolgár bármely 180 napon belül 90 napot meg nem haladó tartózkodás céljából történő beutazására a személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről (Schengeni határ-ellenőrzési kódex) szóló, 2016. március 9-i (EU) 2016/399 európai parlamenti és tanácsi rendeletet kell alkalmazni.

A törvény rögzíti, hogy közvetlenül alkalmazandó európai közösségi jogi aktus, nemzetközi szerződés, a törvény vagy a törvény felhatalmazása alapján kormányrendelet eltérő rendelkezése hiányában a harmadik országbeli állampolgár 90 napot meg nem haladó tartózkodás céljából történő beutazásához vízum szükséges. Az Európai Utasinformációs és Engedélyezési Rendszer (ETIAS) létrehozásáról, valamint az 1077/2011/EU rendelet, az 515/2014/EU rendelet, az (EU) 2016/399 rendelet, az (EU) 2016/1624 rendelet és az (EU) 2017/2226 rendelet módosításáról szóló, 2018. szeptember 12-i (EU) 2018/1240 európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: ETIAS rendelet) a tagállamok területére történő beutazás új feltételeként megteremtette az ETIAS utazási engedélyt. Az Európai Utasinformációs és Engedélyezési Rendszer üzembe helyezését követően vagy vízum, vagy az ETIAS utazási engedély megléte lesz főszabály szerint a beutazás (és tartózkodás) feltétele.

Az európai uniós jogi normák szerint a schengeni vívmányokat nem teljeskörűen alkalmazó tagállam által kiadott tartózkodási engedély nem teszi lehetővé a harmadik országbeli állampolgár számára a rövid időtartamú – vagyis a 180 napon belül 90 napot meg nem haladó – tartózkodást az engedélyt kiadó tagállamtól eltérő tagállam területén. A harmadik országbeli állampolgárok magas szintű képzettséget igénylő munkavállalás céljából való beutazásának és tartózkodásának feltételeiről és a 2009/50/EK tanácsi irányelv hatályaon kívül helyezésétől szóló, 2021. október 20-i (EU) 2021/1883 európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: EU Kék Kártya irányelv) 20. cikk (2) bekezdése emiatt rendelkezik úgy, hogy ezek a harmadik országbeli állampolgárok is jogosultak az EU Kék Kártya birtokában a rövid idejű tartózkodásra a schengeni vívmányokat teljeskörűen alkalmazó tagállam területén. Ehhez kapcsolódik, hogy a családtag számára ugyanazt a beutazási jogosultságot biztosítani kell. Az EU Kék Kártya irányelv 20. cikk (1) és (2) bekezdése pedig azt is előírja, hogy az EU Kék Kártya birtokosa az EU Kék Kártya irányelv szerinti gazdasági tevékenységet végezhet külön tagállami engedély nélkül a rövid időtartamú tartózkodása alatt, függetlenül attól, hogy az EU Kék Kártyát a schengeni vívmányokat teljeskörűen, vagy a schengeni vívmányokat nem teljeskörűen alkalmazó tagállam adta ki. A törvény által használt fogalom – az Európai Unió tagállama – magában foglalja a schengeni vívmányokat teljeskörűen, és a schengeni vívmányokat nem teljeskörűen alkalmazó tagállamokat is.

A törvény rendezi, hogy 90 napot meg nem haladó tartózkodás ideje alatt is van lehetőség jogszerű munkavégzésre, abban az esetben, ha ennek a külön jogszabályokban meghatározott feltételei is fennállnak, így például a harmadik országbeli állampolgár rendelkezik munkavállalási engedéllyel. A vállalaton belüli áthelyezés tekintetében rendelkezik a törvény a rövid távú mobilitási feltételekről.

14–15. §

A tartózkodási engedély átvételére jogosító vízum egyszeri beutazásra és legfeljebb 30 napos tartózkodásra jogosító vízumtípus, amelynek érvényességi ideje legfeljebb 3 hónap.

A tartózkodási engedély átvételére jogosító vízum kiadásához a harmadik országbeli állampolgárnak a törvény által a 90 napot meghaladó tartózkodás céljából történő beutazáshoz és 90 napot meghaladó tartózkodáshoz előírt általános, illetve a törvényben rögzített valamely tartózkodási célhoz kötött speciális feltételeket maradéktalanul kell teljesítenie. Magyarország tartózkodási engedély átvételére jogosító vízumot kizárólag annak a harmadik

országbeli állampolgárnak adhat, akinek a részére a törvény alapján tartózkodási engedély kiadását engedélyezték, vagy az idegenrendészetért és menekültügyért felelős miniszter nemzeti tartózkodási kártya kiadását engedélyezte. Amennyiben a tartózkodási engedély átvételére jogosító vízum kiadása alapjául szolgáló tartózkodásra jogosító engedélyt visszavonják vagy a visszavonásra okot adó körülmény merül fel, a tartózkodás engedély átvételére jogosító vízumot érvénytelennek kell tekinteni.

16. §

A vendégbefektetői vízum egy speciális vízumtípus, amely legfeljebb kettő éves érvényességi idővel állítható ki, továbbá 180 napon belül 90 napot meghaladó tartózkodásra jogosít Magyarországon, illetőleg többszöri beutazást tesz lehetővé a birtokosa számára. Ezekon túlmenően a vendégbefektetői vízum birtokában a harmadik országbeli állampolgár vendégbefektetői tartózkodási engedélyt kérelmezhet Magyarország területén. A vendégbefektetői vízumot Magyarország annak a harmadik országbeli állampolgárnak adhatja, aki eleget tesz a törvényben meghatározott különös feltételeknek, így például legalább 250 000 euró összegű befektetési jegyet szerez meghatározott, nyilvántartás szerinti ingatlanalaphoz kötődően, vagy legalább 500 000 euró összeg értékű lakóingatlant vásárol Magyarországon, illetőleg ha legalább 1 000 000 euró értékben pénzbeli adományt nyújt a törvény által felsorolt körben.

A kérelemről az idegenrendészeti hatóság dönt, a törvényben meghatározott hatóságok véleményének figyelembe vételével.

Ha a harmadik országbeli állampolgár vendégbefektetői tartózkodási engedélyt kap, akkor a vendégbefektetői vízum a törvény erejénél fogva érvényét veszíti.

17. §

A 90 napot meghaladó tartózkodás céljából történő beutazásra és tartózkodásra vonatkozó szabályok körében a törvény önálló feltételként nevesíti a tartózkodás céljának, a magyarországi szálláshelynek, a tartózkodás anyagi fedezetének, továbbá az egészségügyi ellátások teljes körére kiterjedő biztosítás vagy az egészségügyi ellátás költségeinek biztosításához szükséges anyagi fedezet meglétét.

A kizáró okok között a kiutasítás, a beutazási és tartózkodási tilalom, a SIS figyelmeztető jelzés fennállása szerepel. Emellett nem kaphat tartózkodási engedélyt az sem, akinek beutazása vagy tartózkodása veszélyeztetni Magyarország közrendjét, közbiztonságát, nemzetbiztonságát, vagy közegészségügyi érdekét.

A 90 napot meg nem haladó időtartamú tartózkodásra vonatkozó szabályokhoz hasonlóan, a beutazáshoz és tartózkodáshoz előírt bármely feltétel hiányában a beutazás és tartózkodás csak kivételesen, nemzeti érdekből engedélyezhető.

Az a harmadik országbeli állampolgár, aki rendelkezik 90 napot meghaladó tartózkodásra jogosító vízummal, tartózkodási engedéllyel, bevándorlási engedéllyel, letelepedési engedéllyel, ideiglenes letelepedési engedéllyel, nemzeti letelepedési engedéllyel vagy EK letelepedési engedéllyel, ideiglenes tartózkodási kártyával, nemzeti tartózkodási kártyával, illetve EK tartózkodási kártyával, Magyarország területére történő beutazásakor mentesül a 90 napot meghaladó tartózkodás céljából történő beutazáshoz és tartózkodáshoz előírt feltételek igazolása alól. A törvény szóban forgó rendelkezésének indoka, hogy a fenti engedélyek bármelyikével rendelkező harmadik országbeli állampolgárnak a 90 napot meghaladó tartózkodáshoz szükséges feltételek meglétét engedélye kiadásához már igazolnia kellett. Kiskorú harmadik országbeli állampolgár 180 napon belül 90 napot meghaladóan kizárólag akkor utazhat be Magyarország területére, illetve tartózkodhat hazánkban, ha hitelt érdemlő módon igazolásra kerül a kérelmezés során, hogy szülője, törvényes képviselője hozzájárult a magyarországi tartózkodásához.

18–19. §

A törvény előírja, hogy a három hónapot meghaladó tartózkodás tartózkodási engedély birtokában lehetséges.

A törvény általános jelleggel nem rendelkezik a tartózkodási engedély érvényességi idejéről, ugyanis harmadik országbeli állampolgár tartósan kizárólag meghatározott célból tartózkodhat Magyarországon. Minden tartózkodási cél eltérő idejű magyarországi tartózkodást tesz szükségessé, ezért a törvény a tartózkodási engedély érvényességi

idejéről a tartózkodási célokhoz kapcsolódóan, az egyes tartózkodási célokhoz kötődő feltételek meghatározását követően rendelkezik.

A törvény azonban általános jelleggel kimondja, hogy a tartózkodási engedély – a vendégbefektetői tartózkodási engedély és az ahhoz kapcsolódó családi együttélés biztosítása célú tartózkodási engedély kivételével – érvénytelen, ha a harmadik országbeli állampolgár a tartózkodási engedély iránti kérelem tárgyában hozott engedélyező döntést követő három hónapon belül nem utazik be Magyarországra, illetve ha ezen időtartamon belül nem kezdi meg az engedélyezett tartózkodást.

Továbbá általános jelleggel került meghatározásra, hogy – amennyiben a törvény másképp nem rendelkezik – a 180 napon belül 90 napot meghaladó tartózkodás általános feltételeit minden tartózkodási cél esetében teljesíteni kell. A törvény által meghatározott esetekben a tartózkodási engedély meghosszabbítása iránti kérelem esetén plusz feltétel, hogy a harmadik országbeli állampolgárnak érvényes tartózkodási engedéllyel kell rendelkeznie, illetve teljesítenie kell a társadalmi együttélési feltételeket. Ezen feltétel vonatkozásában érvényesnek az az engedély tekinthető, amelyre az egész eljárás során igaz, hogy a jogszabály erejénél fogva nem veszítette érvényességét, továbbá nem érintett visszavonással. Az az engedély érintett visszavonással, amelynek visszavonására irányuló eljárás van folyamatban az idegenrendészeti hatóság vagy az illetékes bíróság előtt, illetve amelynek tárgyában visszavonó döntés került meghozatalra, tekintet nélkül a véglegessé válására illetve végrehajthatóságára. A társadalmi együttélési feltételek akkor teljesülnek maradéktalanul, ha a harmadik országbeli állampolgár Magyarország által felállított társadalmi normáknak megfelelő, a jogszabályokat, illetve a magyar kultúrát tiszteletben tartó magatartást tanúsít.

Szintén generális rendelkezés, hogy a tartózkodási engedély kizárólag abban az esetben hosszabbítható meg, ha a harmadik országbeli állampolgár a tartózkodási engedély meghosszabbítására irányuló kérelmének benyújtását megelőzően bármely 180 napon belül 90 napot meghaladóan tartózkodott Magyarországon, azaz a beutazása óta eltelt legalább 90 nap, illetve beutazását követően nem töltött Magyarország területén kívül bármely 180 napos időszakban 90 napnál többet, függetlenül attól, hogy külföldi tartózkodására részletekben, vagy egyhuzamban került sor.

20. §

Az ideiglenes tartózkodásra jogosító igazolás azokban az esetekben kerül – hivatalból – kiállításra, amikor a harmadik országbeli állampolgár számára egy átmeneti időszakra, ideiglenes jelleggel válik szükségessé a Magyarországon történő tartózkodás biztosítása, és ez más, a törvényben szabályozott eljárás útján nem lehetséges. Ideiglenes tartózkodásra jogosító igazolás kiadására meghatározott kérelmek előterjesztése okán van lehetőség, valamint olyan esetben is, amikor a jogszerű tartózkodás időtartamát meghaladóan a kiutazást speciális körülmények akadályozzák. Ideiglenes tartózkodásra jogosító igazolást kaphat a határon az a harmadik országbeli állampolgár is, aki a beutazás feltételeivel nem rendelkezik, de humanitárius okból, vagy nemzeti érdekből, vagy nemzetközi kötelezettségvállalás okán a beléptetésére sor kerül.

A fentiek mellett ideiglenes tartózkodásra jogosító igazolással lehet ellátni azt is, akinek úti okmányát visszatartották, vagy akivel szemben idegenrendészeti eljárás van folyamatban, vagy aki hontalansága megállapítását kérte, vagy akit kijelölt helyen való tartózkodásra köteleztek.

Az ideiglenes tartózkodásra jogosító igazolás a harmadik országbeli állampolgárt kizárólag a Magyarország területén történő tartózkodásra jogosítja, az ország területének elhagyásakor az ideiglenes tartózkodásra jogosító igazolás érvényét veszti.

A törvény a harmadik országok emberkereskedelem áldozatává vált, vagy az illegális bevándorlás megkönnyítésére irányuló cselekményekkel érintett, a hatáskörrel rendelkező hatóságokkal együttműködő állampolgárai részére kiállított tartózkodási engedélyről szóló, 2004. április 29-i 2004/81/EK tanácsi irányelvnek (a továbbiakban: emberkereskedelem áldozatairól szóló irányelv) történő megfelelés érdekében rendelkezik úgy, hogy az emberkereskedelem áldozatává vált harmadik országbeli állampolgárt is ideiglenes tartózkodásra jogosító igazolással kell ellátni. Az ideiglenes tartózkodásra jogosító igazolás ezen személyi kör esetében az emberkereskedelem áldozatairól szóló irányelv szerinti gondolkodási idő tartamára biztosít jogszerű magyarországi tartózkodást. A gondolkodási idő ahhoz szükséges, hogy az érintett harmadik országbeli állampolgár megalapozott döntést tudjon hozni arról, hogy a bűncselekmény felderítésében a hatóságokkal együtt kíván-e

működni. Az emberkereskedelem áldozata esetében az igazolás meghosszabbítására a törvény nem ad lehetőséget, tekintettel arra, hogy az az érintett harmadik országbeli állampolgárt csupán a gondolkodási idő tartamára illeti meg.

A harmadik országbeli állampolgárok magas szintű képzettséget igénylő munkavállalás céljából való beutazásának és tartózkodásának feltételeiről és a 2009/50/EK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2021. október 20-i (EU) 2021/1883 európai parlamenti és tanácsi irányelvnek való megfelelés érdekében ideiglenes tartózkodásra jogosító igazolást kaphat az is, aki más tagállamban EU Kék Kártyát kérelmezett, és az EU Kék Kártya lejáratát követően Magyarországra visszatért a munkanélküliségének időtartamára.

A törvény megállapítja az ideiglenes tartózkodásra jogosító igazolás visszavonásának, valamint meghosszabbítása megtagadásának eseteit.

A törvény szabályozza az ideiglenes tartózkodásra jogosító igazolás érvényességi idejét és hosszabbításának lehetőségeit.

Magyarország meghatározott esetben teszi lehetővé a harmadik országbeli állampolgárnak, hogy ideiglenes tartózkodásra jogosító igazolással munkát végezzen. A vonatkozó szabályokat a törvény, valamint külön jogszabály – a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény – határozzák meg. Mindezek együttes értelmezése alapján az ideiglenes tartózkodásra jogosító igazolással rendelkező harmadik országbeli állampolgár kizárólag akkor végezhet munkát Magyarországon, ha a korábbi tartózkodási engedélyének alapjául szolgáló feltételek nem változtak, ugyanezen feltételekkel kérelmezte a tartózkodási engedély ismételt belföldi kiadását vagy meghosszabbítását – ha a törvény lehetővé teszi –, azaz az előzetes megállapodásban, illetve munkaszerződésben rögzített feltételek, mint például foglalkoztató, munkakör, munkavégzési hely változatlanok.

21. §

A törvény alapján a harmadik országbeli állampolgár kizárólag két esetben végezhet vállalkozói tevékenységet, mint vendég-önfoglalkoztató. Az egyik lehetőség, hogy a harmadik országbeli állampolgár önállóan, ellenérték fejében folytatja a jövedelemszerzésre irányuló tevékenységet (pl. egyéni vállalkozóként), a másik eset, amikor egy gazdasági társaság, szövetkezet vagy egyéb – jövedelemszerzési céllal létrejött – jogi személy vezető tisztségviselőjeként végzi a tevékenységét. Fontos kiemelni, hogy utóbbi esetben csak olyan személy kaphat jövedelemszerzés céljából tartózkodási engedélyt, aki vezető tisztségviselőként egyben tagja is a gazdasági társaságnak.

A Kormány részletfeltételeket állapíthat meg a vendég-önfoglalkoztatás célú tartózkodást megalapozó vállalkozást érintően. Ha a vállalkozás nem felel meg a feltételeknek, akkor kizárt a vendég-önfoglalkoztatás célú tartózkodási engedély kiadása vagy meghosszabbítása.

Az engedély érvényességi ideje legfeljebb egy év, amely kizárólag vendég-önfoglalkoztatás céljából hosszabbítható meg, egyszeri alkalommal, legfeljebb két évvel. A hároméves maximum időtartamon túl a tartózkodási engedély nem hosszabbítható meg. A törvény a hosszabbítás feltételeként határozza meg, hogy a harmadik országbeli állampolgár a meghosszabbítani kívánt tartózkodási engedélye birtokában eleget tett azon rendszeres jelentkezési kötelezettségének, amelyet az idegenrendészeti hatóság határozott meg. A törvény kizárólag abban az esetben teszi lehetővé a tartózkodási engedély ismételt kiadásának belföldi tartózkodás melletti kérelmezését, ha az előző tartózkodási engedély még érvényes, amikor a kérelem benyújtásra kerül. A kérelem benyújtására az érvényességi idő letelte előtt legfeljebb 40 nappal van lehetőség. Az ennél korábban benyújtott kérelem idő előttinek minősül és nem engedélyezhető. A megfelelő időben benyújtott kérelem engedélyezése esetén az érvényességi időre ugyanazon szabályok vonatkoznak, mint a tartózkodási engedély első kiadása esetében.

A vendég-önfoglalkoztatás célú tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgár más jogcímen, más célból belföldön nem kérelmezhet tartózkodási engedélyt. A vendég-önfoglalkoztatás célú tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgár nem kaphat nemzeti tartózkodási kártyát, illetve rá hivatkozással más harmadik országbeli állampolgár nem kérelmezhet tartózkodási engedélyt. Ezen utóbbi tilalom azonban csak az első kiadástól számított egy évig áll fenn, vagyis ha az idegenrendészeti hatóság meghosszabbítja az engedélyt, vagy a tartózkodási engedély újrakiadása iránti kérelem alapján tartózkodási engedélyt ad a vendég-önfoglalkoztató részére, akkor a családtagjai számára megnyílik a lehetőség, hogy rá tekintettel családi együttélés biztosítása célú tartózkodási engedélyt kérelmezzenek.

22. §

Vendégbefektetői tartózkodási engedélyt az a harmadik országbeli állampolgár kaphat, aki a törvényben meghatározott speciális feltételeket teljesíti és rendelkezik érvényes vendégbefektetői vízummal vagy – a vonatkozó európai uniós jogi norma alapján – vízummentességet élvez. A harmadik országbeli állampolgár a tartózkodási engedélye birtokában jogosult arra, hogy Magyarországon gazdasági társaság, szövetkezet vagy egyéb – jövedelemszerzési céllal létrejött – jogi személy vezető tisztségviselőjeként végezze tevékenységét. Emellett – tekintettel arra, hogy a harmadik országbeli állampolgárra hivatkozással családtagja tartózkodási engedélyt kérelmezhet családi együttélés biztosítása céljából – mind a vendégbefektető, mind a családtagja jogosult a részére kiadott tartózkodási engedély birtokában a magyarországi munkavégzésre, aminek a törvény értelmében nincs korlátja, vagyis a harmadik országbeli állampolgár ugyanolyan feltételekkel vállalhat munkát, mint a magyar állampolgár.

A tartózkodási engedélyt a vendégbefektetői vízummal történő beutazást, vagy vízummentesség esetén a Magyarország területére történő első jogszerű belépést követő 93 napon belül kell kérelmezni, a kérelmező választása szerint az illetékes idegenrendészeti ügyfélszolgálaton vagy elektronikus úton az Enter Hungary rendszeren keresztül.

Miután a harmadik országbeli állampolgár beutazott Magyarországra – ha vendégbefektetői tartózkodási engedély iránti kérelmet nyújt be – köteles 3 hónapon belül igazolni az Enter Hungary-n keresztül, hogy a törvényben meghatározott nyilatkozatában vállalt befektetést teljesítette. Az igazolást az idegenrendészeti hatóság vizsgálja. Ha a vendégbefektetői tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgárnak az igazolás alapját képező adatai megváltoznak, köteles 5 napon belül bejelenteni azt az Enter Hungary-n keresztül.

A befektetési jegy, valamint az ingatlanbefektetés tekintetében a törvény további részletszabályokat rögzít. E körben a harmadik országbeli állampolgárnak legalább öt évig a 16. § (3) bekezdés a) pontjában foglaltak teljesítéséhez olyan ingatlanalap által kibocsátott befektetési jeggyel kell rendelkeznie, amelynek

- a) nettó eszközértéke legalább 40%-át Magyarországon megvalósuló, lakás funkciójú ingatlanba történő befektetések teszik ki, és
- b) ingatlan-alapkezelője legalább egyszerűsített telephely biztonsági tanúsítvánnyal rendelkezik vagy a védelmi és biztonsági célú beszerzésekről szóló 2016. évi XXX. törvény (a továbbiakban: Vbt.) szerinti jegyzéken szerepel. Ezen utóbbi ingatlan-alapkezelő a Vbt. 118. §-a szerinti előzetes minősítés keretében esik át a megfelelő ellenőrzésen, amelyet az Alkotmányvédelmi Hivatal folytat le.

A tartózkodási engedély legfeljebb 10 évig érvényes, és kizárólag ugyanebből a célból hosszabbítható meg egy alkalommal, legfeljebb 10 évvel. A vendégbefektetői tartózkodási engedély meghosszabbításának engedélyezése körében differenciálni szükséges az egyes befektetési típusok között. Ez egyrészt azzal jár, hogy a befektetés ígérete csak a vendégbefektetői tartózkodási engedély kiadása esetén releváns. Másrészt a vendégbefektetői tartózkodási engedély meghosszabbítása esetén, ha a tartózkodási engedély kiadásának alapját képező befektetés

- a) befektetési jegy volt, akkor a hosszabbítás feltétele ugyanúgy a meghatározott összegű befektetési jegy megszerzése,
- b) ingatlanban tulajdoni illetőség volt, akkor ha az ingatlan tulajdoni illetőségével már nem rendelkezik a külföldi (pl. 5 év után eladta), vagy a tulajdoni illetőségének mértéke nem éri el a meghatározott összeget, újra ingatlanbefektetést kell eszközölni, ha pedig mindenben megfelel a törvényi feltételeknek a tartózkodási engedély kiadását megalapozó befektetés, akkor új befektetés nélkül meghosszabbítható a tartózkodási engedély,
- c) meghatározott pénzbeli adomány nyújtása volt, akkor a tartózkodási engedély minden további befektetés nélkül meghosszabbítható.

23. §

A szezonális munkavállalás céljából Magyarországon tartózkodó harmadik országbeli állampolgár szezonális vendégmunkás. A szabályozás a harmadik országbeli állampolgárok idénymunkásként való munkavállalás céljából való belépésének és tartózkodásának feltételeiről szóló, 2014. február 26-i 2014/36/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek (a továbbiakban: Szezonális Irányelv) való megfelelést szolgálja. Az Szezonális Irányelv értelmében a három hónapot meghaladó tartózkodásra jogosító szezonális munkavállalásra jogosító

vízum helyett szezonális munkavállalás célú tartózkodási engedély kerül kiállításra, összevont kérelmezési eljárás keretében. Külön jogszabály – a harmadik országbeli állampolgárok magyarországi foglalkoztatásának nem összevont kérelmezési eljárás alapján történő engedélyezéséről, az engedélyezési kötelezettség alóli mentességről, a fővárosi és megyei kormányhivatal munkaügyi központjának az összevont kérelmezési eljárásban való szakhatósági közreműködéséről, valamint a Magyarországon engedélymentesen foglalkoztatható harmadik országbeli állampolgárok magyarországi foglalkoztatásának bejelentéséről, és a munkabér megtérítéséről szóló kormányrendelet – határozza meg a szezonális munkák körét, amely szerint szezonális munka a mezőgazdaság foglalkoztatási ágazataiban végzett tevékenység.

A szezonális munkavállalás céljából kiadott tartózkodási engedély hosszabbítására kizárólag a maximális hat hónapos érvényességi időtartamon belül van lehetőség. Szezonális munkavállalás céljából hat hónapot követően a tartózkodási engedély meghosszabbítására és újabb tartózkodási engedély kiadására nincsen lehetőség. A törvény a személyi hatály köréből kizárja azon külföldieket, akik kiküldetésben tartózkodnak Magyarország területén, valamint a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyeket.

A szezonális munkavállalás célú tartózkodási engedéllyel rendelkező szezonális vendégmunkás más jogcímen, más célból belföldön nem kérelmezhet tartózkodási engedélyt. A szezonális vendégmunkás nem kaphat nemzeti tartózkodási kártyát, illetve rá hivatkozással más harmadik országbeli állampolgár nem kérelmezhet tartózkodási engedélyt.

24–32. §

Magyarország a szezonális vendégmunkások mellett három jogcímen teszi lehetővé a harmadik országbeli állampolgárok vendégmunkásként történő tartózkodását és munkavégzését: beruházás megvalósítása céljából kiállított munkavállalási célú tartózkodási engedély, foglalkoztatási célú tartózkodási engedély, valamint vendégmunkás-tartózkodási engedély birtokában. Ezen tartózkodási célokból Magyarországon 180 napon belül 90 napot meghaladóan tartózkodó és munkát végző harmadik országbeli állampolgárokat a törvény együttesen vendégmunkásként nevesíti.

A vendégmunkás részére minden esetben összevont kérelmezési eljárás keretében adható ki a tartózkodási engedély, abból a céljából, hogy foglalkoztatásra irányuló jogviszonya alapján, ellenérték fejében, más részére, illetve irányítása alatt Magyarország területén tényleges munkát végezzen. A törvény jogcímenként speciális rendelkezéseket tartalmaz.

Beruházás megvalósítása céljából kiállított munkavállalási célú tartózkodási engedélyt az a vendégmunkás kaphat, akinek foglalkoztatására beruházás megvalósítása érdekében kerül sor. Foglalkoztatója az lehet, amely a beruházás megvalósítása érdekében a Kormány nevében eljáró külgazdasági ügyekért felelős miniszterrel megállapodást vagy szerződést kötött, vagy annak támogatási ajánlatát elfogadta – klasszikus támogatási szerződés ugyanis nem minden esetben kerül megkötésre –, továbbá jogszabályban meghatározott előzetes csoportos munkavállalási jóváhagyással rendelkezik. Az előzetes csoportos munkavállalási jóváhagyás egy olyan hatósági ígervény, amely beruházás megvalósítása érdekében kerül kiállításra, meghatározott időtartamra, illetőleg meghatározott számú vendégmunkás alkalmazását teszi lehetővé. Utóbbi azt jelenti, hogy amennyiben a hatósági ígervényben meghatározott számú vendégmunkás beutazása és 180 napon belül 90 napot meghaladó tartózkodása engedélyezésre került az idegenrendészeti hatóság által, akkor a hatósági ígervény alapján további tartózkodási engedély nem adható ki.

Az előzetes csoportos munkavállalási jóváhagyásra vonatkozó részletszabályokat kormányrendelet határozza meg. Az előzetes csoportos munkavállalási jóváhagyást a harmadik országbeli állampolgárok magyarországi foglalkoztatásáért felelős miniszter adja ki.

A beruházás megvalósítása céljából kiállított munkavállalási célú tartózkodási engedély legfeljebb addig lehet érvényes, amíg a beruházás megvalósítása tart, azonban ez esetben sem haladhatja meg a három évet, illetve az előzetes csoportos munkavállalási jóváhagyásban meghatározott időtartamot. Fentieken túl a törvény akként rendelkezik, hogy a foglalkoztatót előnyben kell részesíteni abban az esetben, ha a beruházás megvalósítása céljából kiállított munkavállalási célú tartózkodási engedélyt kérelmező vendégmunkás magyarországi szálláshelyét a beruházáshoz kapcsolódó helyszínen, a helyi lakosoktól elkülönített területen biztosítja. Amennyiben a foglalkoztató a vendégmunkás szálláshelyét nem a beruházáshoz kapcsolódó helyszínen, a helyi

lakosoktól elkülönített területen biztosítja, úgy a tartózkodási engedély kiadásának vagy meghosszabbításának megtagadására ad lehetőséget a törvény. A szálláshely esetében a külön jogszabályok rendelkezései is érvényesülnek, így például lakhatásra alkalmasnak kell lennie. A fenti rendelkezések a tartózkodási engedély meghosszabbítására is irányadóak.

A beruházás megvalósítása céljából kiállított munkavállalási célú tartózkodási engedéllyel rendelkező vendégmunkás más jogcímen, más célból belföldön nem kérelmezhet tartózkodási engedélyt. A vendégmunkás nem kaphat nemzeti tartózkodási kártyát, illetve rá hivatkozással más harmadik országbeli állampolgár nem kérelmezhet tartózkodási engedélyt.

Foglalkoztatási célú tartózkodási engedélyt az a vendégmunkás kaphat, aki a foglalkoztatásra irányuló jogviszonya alapján, ellenérték fejében, más részére, illetve irányítása alatt tényleges munkát végez.

A foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter azonban közleményben meghatározhat olyan foglalkozásokat, amelyek alapján ezt az engedélyt nem lehet kiállítani.

Foglalkoztatási célú tartózkodási engedélyt kaphat az a harmadik országbeli állampolgár is, akinek magyarországi foglalkoztatására harmadik országban letelepedett munkáltatóval fennálló munkaviszonya alapján, belföldi foglalkoztatóval kötött megállapodás teljesítése érdekében kerül sor. A belföldi foglalkoztatóval tehát nem létesül munkaviszony, a munkavégzés a két vállalkozás közötti megállapodás teljesítését célozza. Ez esetben idegenrendészeti szempontból a belföldi foglalkoztató tekintendő foglalkoztatónak, illetőleg a törvényben meghatározott jogok és kötelezettségek ezen foglalkoztatóra vonatkoznak.

A harmadik országbeli állampolgárok magyarországi foglalkoztatásáért felelős miniszternek a Védelmi Tanács jóváhagyásával kiadott rendeletében meghatározhatja, hogy foglalkoztatási célú tartózkodási engedélyt mely harmadik országok állampolgára kaphat.

Az engedély érvényességi ideje legfeljebb kettő év, amely kizárólag foglalkoztatási célból hosszabbítható meg, egyszeri alkalommal, legfeljebb egy évvel. A hároméves maximum időtartamon túl a tartózkodási engedély nem hosszabbítható meg. Magyarország kizárólag abban az esetben teszi lehetővé a tartózkodási engedély ismételt kiadásának belföldi tartózkodás melletti kérelmezését, ha az előző tartózkodási engedély még érvényes, amikor a kérelem benyújtásra kerül. A kérelem benyújtására az érvényességi idő letelte előtt legfeljebb 40 nappal van lehetőség. Az ennél korábban benyújtott kérelem idő előttinek minősül és nem engedélyezhető. A megfelelő időben benyújtott kérelem engedélyezése esetén az érvényességi időre ugyanazon szabályok vonatkoznak, mint az első kiadás esetében.

A foglalkoztatási célú tartózkodási engedéllyel rendelkező vendégmunkás más jogcímen, más célból belföldön nem kérelmezhet tartózkodási engedélyt. A vendégmunkás nem kaphat nemzeti tartózkodási kártyát, illetve rá hivatkozással más harmadik országbeli állampolgár nem kérelmezhet tartózkodási engedélyt.

Ha a vendégmunkás más foglalkoztatóval kíván foglalkoztatásra irányuló jogviszonyt létesíteni, illetve ha változik a munkaköre vagy a munkavégzési helye, akkor a vendégmunkásnak a foglalkoztatási célú tartózkodási engedély meghosszabbítása iránti kérelmet kell előterjesztenie.

Vendégmunkás-tartózkodási engedélyt az a vendégmunkás kaphat, akinek a foglalkoztatója nyilvántartásba vett kedvezményes foglalkoztató vagy nyilvántartásba vett minősített kölcsönbeadó, aki a harmadik országbeli állampolgárok magyarországi foglalkoztatásáért felelős miniszternek a Védelmi Tanács jóváhagyásával kiadott rendeletében meghatározott harmadik ország állampolgára, és aki a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter által ki nem zárt foglalkozásban végez munkát.

A törvény meghatározza a kedvezményes foglalkoztató fogalmát, így e körbe tartozik a Kormány stratégiai partnere, az a foglalkoztató, aki nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházást valósít meg, továbbá az is, aki Kiemelt Exportőr Partnerségi Program keretében partnernek minősül. A minősített kölcsönbeadó pedig az a foglalkoztató, aki kormányrendeletben meghatározott minősített kölcsönbeadói nyilvántartásban szerepel.

Az engedély érvényességi ideje legfeljebb kettő év, amely kizárólag vendégmunkás-tartózkodási engedélyként hosszabbítható meg, egyszeri alkalommal, legfeljebb egy évvel. A hároméves maximum időtartamon túl a tartózkodási engedély nem hosszabbítható meg. Magyarország kizárólag abban az esetben teszi lehetővé a tartózkodási engedély ismételt kiadásának belföldi tartózkodás melletti kérelmezését, ha az előző tartózkodási

engedély még érvényes, amikor a kérelem benyújtásra kerül. A kérelem benyújtására az érvényességi idő letelte előtt legfeljebb 40 nappal van lehetőség. Az ennél korábban benyújtott kérelem idő előttinek minősül és nem engedélyezhető. A megfelelő időben benyújtott kérelem engedélyezése esetén az érvényességi időre ugyanazon szabályok vonatkoznak, mint az első kiadás esetében.

A vendégmunkás-tartózkodási engedéllyel rendelkező vendégmunkás más jogcímen, más célból belföldön nem kérelmezhet tartózkodási engedélyt. A vendégmunkás nem kaphat nemzeti tartózkodási kártyát, illetve rá hivatkozással más harmadik országbeli állampolgár nem kérelmezhet tartózkodási engedélyt.

Ha a vendégmunkás más foglalkoztatóval kíván foglalkoztatásra irányuló jogviszonyt létesíteni, akkor a vendégmunkásnak a vendégmunkás-tartózkodási engedély meghosszabbítása iránti kérelmet kell előterjesztenie.

Ha a vendégmunkás foglalkoztatási feltételeinek valamelyike – különösen a munkakör, munkavégzési hely – változik, a foglalkoztató köteles 5 napon belül bejelenteni a törvényben meghatározott adatok közlésével.

A foglalkoztatási célú tartózkodási engedély vagy a vendégmunkás-tartózkodási engedély kiadásával a Magyarországon kiadott vendégmunkás-tartózkodási engedélyek és foglalkoztatási célú tartózkodási engedélyek száma nem haladhatja meg a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter által évente meghatározott engedélyszámot.

A törvény a beruházás megvalósítása céljából kiállított munkavállalási célú tartózkodási engedéllyel, foglalkoztatási célú tartózkodási engedéllyel, valamint vendégmunkás-tartózkodási engedéllyel rendelkező vendégmunkás foglalkoztatója részére kötelezettséggként rögzíti, hogy gondoskodik arról, hogy a vendégmunkás a munkaviszony megszűnése vagy megszüntetése esetén a munkaviszony megszűnését követő legkésőbb hatodik napon elhagyja Magyarország területét. A kötelezettség teljesítésének elmulasztása szankcióval jár, amely az idegenrendészeti hatóság által kiszabott bírság. A foglalkoztató abban az esetben mentesül a bírság megfizetése alól, ha bizonyítja, hogy a kötelezettsége teljesítése során úgy járt el, ahogyan az az adott helyzetben általában elvárható. Általában elvárható, hogy a foglalkoztató mindent megtegyen annak érdekében, hogy a munkaviszony megszűnésének idejére a harmadik országbeli állampolgár kiutazását előkészítse, abban közreműködjön, a munkavállalója figyelmét a jogkövetkezményekre felhívja, a tényleges távozásra felszólítsa, illetőleg a hatóságokkal a szükséges és elvárható mértékben kapcsolatot tartson, valamint együttműködjön.

Fentieken túl a törvény meghatározza, hogy a foglalkoztató mely esetekben köteles megtéríteni az idegenrendészeti hatóság vagy az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv által előlegezett kiutasítási, kiutaztatási, idegenrendészeti őrizetben tartással keletkezett költségeket.

33. §

A vendégmunkás tartózkodásának a tartózkodási engedélyben nevesített foglalkoztatónál történő munkavégzés a jogalapja. Ha az engedélyezett foglalkoztatás, illetve arra irányuló jogviszony megszűnik, akkor az engedély visszavonására irányuló külön idegenrendészeti eljárást nem kell lefolytatni, hanem a tartózkodási engedély a foglalkoztatónak a munkaviszony megszűnéséről szóló bejelentésétől számított 6. naptól érvénytelen, a törvény erejénél fogva. A vendégmunkás – ideértve a szezonális vendégmunkást is – a tartózkodási engedély iránti kérelméhez köteles mellékelni a nyilatkozatát, amelyben vállalja, hogy a tartózkodási engedély érvénytelensége esetén 8 napon belül önként távozik az általa megjelölt célországba az Európai Unió és a schengeni térség területéről. Az idegenrendészeti hatóság köteles tájékoztatni a nyilatkozat jogkövetkezményeiről a vendégmunkást.

34. §

A rendelkezés a regisztrációs és foglalkoztatási díj fizetésére kötelezett foglalkoztatói kört határozza meg, illetve a regisztrációs és foglalkoztatási díj fizetési kötelezettség alapvető szabályait (pl. nyilvántartás, összeg, fizetés módja) tartalmazza.

35. §

A törvény értelmező rendelkezéseket rögzít a magas kompetenciával rendelkező harmadik országbeli állampolgárok tartózkodását érintően, összhangban az európai uniós jogi normákban rögzített fogalom meghatározásokkal. Az európai uniós jogi normák lehetővé teszik a harmadik országbeli állampolgárok tagállamok közötti mobilitását, amennyiben a tartózkodás célja tanulmányok folytatása, kutatás, vállalatban belüli áthelyezés

vagy EU Kék Kártya birtokában történő munkavállalás. Az első tagállam az, amelyből az érvényes engedélye birtokában mobilizálni kíván a harmadik országbeli állampolgár más tagállamba, vagyis a második tagállamba.

36. §

A magas kompetenciával rendelkező harmadik országbeli állampolgárok részére Magyar Kártyát lehet kiadni.

Erre az egyik lehetőség, hogy a harmadik országbeli állampolgár a foglalkoztatásra irányuló jogviszonya alapján ellenérték fejében más részére, illetve más irányítása alatt végzi a tényleges munkát, illetve Magyar Kártyát lehet kiadni abban az esetben is, ha a kérelmező egy gazdasági társaság, szövetkezet vagy egyéb – jövedelemszerzési céllal létrejött – jogi személy tulajdonosaként, vezető tisztségviselőjeként az e tevékenységi körbe tartozó tevékenységén túl tényleges munkát végez.

Emellett Magyar Kártyát kaphat az a harmadik országbeli állampolgár is, akinek magyarországi foglalkoztatására harmadik országban letelepedett munkáltatóval fennálló munkaviszonya alapján, belföldi foglalkoztatóval kötött megállapodás teljesítése érdekében kerül sor. A belföldi foglalkoztatóval tehát nem létesül munkaviszony, a munkavégzés a két vállalkozás közötti megállapodás teljesítését célozza. Ez esetben idegenrendészeti szempontból a belföldi foglalkoztató tekintendő foglalkoztatónak, illetőleg a törvényben meghatározott jogok és kötelezettségek ezen foglalkoztatóra vonatkoznak.

A törvény rögzíti, hogy a harmadik országbeli állampolgár csak akkor kaphat Magyar Kártyát, ha foglalkozása olyan felsőfokú szakmai képzést igényel, amelyet a felsőoktatásért felelős miniszter – a szakképzésért felelős miniszterrel, a felnőttképzésért felelős miniszterrel, a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszterrel és a harmadik országbeli állampolgárok magyarországi foglalkoztatásáért felelős miniszterrel egyetértésben – meghatároz, vagy hivatásos sportoló, hivatásos edző, előadóművész, vagy a mozgókép szakmai hatóság által, a mozgóképről szóló törvény által nyilvántartásba vett filmgyártó vállalkozásnál tényleges munkát végez.

A Magyar Kártya érvényességi ideje legfeljebb három év, amely alkalmanként legfeljebb három évvel meghosszabbítható. A meghosszabbítás feltétele továbbá a jogszabályban meghatározott társadalmi együttélési feltételek teljesítése.

37–39. §

Az EU Kék Kártya irányelv megkönnyíti a magasan képzett, EGT tagállamokon kívüli államból („harmadik országból”) érkező külföldiek munkavállalási célú belépését, emellett egységes eljárást ír elő a munkavállalási engedély és a tartózkodási engedély együttes kiadására.

Az EU Kék Kártya kiadásához szükséges minden dokumentumot egy eljárásban kell a harmadik országbeli állampolgárnak becsatolnia, így egy eljárásban kell igazolnia azt, hogy a tartózkodás és a magas szintű képzettséget igénylő munkavállalás feltételeinek is megfelel. A munkavállalás engedélyezéséről a kijelölt állami foglalkoztatási szerv szakhatóságként dönt. Az idegenrendészeti hatóság a beutazás feltételeit vizsgálja. Emellett az EU Kék Kártya irányelvnek megfelelően szükséges meghatározni azt is, hogy mely személyi kör nem kaphat EU Kék kártyát, valamint szabályozni kell az EU Kék Kártya érvényességi idejét is. Az EU Kék Kártya irányelvnek megfelelően a mobilitás keretében a más EU tagállam által kiadott EU Kék Kártyával rendelkezők részére is biztosítani kell az EU Kék Kártyához jutás lehetőségét. Az irányelv szerint a tartózkodás első két évében csak korlátozottan lehet munkavállalási tevékenységet folytatni az EU Kék Kártya birtokában. A szabályozás tartalmazza az EU Kék Kártya elutasításának és visszavonásának speciális eseteit, valamint a bejelentési kötelezettségeket is.

40–42. §

A harmadik országbeli állampolgárok vállalaton belüli áthelyezés keretében történő belépésének és tartózkodásának feltételeiről szóló, 2014. május 15-i 2014/66/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek való megfelelés érdekében a vállalaton belüli áthelyezés szabályait tartalmazó rendelkezések, a tartózkodási engedély érvényességi ideje, a kiadásra és a meghosszabbításra vonatkozó speciális szabályok. Amennyiben a harmadik országbeli állampolgár a vállalaton belüli áthelyezés feltételeit igazolja, részére kizárólag vállalaton belüli áthelyezés céljából kerülhet sor tartózkodási engedély kiadására. Indokolt az e célú tartózkodási engedélyek kiadásának és meghosszabbításának elutasítási, valamint a tartózkodási engedély visszavonási okainak kiegészítése. A tartózkodási engedély kiadására és meghosszabbítására összevont kérelmezési eljárás keretében

kerül sor. A törvény meghatározza, mely személyi kör kaphat, illetve nem kaphat engedélyt. Továbbá rendelkezik az érvényességi időről, az elutasítási és visszavonási okokról. Határozottan rögzítésre kerül, hogy a vezető állású munkavállalók és szakértők esetében legfeljebb három évre, gyakornokok esetében legfeljebb egy évre adható ki vállalaton belüli áthelyezés céljából tartózkodási engedély. A meghosszabbításra is kizárólag ezen időtartamon belül van lehetőség. A hároméves időtartamon túl a tartózkodási engedély vállalaton belüli áthelyezés céljából nem hosszabbítható meg, a harmadik országbeli állampolgár e célból nem kaphat tartózkodási engedélyt, csak abban az esetben, ha elhagyta a tagállamok területét. A szabályozás rögzíti továbbá, hogy az a harmadik országbeli állampolgár, aki megfelel a vállalaton belüli áthelyezés feltételeinek, nem kaphat más célból munkavégzésre jogosító tartózkodási engedélyt.

43–47. §

A harmadik országbeli állampolgárok kutatás, tanulmányok folytatása, gyakorlat, önkéntes szolgálat, diákcseraprogramok vagy oktatási projektek, és a pair tevékenység céljából történő beutazásának és tartózkodásának feltételeiről szóló, 2016. május 11-i (EU) 2016/801 európai parlamenti és tanácsi irányelvnek [a továbbiakban: (EU) 2016/801 Irányelv] történő megfelelés érdekében indokolt a kutatókra vonatkozó szabályozás meghatározása a kutatási célú tartózkodási feltételek kiegészítésével és a kutatók, valamint a kutatók családtagjai mobilitására vonatkozó feltételekkel.

A kutatói mobilitás lehetséges rövid és hosszú távon is. Mindkét esetben lehetőség van arra, hogy a kutatót a családtagja is kísérje a mobilitási időszakban. A kutatói rövid távú mobilitási igazolás kiállítása érdekében értesítést kell az idegenrendészeti hatóság részére beadni, amelynek kötelező mellékleteit a törvény tartalmazza. A kutatói hosszú távú mobilitási tartózkodási engedély kiadásának feltételeit is tartalmazza a szabályozás. A kutatói rövid távú mobilitási igazolás érvényességi ideje 180 nap lehet. A kutatói hosszú távú mobilitási tartózkodási engedély érvényességi ideje 365 nap (családtag esetén 360 nap) lehet. A törvény rendelkezik továbbá az érvényességi időről.

A törvény rendelkezik a kutatók esetében a vonatkozó európai uniós irányelvnek megfelelően az álláskeresés vagy vállalkozásindítás céljából kiadható tartózkodási engedély feltételeiről, mely szerint minden esetben érvényes kutatás célú tartózkodási engedéllyel kell rendelkezni a kérelmezéskor, és az egyéb törvényi feltételeket is igazolni szükséges. Alapfeltétel továbbá, hogy a harmadik országbeli állampolgár által betölteni kívánt állásnak, vagy létrehozandó vállalkozásnak a kutatás szintjéhez igazodnia szüksége. A tartózkodási engedély e jogcímen 9 hónapig lehet érvényes maximum, és a meghosszabbításra nincs lehetőség. A tartózkodási engedély érvényességi ideje alatt kizárólag Magyar Kártya, EU Kék Kártya és vendég-önfoglalkoztatás célú tartózkodási engedély kiadásának kérelmezésére van lehetőség.

48–50. §

A jogszabály célja, hogy újabb befektetéseket vonzzon Magyarországra, elősegítve ezzel hazánk fejlődését, versenyképességének növekedését, valamint a foglalkoztatást.

A Vállalati Kártya kiadásának feltétele, hogy a harmadik országbeli állampolgár olyan jogi személy vezető tisztségviselője vagy munkavállalója, ami a Kormány rendeletében meghatározott foglalkoztató vagy az azzal betelepülési szerződést kötött gazdálkodó és a harmadik országbeli állampolgár magyarországi tartózkodásának célja a törvényben meghatározottakra terjed ki.

A Vállalati Kártya érvényességi ideje legfeljebb négy év, a hosszabbításra e célból alkalmanként legfeljebb négy évvel van lehetőség. A Vállalati Kártya érvényessége alatt és annak lejártát követően más jogcímen tartózkodási engedély kiadása belföldön nem kérelmezhető.

51–52. §

Nemzeti Kártyát azok a szerb és ukrán állampolgárok kaphatnak összevont kérelmezési eljárás keretében, akiknek célja, hogy foglalkoztatásra irányuló jogviszonyuk alapján, ellenérték fejében, más részére, illetve irányítása alatt tényleges munkát végezzenek. Ez alatt értendő, a munkaerő-kölcsönzés útján történő foglalkoztatás is. A Nemzeti Kártya összevont engedélyként került kiállításra. Ha a szerb és az ukrán állampolgár más foglalkoztatóval kíván foglalkoztatásra irányuló jogviszonyt létesíteni, mint a tartózkodási engedélyen nevesített foglalkoztató, akkor a Nemzeti Kártya meghosszabbítása iránti kérelmet kell előterjesztenie.

A Nemzeti Kártya legfeljebb kettő év határozott időtartamú tartózkodásra jogosít Magyarország területén, alkalmanként legfeljebb három évvel hosszabbítható meg.

53. §

A szerb, illetve ukrán állampolgár a Nemzeti Kártya iránti kérelméhez köteles mellékelni a nyilatkozatát, amelyben vállalja, hogy a tartózkodási engedély érvénytelensége esetén 8 napon belül önként távozik az általa megjelölt célországba az Európai Unió és a schengeni térség területéről. Az idegenrendészeti hatóság köteles tájékoztatni a nyilatkozat jogkövetkezményeiről a harmadik országbeli állampolgárt. Ha az engedélyezett foglalkoztatás, illetve arra irányuló jogviszony megszűnik, akkor az engedély visszavonására irányuló külön idegenrendészeti eljárást nem kell lefolytatni, hanem a Nemzeti Kártya a foglalkoztatónak a munkaviszony megszűnéséről szóló bejelentésétől számított 6. naptól érvénytelen, a törvény erejénél fogva.

54. §

A törvény meghatározza az (EU) 2016/801 Irányelvnek megfelelően a tanulmányi célú tartózkodási engedély érvényességi idejét, amely legalább egy év, vagy ha a képzés rövidebb, mint egy év, akkor a képzés időtartamához igazodik. A tartózkodási engedély legfeljebb három évre adható ki. Meghosszabbítása legalább egy, legfeljebb három évre engedélyezhető.

A tanulmányi célú tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgár nem kaphat nemzeti tartózkodási kártyát, illetve rá hivatkozással más harmadik országbeli állampolgár nem kérelmezhet tartózkodási engedélyt.

A tanulmányi célú tartózkodási engedéllyel, vagy hallgatói mobilitási engedéllyel vagy hallgatói mobilitási igazolással rendelkező harmadik országbeli állampolgár munkát végezhet, a szorgalmi időszakban hetente legfeljebb harminc órában, szorgalmi időszakon kívül évente legfeljebb kilencven napon teljes munkaidőben.

55. §

Az (EU) 2016/801 Irányelvnek történő megfelelés érdekében kerül meghatározásra a tanulók esetén az álláskeresési vagy vállalkozásindítási célú tartózkodás. Álláskeresés vagy vállalkozásindítás céljából biztosítani kell az érvényes tanulmányi célú tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgár tartózkodását kilenc hónapig terjedő időszakban, akkor is, ha a tanulmányait befejezte. Az (EU) 2016/801 Irányelvnek megfelelően a tartózkodási engedély érvényességi idejét a kérelem benyújtásától számított időponttól kell megállapítani. A tartózkodási engedély érvényességi ideje legfeljebb kilenc hónap, és nem hosszabbítható meg. A törvény tartalmazza a tartózkodási engedély kiadásának feltételeit, amelyek közül kiemelendő, hogy a harmadik országbeli állampolgár által betölteni kívánt állásnak, illetve az általa indítani kívánt vállalkozásnak illeszkednie kell az elvégzett tanulmányok szintjéhez. A törvény meghatározza az elutasítási és visszavonási okokat. A tartózkodási engedély nem hosszabbítható meg, viszont annak érvényessége alatt a harmadik országbeli állampolgár belföldi tartózkodása mellett kérelmezheti Magyar Kártya, EU Kék Kártya vagy vendég-önfoglalkoztatás célú tartózkodási engedély kiállítását.

56. §

Az (EU) 2016/801 Irányelvnek való megfelelés érdekében a tanulmányi célú tartózkodási feltételek és a hallgatói mobilitásra vonatkozó feltételek meghatározásra kerültek a törvényben. Azon hallgató, aki nem részese mobilitási intézkedéseket is magában foglaló uniós vagy multilaterális programnak, illetve két vagy több felsőoktatási intézmény között létrejött megállapodásnak, és érvényes, az Európai Unió tagállama által kiállított tartózkodási engedéllyel rendelkezik, hallgatói mobilitási tartózkodási engedélyt kaphat, amennyiben magyarországi felsőoktatási intézményben kívánja a tanulmányai egy részét folytatni.

Amennyiben a hallgató részese mobilitási intézkedéseket is magában foglaló uniós vagy multilaterális programnak, illetve két vagy több felsőoktatási intézmény között létrejött megállapodásnak, és érvényes, az Európai Unió tagállama által kiállított tartózkodási engedéllyel rendelkezik, hallgatói mobilitási igazolást kaphat, amennyiben magyarországi felsőoktatási intézményben kívánja a tanulmányai egy részét folytatni. Az igazolás kiállítása

érdekében értesítést kell az idegenrendészeti hatóság részére beadni, amelynek kötelező mellékleteit a törvény meghatározza, míg a hallgatói mobilitási igazolás adattartalmát jogszabály határozza meg.

Mind a hallgatói mobilitási tartózkodási engedély, mind a hallgatói mobilitási igazolás érvényességi ideje legfeljebb 360 nap lehet.

57. §

Képzés céljából az a harmadik országbeli állampolgár kaphat tartózkodási engedélyt, aki a Kormány vagy valamely magyar minisztérium által biztosított ösztöndíjas magyarországi képzésen vesz részt. A tartózkodási engedély kiállításának feltétele, hogy a tanulmányi célú tartózkodási engedély speciális feltételei nem állnak fenn a képzés jellege, a tanulmányi munkarend, vagy az oktatási intézmény vonatkozásában. A tartózkodási engedély legfeljebb 1 évre adható ki, és ugyanebből a célból nem, csak tanulmányi célból hosszabbítható meg.

A képzés célú tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgár nem kaphat nemzeti tartózkodási kártyát, illetve rá hivatkozással más harmadik országbeli állampolgár nem kérelmezhet tartózkodási engedélyt.

58–59. §

Az (EU) 2016/801 Irányelvnek való megfelelés érdekében meghatározásra kerül a gyakornoki tevékenység. A gyakornoki szerződés megkötésére jogosult fogadószervezetekről és a szerződés tartalmáról külön jogszabály rendelkezik. A gyakornoki tevékenység folytatása céljából történő tartózkodási engedély kiadásának feltételét, valamint érvényességi idejét határozza meg a törvény. A gyakornoki tevékenység folytatása céljából kiadott tartózkodási engedély érvényességi ideje legfeljebb hat hónap.

A gyakornoki tevékenység folytatása célú tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgár nem kaphat nemzeti tartózkodási kártyát, illetve rá hivatkozással más harmadik országbeli állampolgár nem kérelmezhet tartózkodási engedélyt.

A tartózkodási engedély érvényessége alatt és annak lejártát követően a harmadik országbeli állampolgár nem kérelmezhet, illetve részére nem adható ki más jogcímen tartózkodási engedély belföldön.

60. §

A törvény hivatalos célú tartózkodásnak tekinti a diplomáciai vagy nemzetközi jogon alapuló más kiváltságot és mentességet élvező személyként vagy családtagjaként, külföldi állam vagy állami szerv, illetve nemzetközi szervezet hivatalos küldöttségének tagjaként, sajtótudósítóként történő tartózkodást. Hivatalos célú tartózkodási engedélyt kaphat továbbá a nemzetközi szerződés, illetve nemzetközi kulturális, oktatási, tudományos együttműködés, valamint kormány szintű nemzetközi segélyprogram keretében tanulmányi, oktatási, tudományos, képzési, továbbképzési célból beutazó, vagy Magyarországon működő tudományos, oktatási, kulturális intézmények személyzetének tagjaként vagy ezen intézmények tevékenységi körében beutazó személy. Az engedély érvényességi ideje alkalmanként a folytatott tevékenység időtartamával egyezik meg, de legfeljebb három év, amely legfeljebb három évvel meghosszabbítható.

61. §

A törvény meghatározza az ideiglenesen munkát vállaló turisták programjával (Working Holiday Program) kapcsolatos nemzetközi szerződésekben meghatározott tartózkodási jogosultság biztosításával összefüggő alapvető szabályokat. A tartózkodási cél ideiglenes jellegéhez igazodóan az ideiglenesen munkát vállaló turisták számára kiállításra kerülő ideiglenes tartózkodási engedély nem hosszabbítható meg, érvényességi ideje legfeljebb a vonatkozó nemzetközi szerződésben megállapított időtartam lehet. Az évente kiadható ideiglenes tartózkodási engedélyek számát az egyes nemzetközi szerződések tartalmazzák.

A törvény létszámkorlátot határoz meg, amikor rögzíti, hogy a vonatkozó nemzetközi szerződésekben meghatározott maximális létszámot meg nem haladó számban adható ki ideiglenes tartózkodási engedély.

Az ideiglenes tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgár nem kaphat nemzeti tartózkodási kártyát. A tartózkodási engedély érvényessége alatt és annak lejártát követően a harmadik országbeli állampolgár nem kérelmezhet, illetve részére nem adható ki más jogcímen tartózkodási engedély belföldön.

62. §

A Fehér Kártya célja a digitális nomádok bevonása Magyarország területére. A Fehér Kártya kiállítható egy Magyarországon kívüli országban fennálló foglalkoztatásra irányuló jogviszonyra tekintettel, ha a fejlett digitális technológia alkalmazása miatt a munka bárhol elvégezhető és a kérelmező Magyarország területéről kívánja azt elvégezni. Ezen kívül a Fehér Kártya abban az esetben is kiállítható, ha a kérelmező Magyarországon kívüli országban bejegyzett olyan vállalkozói tevékenységet folytat, illetőleg olyan vállalkozás, cég tulajdonosa, mely vállalkozásnak illetve cégnek a nyereséges működése érdekében folyamatos tevékenységet végez, és e tevékenységét – tekintettel arra, hogy fejlett digitális technológiai megoldás útján is ellátható – Magyarország területén kívánja folytatni.

A törvény meghatározza, hogy ki jogosult a Fehér Kártyára, valamint azt, hogy mely esetekben kell elutasítani a kérelmet vagy visszavonni a tartózkodási engedélyt. A Fehér Kártya érvényességi ideje legfeljebb egy év, amely kizárólag ugyanezen célból, egy alkalommal, legfeljebb egy évvel hosszabbítható meg. A digitális nomádok tevékenységének alapja a rugalmasság, az hogy munkájukat bárhol el tudják látni, erre tekintettel a hosszabb érvényességi idejű tartózkodási engedély önmagában nem jelent vonzóerőt. A hosszabb érvényességi idejű engedély a visszaélések miatt nem kívánatos, továbbá az elérni kívánt célt sem támogatja. Figyelemmel arra, hogy a digitális nomádok jellemzően 40 év alatti, egyedülálló személyek, így esetükben nem indokolt, hogy rájuk hivatkozással további harmadik országbeli állampolgár tartózkodási engedélyt kapjon.

A Fehér Kártya kiállításának alapjául szolgáló, külföldi munkáltatóval fennálló munkaviszonynak, illetve a külföldi vállalkozásnak – mint igazolt tartózkodási célnak – az engedély érvényességi idején belül történő megszűnése a korábban igazolt tartózkodási célt érintő olyan változás, amelyet érintően az idegenrendészeti hatóság megfelelő tájékoztatása érdekében szükséges a Fehér Kártyával rendelkező külföldi bejelentési kötelezettségének meghatározása.

A Fehér Kártyával rendelkező harmadik országbeli állampolgár nem kaphat nemzeti tartózkodási kártyát.

63. §

A kiküldetés célú tartózkodási engedély nem összevont kérelmezési eljárás keretében kerül kiállításra. A harmadik országbeli állampolgár akkor kaphatja meg, ha az Európai Unió valamely tagállamában munkavállalásra jogosító tartózkodási engedéllyel rendelkezik és az őt Magyarországra küldő vállalkozással fennálló munkaviszonya alapján korlátozott időtartamban kíván Magyarországon munkát végezni a munkavállalók szolgáltatások nyújtása keretében történő kiküldetéséről szóló, 1996. december 16-i 96/71/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvben rögzítettek alapján. A tartózkodási engedély legfeljebb 2 évre adható ki és ezen időtartamon belül hosszabbítható meg, kizárólag ugyanebből a célból, a tagállami tartózkodási engedélyhez illetve a kiküldetés tartamához igazodva.

64. §

A törvény gyógykezelés céljából lehetővé teszi a beutazást és tartózkodást a gyógykezelést igénybe vevő személyen túl annak a személynek is, aki kiskorú gyermekét vagy önmaga ellátására képtelen más családtagját kíséri magyarországi gyógykezelésre. Az érvényességi időtartam meghatározásakor a kezelés időtartamát kell figyelembe venni, a cél természetéből adódóan azonban legfeljebb két év lehet, amely megfelelő feltételek fennállása esetén meghosszabbítható.

A gyógykezelési célú tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgár nem kaphat nemzeti tartózkodási kártyát. A tartózkodási engedély érvényessége alatt és annak lejártát követően a harmadik országbeli állampolgár nem kérelmezhet, illetve részére nem adható ki más jogcímen tartózkodási engedély belföldön.

65–66. §

A törvényben külön tartózkodási célként jelenik meg az önkéntes tevékenység folytatása. Az idegenrendészeti vonatkozások kivételével a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvény tartalmazza az önkéntes szolgálatra vonatkozó rendelkezéseket, így a fogadó szervezetekre és az önkéntes tevékenységet folytatókra vonatkozó kritériumokat, valamint a tartózkodás célját igazoló önkéntes szerződés tartalmi elemeit.

A szabályozás az (EU) 2016/801 Irányelvnek való megfelelést szolgálja. A törvény szabályozza az önkéntes tevékenység folytatása célú tartózkodási engedély érvényességi idejét, illetőleg kimondja, hogy a harmadik országbeli állampolgár nem kaphat nemzeti tartózkodási kártyát, illetve rá hivatkozással más harmadik országbeli állampolgár nem kérelmezhet tartózkodási engedélyt. A tartózkodási engedély érvényessége alatt és annak lejártát követően a harmadik országbeli állampolgár nem kérelmezhet, illetve részére nem adható ki más jogcímen tartózkodási engedély belföldön.

67. §

A harmadik országbeli állampolgár részére az idegenrendészetért és menekültügyért felelős miniszter nemzeti érdekből kiállított tartózkodási engedélyt adhat. Ebben az esetben a tartózkodási engedély kiállítása során nem szükséges vizsgálni a törvény szerinti tartózkodási feltételeket.

Az idegenrendészetért és menekültügyért felelős miniszter annak a harmadik országbeli állampolgárnak is adhat nemzeti érdekből tartózkodási engedélyt, akinek célja, hogy a foglalkoztatásra irányuló jogviszonya alapján, ellenérték fejében, más részére, illetve irányítása alatt tényleges munkát végezzen. Ebben az esetben a tartózkodás céljának feltétele vizsgálandó.

A nemzeti érdekből kiadott tartózkodási engedély feltétele a nemzeti érdek fennállása. A „nemzeti érdek” tág, potenciálisan több ágazatot érintő fogalom (nemzetpolitikai érdek, sportérdek, kulturális érdek, gazdasági érdek stb.), így mérlegelésébe indokolt bevonni az adott ágazat kapcsán a nemzeti érdek fennállását megítélni kompetens tárcát is. A nemzetpolitikai érdek fennállásának vizsgálatába szakhatóság, míg a többi nevesített nemzeti érdek vizsgálatába egy kormányhatározatban kijelölt testület kerül bevonásra.

A tartózkodási engedély három évre adható ki és alkalmanként legfeljebb három évvel hosszabbítható meg.

A döntés ellen nincs helye jogorvoslatnak.

68–69. §

A törvény az általánostól eltérő szabályokat tartalmaz az Észak-atlanti Szerződés (NATO) tagállamai fegyveres erőinek hazánkban állomásozó tagjai hozzátartozóira, illetve a Magyarország Kormánya és az Amerikai Egyesült Államok Kormánya közötti, a védelmi együttműködésről szóló megállapodás, valamint a NATO részes államai és a „Békepartnerség” más résztvevő államai közötti, fegyveres erők jogállásáról szóló Megállapodásban részes államok fegyveres erőinek ezen Megállapodás hatálya alá tartozó polgári állomány tagjai, az USA vállalkozók és a hozzátartozók beutazása és tartózkodása vonatkozásában. A speciális rendelkezések célja, hogy e személyek Magyarország területére történő beutazását megkönnyítsék, a magyarországi tartózkodásukkal kapcsolatos adminisztrációt leegyszerűsítsék, ezáltal is bizonyítva Magyarország elkötelezettségét a Megállapodások kapcsán.

70. §

A törvény a harmadik országbeli állampolgárok egyes speciális kategóriái esetében lehetővé teszi, hogy részükre a hatóság a törvényben foglalt általános feltételek hiányában – humanitárius megfontolásból – hivatalból adjon ki tartózkodási engedélyt.

A humanitárius okból kiadott tartózkodási engedély érvényességi ideje illetve meghosszabbításának lehetősége az engedély kiállításának alapjául szolgáló körülmény indokától függően esetként kerül meghatározásra. A törvény az általános rendelkezésektől eltérően szabályozza a humanitárius tartózkodási engedély visszavonásának, illetve meghosszabbítása megtagadásának eseteit.

E körben garanciális szabályként rögzíti, hogy ha a tartózkodási engedély humanitárius célból történő kiadására az arra feljogosított hatóság vagy szerv indítványa alapján kerül sor, a tartózkodási engedély visszavonása, meghosszabbítása vagy a meghosszabbítás megtagadása is az indítványozásra jogosult hatóság vagy szerv kezdeményezésére vagy hozzájárulásával történhet.

A törvény szerint humanitárius megfontolásból tartózkodási engedéllyel kell ellátni jelentős bűnüldözési vagy nemzetbiztonsági érdekből az ügyész, a bíróság illetve a nemzetbiztonsági szerv indítványára azt a harmadik országbeli állampolgárt, illetve rá tekintettel más, harmadik országbeli állampolgárt, aki bűncselekmény felderítése érdekében a hatóságokkal a bizonyítást jelentősen elősegítő módon együttműködik. A törvény az emberkereskedelem áldozatairól szóló irányelvvel összhangban ennek keretében teszi lehetővé az emberkereskedelem áldozatává vált azon harmadik országbeli állampolgárok tartózkodási engedéllyel ellátását, akik a bűncselekmény felderítése érdekében a hatóságokkal együtt kívánnak működni.

Az a humanitárius tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgár, aki emberkereskedelem áldozata, külön jogszabályban meghatározott ellátásra és támogatásra jogosult.

Humanitárius megfontolásból jogosult tartózkodási engedélyre az a harmadik országbeli állampolgár is, aki Magyarország területén született és azt követően a magyar jog szerint érte felelős személy felügyelete nélkül maradt, továbbá a kísérő nélküli kiskorú.

Garanciális jelleggel – a kísérő nélküli kiskorúakról szóló tanácsi állásfoglalással összhangban – a törvény rögzíti, hogy a kísérő nélküli kiskorú humanitárius megfontolásból kiadott tartózkodási engedélye csak akkor vonható vissza, illetőleg a tartózkodási engedélyben meghatározott tartózkodási idő meghosszabbítása csak akkor tagadható meg, ha származási országában, illetőleg az őt befogadó más államban a család egyesítése, illetve az állami vagy más intézményi gondoskodás biztosított.

71–73. §

A családi együttélés biztosítása célú tartózkodási engedélyre vonatkozó rendelkezések célja a családegyesítési jogról szóló, 2003. szeptember 22-i 2003/86/EK tanácsi irányelvnek (a továbbiakban: 2003/86/EK tanácsi irányelv) való megfelelés biztosítása, a családtagok beilleszkedésének elősegítése. E körben meghatározásra kerül a családegyesítő és a családtag fogalma is. A családi együttélés biztosítása kizárható, ennek megfelelően a törvény felsorolja azokat a tartózkodási engedélyeket, amelyek jogosultjaira hivatkozással családi együttélés biztosítása céljából nem lehet tartózkodási engedélyt kiállítani.

Tartózkodási vízummal vagy tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgár Magyarországon született harmadik országbeli állampolgár gyermeke részére – amennyiben a törvény másként nem rendelkezik – családi együttélés céljából tartózkodási engedélyt kiállítani.

A törvény a 2003/86/EK tanácsi irányelv rendelkezéseinek is megfelelően különös figyelmet fordít a menekültek helyzetére, a családi együttélés biztosítására.

A családi együttélés biztosítása céljából kiállított tartózkodási engedély maximális érvényességi ideje a családegyesítő tartózkodási jogcímének függvényében kerül meghatározásra.

74–76. §

A törvény az idegenrendészeti eljárásokban a „letelepedett” valamint a „bevándorolt” kifejezések helyett bevezeti a „huzamos tartózkodás” fogalmát.

Huzamos tartózkodási jogosultsággal a törvény hatálybalépése előtt kiállított bevándorlási engedéllyel, letelepedési engedéllyel, nemzeti, ideiglenes vagy EK letelepedési engedéllyel, illetve a nemzeti, ideiglenes vagy EU tartózkodási kártyával rendelkező harmadik országbeli állampolgár rendelkezik. A huzamos tartózkodási jogosultság – az ideiglenes tartózkodási kártyával vagy ideiglenes letelepedési engedéllyel rendelkező személy kivételével – határozatlan idejű magyarországi tartózkodásra jogosít.

A huzamos tartózkodási jogosultság engedélyezésének általános feltételeként írja elő a törvény a magyarországi lakhatás és megélhetés biztosíthatóságát. Alapvető társadalmi érdek fűződik ahhoz, hogy csak az a személy kaphasson huzamos tartózkodási jogosultságot, aki magyarországi egzisztenciáját képes megteremteni,

létfenntartásáról megfelelően tud gondoskodni. A huzamos tartózkodás engedélyezésének további feltétele, hogy a kérelmezővel szemben a törvényben meghatározott kizáró ok ne álljon fenn. Nem engedélyezhető a huzamos tartózkodása annak a személynek, aki a közbiztonságot vagy nemzetbiztonságot veszélyezteti, továbbá annak a személynek sem, aki kiutasítás, beutazási és tartózkodási tilalom, vagy SIS figyelmeztető jelzés alatt áll, valamint aki a huzamos tartózkodási jogosultság megszerzése érdekében hamis vagy valótlan adatot közölt, vagy aki az eljáró hatóságot megtévesztette.

A huzamos tartózkodási jogosultsággal rendelkező harmadik országbeli állampolgárnak Magyarországon született harmadik országbeli állampolgár gyermeke részére – ideiglenes letelepedési engedéllyel vagy ideiglenes tartózkodási kártyával rendelkező szülő kivételével – nemzeti tartózkodási kártyát kell kiállítani.

77–81. §

Ideiglenes tartózkodási kártyát kaphat az Európai Unió más tagállama által a harmadik országok huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező állampolgárainak jogállásáról szóló 2003. november 25-i 2003/109/EK tanácsi irányelv (a továbbiakban: Huzamos tartózkodási irányelv) alapján kiállított huzamos tartózkodói jogállást igazoló EU tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgár és a vele együtt kérelmező harmadik országbeli családtag a megfelelő feltételek igazolása esetén. Az ideiglenes tartózkodási kártya érvényességi ideje legfeljebb öt év, amely alkalmanként legfeljebb öt évvel meghosszabbítható. A törvény rögzíti az ideiglenes tartózkodási kártya visszavonásának eseteit.

A Huzamos tartózkodási irányelv rendelkezéseire tekintettel az idegenrendészeti hatóság indokolt esetben kapcsolatot tart az Európai Unió azon tagállamával, amely a harmadik országbeli állampolgár számára a huzamos tartózkodói jogállást igazoló EU tartózkodási engedélyt kiállította, így például az ideiglenes tartózkodási kártya kiállításáról, illetve visszavonásáról – a visszavonás okának megjelölésével – értesíti.

82. §

A nemzeti tartózkodási kártya, valamint az EU tartózkodási kártya a harmadik országbeli állampolgár részére kiállítható legmagasabb szintű magyarországi tartózkodásra jogosító engedélyek, amelyek határozatlan idejű tartózkodási jogosultságot biztosítanak. Mindezek okán a kérelem elbírálása több időt vesz igénybe, mint a határozott idejű tartózkodásra jogosító tartózkodási engedélyek esetében. Ez indokolja, hogy az általános 21 napos eljárási határidőnél hosszabb idő álljon a hatóság rendelkezésére a kérelem elbírálásához.

83–86. §

Tartózkodási engedéllyel, ideiglenes letelepedési engedéllyel vagy ideiglenes tartózkodási kártyával rendelkező személy nemzeti tartózkodási kártyát szerezhet, amennyiben a törvény másként nem rendelkezik.

A belső jogrendszer szempontjából a nemzeti tartózkodási kártyával rendelkező személy is huzamos tartózkodási jogosultságot élvez, azonban nem biztosít az EU tartózkodási kártyához hasonló mobilitási jogot az Európai Unió területén.

A nemzeti tartózkodási kártya engedélyezésének feltétele három év jogszerű és megszakítás nélküli tartózkodás. Nem minősül a magyarországi tartózkodás megszakításának az ország alkalmanként négy hónapnál rövidebb időre történő elhagyása, amennyiben a külföldi tartózkodások összidőtartama a kérelem benyújtását megelőző három év alatt nem haladja meg a kétszázhetven napot. További rugalmasságot tesz lehetővé, hogy figyelembe vehetők azon körülmények, amelyek miatt az adott személynek esetleg ideiglenesen el kell hagynia az ország területét, ilyen lehet különösen külföldi gyógykezelés, illetve keresőtevékenységgel összefüggő külföldi kiküldetések.

A törvény a három év időtartamú magyarországi tartózkodás tekintetében felmentést enged meghatározott családtagok – beleértve a magyar állampolgár házastársát és a vele életközösségben élőket –, a korábbi magyar állampolgárok és a magyar állampolgárságú felmenőkkel rendelkezők, valamint bevándorolt, huzamos tartózkodási jogosultsággal rendelkező, illetve menekültként elismert harmadik országbeli állampolgár kiskorú gyermeke esetében.

A törvény rögzíti, hogy mely esetben nem számítható bele a nemzeti tartózkodási kártya megszerzéséhez szükséges időtartamba a Magyarországon töltött idő.

A nemzeti tartózkodási kártya kiadásának további feltétele, hogy a harmadik országbeli állampolgár büntetlen előéletű legyen, és ezt okirattal igazolja.

Magyarország szuverenitásának biztosítása érdekében indokolt a nemzeti tartózkodási kártya engedélyezési feltételeként megkövetelni, hogy a harmadik országbeli állampolgár huzamos tartózkodása az ország érdekében álljon, a nemzeti tartózkodási kártya biztosítása ugyanis a feltételek teljesítése esetén sem alanyi jog. A fentiek mellett jogszabály meghatározhat társadalmi együttélési feltételeket is a nemzeti tartózkodási kártya kiadásának feltételeként.

Az idegenrendészetért és menekültügyért felelős miniszter nemzeti érdek fennállása esetén valamely feltétel hiányában is engedélyezheti a harmadik országbeli állampolgár huzamos tartózkodását. A „nemzeti érdek” tág, potenciálisan több ágazatot érintő fogalom (nemzetpolitikai érdek, sportérdek, kulturális érdek, gazdasági érdek stb.), így mérlegelésébe indokolt bevonni az adott ágazat kapcsán a nemzeti érdek fennállását megítélni kompetens tárcát is. A nemzetpolitikai érdek fennállásának vizsgálatába szakhatóság, míg a többi nevesített nemzeti érdek vizsgálatába egy kormányhatározatban kijelölt testület kerül bevonásra.

A törvény külön rendelkezésben szabályozza a hatálybalépése előtt kiadott bevándorlási engedély, letelepedési engedély és nemzeti letelepedési engedély, valamint az e törvény szerinti nemzeti tartózkodási kártya lehetséges, illetve kötelező visszavonási okait.

87–89. §

Az EU tartózkodási kártya megszerzésének egyik fő kritériuma a Magyarország területén való tartózkodás időtartama. A tartózkodásnak jogszerűnek és folyamatosnak kell lennie, igazolandó, hogy az adott személy szorosan kötődik az országhoz.

A Huzamos tartózkodási irányelvben megkövetelt rugalmasságnak tesz eleget az a szabály, hogy nem minősül a tartózkodás megszakításának az ország alkalmanként hat hónapnál rövidebb időre történő elhagyása, amennyiben a külföldi tartózkodások összidőtartama öt év alatt nem haladja meg a háromszáz napot.

Nem jogosult EU tartózkodási kártyára az a harmadik országbeli állampolgár, akinek tartózkodása a céljából adódóan ideiglenes jellegű, így a tanulmányok folytatása céljából, szezonális munkavállalás céljából, diplomáciai vagy egyéb személyes mentesség alapján Magyarországon tartózkodó személy. Az EU tartózkodási kártya feltételeként meghatározott ötéves időtartamba a tartózkodási cél későbbi megváltozása esetén a korábbi tanulmányi célú tartózkodás időtartamának fele számít bele.

A tartózkodás engedélyezésének körülményeire tekintettel nem jogosult EU tartózkodási kártyára az a harmadik országbeli állampolgár sem, aki a menekültügyi hatóságtól menekültekénti elismerését kérte, illetve ideiglenes vagy kiegészítő védelemért folyamodott, továbbá a befogadott, a menekült, valamint az ideiglenes vagy kiegészítő védelemben részesített harmadik országbeli állampolgár.

Amennyiben a harmadik országbeli állampolgár az Európai Unió más tagállamában kiállított huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkezik, az idegenrendészeti hatóság az EU tartózkodási kártya kiadásáról az érintett tagállamot értesíti.

90–91. §

A hatályos magyar jogban a hontalan személyek magyarországi státuszáról törvényi szinten a 2002. évi II. törvénnyel kihirdetett, az Egyesült Nemzetek Szervezete keretében New Yorkban, 1954. szeptember 28-án létrejött, a Hontalan Személyek Jogállásáról szóló Egyezmény (a továbbiakban: New York-i Egyezmény), a hatályos idegenrendészeti törvény, a külföldre utazásról szóló 1998. évi XII. törvény, valamint érintőlegesen – elsősorban az adatnyilvántartás kapcsán – számos más ágazati törvény rendelkezik.

Jelen törvény a hontalanság megállapítására irányuló alapvető és garanciális jelentőségű eljárási szabályokat külön fejezetben rögzíti.

A hontalansági eljárás megindítására jogosultak körét a New York-i Egyezmény nem minden állampolgárság nélküli személy számára biztosítja, személyi hatálya ugyanis nem terjed ki:

- a) azon személyekre, akik az ENSZ szerveitől – az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosának kivételével – védelemben vagy segélyben részesülnek mindaddig, amíg ez a védelem vagy segély fennáll;
- b) olyan személyekre, akiket annak az országnak az illetékes hatóságai, amelyben lakóhelyük van, olyan személyeknek ismertek el, mint akiket megilletnek az adott ország állampolgárságának birtoklásával járó jogok és kötelezettségek;
- c) olyan személyekre, akiket illetően komoly okok állnak fenn annak feltételezésére, hogy
 - ca) a nemzetközi okmányokban megfogalmazottaknak megfelelően béke elleni, háborús vagy az emberiség elleni bűnöket követtek el;
 - cb) a tartózkodási helyük államán kívül, mielőtt abba az államba bebocsátást nyertek, súlyos, nem politikai bűncselekményt követtek el;
 - cc) az Egyesült Nemzetek céljaival és elveivel ellentétes cselekmények elkövetésében vettek részt.

A hontalan személy a törvény szerint harmadik országbeli állampolgár.

92. §

Értelmező rendelkezések.

93. §

Az idegenrendészeti hatóság a törvényben meghatározott idegenrendészeti szabályok megtartását ellenőrizheti. A harmadik országbeli állampolgár az ellenőrzéskor felhívásra köteles úti okmányát, tartózkodásra jogosító engedélyét vagy más, személyazonosításra alkalmas igazolványát felmutatni és átadni. A tartózkodásra jogosító engedély hiányában, amennyiben a tartózkodás jogszerűsége az idegenrendészeti hatóság rendelkezésére álló nyilvántartásból nem állapítható meg, ellenkező bizonyításig a harmadik országbeli állampolgár tartózkodását jogellenesnek kell tekinteni, továbbá a személyazonosság megállapítására az arra alkalmas igazolvány, hatósági nyilvántartás adatai szolgálhatnak. E tekintetben elfogadható a származási ország hatóságainak hivatalos irat formájában történő megerősítése is. Az ellenőrzés során a harmadik országbeli állampolgárnál talált, más személy részére kiállított és jogtalanul birtokban tartott úti okmányt a hatóság lefoglalja, és – amennyiben nem indul büntetőeljárás – továbbítja az azt kiállító állam magyarországi külképviseletének, ennek hiányában a külpolitikáért felelős miniszter útján megküldi az azt kiállító szervnek.

Azt a harmadik országbeli állampolgárt, aki a magyarországi tartózkodás jogszerűségét vagy személyazonosságát hitelt érdemlően nem tudja igazolni, illetve a törvényben foglalt idegenrendészeti szabályokat megsértő harmadik országbeli állampolgárt az idegenrendészeti hatósághoz elő kell állítani. Ha az előállítás időtartama alatt a harmadik országbeli állampolgár tartózkodásának jogcíme vagy a harmadik országbeli állampolgár személyazonossága nem állapítható meg, a harmadik országbeli állampolgárral szemben legfeljebb tizenkét óra időtartamra visszatartás intézkedést kell alkalmazni, amely ellen panasznak van helye.

Ha az előállítás alatt álló harmadik országbeli állampolgárok kivételesen nagy száma súlyos terhet ró az idegenrendészeti hatóság kapacitására, a visszatartás intézkedést az idegenrendészeti hatóság legfeljebb huszonnégy óra időtartamra rendelheti el, amely ellen panasznak van helye.

Az illegális migránsok nagy része az elfogását követő előállítási vagy visszatartási időn belül nyilvánítja ki nemzetközi védelemre irányuló szándékát, ezért indokolt a menekültügyi hatóság intézkedéséig, vagyis a kérelem és kérelmező regisztrálása és őrizetéről történő döntésig a visszatartás biztosítása további legfeljebb 12 óra időtartamra. A visszatartás ellen panasznak van helye.

94. §

A harmadik országbeli állampolgárok kutatás, tanulmányok folytatása, gyakorlat, önkéntes szolgálat, diákcseraprogramok vagy oktatási projektek, és a páros tevékenység céljából történő beutazásának és tartózkodásának feltételeiről szóló, 2016. május 11-i (EU) 2016/801 európai parlamenti és tanácsi irányelv tágabban határozza meg a belépésre jogosító feltételek körét, ezért a mobilitást gyakorló hallgatók, kutatók, valamint a kutatók családtagjai számára nem csak a már kiadott mobilitási igazolás, hanem a mobilitási értesítés, vagy ha ezt

egy másik tagállam nem követeli meg, a mobilitási terv bemutatása esetén is engedélyezhető a külső határ átlépése, a beléptetés.

95–96. §

A beléptetés megtagadható a Schengeni határ-ellenőrzési kódex alapján, illetve abban az esetben, ha a harmadik országbeli állampolgár nem felel meg a törvényben foglalt beutazási feltételeknek.

A beléptetés megtagadása esetén a harmadik országbeli állampolgár visszairányítása történhet annak az országnak a területére, ahonnan érkezett, amely őt visszafogadni köteles, ahol szokásos tartózkodási helye van, illetve bármely más államba, ahová beutazhat.

Ha a beléptetés megtagadására azért került sor, mert a harmadik országbeli állampolgár beutazási és tartózkodási tilalom hatálya alatt áll, a törvény alapján kiadott vízum érvénytelen.

A törvény a beléptetés megtagadásával szemben közigazgatási úton nem tesz lehetővé jogorvoslatot, a határozattal szemben közigazgatási per kezdeményezhető.

A visszairányított köteles legfeljebb nyolc óráig a tovább- vagy visszainduló járművön, legfeljebb hetvenkét óráig a határterület, vagy – amennyiben légi úton érkezett – legfeljebb nyolc napig repülőtér meghatározott helyén tartózkodni, illetve a visszaszállításra köteles szállító vállalat egy másik induló járatára átszállni. Ha a visszairányítás a fent meghatározott egyes időtartamokon belül nem hajtható végre, a harmadik országbeli állampolgár kiutasítása érdekében intézkedni kell.

A visszairányítás, illetve a kiutasítás végrehajtásának nem akadály, hogy a harmadik országbeli állampolgár az ország területére történő beutazás érdekében hamis, hamisított vagy más nevére szóló valódi közokiratot használt fel. Ilyen esetben a büntetőeljárás megindítását csak akkor kell kezdeményezni, ha a visszairányítást, illetve a kiutasítást nem rendelik el.

97–98. §

A harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló, 2008. december 16-i 2008/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (a továbbiakban: Visszatérési Irányelv) és a Visszatérési Kézikönyvben foglaltakkal egyezően kerül megállapításra a kiutasítás területi hatálya. Az idegenrendészeti kiutasításról rendelkező döntésben foglaltaktól eltérő magatartás, vagyis ha a külföldi nem hagyja el a döntésben meghatározott területet, nem minősülhet teljesített kötelezettségnek vagy végrehajtott kiutasításnak.

Az idegenrendészeti kiutasítás esetei körében speciális szabály, hogy ha a harmadik országbeli állampolgár beutazása és a tartózkodása a nemzetbiztonságot, a közbiztonságot vagy a közrendet sérti vagy veszélyezteti, az idegenrendészeti kiutasítás elrendelését a kormányrendeletben meghatározott rendvédelmi szervek is kezdeményezhetik, melynek során a beutazási és tartózkodási tilalom időtartamára javaslatot tesznek. Ezen okból az idegenrendészeti hatóság saját hatáskörben és saját mérlegelése alapján, rendvédelmi szerv külön javaslata nélkül is jogosult kiutasítást elrendelni. A rendvédelmi szervek által tett javaslatot az idegenrendészeti hatóság semmilyen elemében, sem a javaslat tényében, sem a beutazási és tartózkodási tilalom időtartama tekintetében nem bírálhatja felül.

Az előírt munkavállalási engedély vagy az e törvényben előírt engedély nélkül végzett munka megállapítása során az idegenrendészeti hatóságnak nem áll fenn bizonyítási kötelezettsége arra nézve, hogy a külföldi ellenérték fejében végezte a munkát, önmagában az, hogy valaki a jogszabályban meghatározott engedély nélkül végzett munkát, kiutasítási ok.

A törvény külön rendelkezik a vendégmunkás kiutasításának kötelezettségéről, amennyiben a tartózkodási engedélye a törvény erejénél fogva érvénytelenné válik. Az idegenrendészeti hatóság ilyenkor eljárás megindításáról szóló értesítés megküldése és a külföldi meghallgatása nélkül, de a korábban tett távozási nyilatkozatát felhasználva rendelkezik a kiutasításról, melyet hirdetményi úton, vagy amennyiben jogi képviselője van, utóbbi útján közöl. A közlés időpontja a közzététel napja.

99–100. §

A törvény tartalmazza a bíróság által elrendelt kiutasítás végrehajtásának szabályait.

A bírósági kiutasítás végrehajtásáról végzés formájában szükséges rendelkezni, mellyel szemben végrehajtási kifogás előterjesztésének van helye. A határozat helyett végzés meghozatalát indokolja, hogy a bírósági kiutasítás végrehajtásáról hozandó döntés főbb tartalmi elemeit (kiutasítás büntetés, beutazási és tartózkodási tilalom időtartama) nem az idegenrendészeti hatóság határozza meg, hanem ezek a bíróság jogerős és végrehajtható ítéletén alapulnak.

Tekintettel arra, hogy a bíróság által elrendelt kiutasítást az idegenrendészeti hatóság hajtja végre, a jogerős kiutasítás végrehajtása érdekében a bíróság a jogerős ítéletet megküldi, illetve a büntetés-végrehajtási intézet az elítélt szabadulásának várható napjáról haladéktalanul értesíti az idegenrendészeti hatóságot, amely ezen értesítésben foglaltak alapján rendeli el a kiutasítás végrehajtását.

Az olyan harmadik országbeli állampolgárok esetén, ahol a bíróság büntetesként kiutasítást is kiszabott, lehetőség van a büntetés végrehajtása alatt a kiutasítás végrehajtására vonatkozó előzetes intézkedéseket a személyazonosság megállapítása érdekében megtenni, ami a kiutasítások végrehajtásának gyorsaságát és hatékonyságát hivatott növelni, csökkentve egyúttal az esetleges idegenrendészeti őrizet időtartamát is. A kiutasítás büntetés végrehajtására – a büntetés céljának elérése érdekében – a külön törvényben meghatározott büntetés-végrehajtási szabályoknak megfelelően kerülhet sor.

A törvény nem differenciál az Európai Unió más tagállamának vagy más schengeni államnak a határozatával elrendelt kiutasítás jogalapjai között, azok végrehajtására vonatkozóan egységes rendelkezést tartalmaz. Az idegenrendészeti hatóság ilyen esetben nem utasítja ki azt a harmadik országbeli állampolgárt, akit az Európai Unió más tagállamának vagy más schengeni államnak a hatósága végleges és végrehajtható határozatával kiutasított, hanem az abban foglaltaknak megfelelően azt végzéssel hajtja végre, amennyiben a tagállamtól az adatszolgáltatásra nyitva álló határidőn belül, vagyis előállított harmadik országbeli állampolgár esetében a személyes szabadság korlátozás lejártá előtt, és egyben az adatszolgáltatás elmaradása esetén még lehetőséget hagyva a jogsértés saját hatáskörű értékelésére, megkapta a sikeres végrehajtáshoz szükséges adatokat. Az Európai Unió más tagállamának vagy más schengeni államnak a határozatával elrendelt kiutasítást végrehajtó döntéssel szemben végrehajtási kifogás előterjesztésének van helye, míg a más tagállam által elrendelt kiutasítás az elrendelő tagállam nemzeti joga szerint támadható jogorvoslati kérelemmel.

101. §

A törvény tartalmazza a kiutasítási döntések főbb tartalmi elemeinek leírását, valamint az ellene benyújtható jogorvoslatra vonatkozó szabályokat is. A kiutasítási döntéseknek nem képezi részét a menekültügyi hatóság – non-refoulement követelmény fennállásának vizsgálata érdekében kiadott – véleménye és az azzal kapcsolatos országinformáció.

102–104. §

A törvény rendelkezik az ún. kiutasítási tilalomról, azaz a non-refoulement tilalmáról. A tilalom megfogalmazása általánosan vonatkozik a visszairányításra, idegenrendészeti kiutasítás elrendelésére, illetve az idegenrendészeti hatósági jogkörben hozott kiutasítás, valamint a más tagállam által elrendelt kiutasítás és a bírósági kiutasítás végrehajtására.

A folyamatban lévő menekültügyi eljárás kizárólag abban az esetben jelent kiutasítási akadályt, amennyiben a kérelmezőt megilleti a külön törvény szerinti területen maradás joga, amelyet a menekültügyi hatóságnak áll módjában megállapítani.

A bíróság által elrendelt kiutasítás végrehajtásának tilalmát a menekültügyi hatóság külön jogszabály szerinti véleménye alapján a büntetés-végrehajtási bíró állapítja meg. A kiutasított közvetlenül kérelemmel fordulhat a büntetés-végrehajtási bíróhoz a kiutasítási akadály megállapítása érdekében. Ha e kérelmet a kiutasított az idegenrendészeti hatósághoz nyújtja be, azt – az idegenrendészeti hatóság véleményével kiegészítve – haladéktalanul meg kell küldeni az idegenrendészeti hatóság székhelye szerint illetékes ügyészség útján a büntetés-végrehajtási bírónak. A büntetés-végrehajtási bíró eljárásnak a kiutasítás végrehajtására halasztó hatálya van.

105. §

Az idegenrendészeti hatóság számára a törvény lehetővé teszi a kiutasítás elrendelésétől való eltekintést, amennyiben a Magyarország területén jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgár tartózkodási engedélyének vagy tartózkodásra jogosító egyéb engedélyének meghosszabbítása vagy kiadása folyamatban van. Az eltekintés csak egy lehetőség a hatóság számára, a belföldi engedélyügyi eljárás nem minősül a kiutasítás elrendelése előkérdésének, a kiutasításról a megindított engedélyügyi eljárás ellenére van mód rendelkezni, az engedélyügyi eljárás időtartamára kiállított ideiglenes tartózkodásra jogosító igazolás nem legitimálja a jogszerűtlen tartózkodást.

106. §

Az Európai Unió jogának való megfelelés érdekében szükséges vizsgálni a törvény fogalomhasználata szerinti családtaggal rendelkező harmadik országbeli állampolgár személyi, családi körülményeit, e körben azt, hogy van-e olyan, a jogszabályban meghatározott családtagja, aki vele függő viszonyban lévén eltartására, ápolásra, gondozásra szorul, mely tényeket a hatóságnak a kiutasítás, illetve beutazási és tartózkodási tilalom elrendelése során értékelnie szükséges.

A mérlegelést a huzamos tartózkodási jogosultsággal Magyarország területén tartózkodó harmadik országbeli állampolgár, valamint az azzal házassági vagy családi életközösségben élő, és tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgár, valamint a menekültkénti elismerését kérő, a menekültként elismert, illetve ideiglenes vagy kiegészítő védelemben részesített harmadik országbeli állampolgár családtagjai esetén is szükséges az idegenrendészeti hatóságnak elvégeznie a kiutasítás és/vagy beutazási és tartózkodási tilalom elrendelése során.

107. §

Igazodva a Visszatérési Irányelvben rögzített szabályokhoz, egy másik tagállamban érvényes tartózkodási engedéllyel rendelkező, Magyarországon illegálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárt először arra kell kötelezni, hogy haladéktalanul térjen vissza abba a tagállamba, ahol jogszerűen tartózkodhat. Kiutasítási határozat meghozatalának akkor van helye, ha az érintett személy nem tesz eleget ennek a felszólításnak, vagy ha veszélyt jelent a nemzetbiztonságra, a közrendre vagy közbiztonságra nézve.

108. §

Az emberkereskedelem áldozatává vált harmadik országbeli állampolgárok, valamint a kísérő nélküli kiskorúak kiutasítása vonatkozásában a törvény speciális szabályokat, szempontokat is tartalmaz.

109. §

A törvény érvényesíti az azonos jogi és ténybeli alapon való kiutasítás elrendelésének tilalmára, és az olyan bűncselekmény elkövetése miatti kiutasítás tilalmára vonatkozó alapelvet, mely kapcsán a bíróság büntetésként nem rendelt el kiutasítást. Ugyanakkor amennyiben a bíróság nem szabott ki kiutasítás büntetést, az nem jelent általános kiutasítási tilalmat, ugyanis az idegenrendészeti kiutasítás elrendelése során, az idegenrendészeti hatóság értékelheti a közrendi, közbiztonsági veszély megállapítása körében a külföldi által elkövetett bűncselekményt, életkörülményeit. Amennyiben a nemzetbiztonság, a közrend vagy a közbiztonság veszélyeztetése kerül megállapításra a külföldi életvitelének és így egyebek ellett az elkövetett bűncselekményekre is tekintettel, a kötelezően alkalmazandó kiutasítás elrendelése nem ütközik a kétszeres értékelés elvének tilalmába, mivel a kiutasítás nem a bűnelkövetéshez fűződő szankció, hanem az állami szuverenitás gyakorlása körében egyfajta végrehajtási cselekmény.

Tömeges bevándorlás okozta válsághelyzetben az idegenrendészeti hatóság az elfogott jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokat nem utasítja ki, amennyiben kinyilvánítják a menedékjogi kérelemre vonatkozó szándékukat. Ez esetben a rendőrség a menedékjogról szóló törvény rendelkezései alapján az ideiglenes biztonsági határzár kapuján a külföldit átkíséri, hogy a kérelmét a tranzitzónában a menekültügyi hatóság előtt előterjeszthesse.

A törvény rögzíti továbbá, hogy nem utasítja ki a hatóság azt a jogszerűtlenül hazánkban tartózkodó harmadik országbeli állampolgárt, akit az EU vagy a schengeni térség más tagállama – kétoldalú visszafogadási egyezmény vagy más megállapodás alapján – visszafogad. Ebben az esetben a külföldi visszaadásáról kell rendelkezni.

110–112. §

Az idegenrendészeti hatóság az önkéntes távozásra nyitva álló határidőt a Visszatérési Irányelvnek megfelelően úgy határozza meg, hogy az a kiutasítási döntés véglegessé válásától számított legalább hetedik, legfeljebb harmincadik napra essen, ha a harmadik országbeli állampolgár vállalja – az e törvényben meghatározott, fentebb már hivatkozott esetek kivételével – az Európai Unió tagállamai és más schengeni államok területének önkéntes elhagyását, továbbá meghatározza a fentiekől való eltérés lehetőségét, valamint azt, ha a hatóság a kiutasítási döntésben a kiutasítás kitoloncolással történő végrehajtásáról rendelkezik, akkor az önkéntes távozásra határnapot nem határoz meg.

Az önkéntes távozásra nyitva álló határidő – a távozásra nyitva álló határidőn letelte előtt – kérelemre vagy hivatalból hosszabbítható.

A Visszatérési Irányelv a kiutasítás és az ahhoz kapcsolódó döntések ellen hatékony jogorvoslathoz való jog biztosítását írja elő. A Visszatérési Irányelv ezen rendelkezésének történő megfelelés érdekében az önkéntes távozással elrendelt kiutasítás esetén az önkéntes távozásra nyitva álló határidő meghosszabbításáról hozott végzés ellen – figyelemmel a döntés végrehajtási jellegére – végrehajtási kifogás terjeszthető elő.

A törvény tartalmazza továbbá a Schengeni Információs Rendszernek a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok visszaküldése céljából történő használatáról szóló, 2018. november 28-i (EU) 2018/1860 európai parlamenti és tanácsi rendelet 3. cikk (4) és (5) bekezdésének való megfelelésre figyelemmel, hogy az idegenrendészeti hatóságnak intézkednie kell a kiutasításra vonatkozó SIS figyelmeztető jelzés önkéntes határidő megjelölésével történő rögzítésére a rendszerben, továbbá a távozásra nyitva álló határidő meghosszabbításának, illetve a kiutasítás végrehajtása felfüggesztésének tényét is rögzíteni szükséges.

113. §

A visszairányítást, illetve a kiutasítást elrendelő bírósági, idegenrendészeti, vagy menekültügyi hatósági döntést hatósági kísérettel (kitoloncolás) kell végrehajtani, ha a harmadik országbeli állampolgár kiutazásának ellenőrzése a nemzetbiztonság, nemzetközi szerződésben vállalt kötelezettség érvényesítése, illetőleg a közbiztonság vagy a közrend védelme érdekében szükséges, valamint ha a kiutasítási döntésben meghatározott határnapig távozási kötelezettségének nem tett eleget.

Több esetben előfordul, hogy az idegenrendészeti hatóság a kitoloncolás végrehajtására történő intézkedést a döntés kihirdetést követően azonnal meg tudja kezdeni, így őrizet elrendelésére nincs szükség és lehetőség sem. Ez esetben is a kitoloncolásról rendelkező döntés alapozza meg a személyes szabadság korlátozását, mely értelemszerűen a kitoloncolás végrehajtásáig tart.

A kitoloncolásról az idegenrendészeti kiutasítást elrendelő határozatban, illetve a bírói kiutasítás végrehajtását elrendelő végzésben kell rendelkezni, egyéb esetben külön határozattal vagy végzéssel kell elrendelni.

A kitoloncolást elrendelő önálló határozat vagy végzés ellen a harmadik országbeli állampolgár végrehajtási kifogást terjeszthet elő.

A kitoloncolást elrendelő határozatot vagy végzést az idegenrendészeti hatóság módosítja a kitoloncolás foganatosítási módja tekintetében (a kitoloncolás Magyarország államhatáráig vagy származási országig hatósági kísérettel valósul-e meg), amennyiben azt a kitoloncolás végrehajtása során bekövetkeztetett változások, így különösen a harmadik országbeli állampolgár magatartása, vagy egyéb, a kitoloncolás foganatosítási módját befolyásoló tények indokolják. A módosító határozat vagy végzés ellen jogorvoslatnak nincs helye.

Amennyiben az idegenrendészeti hatóság a döntésében a kiutasítás végrehajtásának célországát az ügyfélnek felróható magatartása miatt módosítja, így különösen akkor, ha a harmadik országbeli állampolgár állampolgársága vonatkozásában valótlan tényeket közöl a hatósággal, vagy azt egyéb, a kiutasítás végrehajtásának célországát befolyásoló tények indokolják, a módosító határozat vagy végzés ellen végrehajtási kifogásnak van helye. A hatóság

a non-refoulement követelményét a teljes idegenrendészeti eljárás alatt köteles vizsgálni a valós származási ország tekintetében is.

A kitoloncolást félbe kell szakítani, ha a kitoloncolt célországba történő beutazása megghiúsult, a kitoloncolt sürgős orvosi beavatkozást igénylő állapota miatt nem hajtható végre, a külön jogszabályban meghatározottak szerint a kitoloncolás végrehajtásának más állam (a továbbiakban: felkért állam) területén történő biztosítása esetén a légi átszállításhoz a felkért állam nem járult hozzá, vagy visszavonta hozzájárulását, továbbá amennyiben a kitoloncolt engedély nélkül lépett be a felkért állam területére az átszállítás folyamán.

A más schengeni állam illetékes hatósága által hozott kitoloncolási határozat alapján az idegenrendészeti hatóság a Magyarország területén tartózkodó harmadik országbeli állampolgárt kitoloncolhatja, amennyiben a kitoloncolását a nemzetbiztonság vagy a közbiztonság súlyos és tényleges megsértése vagy veszélyeztetése, a határozatot hozó állam törvénye alapján legalább egy évi szabadságvesztés büntetéssel fenyegetett szándékos bűncselekmény elkövetéséért kiszabott bírósági ítélet, súlyos bűncselekmény elkövetésének gyanúja, illetve a külföldiek belépésére vagy tartózkodására vonatkozó jogszabályok súlyos megsértése miatt rendelték el.

Jogharmonizációs kötelezettség teljesítése céljából a törvény kimondja, hogy az idegenrendészeti hatóság a légi úton történő kiutasítás céljából történő átszállítás eseteiben biztosított segítségnyújtásról szóló, 2003. november 25-i 2003/110/EK tanácsi irányelv rendelkezéseinek alkalmazására köteles állam által elrendelt kiutasítás végrehajtásában közreműködni.

A kitoloncolás végrehajtásának felügyeletét hazánkban az ügyészség látja el. Figyelemmel arra, hogy az Európai Határ- és Parti Őrségről, valamint az 1052/2013/EU és az (EU) 2016/1624 rendelet hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2019. november 13-i (EU) 2019/1896 európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: Frontex rendelet) 2. cikk 24. és 25. pontja szerint a kiutasítás illetve a kiutasítási határozat nem csak a büntetőjogi szakterülethez, hanem egyéb közigazgatási, idegenrendészeti vagy menekültügyi területhez is kapcsolódik, a kitoloncolás ügyész általi felügyelete közérdekvédelmi ügyészi tevékenységnek minősül.

114. §

A külföldi ellen induló büntetőeljárás, amennyiben a büntetőeljárás során a jelenlétének biztosítása érdekében személyes szabadság korlátozására nem kerül sor, nem képezi akadályát a kitoloncolás végrehajtásának. Erre kizárólag az eljáró bíró vagy ügyész tájékoztatása alapján kerülhet sor, abban az esetben, ha a tárgyalás a külföldi távollétében nem tartható meg, illetve ha külföldre utazási korlátozás került vele szemben elrendelésre. Habár a szabálysértési eljárások során nem merül fel külföldre utazási korlátozás, a törvény megerősíti, hogy utóbbi nem képezi akadályát a kitoloncolás végrehajtásának.

115. §

A törvény – illeszkedve a Visszatérési Irányelvhez – meghatározza a hazai bilaterális, illetve az Európai Unió által harmadik országokkal kötött visszafogadási egyezmények alkalmazásának elsőbbségét, mivel a visszafogadási megállapodások strukturált együttműködési keretet biztosítanak az uniós és a harmadik országok között azzal, hogy gyors és hatékony eljárásokat hoznak létre ahhoz, hogy azonosítsák a felek egyikéből származó, a másik fél területén engedély nélkül tartózkodó személyeket, pótolják az okmányaikat és visszaküldjék őket.

A törvény szabályozza az úti okmány elvételét, a végrehajtás felfüggesztését, valamint a hamis, hamisított vagy más nevére szóló közokirat harmadik országbeli állampolgár általi felhasználásának esetén a büntetőeljárás megindításának többletfeltételeit.

116. §

A huzamos tartózkodói jogállással rendelkező személyek valamint az EU Kék Kártyával rendelkezők kiutasítására és Magyarországra való visszafogadására vonatkozó speciális szabályok, szempontok mellett e § rendelkezik arról is, hogy ha az itt meghatározott speciális személyi körbe tartozó külföldi (pl. kísérő nélküli kiskorú, emberkereskedelem áldozatává vált harmadik országbeli állampolgár) kiutasításától eltekint az idegenrendészeti hatóság, és a külföldi nem rendelkezik a tartózkodás törvényi feltételeivel, akkor humanitárius célból tartózkodási engedéllyel látja el őt a hatóság.

117. §

A kiutasítás és az Európai Unió tagállama vagy más schengeni állam részére történő visszaadás végrehajtásának költségeit főszabály szerint a harmadik országbeli állampolgár viseli. Amennyiben a kiutasított harmadik országbeli állampolgár nem rendelkezik anyagi fedezettel, az idegenrendészeti hatóság a költséget megelőlegezi. Az idegenrendészeti hatóság által megelőlegezett költség utólagos megtérítésére kötelezettek között szerepel a kiutasított vagy visszaadással érintett harmadik országbeli állampolgár, a munkáltató, illetve a kutatószervezet, ha a beutazásra kutatási célból került sor, valamint a fogadó szervezet, ha a beutazásra gyakornoki tevékenység folytatása céljából került sor. A kutatószervezet és a fogadó szervezet e felelőssége a fogadási megállapodás megszűnését követő hat hónapig áll fenn. A megelőlegezett költséget a munkáltató akkor is köteles megtéríteni, ha a kiutasítást a törvény erejénél fogva érvénytelenné vált tartózkodási engedély miatt rendelték el.

Garanciális jellegű szabályozás, hogy a kiutazás költségeinek biztosítása érdekében a harmadik országbeli állampolgár birtokában lévő menetjegyet vagy – ha az anyagi fedezet másként nem biztosítható – a menetjegy megvásárlásához, valamint az úti okmány beszerzéséhez szükséges pénzeszeget az eljáró hatóság zár alá veheti, mely döntéssel szemben jogorvoslatnak nincs helye. Ugyanakkor mivel a külföldiek a kiutazás költségén túl további költségek megfizetésére is kötelezhetők (pl. a kitoloncolást foganatosító kíséret költsége, az őrizetben tartásra, ellátásra fordított költség, az érintett által szándékosan okozott kár megtérítése, valamint a közösségi szálláson, a befogadó állomáson, vagy a tranzitzőnában történő tartózkodással összefüggésben felmerülő költségek, stb.), amennyiben a külföldi rendelkezik pénzeszeggel, a jogszabály lehetőséget teremt arra, hogy az utaztatáson kívüli költségeire is lefoglalhassa a hatóság a szükséges pénzeszeget.

118–120. §

A Dublini rendeleteknek való megfelelés érdekében szükséges a törvényi szabályozás.

Az idegenrendészeti hatóság kezdeményezi a menekültügyi hatóságnál, hogy dublini eljárást folytasson le, ha arra utaló tény merül fel, hogy fennállnak az egy harmadik ország állampolgára által a tagállamok egyikében benyújtott menedékjog iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek. Dublini eljárás lefolytatásának szükségessége esetén ezen eljárás időtartamára az idegenrendészeti hatóság az idegenrendészeti eljárást végzéssel felfüggeszti, mellyel szemben nincs helye jogorvoslatnak.

A dublini rendeletek alapján bizonyos jogi előfeltételek fennállása esetén, a rendeletekben részes valamely más állam (az Európai Unió valamennyi tagállama, továbbá más schengeni állam) is felelős lehet.

Ha a dublini eljárás eredményeképpen valamely tagállam vagy más schengeni állam megállapítja a menedékjog iránti kérelem elbírálásáért való felelősségét és ennek alapján a kérelmező átadására kerül sor, a menekültügyi hatóság a kérelmező átadásáról végzéssel dönt.

A kérelmező átadásáról rendelkező végzés közlésétől számított három munkanapon belül a végzés bírósági felülvizsgálata kérhető. A felülvizsgálat során a végrehajtás felfüggesztésére irányuló kérelemnek – a dublini rendeletekkel összhangban – a végzés végrehajtására nincs halasztó hatálya.

A bíróság eljárást befejező végzésével szemben a törvény a további jogorvoslat lehetőségét kizárja.

121. §

A törvény meghatározza, hogy a beutazási és tartózkodási tilalom elrendelésére két módon, vagyis önállóan vagy kiutasításhoz kapcsolódóan kerülhet sor. A beutazási és tartózkodási tilalom hatálya alatt álló harmadik országbeli állampolgár csak a hatóság külön engedélyével utazhat be Magyarországra. A törvény rendelkezik továbbá arról is, hogy a beutazási és tartózkodási tilalom időtartamát években kell meghatározni, és maximum 5 évre lehet elrendelni, kivéve ha a harmadik országbeli állampolgár tartózkodása a közrendet, közbiztonságot, vagy a nemzetbiztonságot súlyosan veszélyeztetné, mert ez esetben a beutazási és tartózkodási tilalom maximális időtartam tíz év lehet.

122. §

A törvény meghatározza az önálló beutazási és tartózkodási tilalom elrendelésének eseteit, és külön nevesíti, hogy arra a tartózkodási engedély visszavonását követően meghatározott jogalapon lehetőség van. Az önálló beutazási és tartózkodási tilalom időtartama az elrendelés alapjául szolgáló tényállástól függ, illetve igazodik az elrendelést kezdeményező, arra javaslatot adó szerv által meghatározottakhoz. Így amikor a beutazási és tartózkodási tilalom érvényesítésére Magyarország nemzetközi jogi kötelezettséget vállalt, vagy az Európai Unió Tanácsa által hozott kötelező érvényű határozata alapján kerül sor beutazási és tartózkodási tilalom elrendelésére, esetében a tilalom időtartamát az alapul szolgáló ENSZ BT vagy EU Tanácsi határozatban meghatározott időtartamokhoz szükséges igazítani. Amennyiben a harmadik országbeli állampolgár beutazása és a tartózkodása a nemzetbiztonságot, a közbiztonságot vagy a közrendet sérti vagy veszélyeztet, az önálló beutazási és tartózkodási tilalom elrendelését a kormányrendeletben meghatározott rendvédelmi szervek is kezdeményezhetik, melynek során a beutazási és tartózkodási tilalom időtartamára javaslatot tesznek, mely az idegenrendészeti hatóságot köti. A többi esetben a beutazási és tartózkodási tilalom időtartamát az idegenrendészeti hatóság határozza meg, ami legfeljebb öt évre rendelhető el, és alkalmanként további öt évvel meghosszabbítható, azonban haladéktalanul törölni kell, ha az elrendelésének oka megszűnt. Az önállóan elrendelt beutazási és tartózkodási tilalommal szemben fellebbezésnek nincs helye, a határozat bírósági felülvizsgálata kérhető, kivételt képeznek azon esetek, amikor Magyarország nemzetközi jogi kötelezettséget vállalt, vagy az Európai Unió Tanácsa által hozott kötelező érvényű határozata alapján kerül sor beutazási és tartózkodási tilalmak elrendelésére.

Önálló beutazási és tartózkodási tilalom ebben az esetben is elrendelhető, ha a tartózkodási engedély a törvény erejénél fogva érvénytelenné válik,

123–125. §

A törvény rögzíti a kiutasítás mellett elrendelt beutazási és tartózkodási tilalomra vonatkozó szabályokat. E körben speciális szabály, hogy ha a harmadik országbeli állampolgár beutazása és a tartózkodása a nemzetbiztonságot, a közbiztonságot vagy közrendet sérti vagy veszélyeztet, az idegenrendészeti kiutasítás elrendelését a kormányrendeletben meghatározott rendvédelmi szervek kezdeményezhetik, melynek során a beutazási és tartózkodási tilalom időtartamára javaslatot tesznek. A rendvédelmi szervek által tett javaslatot – az önálló beutazási és tartózkodási tilalomnál kifejtetteknek megfelelően – az idegenrendészeti hatóság semmilyen elemében, sem a javaslat tényében, sem a beutazási és tartózkodási tilalom időtartama tekintetében nem bírálhatja felül, figyelemmel kell azonban lenni a Magyarországon családi kapcsolatokkal rendelkező ügyfelekre vonatkozó értékelési kötelezettségre.

A törvény a Visszatérési Irányelvnek megfelelően garanciális szabályként tartalmazza a kiutasítással együtt, valamint az önálló határozattal elrendelt beutazási és tartózkodási tilalomra, továbbá az utóbbi esetében az önálló jogorvoslatra vonatkozó szabályozást. A törvény a beutazási és tartózkodási tilalom kezdő napjának számítása körében és a tilalomnak az úti okmányba történő bejegyzése tekintetében is tartalmaz rendelkezéseket.

126. §

A Visszatérési Irányelvnek megfelelően tartalmazza a törvény az elrendelt beutazási és tartózkodási tilalom visszavonásának vagy az időtartama csökkentésének lehetőségét. Az egyik esetben, ha az ügyfél önkéntes jogkövető magatartást tanúsítva eleget tett a kiutasításának és ezt igazolni is tudja (pl.: Magyarország harmadik országban működő külképviseletén való személyes megjelenésével). A másik eset, amikor a kiutasítás végrehajtását (kitoloncolást) követően a beutazási és tartózkodási tilalom elrendelésére okot adó körülmények jelentősen megváltoztak, ami miatt a beutazási és tartózkodási tilalom fenntartása a továbbiakban nem indokolt vagy az időtartama csökkenthető.

A kiutasítás végrehajtása előtti felülvizsgálat kötelezettségét a törvény a kiutasítás végrehajthatóvá válásától számított 24 hónapban határozza meg. Fontos szempont, hogy a felülvizsgálatra kizárólag folyamatban lévő – tehát fel nem függesztett – idegenrendészeti eljárásban van jogi lehetőség, mivel a felróhatóság kizárólag ebben az esetben vizsgálható. Amennyiben a felülvizsgálat iránti kérelem az ennek meg nem felelő körülmények között kerül előterjesztésre az ügyfél által, mivel a kérelem érdemben nem vizsgálható, az ügyfél tájékoztatásra kerül, az idegenrendészeti hatóságnak ebben az esetben döntést nem kell hoznia. A felülvizsgálatnak nem célja, hogy a kiutasítás hatálya alatt álló ügyfél „bizonytalanságát” oszlassa el a tekintetben, hogy mikor kerül végrehajtásra

a kiutasítása, mivel a Visszatérési Irányelv**ből** adódóan az idegenrendészeti hatóságnak az elévülési időn belül joga és kötelezettsége végrehajtani a kiutasítást. Az egészségügyi körülménynek véglegesnek kell lennie és a kiutasítás tényleges végrehajthatóságát kell befolyásolnia, minden más esetben a kitoloncolás elhalasztására kerül sor. A törvény pontosítja továbbá, hogy mely körülményeket szükséges figyelembe venni a felülvizsgálat során.

127. §

A törvény az úti okmány visszatartás intézményét az ún. külföldre utazási korlátozás keretében szabályozza. Az idegenrendészeti hatóság külföldre utazási korlátozást rendel el azzal a harmadik ország**beli** állampolgárral szemben, akinek úti okmánya visszatartása érdekében a bíróság, illetve az ügyész az idegenrendészeti hatóságot értesítette. Az értesítés alapján az idegenrendészeti hatóság a külföldre utazási korlátozást elrendelő határozatában a harmadik ország**beli** állampolgár úti okmányát visszatartja. A határozat ellen nincs helye jogorvoslatnak. Az idegenrendészeti hatóság a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság külföldre utazási korlátozás feloldása érdekében megküldött értesítése alapján, vagy ha egyéb módon a tudomására jut, hogy a harmadik ország**beli** állampolgár már nem áll a külföldre utazásról szóló törvény szerinti külföldre utazási korlátozás hatálya alatt, a külföldre utazási korlátozást haladéktalanul törli és a harmadik ország**beli** állampolgár visszatartott úti okmányát visszaadja.

128–130. §

Kijelölt helyen való tartózkodást lehet elrendelni akkor is, ha idegenrendészeti őrizet elrendelésének lenne helye, és az őrizet a külföldre nézve – különös tekintettel egészségi állapotára, életkorára – aránytalanul súlyos hátránnyal járna, valamint ha a harmadik ország**beli** állampolgárral szemben idegenrendészeti eljárás van folyamatban. Ez utóbbi magyarázata, hogy a gyakorlatban előfordulnak olyan esetek, amikor a tényállás az előállítási időn belül megnyugtatóan nem tisztázható, vagy folyamatban lévő büntetőeljárására tekintettel kiutasításnak nincs helye, így megalapozott döntés sem hozható az idegenrendészeti kiutasításra irányuló eljárásban, ugyanakkor a külföldivel szemben a későbbiekben várható idegenrendészeti hatósági döntés.

A kijelölt helyen való tartózkodást elrendelő határozat rendelkező részében meg kell határozni a kötelező tartózkodás helyet, a tartózkodás magatartási szabályait, valamint – ha a tartózkodási hely nem közösségi szállás vagy befogadó állomás – a hatóság előtti időszakonkénti megjelenésre való kötelezést.

Az idegenrendészeti hatóság hivatalból módosíthatja a magatartási szabályokat. Az idegenrendészeti hatóság mérlegelési jogkörben hozhatja meg a döntést – a külföldi magatartását értékelve akár a külföldre nézve szigorúbb szabályok előírásával –, figyelemmel az idegenrendészeti eljárás céljára és a külföldi korábban tanúsított magatartására, a magatartási szabályok eddigi megtartására.

A kötelező tartózkodási helyet közösségi szálláson vagy befogadó állomáson lehet kijelölni, ha a harmadik ország**beli** állampolgár magát eltartani nem képes, megfelelő lakással, anyagi fedezettel vagy jövedelemmel, tartásra kötelezhető hozzátartozóval nem rendelkezik. Tömeges bevándorlás okozta válsághelyzetben kötelező tartózkodási helyet tranzit-zónában is ki lehet jelölni. A közösségi szálláson vagy befogadó állomáson történő tartózkodással összefüggésben felmerülő költségeket – a humanitárius célú tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik ország**beli** állampolgár, illetve a menekültügyi hatóság vagy bíróság által nemzetközi vagy kiegészítő védelemben részesített harmadik ország**beli** állampolgár kivételével – a harmadik ország**beli** állampolgár viseli.

A kijelölt helyen való tartózkodás elrendelésére irányuló eljárás felfüggesztését a harmadik ország**beli** állampolgár nem kérheti. A kijelölt helyen való tartózkodást elrendelő határozat ellen a harmadik ország**beli** állampolgár – jogorvoslatként, törvénysértésre hivatkozással – a kijelölt tartózkodási hely szerint illetékes járásbíróság előtt kifogással élhet.

Ha a közösségi szálláson vagy befogadó állomáson történő kötelező tartózkodás elrendelésétől számítva két hónap eltelt, de az elrendelés feltételei továbbra is fennállnak, a harmadik ország**beli** állampolgár számára más tartózkodási helyet kell kijelölni. A különleges bánásmódot igénylő személy esetében az idegenrendészeti hatóság hivatalból, méltányossági alapon – különösen az érintett egészségügyi állapotára tekintettel – engedélyezheti a közösségi szálláson tartózkodás időtartamának meghosszabbítását, ha a harmadik ország**beli** állampolgár elhelyezésére a jogszabályban meghatározottak szerint nincs mód.

Amikor a harmadik országbeli állampolgár a közösségi szállást vagy befogadó állomást az erre irányuló felszólítást követően nem hagyja el, az idegenrendészeti hatóság rendelkezik a végrehajtásra, amely végzés ellen végrehajtási kifogásnak van helye.

Az a harmadik országbeli állampolgár, akinek az idegenrendészeti hatóság a kötelező tartózkodását közösségi szálláson, befogadó állomáson vagy meghatározott vármegye közigazgatási területén jelölte ki, jogosult a törvényben meghatározott közfoglalkoztatási jogviszony keretében munkát végezni. Az a harmadik országbeli állampolgár, akinek kijelölt helyen való tartózkodását az idegenrendészeti hatóság elrendelte és humanitárius célú tartózkodási engedéllyel rendelkezik, az elrendelő idegenrendészeti hatóság hozzájárulásával a magyarországi munkavállalásra vonatkozó szabályok szerint jogosult arra, hogy munkát végezzen.

131–136. §

A törvény meghatározza az őrizet fajtáit, és szabályozza a 16. évet be nem töltött kísérő nélküli, valamint a családdal érkezett kiskorúak, valamint a családok helyzetét.

Meghatározza a törvény az idegenrendészeti őrizet célját és a végrehajtás szabályait. Részletesen szabályozott az őrizet bíróság általi meghosszabbítása, valamint az őrizet megszüntetésének kötelező, valamint a hatóság mérlegelésén alapuló esetei. Rendezi a törvény a kiutasítást előkészítő őrizet, valamint a menekültügyi őrizet időtartamának beszámítását is.

Az őrizet végrehajtása körében részletesen szabályozottak az őrizetes jogai, kötelezettségei.

A Visszatérési Irányelv „sürgősségi helyzetekben” nagyobb rugalmasságot biztosít a közigazgatási hatóságoknak. Eszerint, ha a kiutasítandó harmadik országbeli állampolgárok rendkívül nagy száma súlyos és előre nem látott terhet ró az adott tagállam közigazgatási és bírósági kapacitásaira, a bírósági kontroll határideje kitolható, és a fogva tartás helye is eltérhet az előírtaktól.

137. §

A Visszatérési Irányelv szerinti őrizet alternatívájaként kerül bevezetésre az idegenrendészeti óvadék. Az idegenrendészeti óvadék kellő visszatartó erőt jelent, alkalmas arra, hogy biztosítsa a kitoloncolás sikeres végrehajtását, vagyis hatékonyan képes megakadályozni azt, hogy a külföldi a kitoloncolása előtt kikerüljön a hatóság látóköréből, és a kitoloncolását ezzel meghiúsítsa.

Az idegenrendészeti óvadék egyrészt tágítja a hatóság lehetőségét az egyes idegenrendészeti intézkedések terén, másrészt jelentős anyagi és humán erőforrás-megtakarítást is jelenthet az idegenrendészeti őrizet foganatosítása, valamint a járásbírói és tolmácsolási költségek vonatkozásában. Az idegenrendészeti hatóság kizárólag abban az esetben hoz határozatot, amennyiben az óvadék letételének feltételei fennállnak, és mérlegelése alapján a külföldi rendelkezésre állása az idegenrendészeti óvadék letételével biztosítható. Amennyiben a harmadik országbeli állampolgár az idegenrendészeti óvadék hátrahagyásával az együttműködési kötelezettségét megsérti, kivonja magát az eljárás alól, az óvadék összege a magyar államra száll. Az óvadék összegéből, amennyiben a kitoloncolási eljárás eredményre vezet, levonásra kerül a megtérítési kötelezettséggel megelőlegezett költség, a külföldi tartására és ellátására fordított összeg, valamint az általa okozott kár összege, ha azokat nem térítette meg.

A törvény meghatározza, hogy az idegenrendészeti óvadék összegéből, amennyiben a kitoloncolási eljárás eredményre vezet, levonásra kerül a megtérítési kötelezettséggel megelőlegezett költség, a külföldi tartására és ellátására fordított összeg, valamint az általa okozott kár összege, ha azokat nem térítette meg. A törvény célja, hogy az óvadék átutalásával járó költséggel minden esetben csökkentésre kerüljön a visszaadott összeg, az ne az idegenrendészeti hatóságot terhelje.

138–140. §

A törvény meghatározza a kifogás jogintézmény alkalmazási körét és kereteit, továbbá rendezi az őrizet bírósági meghosszabbításának további szabályait.

A bíróság a kifogás elbírálásával, valamint az őrizet meghosszabbításával kapcsolatos eljárásában egyesbíróként jár el és végzéssel határoz. Rendezi a törvény az őrizet alatt álló harmadik országbeli állampolgár jogi képviselőjének szabályait, valamint a bírósági eljárás részletesen szabályozására kerül.

141. §

A többszöri eljárás megakadályozása, valamint a személyazonosság megállapítása céljából a kiutasítást előkészítő őrizetet, a visszafogadási egyezmény alapján történő visszaadást elrendelő, az idegenrendészeti kiutasítást, a más tagállam által elrendelt kiutasítást, a kijelölt helyen való tartózkodást, valamint az idegenrendészeti őrizetet elrendelő, illetve a bírósági kiutasítást végrehajtó hatóság rögzíti a harmadik országbeli állampolgár arcképmását, valamint ujjnyomatát, a harmadik országbeli állampolgár pedig arcképmása, valamint ujjnyomata rögzítését túrni köteles, az kikényszeríthető.

A törvény hivatkozik továbbá az (EU) 2017/1954 európai parlamenti és tanácsi rendeletre, melynek célja a harmadik országbeli állampolgár tartózkodási engedélyének biztonságosabbá tétele, ezért a hamisítás megelőzése érdekében ezen engedélyek tekintetében egy modernebb biztonsági elemekkel rendelkező, közös mintát határoz meg.

142. §

Az idegenrendészeti hatóság elrendelheti a körözését annak az ismeretlen helyen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárnak, aki a Rendészeti szabályok című rész szerinti idegenrendészeti eljárás alatt áll, ezzel kizárva az olyan személyek körözése elrendelésének elvi lehetőségét is, akik például engedélyezési eljárásban ügyfelek. Emellett annak az ismeretlen helyen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárnak a körözése is elrendelhető, aki az őrizetből megszökött vagy az idegenrendészeti eljárásban számára elrendelt kötelező tartózkodási helyet az előírt magatartási szabályok megszegésével elhagyta, illetve a véglegessé vált kiutasítás végrehajtásának nem tett eleget.

A körözés időtartamának meghatározása a körözési nyilvántartási rendszerről és a személyek, dolgok felkutatásáról és azonosításáról szóló 2013. évi LXXXVIII. törvényben az eltűnt személyek vonatkozásában meghatározott körözési időtartamhoz igazodik. A körözést kilencven nap elteltével felül kell vizsgálni, és vissza kell vonni, ha a körözés fenntartásától eredmény nem várható, továbbá vissza kell vonni akkor is, ha az elrendelésének oka megszűnt. A körözést elrendelő határozattal szemben jogorvoslatnak nincs helye.

143–144. §, 289. §

A gyakorlati tapasztalatok tükrében kerül megalkotásra a felelősségi szabályok körében a fuvarozókra kiszabható közrendvédelmi bírság szabályozása. Az Európai Unióhoz történt csatlakozás keretében került átültetésre az 1985. június 14-i Schengeni Megállapodás végrehajtásáról szóló egyezmény 26. cikkében foglalt rendelkezések kiegészítéséről szóló, 2001. június 28-i 2001/51/EK tanácsi irányelv. Az irányelv célja, hogy az illegális bevándorlással szembeni eredményes küzdelem érdekében valamennyi tagállam rendelkezéseket hozzon fuvarozók azon kötelezettségeiről, hogy megbizonyosodjanak arról, hogy az általuk a tagállamok területére szállított harmadik országbeli állampolgár rendelkezik-e a beutazáshoz vagy átutazáshoz érvényes úti okmánnyal. A légi vagy vízi úton, illetve menetrend szerint közlekedő járással közúton személyszállítással foglalkozó fuvarozóknak a szállítást megelőzően meg kell bizonyosodniuk arról, hogy a harmadik országbeli állampolgár utas rendelkezik-e a beutazáshoz vagy átutazáshoz érvényes úti okmánnyal, illetve a törvényben meghatározott, a beutazáshoz szükséges egyéb engedéllyel.

A tagállamok külső határait átlépő harmadik országbeli állampolgárok belépésére és kilépésére, valamint beléptetésének megtagadására vonatkozó adatok rögzítésére szolgáló határregisztrációs rendszer (EES) létrehozásáról és az EES-hez való bűnüldözési célú hozzáférés feltételeinek meghatározásáról, valamint a Schengeni Megállapodás végrehajtásáról szóló egyezmény, a 767/2008/EK rendelet és az 1077/2011/EU rendelet módosításáról szóló 2017. november 30-i (EU) 2017/2226 európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: EES rendelet) 13. cikk (3) bekezdése szerint a fuvarozók az EES rendelet szerinti webes szolgáltatáson keresztül kötelesek ellenőrizni, hogy az egy vagy két beutazás céljából kiadott, rövid távú tartózkodásra jogosító vízummal rendelkező harmadik országbeli állampolgárok felhasználták-e már a vízumuk által engedélyezett beutazásukat. Az ellenőrzés céljából a fuvarozók az EES rendelet 16. cikk (1) a)–c) pontjaiban meghatározott adatokat használhatják fel. A webes szolgáltatás OK/NOT OK válaszüzenetet küld az ellenőrzés eredményeként.

Az ellenőrzéssel érintett személyi körre és a fuvarozók számára megállapított hatályos felelősségi szabályokra tekintettel kell előírni a fuvarozók ellenőrzési kötelezettségét a harmadik ország állampolgárságával rendelkező személyek vonatkozásában.

Az Európai Utasinformációs és Engedélyezési Rendszer (ETIAS) létrehozásáról, valamint az 1077/2011/EU rendelet, az 515/2014/EU rendelet, az (EU) 2016/399 rendelet, az (EU) 2016/1624 rendelet és az (EU) 2017/2226 rendelet módosításáról szóló 2018. szeptember 12-i (EU) 2018/1240 európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: ETIAS rendelet) 45. cikke szerint a légi fuvarozóknak és a tengeri fuvarozóknak adatokat kell lekérdeznük az ETIAS információs rendszerből annak ellenőrzése céljából, hogy az utazási engedély megszerzésére kötelezett harmadik országbeli állampolgárok rendelkeznek-e érvényes utazási engedéllyel. A fuvarozóknak beszállítás előtt a fuvarozói portálon keresztül kell végrehajtaniuk az adatlekérdezést az úti okmány géppel olvasható vizsgálati zónájában található adatok megadása és a beutazás helye szerinti tagállam megjelölése útján. Az ETIAS információs rendszer a fuvarozói portálon keresztül OK/NOT OK válaszüzenetet küld a fuvarozóknak, amelyben jelzi, hogy az adott személy rendelkezik-e érvényes utazási engedéllyel. Az ETIAS rendelet 45. cikk (9) bekezdése szerint ez a kötelezettség a szárazföldön távolsági busszal csoportokat szállító nemzetközi fuvarozókra az ETIAS működésének megkezdésétől számított három év elteltével áll fenn.

Az ellenőrzéssel érintett személyi körre és a fuvarozók számára megállapított hatályos felelősségi szabályokra tekintettel kell előírni a fuvarozók ellenőrzési kötelezettségét a harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagok vonatkozásában.

A személyszállítás jellegéből adódóan a vasúti fuvarozókat nem terheli ilyen jellegű kötelezettség – ennek megfelelően a közrendvédelmi bírsággal sem sújthatók –, azonban a visszaszállítási kötelezettség rájuk is vonatkozik.

A szankciók visszatartó hatása, arányossága jobban megvalósítható abban az esetben, ha az eljáró hatóságnak mérlegelési lehetősége van a kiszabható közrendvédelmi bírságot illetően.

A törvény a fuvarozóknak az utasokkal kapcsolatos adatok közlésére vonatkozó kötelezettségéről szóló, 2004. április 29-i 2004/82/EK tanácsi irányelvvel összhangban szankcionálja a légi közlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvényben meghatározott adatszolgáltatási kötelezettségét elmulasztó fuvarozókat. Ezen intézkedések bevezetése az illegális bevándorlás elleni hatékony küzdelmet és a határellenőrzés javítását szolgálja.

145. §

A munkáltatókra vonatkozó kötelezettség, illetve felelősségi szabály meghatározása a Szankciós Irányelv rendelkezéseire tekintettel történt. A munkáltató (értve a fogalom alatt a fogadó szervezetet és a minősített munkaerő-kölcsönbeadót is) a harmadik országbeli állampolgár foglalkoztatását megelőzően, de legkésőbb a munkába lépés napján köteles meggyőződni arról, hogy a harmadik országbeli állampolgár rendelkezik a törvény alapján munkavállalásra jogosító tartózkodási engedéllyel vagy más, tartózkodásra jogosító engedéllyel és az okmány másolatát köteles megőrizni a foglalkoztatás teljes ideje alatt. A munkáltató az őt terhelő bejelentési kötelezettségeket közvetlenül az idegenrendészeti hatóságnál jelenti be a törvényben meghatározott elektronikus felületen és a meghatározott adatok mindegyikével.

A törvény egyértelműsíti a kötelezettségek teljesítésének időpontját, amely elmulasztása is közrendvédelmi bírság kiszabását vonja maga után.

A munkáltatótól elvárható, hogy amennyiben harmadik országbeli állampolgárt kíván foglalkoztatni, a jövőbeni munkavállalójával folyamatosan kapcsolatot tartson, és amennyiben észleli, hogy a harmadik országbeli állampolgár az engedélyezett munkát nem kezdi meg, az erről való tudomásszerzéstől számított 5 napon belül köteles ezt a tényt is bejelenteni az idegenrendészeti hatósághoz. A bejelentés alapján az engedélyezett cél megghiúsulására tekintettel az idegenrendészeti hatóság a tartózkodási engedélyt, vagy az engedélyező döntést visszavonja, illetve a vízumot érvényteleníti a Schengeni Térségen belüli illegális másodlagos mozgás megakadályozása érdekében.

Az idegenrendészeti hatóság a fenti kötelezettségeit elmulasztó munkáltatót közrendvédelmi bírsággal sújtja, melynek részletszabályait e törvény végrehajtási rendelete határozza meg.

Ha a foglalkoztató nem tesz eleget annak a köteleességének, hogy a vendégmunkás munkaviszonyának megszűnése (megszüntetése) esetén Magyarország területének elhagyásában segítse, vagy az idegenrendészeti hatóság felé fennálló bejelentési kötelezettségét nem teljesíti, akkor – ha a kötelezettségszegéssel érintett vendégmunkások száma eléri az általa egy naptári évben országunkba hozott vendégmunkások számának 30%-át – a bírság

vagy a közrendvédelmi bírság kiszabásától számított 2 évig a meglévő vendégmunkás állományán túl további vendégmunkást nem alkalmazhat.

146. §

Az (EU) 2016/801 Irányelvnek való megfelelés érdekében meghatározásra kerül a gyakornokot fogadó szervezetek bejelentési kötelezettsége. A fogadó szervezet elektronikus úton köteles eleget tenni a bejelentési kötelezettségének. A bejelentésnek minden esetben tartalmaznia kell a fogadó szervezet nevét, székhelyét, adószámát, a gyakornoki program kezdetét és végét, valamint megnevezését, illetőleg tartalmát. Amennyiben a fogadó szervezet nem tesz eleget a bejelentési kötelezettségének, úgy az idegenrendészeti hatóság törli a nyilvántartásból és legfeljebb 1 évre eltiltja gyakornokok fogadásától.

147–158. §

A törvény előírja a harmadik országbeli állampolgárok számára magyarországi szálláshelyük bejelentését, és meghatározza azon személyes adatok körét, amelyeket a szálláshely bejelentésekor az idegenrendészeti hatósággal közölni kell.

A kereskedelmi szálláshelyen vagy jogi személy által fenntartott egyéb szálláshelyen megszálló harmadik országbeli állampolgárok a turisztikai térségek fejlesztésének állami feladatairól szóló 2016. évi CLVI. törvényben (a továbbiakban: Turizmus tv.) meghatározott adatait a szállasadó a szálláshelyre történő bejelentkezéskor a Turizmus tv.-ben meghatározott módon a Kormány által kijelölt tárhelyszolgáltató tárhelyén rögzíti. A rögzített adatokat az idegenrendészeti hatóság a tárhelyszolgáltató útján a szálláshely-szolgáltatótól, informatikai alkalmazás útján veszi át.

A harmadik országbeli állampolgár a szálláshelyét, illetve a szálláshelyének megváltozását az idegenrendészeti ügyindítási elektronikus felületen – elektronikus regisztrálást követően – elektronikus úton jelenti be.

A törvény meghatározza azokat az eseteket, amikor a harmadik országbeli állampolgár – a gyermek személyes adatainak közlésével – köteles bejelenteni azt a tényt, hogy Magyarország területén harmadik országbeli állampolgár gyermeke született, és meghatározásra kerül azon adatok köre is, amelyet a gyermek vonatkozásában bejelenteni szükséges.

Az (EU) 2016/801 Irányelvnek való megfelelés érdekében meghatározásra kerül az oktatási intézmények bejelentési kötelezettsége. Az oktatási intézmény 8 munkanapon belül köteles bejelentést tenni azokról a külföldi hallgatókról, akik a tanulmányaikat megkezdték, befejezték vagy megszakították, illetve akik a beiratkozási kötelezettségüknek nem tettek eleget, vagy akiknek a hallgatói jogviszonya megszűnt. A bejelentésnek meghatározott tartalmi elemei vannak. Az oktatási intézmény elektronikus úton is eleget tehet ezen kötelezettségének.

A harmadik országbeli állampolgárt úti okmánya vagy tartózkodásra jogosító engedélyének elvesztése, eltulajdonítása, illetve megsemmisülése esetén bejelentési kötelezettség terheli. Ennek érdekében a törvény tartalmazza az eljárásrendet. A bejelentésről az idegenrendészeti hatóság igazolást ad ki. Amennyiben az elvesztettnek hitt okmány megtalálásra kerül, szintén értesíteni kell az idegenrendészeti hatóságot. A törvény előírja, hogy a harmadik országbeli állampolgár köteles új úti okmányt beszerezni. A harmadik országbeli állampolgárnak lehetősége van az új úti okmány birtokában, vagy a lejárt úti okmány vagy a bejelentésről szóló igazolás birtokában az ország elhagyására.

A törvény szabályozza az idegenrendészeti hatóság azon kötelezettségét is, mely szerint a talált úti okmányokat a külpolitikáért felelős miniszter útján a kiállítás helye szerint joghatósággal rendelkező állam külképviseletére kell eljuttatnia.

A törvény meghatározza az idegenrendészeti hatóság eljárásrendjét a harmadik országbeli állampolgárok úti okmánnyal történő ellátása tekintetében, valamint azt, hogy mely személyi kör részére biztosítja úti okmány kibocsátását.

Egyrészt Magyarország külképviselete egyszeri utazásra jogosító úti okmányt ad a hontalanként elismert, a bevándorolt, illetve a huzamos tartózkodási jogosultsággal rendelkezőknek, akik az úti okmányukat elvesztették azt vagy az okmány megsemmisült, és az csak aránytalan nehézségek árán, illetve egyáltalán nem pótolható. Másrészt az idegenrendészeti hatóság a bevándorolt, illetve a huzamos tartózkodási jogosultsággal rendelkezőt kérelmére, külföldre utazás céljából, de Magyarországra történő visszatérésre jogosító úti okmánnyal látja el, ha származása szerinti ország úti okmányával nem rendelkezik és az rajta kívül álló ok miatt nem pótolható. E két esetben az úti okmány egy évig lehet érvényes.

A fentiek mellett az idegenrendészeti hatóság is kiállíthat egyszeri utazásra jogosító úti okmányt a harmadik országbeli állampolgár részére a származási országába történő visszatérés érdekében, ha az elveszett vagy megsemmisült úti okmány pótlására nincsen lehetőség.

A hontalan státuszú személyeknek kérelemre – a New York-i Egyezmény 28. cikkével összhangban, a New York-i Egyezmény Függelékében foglalt adattartalommal – külföldre utazás céljából egy éves érvényességű úti okmány adható ki.

A törvény az úti okmánnyal rendelkező harmadik országbeli állampolgár, illetve hontalan személy úti okmányának visszatartásának esetéről is rendelkezik.

159. §

Tekintettel arra, hogy az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) szerint az Ákr. hatálya az idegenrendészeti – a külföldiek beutazásával és tartózkodásával kapcsolatos – eljárásokra nem terjed ki (kivett eljárás), a törvény külön részben szabályozza az idegenrendészeti eljárás szabályait. E § meghatározza az idegenrendészeti hatósági ügy, az idegenrendészeti hatóság, valamint a felügyeleti szerv fogalmát.

160–161. §

Szükséges az ügyfél fogalmának átfogó meghatározása, illetőleg az egyes idegenrendészeti eljárásokban a jogutódlás alapvető szabályainak a lefektetése, mely szabályok az ügyfélkör speciális jellegéből adódóan eltérnek az általános jogutódlási szabályoktól.

Fontos hangsúlyozni, hogy a 90 napot meg nem haladó tartózkodásra jogosító vízum tekintetében ügyfél kizárólag a vízumot kérelmező harmadik országbeli állampolgár lehet.

162. §

E § – jogszabályi eltérést engedélyezve – meghatározza az idegenrendészeti hatóságok illetékességének általános szabályát. Az illetékességet alapvetően az ügyfél lakó- vagy tartózkodási, illetve szálláshelye határozza meg. Ha nincs ismert lakó vagy tartózkodási helye az ügyfélnek, az utolsó ismert lakóhely, tartózkodási vagy szálláshely határozza meg az idegenrendészeti hatóság illetékességét. Ennek kiemelten az engedélyek visszavonására irányuló eljárásban van relevanciája. Speciális illetékességi szabályként kerül rögzítésre az az esetkör, amikor az ügyfél utolsó ismert lakóhelye, tartózkodási vagy szálláshelye nem állapítható meg, ilyen esetben az idegenrendészeti ügyben külön jogszabályban (kormányrendeletben) kizárólagos illetékességgel kijelölt idegenrendészeti hatóság jár el.

163. §

A hatáskör és illetékesség vizsgálatát az eljárás minden szakaszában hivatalból kell megtenni. Amennyiben a hatóság ezek valamelyikének hiányát észleli és beazonosítja a megfelelő hatóságot, az ügyet átteszi, ennek hiányában az eljárást megszünteti vagy a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasítja. Alapvetően az idegenrendészeti hatóság a hatáskörébe tartozó ügyben az illetékességi területén jár el.

164. §

Magyarországon az eljárás nyelve a magyar, emiatt azonban a magyar nyelvet nem beszélő ügyfelet nem érheti hátrány, ezért az eljárás során az idegenrendészeti hatóság biztosítja a külföldiek számára, hogy az anyanyelvüket használhassák. A kérelemre induló eljárásokban a tolmácsolási, fordítási költségeket a kérelmező ügyfélnek

kell viselnie, tekintettel arra is, hogy ez esetben az ügyfélnek kell bizonyítania a jogszabályban meghatározott feltételek fennállását. A döntés közlésével kapcsolatos költségeket a vízumeljárás kivételével az idegenrendészeti hatóság viseli. A hivatalból indult eljárásokban az idegenrendészeti hatóság viseli az anyanyelv használatával járó költségeket, azonban a törvény ettől eltérő rendelkezést állapíthat meg, pl. az őrizet hosszabbításával kapcsolatos bírósági eljárásokra vonatkozóan.

165. §

Az idegenrendészeti eljárásokban számos alkalommal fordul elő, hogy a tényállás tisztázása érdekében más szervet kell megkeresni. Erre az Ákr. szabályai az irányadóak. Eltérést kell azonban biztosítani arra az esetre, amikor a megkeresést az idegenrendészeti hatóság az előállítás vagy visszatartás ideje alatt intézi a megkeresett szervhez vagy személyhez. Ez esetben a megkeresett haladéktalanul, de legkésőbb a megkeresésben megjelölt előállítási vagy visszatartási idő lejártáig köteles válaszolni, tekintettel arra, hogy a megkeresés eredménye az előállítást visszatartást követő intézkedéseket jelentősen befolyásolja.

166. §

A kapcsolattartásra az Ákr. szabályai eltéréssel alkalmazandóak. Az elektronikus kapcsolattartás nem alkalmazható, ha az ügyfélnek az eljárásban valamely törvényben szabályozott eljárási cselekmény érdekében személyesen meg kell jelennie. Speciális esetkör az idegenrendészeti eljárásokban, amikor az idegenrendészeti hatóság a foglalkoztatóval tartja elsődlegesen a kapcsolatot, de ezekben az esetekben, lévén az eljárás a külföldi személyéhez kötött, a foglalkoztatónak küldött iratok tartalmáról az ügyfelet is értesíteni szükséges.

A speciális ügyfélkörre való tekintettel, gyakorlati tapasztalatok figyelembe vétele mellett került rögzítésre főszabályként az, hogy az idegenrendészeti hatóság az ügyféllel postai úton csak belföldi postai cím esetén tarthatja a kapcsolatot. Speciális esetkör a közrendvédelmi bírság kiszabása, valamint a vízumeljárásban keletkezett irat. A közrendvédelmi bírság kiszabásáról szóló határozatot, valamint a vízumeljárásban keletkezett iratot külföldi címre is ki lehet postázni, ugyanis a bírsággal érintett fuvarozók sok esetben belföldi címmel (székhellyel, képvisellel) nem rendelkeznek, illetve a vízumeljárásban a külföldi belföldi címekkel nem rendelkezik.

A hivatalból indult eljárásokban a hatóság határozza meg a kapcsolattartás módját.

Tekintettel az elektronikus ügyintézésre vonatkozó igény növekedésére, valamint a gyors és hatékony ügyintézés követelményeire, a kifejezetten erre a célra létrehozott idegenrendészeti ügyindítási elektronikus felületen keresztül kérelmet előterjesztő ügyféllel a kapcsolattartás az idegenrendészeti hatóság részéről elektronikus úton történik. Ez nem érinti az ügyfél személyes megjelenési jogát és a jogszabály által lehetővé tett egyéb kapcsolattartást.

A törvény meghatározza az idegenrendészeti ügyindítási elektronikus felületen történő regisztrációra vonatkozó szabályokat. A regisztráció történhet elektronikus azonosítási szolgáltatás útján, vagy természetes személyazonosító adatok megadásával elektronikus úton. Amennyiben ez utóbbi módon kerül sor a regisztrálásra, az ügyfél személyazonosítása az első megjelenés alkalmával történik meg. Ha ennek során az általa feltöltött dokumentumokat is magáénak ismeri el, csak ebben az esetben lehet azokat hitelesnek elismerni.

A regisztrált ügyfelek tárhelyére történő kézbesítés szabályait is tartalmazza a törvény.

167. §

Tekintettel arra, hogy az idegenrendészeti eljárásokban a tényállás tisztázása érdekében, vagy hatósági ellenőrzések lefolytatása okán az ügyfélen kívül más természetes személyek, szakértők adatai is a hatóság tudomására jutnak, indokolt az adatkezelésre, az adatok megismerésére vonatkozó szabályok Ákr. szerinti alkalmazása azzal a kiegészítéssel, hogy a végrehajtás sikerességét nem veszélyeztetheti az iratokba történő betekintés.

168. §

A kérelemre induló idegenrendészeti eljárásokban a kérelem előterjesztése formanyomtatványon, és jogszabályban meghatározott támogató dokumentumok birtokában történik. A kérelem előterjesztése főszabály szerint személyesen történhet. Ez alól a törvény meghatároz kivételeket, így például ha egészségügyi okból az ügyfél nem képes megjelenni az idegenrendészeti hatóság előtt, vagy foglalkoztató útján kerül sor a kérelem

előterjesztésére. A hatodik életévét be nem töltött kiskorúnak nem kell a kérelem benyújtásakor megjelennie, tekintettel arra, hogy nincs biometrikus adatszolgáltatási kötelezettsége.

A hatóság adminisztrációs terheinek, valamint az ügyfelek személyes megjelenés jelentette adminisztratív terheinek csökkentése érdekében az egyszerűbb megítélésű, illetve a személyes megjelenést nem igénylő ügyekben kizárólagos az elektronikus ügyindítás. Ez a kötelezés nem vonatkozik a külképviseleten előterjesztett kérelmekre, illetve arra az esetre, ha a harmadik országbeli állampolgár úgy kérelmezi belföldön a tartózkodási engedély kiadását, hogy azt a törvény nem teszi lehetővé.

Az elektronikus ügyintézésre kötelezett személy esetében (pl. jogi képviselő vagy gazdasági társaság) az eljáró meghatalmazott kizárólag elektronikus úton terjesztheti elő ügyfelei kérelmeit. Ugyanez vonatkozik arra az esetre is, amikor a törvény lehetővé teszi a foglalkoztató általi kérelembenyújtást a harmadik országbeli állampolgár egyoldalúan tett hozzájáruló nyilatkozatával. A beruházás megvalósítása céljából kiállított munkavállalási célú, a vállalatban belüli áthelyezés célú, a kutatás célú tartózkodási engedély, a vendégmunkás-tartózkodási engedély, a Nemzeti Kártya, az EU Kék Kártya, valamint a Vállalati Kártya esetében a foglalkoztató vagy fogadó szervezet útján is előterjeszthető a tartózkodási engedély kiadására és meghosszabbítására irányuló kérelem, amennyiben ehhez a harmadik országbeli állampolgár egyoldalú írásbeli nyilatkozattal hozzájárul, továbbá még nem utazott be Magyarország területére vagy Magyarországon jogszerűen tartózkodik, és e törvény a Magyarországon tartózkodó harmadik országbeli állampolgár tartózkodási engedély kiadása iránti kérelmének belföldi benyújtását lehetővé teszi. Ugyanezek irányadóak a felsorolt célokból tartózkodni kívánó azon harmadik országbeli állampolgárok családtagjaira, akik esetében a törvény lehetővé teszi, hogy rájuk tekintettel további tartózkodási jogcím legyen alapítható.

Az elektronikusan indítható ügyek esetén a kérelmet benyújtónak nem kell kinyomtatnia és aláírnia, majd feltöltenie az idegenrendészeti ügyindítási elektronikus felületre (Enter Hungary), tekintettel arra, hogy a biometrikus adatfelvételezés érdekében a kérelem benyújtását követően a harmadik országbeli állampolgárnak – miután arról a hatóságtól az Enter Hungary-n értesítés érkezett – meghatározott határidőn belül meg kell jelennie személyesen a hatóság előtt. Ennek során adja meg az aláírásmintát is, amely későbbiekben a tartózkodási engedély okmány tartalmi elemeként is funkcionál.

A kérelem csak akkor tekinthető az idegenrendészeti hatósághoz érkezettnek – tekintettel az eljárások személyazonosság ellenőrzését megkívánó speciális volta – ha a kérelmező a biometrikus adatait személyesen megadta, vagyis az idegenrendészeti hatóságnál megjelent az arcképmás és ujjnyomat rögzítése, valamint a személyazonosságának megállapítása érdekében. Emellett a kérelem benyújtásának további feltétele az eljárásdíjának a megfizetése. Ezzel kiszűrhetők a „fantom kérelmek”, és az olyan kérelmek, amelyek mögött nem az adott külföldi áll. Ezt a célt szolgálja az is, hogy a kérelem rögzítését követően az ügyfélnek – az Enter Hungary-n érkezett értesítést követően – legkésőbb 15 napon belül az idegenrendészeti hatóság előtt a biometrikus adatok rögzítése érdekében személyesen is meg kell jelennie. Annak érdekében, hogy a rögzített és visszaigazolt kérelmek lezárhatóak legyenek, szükséges jogszabályban kimondani, hogy a rögzített és visszaigazolt, de a személyes megjelenés elmaradása miatt be nem nyújtott kérelmeket az idegenrendészeti hatóság törli, így a hatóságnak sem jelent adminisztratív terhet a be nem nyújtott kérelmek megszüntetése. Ez felel meg a jogbiztonság elvárásának is.

A törvényben meghatározott foglalkoztatók általi kérelem előterjesztés esetén a harmadik országbeli állampolgár a kérelem engedélyezése esetén jelenik meg a regionális igazgatóságon vagy a külképviseleten, a fenti személyazonosítási folyamat céljából. A törvényben meghatározott foglalkoztató általi kérelmek benyújtásának is feltétele a díj lerovása, az aláírt és fotóval ellátott kérelem nyomtatvány feltöltése, valamint az, hogy a foglalkoztató jogosult legyen kérelem előterjesztésére.

169. §

Figyelemmel arra, hogy az idegenrendészeti eljárásban a külföldi ügyfelek az esetek nagy részében hiányos kérelmeket csatolnak, a hiánypótlás, így a tényállás tisztázás lehetőségét szabályozni kell. A hiánypótlási felhívásban az idegenrendészeti hatóság maximum 45 napos határidőt határozhat meg, és ennek meghosszabbítására maximum 21 nappal van lehetőség. A meghosszabbított hiánypótlási határidő esetében is figyelemmel kell lennie arra a szabályra, hogy a hiánypótlási felhívás(ok) határideje és a meghosszabbított hiánypótlási határidő együttes összege sem haladhatja meg a maximális 45 napot. Foglalkoztató által történő kérelem benyújtás esetén a hiánypótlást a kérelem előterjesztésekor az ügyfél értesítése mellett azonnal át kell adni. Hangsúlyozni szükséges

ugyanakkor, hogy az uniós irányelveknek történő megfelelés érdekében a hiánypótlási határidő meghatározása esetén figyelemmel kell lenni a törvényben az egyes ügyfajtákra meghatározott objektív határidőkre is, melyeken belül az elsőfokú idegenrendészeti hatóságnak a döntését meg kell hoznia. Az 45 napos objektív hiánypótlási határidő és az egyes eljárásokban az objektív eljárási határidők garanciát nyújtanak arra, hogy az idegenrendészeti eljárások ésszerű határidőn belül befejezésre kerülnek, de a külföldi ügyfélkör (adott esetben egy távoli országból történő irat beszerzésére) is megfelelő határidőt kap a kérelméhez szükséges támogató dokumentumok beszerzésére. A hiánypótlási határidő meghosszabbítását engedélyező vagy azt megtagadó döntés ellen önálló fellebbezésnek nincs helye, azonban az érdemi döntésben támadható.

Indokolt a hiánypótlási felhívásokra csatolt iratok elektronikus úton történő benyújtását is lehetővé tenni az ügyfelek, és meghatározott esetben a jogszabályban meghatározott foglalkoztatók részére. Fontos arról is rendelkezni, hogy a benyújtás joghatása a következő munkanapon áll be, tekintettel arra, hogy a munkaszüneti napokon beküldött hiánypótlások az ügyintézési határidő megtartását ellehetetlenítik, abban az esetben, mikor a hiánypótlás benyújtásának napján lejárna a határidő.

170. §

Az idegenrendészeti eljárások szabályrendszerében mind az anyagi jog, mind pedig az eljárás jog alkalmazza a kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasításának a lehetőségét. A fogalom az elkésett illetve az ismételt kérelmek és a lehetetlen célra irányuló kérelmek, valamint az idő előtti kérelmek gyors elutasításánál bír jelentőséggel. Azon kérelmek esetében, ahol a kérelem az ügy érdemében való döntéshez szükséges objektív feltételekkel nem rendelkezik, a hatóságra nehezedő ügyteher könnyítését szolgálja ezen jogintézmény, hiszen gyors és egyszerűsített döntésben az ügyfél kérelme elbírálható, a hiánypótlási felhívással sem korrigálható kérelmek esetében. Abban az esetben, ha a törvény nem teszi lehetővé a tartózkodási engedély iránti kérelem belföldi benyújtását (pl. kizárt az ismételt kiadás vagy a hosszabbítás kérelmezése, vagy a nyitva álló határidő letelt és a harmadik országbeli állampolgár igazolási kérelemmel nem mentette ki a késedelmet, vagy ha a külföldi nem tesz eleget a 225. § szerinti belföldi kérelmezés feltételeinek), érdemi vizsgálatnak nincs helye.

171. §

A megszüntetési okok között olyan általános szabályok kerülnek rögzítésre, mint az illeték vagy díj fizetési kötelezettség elmulasztása, az ügyfélnek a tényállás tisztázása alól történő kivonása, a kérelem visszavonása, mely okok az eljárások indokoltan elhúzódásának megakadályozását célozzák.

172. §

Az idegenrendészeti eljárások tekintetében indokolt a felfüggesztés lehetőségének a biztosítása, tekintettel arra, hogy több, más szervre tartozó eljárás is releváns lehet az ügy eldöntése szempontjából, és ezen eljárások a megkeresés időtartama alatt nem fejeződ(het)nek be. Az idegenrendészeti eljárás felfüggesztésére kizárólag hivatalból van lehetőség. Abban az esetben, ha a felfüggesztés hivatalbóli elrendelésére az idegenrendészeti eljárásban nem lenne lehetőség és a megkeresett szervek a megkeresés jellegéből adódóan nem tudnak határidőben választ adni, számos kérelemben elutasító vagy megszüntető döntés születne, tekintettel arra, hogy a tényállás idő hiányában nem kerülhetett kellő mértékben feltárára, mely alapvetően sértené az ügyféli érdekeket és jogokat. A felfüggesztés időtartama alatt a határidő nyugszik, azonban a felfüggesztés megszüntetésére irányuló eljárási cselekmények hatályosak. Hangsúlyozni szükséges azonban, hogy a jogszabályban az egyes ügyfajtákra meghatározott objektív határidőt a felfüggesztés esetén is meg kell tartani, mely garanciális szabályként érvényesül az ügyféli oldalon, hiszen biztosított az ésszerű határidőn belüli döntéshozatal. A felfüggesztés elrendelése ellen fellebbezésnek nincs helye.

173–174. §

Az ügyintézési határidő mind az elektronikus ügyintézés során – figyelemmel az esetlegesen tömeges hétvégi kérelem benyújtásokra –, mind az általános kérelmezés esetében a kérelem hatósághoz érkezését követő munkanapon kezdődik. Az Enter Hungary-n benyújtott kérelem esetében fontos rögzíteni, hogy az ügyféli előterjesztést követő munkanapon a kérelem nem minősül benyújtottnak, a törvény külön rögzíti a hatósághoz

érkezettnek tekinthető kérelem feltételeit, illetve a hatósághoz érkezettség beálltát. Ezt követő munkanapon kezdődik az ügyintézési határidő.

Az ügyintézési határidőnek a benyújtást követő munkanapon történő megindulását indokolja továbbá az is, hogy az eljárások nagy részében rendkívül rövid (soron kívüli, nyolc napos) határidőkkel dolgozik az idegenrendészeti hatóság, mely határidő nagy része egy több napos munkaszünet esetén eltelne anélkül, hogy az idegenrendészeti hatóság vagy a szakhatóságok érdemben vizsgálni tudnák az ügyet.

Az idegenrendészeti eljárásokban indokolt a határidők számítására vonatkozó általános szabályok, valamint az általános ügyintézési határidő meghatározása is. Az általános ügyintézési határidő – melytől törvény és kormányrendelet is eltérhet – huszonegy nap. A határidő a kérelemnek a hatósághoz érkezését követő napon, hivatalból induló eljárás esetén az első eljárási cselekmény elvégzésének napján kezdődik.

Indokolt azon eljárási cselekmények részletes meghatározása is, melyek az ügyintézési határidőbe nem számítanak bele.

Az ügyintézési határidőbe nem számít bele az idegenrendészeti hatóság kizárására irányuló eljárásban az eljáró idegenrendészeti hatóság kijelölésének időtartama, hiszen előfeltétele az ügy érdemi vizsgálatának az eljáró idegenrendészeti hatóság meghatározása. Az ügyintézési határidőbe nem számít bele a hiánypótlásra, illetve a tényállás tisztázásához szükséges adatok közlésére irányuló felhívástól az annak teljesítéséig, vagy a felhívásban szereplő határidő eredménytelen elteltéig terjedő idő. Tekintettel arra, hogy a kiegészítésre szoruló kérelmek esetében kerül sor hiánypótlási felhívás kibocsátására, így amennyiben annak időtartama bele számítana az ügyintézési határidőbe, az az ügyfél számára méltánytalanul rövid határidővel kibocsátott hiánypótlási felhívásokat eredményezne, megakadályozva ezzel mind a hatóság, mind az ügyféli oldalról a tényállás teljes körű tisztázásának az esélyét. Az ügyintézési határidőbe nem számít bele az eljárás felfüggesztésének időtartama, tekintettel arra, hogy az eljárás hivatalbóli felfüggesztésére épp azért kerül sor, mert a megkeresett szerv az ügy bonyolultságára való tekintettel nem tud a törvény adta rövid határidőn belül válaszolni. Amennyiben az eljárás felfüggesztésének az időtartama beleszámítana az ügyintézési határidőbe, az ügyfél számára méltánytalan helyzetet teremtené és tekintettel arra, hogy a felfüggesztésre okot adó körülmény tisztázására nem kerülne így sor az eljárások vagy megszüntetésre kerülnének. Az ügyintézési határidőbe nem számít bele továbbá törvény vagy kormányrendelet eltérő rendelkezése hiányában a szakhatósági eljárás időtartama. A szakhatósági eljárásban tipikusan komplex kérdések megítélésre kerül sor, melyek elintézése csak megfelelő határidő tűzése mellett intézhető el szakszerűen. Ha a szakhatósági eljárás időtartama beleszámítana az ügyintézési határidőbe, úgy a komplex kérdések megítélésére is csak igen rövid határidő lenne tűzhető a szakhatóság számára, mely rövid határidő magának a szakhatósági eljárásnak az eredményességét veszélyeztetné. Szintén nem számít bele az ügyintézési határidőbe az idézés időtartama, valamint a tényállás tisztázása érdekében más szerv vagy szervezeti egység megkeresése esetén az ellenőrzés lefolytatása iránti kérelem megküldésének a napjától az ellenőrzés eredményéről történő tájékoztatásnak az idegenrendészeti hatóság részére történő megérkezéséig tartó időtartam. Ezen időtartamok mind a tényállás teljes körű tisztázásához szükséges eljárási cselekményekhez kötődnek, mely eljárási cselekmények nem minden eljárásban és nem minden esetben egyszerre egy eljárásban fordulnak elő, de a komplexebb megítélésű ügyek esetében az idegenrendészeti hatóságnak a tényállás teljes körű feltárása érdekében szükséges ezen eljárási cselekmények szakszerű lefolytatásához szükséges idő, mely határidőt maga a jogszabály is maximalizál. Speciális szabályként jelenik meg, magának a jogintézménynek a sajátosságaiból adódóan, hogy az előállítási vagy visszatartási időben küldött megkeresés időtartama beleszámít az ügyintézési határidőbe.

Az eljáró idegenrendészeti hatóság vezetője az ügyintézési határidőt indokolt esetben, egy ízben legfeljebb huszonegy nappal meghosszabbíthatja. Tekintettel arra, hogy a kérelmezői kör igen speciális az idegenrendészeti eljárás vonatkozásában, így gyakorta fordulnak elő olyan esetek, hogy az ügyfél érdekében az eljárási határidő meghosszabbításnak jogintézményével kell élnie a hatóságnak, annak érdekében, hogy az ügyfél az előterjesztett kérelmét minél szélesebb körben alá tudja támasztani. Emellett a külföldiek számára kiadott, magyarországi tartózkodásra jogosító engedélyek kapcsán nagyobb érdek fűződik a tényállás teljes felderítéséhez, mint az eljárások minél hamarabb történő, de esetlegesen teljesen fel nem derített lezárásához, kiemelten figyelembe véve a biztonsági kockázatokat is.

A napokban megállapított határidőbe nem számít bele a határidő kezdetére okot adó cselekmény vagy körülmény bekövetkezésének, a közlésnek, a kézbesítésnek, a hirdetmény kifüggesztésének és levételének, valamint a közhírré tétel napja. Ha a határidő utolsó napja olyan nap, amelyen az idegenrendészeti hatóságnál a munka szünetel, a határidő – ide értve az ügyintézési határidőt is – a következő munkanapon jár le.

A határidő kapcsán kiemelendő az is, hogy a kérelmek jelentős százaléka a külképviseleteken kerül előterjesztésre, melyek más időzónában, olykor 8–9 órás idő eltolódással működnek a magyar hivatalok hivatali rendjéhez képest. Tekintettel arra, hogy az idegenrendészeti hatóságok sok esetben a tényállás tisztázása során ezen külképviseletekkel kommunikálnak, illetőleg ezen képviseltek segítségét kérik az eljárási cselekmények közvetítésében, lefolytatásában, így a határidő számításakor ezen objektív idővesztésre mint sajátosságra is figyelemmel kell lenni.

175. §

Az idegenrendészeti eljárásokban a határidő vagy határnap elmulasztása esetén indokolt a mulasztás kimentésének lehetőségét biztosítani. Az igazolási kérelem elfogadásának alapvető feltétele az önhiba hiánya. Az igazolási kérelem előterjesztésére a tudomásszerzéstől vagy az akadály megszűnésétől számított öt napon belül van lehetőség, a jogvesztő határidő pedig az elmulasztott cselekménytől számított harminc nap. Amennyiben az ügyfél a mulasztást kimenti, olyan helyzetbe kell hozni, mintha határidőben teljesített volna. Az igazolási kérelmet elutasító végzés ellen nincs helye fellebbezésnek, az az érdemi vizsgálat nélküli végzés elleni jogorvoslat keretében támadható. Fontos kiemelni, hogy ezen általános szabály mellett a törvény speciális szabályként rendelkezik az elkésztett fellebbezés esetén az igazolási kérelemről, amikor kimondja, hogy abban az esetben önálló jogorvoslatnak van helye az igazolási kérelmet elutasító döntéssel szemben.

176. §

Azt, akinek személyes meghallgatása az eljárás során szükséges – és korára, egészségi állapotára tekintettel képes az idegenrendészeti hatóság előtt megjelenni az idegenrendészeti hatóság kötelezi, hogy a megjelölt helyen és időpontban jelenjen meg. A gyakorlatban a tényállás teljes körű tisztázása érdekében komoly jelentőséggel bír a tanú meghallgatás jogintézménye az idegenrendészeti eljárásban, nem csak a családi kapcsolatok feltárása, hanem a munkakörülmények tisztázása esetében is.

Az idézést főszabály szerint, ha az ügy körülményeiből más nem következik, úgy kell közölni, hogy arról az idézett a meghallgatást megelőzően legalább öt nappal értesüljön, így kellő idő áll rendelkezésére, hogy a hatóság előtti megjelenését előkészítse. Az idézésnek sürgős esetben rövid úton – távbeszélőn, tárgyaláson szóban, illetőleg elektronikus levél vagy külön kézbesítő útján – is helye van. Az idézésnek ezt a módját az iratokban fel kell tüntetni.

Sok esetben fordul elő, hogy a tényállást, a tényleges családi kapcsolat fennálltát tizennegyedik életévét be nem töltött kiskorút tudja csak igazolni, vagy arról hitelt érdemlően nyilatkozni, így lehetővé kell tenni az idegenrendészeti eljárásban a kiskorú meghallgatását is. Az idegenrendészeti hatóság a törvényes képviselője útján idézi meg azzal a felhívással, hogy a megjelenéséről gondoskodjék. A tizennegyedik életévét betöltött kiskorú idézéséről akkor is külön értesíti a bíróság a törvényes képviselőt, ha őt is ugyanazon napra idézte az idegenrendészeti hatóság.

A tizennegyedik életévét be nem töltött kiskorúval szemben a távolmaradás kapcsán az Ákr.-ben nevesített szankciók nem alkalmazhatók, azonban ha a tanúként idézett tizennegyedik életévét be nem töltött kiskorú szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg vagy engedély nélkül eltávozott, és a törvényes képviselője nem igazolja, hogy véletlen a kiskorú meg nem jelenésében, illetve eltávozásában, a törvényes képviselő pénzbírsággal sújtható.

177. §

Az idegenrendészeti eljárásban az ügyfelet a tényállás tisztázása érdekében nyilatkozattételre fel lehet hívni, a nyilatkozatot mind szóban mind írásban megteheti. A hamis adatszolgáltatás eljárási bírsággal sújtható, az ügyfelet a jogkövetkezményekről tájékoztatni kell.

178–179. §

Tekintettel arra, hogy egyes idegenrendészeti eljárásokban meghatározott szakkérdés megállapítása érdekében szakhatóságok járnak el, indokolt a szakhatósági eljárások általános szabályainak megalkotása, melyektől törvény és kormányrendelet eltérhet. A szakhatósági eljárás általános időtartama – eltérő rendelkezés hiányában – 15 nap, azonban ez a hatóság vezetője által meghosszabbítható indokolt esetben. A törvény tartalmazza az ún. hallgatás intézményét, vagyis ha a megadott határidőn belül nem válaszol a szakhatóság, a véleményét megadottnak kell tekinteni. A szakhatóság véleményének utólagos módosítására egy alkalommal az idegenrendészeti hatóság határozatának vagy eljárást megszüntető végzésének véglegessé válásáig van lehetőség jogsértés megállapítása esetén. A szakhatóság állásfoglalása a szakkérdés tekintetében kötelező az eljáró idegenrendészeti hatóságra nézve. A szakhatóság az iratokba betekinthez és a kérelmezőt meghallgathatja. A törvény tartalmazza a szakhatósági állásfoglalás kötelező tartalmi elemeit is.

180. §

A külföldön kiállított közokiratnak főszabály szerint diplomáciai hitelesítéssel és hiteles magyar fordítással ellátottnak kell lennie. A külföldiek jelentős százaléka az Európai Unió területén kívülről érkezik, így az általuk, kérelmük alátámasztásra benyújtott iratok vonatkozásában mind formai mind nyelvi kellékeket tekintve, fokozott körültekintéssel kell eljárni és ennek garanciáit biztosítják az itt lefektetett szabályok.

181–182. §

Az idegenrendészeti hatóság az idegenrendészeti eljárás során a tényállás tisztázásához tanút is meghallgathat. A tanút idézni szükséges, aki annak köteles eleget tenni.

Tanúként nem hallgatható meg az, akitől nem várható bizonyítékként értékelhető vallomás, védett adatnak minősülő tényről az, aki nem kapott felmentést a titoktartás alól, valamint az idegenrendészeti eljárásban a tanúvallomás megtagadható, ha a tanú vallomásával saját magát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná, vagy a tanú diplomáciai mentességben részesülő személy.

Cselekvőképtelen, vagy korlátozottan cselekvőképese személyt az idegenrendészeti eljárásban csak akkor lehet tanúként meghallgatni, ha a vallomásától várható bizonyíték mással nem pótolható, azonban tipikusan a családi kapcsolatok igazolása körében ezen személyi kör tanú vallomásának komoly relevanciája van, főként a visszaélések feltárásában.

183. §

Az idegenrendészeti eljárásban amennyiben a tényállás szempontjából releváns tény vagy körülmény eldöntéséhez szakértelem szükséges szakértő vehető igénybe. Amennyiben az eljárás során szükséges, és a hatósági ügyintéző az ügyfél által értett használt idegen nyelvet nem beszéli, tolmácsot kell kirendelni. A tolmácsok kirendelése tekintetében a költséghatékonysági és egyszerűségi szempontok alapján a tolmácsolás képet és hangot biztosító zárt informatikai rendszeren keresztül is történhet. Ugyanakkor az eljáró idegenrendészeti hatóság kötelezettsége, hogy a meghallgatás kezdetén megállapítsa az eljáró tolmács személyazonosságát és felhívja arra, hogy nyilatkozzon arról, hogy az ügyfelekkel milyen viszonyban van, képes-e elfogultság nélkül eljárni.

184. §

Az idegenrendészeti eljárások során indokolt az ügyfélnek felróható magatartásán alapuló jogsértés, valamint a rosszhiszemű eljárása miatt eljárási bírság kiszabására vonatkozó lehetőség biztosítása.

185. §

Kép- és hangfelvétel rögzítése esetén az ügyfél kérelmére az idegenrendészeti hatóság a kép- és hangfelvételtől készített, az Ákr.-nek megfelelő feljegyzést ad ki.

186–188. §

Az idegenrendészeti eljárásokban, ahol a jogszabály személyes megjelenési kötelezettséget nem ír elő, az ügyfél képviselőt meghatalmazhat. Képviselőként eljárhat a törvényes képviselő, az ügyfél házastársa, és eltartott felmenő esetén nagykorú gyermeke, vagy az ügyfél által meghatalmazott személy. Meghatalmazott lehet jogi képviselő is. A jogszabály külön definiálja a jogi képviselet és a jogi képviselő fogalmát. A házastárs és a nagykorú gyermek eljárási képessége akkor bír relevanciával, amikor az ügyfél még saját hazájában, a nevesített családtag már Magyarországon tartózkodik, így az eljárást nagyban gyorsítani és egyszerűsíteni tudja az ezen személyekkel történő kommunikáció lehetősége. Speciális szabályként kerül rögzítésre, hogy a kilencven napot nem meghaladó magyarországi tartózkodásra jogosító vízum iránti kérelem ügyében, valamint a kényszerintézkedési eljárások során kizárólag az ügyfél vagy az általa adott meghatalmazás alapján eljáró meghatalmazott járhat el. Az őrizetben tartózkodó esetén a képviseletet csak jogi képviselő láthatja el.

A meghatalmazást írásba kell foglalni, mely lehet közokirat vagy teljes bizonyító erejű magánokirat. A nem magyar nyelven írt meghatalmazást hiteles magyar fordítással kell ellátni. Emellett a közokiratba foglalt meghatalmazást az irányadó szabályok szerint diplomáciai felülhitelesítéssel kell ellátni. Az idegenrendészeti hatóság előtti eljárás során a távazonosítás útján kiállításra kerülő meghatalmazás a képviseleti jogosultság igazolására nem használható fel, mely szabályozás a visszaélések visszaszorítását célozza. A meghatalmazás hatálya kiterjedhet a teljes idegenrendészeti eljárásra valamint egyes eljárási cselekményekre is. Az idegenrendészeti hatóság a meghatalmazott eljárását vizsgálja és végzésben visszautasítja, ha az nem alkalmas a képviselet ellátására, képviseleti jogosultság nem igazolt, és a képviselő a tényállás tisztázását akadályozza. Előbbi két esetben a meghatalmazás visszautasítás ellen önálló fellebbezésnek van helye, míg utóbbi esetben a döntés a megszüntető döntés elleni jogorvoslat keretében kifogásolható. Amennyiben az ügyfél képviselővel jár el az iratokat, az idézés kivételével a képviselő részére kell megküldeni. Az idézésről a képviselőt értesíteni kell.

A törvény rendelkezik arról, hogy meghatározott esetben a törvényben nevesített foglalkoztató illetve fogadó szervezet a harmadik országbeli állampolgár egyoldalú hozzájáruló nyilatkozata esetén benyújthatja a kérelmet, illetve eljárhat a harmadik országbeli állampolgár nevében. Amennyiben a teljes eljárás tekintetében hozzájárulását adja a harmadik országbeli állampolgár, úgy nem szükséges meghatalmazás csatolása. Viszont ha harmadik személy is eljár (mást is meghatalmaz a harmadik országbeli állampolgár vagy a foglalkoztató hatalmaz meg harmadik személyt), akkor a harmadik országbeli állampolgár mint meghatalmazótól származó, a törvényben rögzített feltételeknek megfelelő, ezen harmadik fél részére adott meghatalmazás benyújtása szükséges.

189–190. §

Az idegenrendészeti eljárás során a hatóság az ügy érdemében – törvényben meghatározott kivétellel – határozatot hoz, minden egyéb esetben végzésben dönt. Hangsúlyozni kell, hogy döntések esetén szükséges a végzés formát használni pl. eljárás felfüggesztése, megszüntetése, kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasítása, hiánypótlási határidő meghosszabbítása iránti kérelem elbírálása stb. esetén, ugyanakkor a hiánypótlási felhívás nem végzés formátumban történik. Azon kérelmek esetén, melyek során a hatóság a kérelmet a kérelmezett időtartamra engedélyezi és okmány kibocsátásáról dönt, elegendő a döntést az ügyiratra feljegyezni. Egyéb esetben határozatot kell hozni.

191. §

Indokolt az idegenrendészeti eljárásokban hozott döntések közlésének általános és speciális szabályainak megalkotása is. Az idegenrendészeti hatóság a határozatot közli az ügyféllel, a képviselővel és az ügyben eljáró szakhatósággal is. Amennyiben az ügyfél az eljárásban jogi képviselővel rendelkezik, úgy a döntést a jogi képviselővel kézbesítés útján kell közölni. Fontos hangsúlyozni, hogy amennyiben a döntés az ügyféllel és a jogi képviselővel is közlésre került, úgy a joghatások az előbb történt közlés napjával állnak be. Azon speciális esetben, mikor a döntés az ügyiratra feljegyzéssel került rögzítésre, a döntésről az idegenrendészeti hatóság az ügyfelet, a képviselőt, valamint a szakhatóságot tájékoztatja. A jelen levő ügyféllel történő döntés közlésére és a hirdetményi közlésre vonatkozó szabályokat is tartalmazza.

A kiutasító döntés esetén a döntés rendelkező részének a kiutasított által értett nyelvre történő fordításnak az átadásával is közölheti a hatóság a döntést.

A másodfokú hatóság a döntését az elsőfokú hatóság útján közli. A jogszabály tartalmazza a hirdetményi közlés speciális szabályait is.

192. §

Tekintettel arra, hogy számos döntés közlése kézbesítés útján történik, indokolt a kézbesítés szabályainak részletes meghatározása. Ez részben az Ákr-ben szabályozottakra támaszkodik, azonban külön rögzíti, hogy kézbesítési meghatalmazott csak speciális esetben járhat el.

193. §

A hatóság az ügyfél kérelmére – a felhasználás céljának feltüntetésével – idegenrendészeti státuszának igazolására hatósági bizonyítványt ad ki.

194. §

Az idegenrendészeti hatóság hatósági igazolványt ad ki az ügyfél adatainak vagy jogának rendszeres igazolására. A hatósági igazolvány hatósági döntésnek, határozatnak minősül. A hamis, vagy hamis adatokat tartalmazó hatósági igazolványt átvételi elismervény kiadása mellett kell átvenni és a szükséges eljárást (büntetőeljárás) kezdeményezni kell. A hatósági igazolványban foglalt adatokat ellenkező bizonyításig mindenki köteles elfogadni, az abban szereplő adatok bizonyítására az ügyfelet nem lehet kötelezni.

195. §

Az idegenrendészeti hatóság törvényekben meghatározott adatokról közhiteles hatósági nyilvántartást vezet. A törvény szabályozza, hogy a nyilvántartásba történt bejegyzés határozatnak minősül. A nyilvántartásban szereplő adat tekintetében vélelmezni kell, hogy fennáll, és a törölt adatról vélelmezni kell, hogy nem áll fenn.

196. §

Az idegenrendészeti hatóság a törvényben, illetve kormányrendeletben meghatározott eljárásokban a jogszabályi feltételek fennállását, továbbá a harmadik országbeli állampolgárok számára a jogszabályokban meghatározottak szerint biztosított be- és kiutazás, valamint a tartózkodás jogának a gyakorlását bármikor ellenőrizheti. Az ellenőrzésnek célhoz kötöttnek kell lenni, vagyis a jogszabályban előírt feltételek és kötelezettségek teljesítésének a vizsgálatát szolgálják, illetve, hogy az idegenrendészeti hatóság feltárja és bizonyítsa azokat a tényeket, körülményeket, adatokat, amelyek a hatóság előtt folyamatban lévő eljárás elbírálásához szükségesek, továbbá amelyek megalapozzák egy külön eljárásban a jogsértés és a joggal való visszaélés megállapítását. Az idegenrendészeti hatósági ellenőrzésnek több eszköze is lehet, melyeket a törvény rögzít.

197. §

Az idegenrendészeti hatóság az ellenőrzés érdekében helyszíni ellenőrzés lefolytatására is jogosult, melynek során az idegenrendészeti hatóság dönti el, hogy az idegenrendészeti eljárás keretében a tényállás tisztázása érdekében mely személyt, tevékenységet, magatartást, körülményt vizsgál. Az idegenrendészeti hatóság különösen a jogszerű tartózkodás feltételei körében szükséges tényeket és körülményeket, és azok valóságtartalmát vizsgálja.

198. §

Az idegenrendészeti hatóság akkor is helyszíni ellenőrzést rendelhet el, ha a tényállás tisztázása érdekében ingó vagy ingatlan megtekintése vagy személy tevékenységének a megfigyelése szükséges. A helyszíni ellenőrzést az idegenrendészeti hatóságnak húsz napon belül kell lefolytatni. Az ellenőrzésről csak abban az esetben kell az érintettet előzetesen tájékoztatni, ha az az ellenőrzés sikerességét nem veszélyezteti.

199. §

Indokolt a helyszíni ellenőrzés megindításával és lefolytatásával kapcsolatos szabályok rögzítése. Az ellenőrzést ésszerű időpontban, napközben 8–20 óra között kell lefolytatni, de ettől kivételes esetben a hatóság eltérhet, ha az ellenőrzés sikeressége érdekében indokolt. Az ellenőrzés alá vont személy az ellenőrzést köteles tűrni, aki

azt akadályozza eljárási bírsággal sújtható. A helyszíni ellenőrzés során a hatóság tagja a vizsgálni kívánt területre, építménybe beléphet, iratot, munkafolyamatot, tárgyat megvizsgálhat, fényképet, kép- és hangfelvételt készíthet, felvilágosítást kérhet, és egyéb bizonyítást lefolytathat.

200. §

Az idegenrendészeti hatóság az ellenőrzés során jogosult az ellenőrzésben érintett személyt a személyazonosság igazolására felhívni. Az igazoltatott köteles a személyazonosságát hitelt érdemlően igazolni. Amennyiben az ellenőrzés alá vont személy a jogszerű tartózkodását igazolni nem tudja, a rendőrség intézkedését kérheti az előállítás érdekében, azonban a rendőrség intézkedéséig az érintettet feltartóztathatja. Az idegenrendészeti hatóság az igazoltatás megtagadása esetén is a rendőrség segítségét kérheti.

A hatósági ellenőrzés jogszerűségének biztosítása érdekében indokolt az ellenőrzést lefolytató idegenrendészeti hatóság jogainak és kötelezettségeinek a meghatározása is. A hatósági ellenőrzést végző személy köteles magát és ellenőrzési jogosultságát az ellenőrzés megkezdését megelőzően igazolni, külön felhívás nélkül is. Az idegenrendészeti hatóság a tényállás tisztázása során az ügyfél javára szolgáló tényeket is köteles feltárni. Az ellenőrzést végző hatóság kötelezettsége, hogy a döntés meghozatalához szükséges mértékben a tényállást tisztázza és bizonyítsa, kivéve, ha törvény a bizonyítást az ügyfél kötelezettségévé teszi. A hatóság az ellenőrzés során köteles a tudomására jutott tényeket, körülményeket, adatokat értékelni, és hivatalból indult eljárás esetén az ügyfelet erről tájékoztatni.

201. §

A hatósági ellenőrzés jogszerűségének biztosítása érdekében indokolt az ellenőrzést lefolytató idegenrendészeti hatóság jogainak és kötelezettségeinek a meghatározása is. A hatósági ellenőrzést végző személy köteles magát és ellenőrzési jogosultságát az ellenőrzés megkezdését megelőzően igazolni, külön felhívás nélkül is. Az idegenrendészeti hatóság a tényállás tisztázása során az ügyfél javára szolgáló tényeket is köteles feltárni. Az ellenőrzést végző hatóság kötelezettsége, hogy a döntés meghozatalához szükséges mértékben a tényállást tisztázza és bizonyítsa, kivéve, ha törvény a bizonyítást az ügyfél kötelezettségévé teszi. A hatóság az ellenőrzés során köteles a tudomására jutott tényeket, körülményeket, adatokat értékelni, és hivatalból indult eljárás esetén az ügyfelet erről tájékoztatni.

202. §

Az ellenőrzést végző hatóság jogai és kötelezettségei mellett indokolt a hatósági ellenőrzéssel érintett ügyfél jogainak és kötelezettségeinek a meghatározása is. Az ügyfél köteles a hatósággal együttműködni. Az ügyfélnek joga van az ellenőrzést végzők személyazonosságáról meggyőződni, az ellenőrzési cselekményeken részt venni vagy megfelelő képviselőről gondoskodni. E gondoskodás azonban nem jelentheti a helyszíni ellenőrzés lefolytatásának akadályozását, valamint az ellenőrzés elhúzását. Az ügyfélnek a hivatalból indult eljárásban joga van az ellenőrzés során keletkezett iratokba betekinteni.

203. §

A hatósági ellenőrzés keretein belül indokolt annak a szabályozása is, hogy amennyiben a feltételek fennállnak, jegyzőkönyvet, minden egyéb esetben feljegyzést kell készíteni. Az ellenőrzést végző hatóság feljegyzést készít a helyszínen, ha az ügyfél vagy tanú nem tartózkodik a helyszínen, vagy a jelenlevők meghallgatása sem ügyfélként, sem tanúként nem lehetséges, vagy a jelen levő személy által használt idegen nyelvet az ügyintéző nem beszéli és tolmács igénybevételeire nincs lehetőség. A törvény tartalmazza a jegyzőkönyv és a feljegyzés tartalmi elemeit.

204. §

Ha az idegenrendészeti hatóság az e törvényben meghatározott jogok vagy kötelezettségek megszegését észleli, köteles az eljárását hivatalból megindítani. Emellett akkor is hivatalból indít eljárást, ha erre bíróság kötelezte vagy a felügyeleti szerve utasította, vagy ezt a jogszabály előírja. Ez esetben az eljárás az első eljárási cselekmény elvégzésének napján indul, és törvény eltérő rendelkezése hiányában az általános huszonegy napos határidő alatt kell lezárni. A hivatalból indult idegenrendészeti eljárásban az ügyfelet a jogairól és a kötelezettségeiről tájékoztatni kell. A törvény szabályozza az idézés mellőzésének a lehetőségeit.

205–207. §

A tényállás tisztázása érdekében az idegenrendészeti hatóság jogosult valamely dolog zár alá vételére, ha a tényállás másként nem tisztázható vagy az jelentős késedelemmel járna, vagy a zár alá vétel mellőzése a tényállás tisztázásának sikerét veszélyeztetné. Ennek érdekében indokolt a zár alá vétel szabályainak a meghatározása. A zár alá vett dologban tárolt adatokhoz szakértő közreműködését veheti igénybe az idegenrendészeti hatóság. Amennyiben a tárolt adatok személyes adatot tartalmaznak, annak felhasználására és a tárolására az idegenrendészeti eljárásban történő személyazonosság megállapítása érdekében szükséges ideig és mértékig van lehetősége az idegenrendészeti hatóságnak. A zár alá vett dologban tárolt adatokat az idegenrendészeti hatóság és az igénybe vett szakértő nem törölheti, és köteles a dolgot rendeltetésszerűen az adatok kinyerése érdekében használni. Az állam bűnüldözési érdekének érvényesítésére is figyelemmel, ha a hamis vagy hamisított irat vagy okmány az idegenrendészeti eljárás lezárultát követően sem adható ki az érintettnek.

Zár alá vett pénz esetén azt az ügyféllel szemben megállapított pénzfizetési kötelezettség biztosítására vissza lehet tartani. Amennyiben az ügyféltől zár alá vett pénz az ügyfél részére önhibájából eredően nem adható vissza, az ügyfél részére történő visszaszolgáltatásra tett kísérletet követő egy év elteltével a hátrahagyott összeggel az idegenrendészeti hatóság rendelkezik.

208–209. §

A határozat ellen, ha törvény kivételt nem tesz, van helye jogorvoslatnak. A végzés ellen csak akkor van helye önálló jogorvoslatnak, ha a törvény megengedi. Jogorvoslati eljárás indulhat hivatalból vagy kérelemre. Kérelemre induló jogorvoslati eljárás a fellebbezési eljárás, a közigazgatási per, valamit a döntés keresetlevél alapján történő módosítása vagy visszavonása. Hivatalból induló jogorvoslati eljárás a döntés saját hatáskörben történő módosítása vagy visszavonása, a felügyeleti eljárás, valamint az ügyészi felhívás és fellépés nyomán indított eljárás.

210. §

Az idegenrendészeti eljárásban a fellebbezés benyújtására az első fokú hatóságnál, főszabály szerint a döntés közlését követő tizenöt napon belül van lehetőség. A tartózkodási engedély ügyekben a fellebbezést 8 napon belül lehet benyújtani. A fellebbezést indokolni kell, és nem lehet olyan új tényre hivatkozni, amelyről az ügyfélnek a döntés meghozatala előtt tudomása volt. Ez esetben a fellebbezést érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítania az elsőfokú hatóságnak. A törvény meghatározza az önálló fellebbezéssel támadható végzések körét, valamint a fellebbezés kérelemmel kapcsolatos eljárás részletes szabályait. A fellebbezésről a másodfokon eljáró idegenrendészeti hatóság határozat esetén, ha a törvény eltérően nem rendelkezik huszonegy, végzés esetén nyolc napon belül dönt. A másodfokon eljáró idegenrendészeti hatóság által hozott elsőfokú végzésekkel szemben nincs helye fellebbezésnek. Az elsőfokú idegenrendészeti hatóság hatáskörébe tartozik a fellebbezés érdemi vizsgálat nélküli elutasítása akkor is, ha a fellebbezés elkésett, vagy nem jogosulttól származik, vagy önálló fellebbezéssel nem támadható végzés ellen irányul. A törvény speciális szabályokat tartalmaz a másodfokú hatóság döntései tekintetében is.

211. §

A törvény szabályozza a végrehajtási kifogások körét is, melyek a kényszerintézkedési, végrehajtási jellegű döntések jogorvoslataként jelennek meg. A végrehajtási kifogásnak a visszaadás végrehajtására és a kitoloncolás foganatosítására nincsen halasztó hatálya. A végrehajtási kifogások elbírálására a jogszabály rövid határidőket határoz meg, tekintettel arra, hogy hatósági és ügyféli oldalról is kiemelt érdek fűződik ezen kifogások gyors elbírálásához, és a hatékony végrehajtások biztosításához. Speciális szabályok rendezik a kifogás elbírálására jogosult hatóság döntéshozatalát és az érdemi vizsgálat nélküli elutasítás lehetőségeit.

212. §

A közigazgatási perben a bíróságnak a döntését hatvan napon belül kell meghoznia. Az idegenrendészeti eljárásokkal történő visszaélés és a jogsértő külföldiek esetén a hatóság jogszerű döntéseinek történő haladéktalan érvényszerzés érdekében indokolt a bíróságok részére is határidők meghatározása. Ez visszatartó erővel bírhat azon visszaélő külföldiekre is, akik az eljárások kezdeményezését csak a jogsértő tartózkodásuk meghosszabbítására

használják fel. Rögzíteni szükséges, hogy a bíróság az idegenrendészeti hatóság döntését a hontalanság megállapítására irányuló eljárásban hozott döntés kivételével nem változtathatja meg.

213–217. §

A pénzfizetési kötelezettség végrehajtását az állami adóhatóság foganatosítja, ha ettől törvény vagy kormányrendelet nem tér el. A pénzfizetési kötelezettség elévülési ideje a teljesítési határidő utolsó napjától számított 3 év.

Az eljárási bírság végrehajtására speciális szabályok kerültek meghatározásra. Nem lehet végrehajtani az eljárási bírságot, ha az eljárási bírság kiszabásáról rendelkező döntés véglegessé válásától számítva egy év eltelt. Az eljárási bírság kiszabásáról rendelkező határozat véglegessé válásától számított két év elteltével nincs helye végrehajtásnak. Az idegenrendészeti hatóság által elrendelt egyéb kötelezés (pl. kiutasítás, ország elhagyás) az arról rendelkező döntés véglegessé válásától számított öt év elteltével évül el. Tíz év elteltével azonban a határozat nem hajtható végre. Tekintettel arra, hogy külföldi személyek kiutasítására törvényben nevesített okok és garanciák mellett, komoly indokok mentén kerülhet sor, így ezen állami akarat végrehajthatósági idejéhez különös érdek fűződik, ezért is indokolt az elévülési idő fentiek szerinti szabályozása. A kiutasított külföldiek sokszor komoly biztonsági kockázatot is rejtnek magukban, így a kiutasítás tényleges végrehajtáshoz közrendi és közbiztonsági érdekek is kapcsolódnak. Ugyanakkor lévén, hogy az idegenrendészeti eljárásban ezen speciális ügyfélkör a kiutasítás végrehajtását a legtöbb esetben minden erejével igyekszik megakadályozni illetőleg azt elhúzni, melyhez sok esetben a származási országának hatóságai is közreműködnek, így indokolt a hosszabb elévülési idő meghatározása, hogy az idegenrendészeti hatóság kellő idővel rendelkezhesen az állami akarat érvényre juttatásának.

Annak érdekében, hogy az állam által megelőlegezett költségek megfizetésére, vagy ennek okán a beutazási és tartózkodási tilalom, mint szankció elrendelésére lehetőség legyen, indokolt annak szabályozása, hogy addig, amíg a korábban elrendelt beutazási és tartózkodási tilalom hatálya fennáll, a megelőlegezett költségek végrehajtása felfüggesztésre kerüljön, azáltal, hogy az az elévülési időt félbeszakítja. Indokolt, hogy a korábbi beutazási és tartózkodási tilalom hatályának lejártát követően induljon csak el a megelőlegezett költségek tekintetében az elévülési idő, melynek időtartama az elrendelhető beutazási és tartózkodási tilalom időtartamával ez esetben megegyezne. Tekintettel a végrehajtás felfüggesztésének kógens jellegére, valamint arra, hogy a felfüggesztés megtámadása az ügyfélnek előnyt nem hozna abban az esetben, ha a költséget megfizetni nem tudja, nem indokolt a jogorvoslat biztosítása.

218. §

Az eljárási költség tekintetében a törvény meghatározza, hogy az mindaz a költség, ami az idegenrendészeti eljárás során felmerül. A kérelemre induló eljárások díja külön jogszabályban kerül meghatározásra. A törvény szabályozza azon költségek viselését, amelynek viselésére senki sem kötelezhető, valamint a költségek elelőlegezésének a rendjét.

219–220. §

Szükséges olyan rendelkezés, amely egyfelől tájékoztatja a felet a jogi segítségnyújtás igénybevételének lehetőségéről, másrészt kötelezettséget ró az eljáró hatóságra tekintetben, hogy a fenti lehetőségről, mint a fél eljárási jogosítványáról a felet tájékoztassa. A törvény az eljárás gyorsítása érdekében előírja az idegenrendészeti hatóság számára, hogy a jogerős kiutasító határozat elleni bírósági felülvizsgálati kérelem előterjesztéséhez szükséges jogi segítségnyújtás iránti kérelmet és a kiutasító határozat egy példányát haladéktalanul továbbítsa a jogi segítségnyújtó szolgálat részére.

221. §

A törvény taxatív felsorolással jeleníti meg az idegenrendészeti eljárások során alkalmazni rendelt szabályokat.

222–224. §

A 90 napot meg nem haladó tartózkodásra jogosító vízumokkal kapcsolatos eljárásokat a Közbiztonsági Vízumkódex létrehozásáról (vízumkódex) szóló, 2009. július 13-i 810/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: Vízumkódex) szabályozza. A 90 napot meg nem haladó tartózkodásra jogosító vízumok kiadásának feltételeit a törvény a közbiztonsági joggal összhangban, a schengeni vízumkiadási szabályok figyelembevételével határozza meg.

A 90 napot meg nem haladó tartózkodásra jogosító vízum kiadásának megtagadására, illetve a kiadott vízum visszavonására és megsemmisítésére vonatkozó rendelkezéseket a törvény a Vízumkódex rendelkezéseire tekintettel állapítja meg.

A Vízumkódex rendelkezései alapján az általános beutazási feltételek mellett az egységes vízum iránti kérelem vizsgálata során különös figyelmet kell fordítani annak vizsgálatára, hogy a kérelmező nem jelent-e kockázatot az illegális bevándorlás vagy a tagállamok biztonsága tekintetében, továbbá hogy a kérelmezőnek szándékában áll-e a kérelmezett vízum lejárta előtt a tagállamok területét elhagyni.

Az idegenrendészetért és menekültügyért felelős miniszter, a külpolitikáért felelős miniszter, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok irányításáért felelős miniszter, valamint a polgári hírszerzési tevékenység irányításáért felelős miniszter által – a közbiztonság és a nemzetbiztonság védelme, valamint a Vízumkódexben meghatározottak szerint a migrációs kockázateértékelés, a visszaélések és csalások megelőzése és kiszűrése érdekében – meghatározott esetekben a kilencven napot meg nem haladó, tervezett tartózkodásra jogosító vízum csak a központi vízumhatóság hozzájárulásával adható ki.

A kilencven napot meg nem haladó, tervezett tartózkodásra jogosító vízum iránti kérelem elutasítása, a vízum megsemmisítése, valamint a vízum visszavonása tárgyában hozott döntés ellen fellebbezésnek, illetve a fellebbezést elutasító döntéssel szemben közigazgatási pernek van helye.

A törvény lehetővé teszi továbbá, hogy Magyarország nevében más schengeni tagállam képviselője vízumot adjon ki, vagy a magyar külképviselet más tagállam nevében adjon ki vízumot.

225. §

A törvény rendelkezik a tartózkodási engedély belföldi kérelmezésének lehetőségéről is. Magyarország területén tartózkodó harmadik országbeli állampolgár kérelme – ha törvény másként nem rendelkezik – abban az esetben engedélyezhető, ha a külföldi eleget tesz a tartózkodás általános feltételeinek és a törvényben nevesített valamely kategóriába beletartozik, amely esetében a tartózkodási engedély kiadásának belföldi kérelmezését a törvény lehetővé teszi. A kérelem érdemi vizsgálatának akkor van helye, ha a harmadik országbeli állampolgár a § által felsorolt kategóriák valamelyikébe beletartozik, és az itt felsorolt feltételeknek megfelel.

226. §

A törvény a tartózkodási engedély kiadásának megtagadását, illetve visszavonását írja elő abban az esetben, ha a harmadik országbeli állampolgár a kiadáshoz előírt egy vagy több feltételnek nem vagy a továbbiakban már nem felel meg, továbbá akkor is, ha a harmadik országbeli állampolgár az eljáró hatósággal hamis adatot vagy valótlan tényt közölt, és ez az engedély kiadását érdemben befolyásolta. A tartózkodási engedély kiadásának vagy hosszabbításának megtagadását vagy az engedély visszavonását eredményezi az is, ha a tartózkodási cél tekintetében az eljáró hatóságot a harmadik országbeli állampolgár megtévesztette. E tekintetben hangsúlyozni szükséges, hogy több esetben fordul elő, hogy a harmadik országbeli állampolgárok nincsenek tisztában a valós tartózkodási céljukkal, a Magyarországra érkezésük körülményeivel, a beutazást érintő nyilvánvaló tényekkel, melyek egyértelműen utalnak arra, hogy a tartózkodás célja nem a kérelemben megjelölt cél és valószínűsíthető, hogy a megjelölt célt nem fogja megvalósítani Magyarországon, vagy egyáltalán nem is Magyarországon kíván tartózkodni három hónapos meghaladó időtartamra.

Magyarország közegészségügyi érdekeinek sérelmére tekintettel a tartózkodási engedély kiadását illetve meghosszabbítását meg kell tagadni, illetve a tartózkodási engedélyt vissza kell vonni akkor is, ha a harmadik országbeli állampolgár közegészséget veszélyeztető betegségben szenved, és nem veti alá magát kötelező és

rendszeres egészségügyi ellátásnak, vagy magyarországi tartózkodása alatt az egészségügyre vonatkozó hatályos magyar jogszabályok előírásait nem tartja be.

Az érdekházasságok elleni fellépéssel összhangban rendelkezik a törvény a tartózkodási engedély kiadásának vagy meghosszabbításának megtagadásáról, illetve visszavonásáról abban az esetben, ha megállapítást nyer, hogy a családi kapcsolatot kizárólag a családi együttélés céljára szolgáló tartózkodási engedély kiadása érdekében hozták létre.

Ha a kormány az azonos állampolgárságú harmadik országbeli állampolgárok részére egy évben kiadható tartózkodási engedélyek legmagasabb számát – akár tartózkodási célonként (engedély-típusonként), akár együttesen – meghatározza, akkor e szám elérése esetén a tartózkodási engedély kiadását, illetve meghosszabbítását meg kell tagadni, vagy a már kiadott tartózkodási engedélyt vissza kell vonni.

A törvény a tartózkodási engedély megtagadására, illetve visszavonására vonatkozó általános szabályok alóli kivételként kimondja, hogy nemzetközi kötelezettség teljesítése céljából, halaszthatatlan humanitárius okból vagy nemzeti érdekből tartózkodási engedélyt kaphat a SIS figyelmeztető jelzés hatálya alatt álló harmadik országbeli állampolgár, illetve a részére kiadott tartózkodási engedélyt nem kell visszavonni.

227. §

A törvény rögzíti a vendégbefektetői tartózkodási engedély kiadása, illetve meghosszabbítása megtagadásának, valamint a vendégbefektetői tartózkodási engedély visszavonásának speciális feltételeit.

228. §

A tartózkodási engedély kiadásának, illetve meghosszabbításának megtagadása, illetőleg a kiadott tartózkodási engedély visszavonása vonatkozásában a törvény az általános szabályokon túl speciális rendelkezéseket tartalmaz.

Szezonális munkavállalás céljából a tartózkodási engedély kiadását meg kell tagadni akkor is, ha a szezonális vendégmunkás a tartózkodási engedély lejártakor az Európai Unió tagállamainak és a más schengeni államok területét valószínűsíthetően nem hagyja el. Szezonális munkavállalás céljából a tartózkodási engedély kiadását vagy meghosszabbítását meg kell tagadni, illetve a kiadott engedélyt vissza kell vonni akkor is, ha a szezonális vendégmunkás a kérelem előterjesztését megelőző tizenkét hónapon belül hat hónapig már rendelkezett szezonális munkavállalás céljából kiadott tartózkodási engedéllyel.

Szezonális munkavállalás céljából a tartózkodási engedély meghosszabbítását az idegenrendészeti hatóság megtagadhatja, illetve a kiadott szezonális munkavállalási célú tartózkodási engedélyt visszavonhatja akkor is, ha a szezonális vendégmunkás a menekültügyi hatóságtól menekültkénti elismerését kérte, vagy ideiglenes vagy kiegészítő védelmet kért.

229. §

A törvény külön megtagadási okként rögzíti, ha a vendégmunkás által előterjesztett tartózkodási engedély kiadása vagy meghosszabbítása iránti kérelemhez nem mellékeli azon nyilatkozatát, amelyben vállalja, hogy a tartózkodási engedély érvénytelensége esetén 8 napon belül önként távozik az általa megjelölt célországba az Európai Unió és a schengeni térség területéről.

230–241. §

A tartózkodási engedély kiadásának, illetve meghosszabbításának megtagadása, illetőleg a kiadott tartózkodási engedély visszavonása vonatkozásában a törvény az általános szabályokon túl egyes tartózkodási célok esetében meghatározott speciális rendelkezéseket tartalmaz. Az EU Kék Kártya, vállalaton belüli áthelyezés, tanulmányi cél és mobilitás, önkéntes tevékenység, kutatás, álláskeresés vagy vállalkozásindítás vonatkozásában a szabályok összhangban vannak az európai uniós jogi normák rendelkezéseivel. Emellett a törvény egyes tartózkodási célok esetében rögzíti a harmadik országbeli állampolgár bejelentési kötelezettségét is (pl. EU Kék Kártya).

242. §

A rendelkezés a harmadik országbeli állampolgárok valamely tagállam területén való tartózkodására és munkavállalására vonatkozó összevont engedélyre irányuló összevont kérelmezési eljárásról, valamint a harmadik országból származó, valamely tagállam területén jogszerűen tartózkodó munkavállalók közös jogairól szóló, 2011. december 13-i 2011/98/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: Összevont engedély irányelv) 3. cikkének történő megfelelést szolgálja, amely szabályozza, hogy mely esetekben alkalmazhatóak (pl. családi együttélés biztosítása esetén, amennyiben a harmadik országbeli állampolgár munkát kíván végezni) és mely személyi körre nem alkalmazhatóak az összevont engedély kiadására és meghosszabbítására vonatkozó szabályok. A törvény taxatíve felsorolja azon eseteket, amikor nem alkalmazható az összevont kérelmezési eljárás. Az eljárásban annak megítélése, hogy a kérelmező adott foglalkoztatónál történő foglalkoztatása foglalkoztatáspolitikai érdekből támogatott-e, a szakhatóságként eljáró munkaügyi hatóságok (kormányhivatalok) feladata. Azonban indokolt annak biztosítása is, hogy a törvényben meghatározott esetekben az összevont kérelmezési eljárás során az összevont engedély olyan módon kerüljön kiállításra, hogy nem kerül sor annak vizsgálatára, hogy a foglalkoztatás jogszabályban meghatározott szempontok alapján, valamint hazai foglalkoztatáspolitikai érdekből támogatott-e. Így a szakhatósági eljárás lefolytatása nélkül az eljárás gyorsabbá válik azon speciális esetekben, ahol munkavállalási engedély-mentesség, vagy munkaerő-piaci vizsgálat alóli mentesség van.

A törvény rögzíti, hogy összevont engedélyt akkor adhat ki az idegenrendészeti hatóság, ha a harmadik országbeli állampolgár foglalkoztatása támogatott (vagy ennek vizsgálata alól mentes), és a jogszabályban meghatározott tartózkodási feltételeket teljesíti.

A törvény rögzíti, hogy a foglalkoztató a szezonális munkavállalás célú tartózkodási engedély kiadására vagy meghosszabbítására, valamint a vendégmunkás-tartózkodási engedély kiadására irányuló összevont kérelmezési eljárás lefolytatását megelőzően köteles a munkaerőigényét bejelenteni az adott álláshely vagy álláshelyek betöltése céljából. Továbbá köteles az eljárást megelőzően arra is, hogy a kormányrendeletben meghatározott könnyített közvetítési eljárás lefolytatására irányuló kérelmét benyújtsa az állami foglalkoztatási szerv részére.

243–249. §

A törvény a hontalanság megállapítására irányuló alapvető és garanciális jelentőségű eljárási szabályokat rögzíti.

A magyar jogalkotónak viszonylag tág mozgástere van a vonatkozó procedurális szabályok meghatározásában. A nemzetközi kötelezettségeinkkel való összhang különösebb nehézségek nélkül biztosítható, a New York-i Egyezmény ugyanis jóformán kizárólag anyagi jogi szabályokat fektet le, magát a hontalan jogállást statuálja, így – az igazgatási segítségnyújtásról szóló 25. cikkén kívül – nem tartalmaz eljárásjogi előírásokat.

A hontalansági eljárás megindítására jogosultak körét illetően a New York-i Egyezmény nem minden, állampolgárság nélküli személy számára biztosítja, személyi hatálya ugyanis nem terjed ki:

- a) azon személyekre, akik az ENSZ szerveitől – az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosának kivételével – védelemben vagy segélyben részesülnek mindaddig, amíg ez a védelem vagy segély fennáll;
- b) olyan személyekre, akiket annak az országnak az illetékes hatóságai, amelyben lakóhelyük van, olyan személyeknek ismertek el, mint akiket megilletnek az adott ország állampolgárságának birtoklásával járó jogok és kötelezettségek;
- c) olyan személyekre, akiket illetően komoly okok állnak fenn annak feltételezésére, hogy
 - ca) a nemzetközi okmányokban megfogalmazottaknak megfelelően béke elleni, háborús vagy az emberiség elleni bűnöket követtek el;
 - cb) a tartózkodási helyük államán kívül, mielőtt abba az államba bebocsátást nyertek, súlyos, nem politikai bűncselekményt követtek el;
 - cc) az Egyesült Nemzetek céljaival és elveivel ellentétes cselekmények elkövetésében vettek részt.

Az idegenrendészeti hatóság akkor is megszünteti az eljárást, amennyiben a kérelmező az állampolgársági jogszabályokkal való visszaélés folytán szándékosan szünteti meg állampolgárságát és válik hontalanná. Ez a szabály az Európa Tanács Miniszteri Tanácsának a tagállamokhoz intézett R (99) 18. számú Ajánlásában (a továbbiakban: Ajánlás) foglaltakat jeleníti meg a törvényben. Az Ajánlás egy új állampolgárság hontalanná válás útján történő

megszerzését kívánja kizárni, míg jelen rendelkezés ezt a követelményt általános szintre emelve ilyen esetben magát a hontalan státusz megszerzését nem teszi lehetővé.

A hontalanság megállapítására irányuló eljárás kérelemre indul, amelynek előterjesztésére a törvény semmiféle formakényszerrel nem ír elő. Az eljárás során a törvény megfelelő garanciákkal védi és biztosítja a kérelmező tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának érvényesülését (jegyzőkönyvfelvétel, anyanyelvhasználat, jogi segítségnyújtás, a hatóság kioktatási kötelezettsége stb.).

A hontalanság tényének bizonyítása az eljárás legfontosabb része, hiszen elméletileg valamely hontalan személynek a Föld valamennyi országából kellene hivatalos okirattal igazolnia azt a negatív tényt, hogy egyiknek sem állampolgára. Ilyen nyilvánvalóan lehetetlen követelményt nem lehet a kérelmezővel szemben – akire a bizonyítási teher hárul – támasztani. Egyetlen állam gyakorlata sem követel meg efféle bizonyítékot: általában a konkrét ügy tényállásától függ, hogy két, három, esetleg több állammal kapcsolatban kell az állampolgárság jogi kötelékének a hiányát igazolni. A szabályozás célja, hogy ezen ésszerűségi megfontolások mellett kérelmező-központúan tegye lehetővé a hontalanság bizonyítását. Ennek érdekében a hitelt érdemlő igazolás mellett a hontalanság tényének valószínűsítése is releváns eljárási cselekmény, továbbá a törvény taxatív felsorolja, mely államok relációjában – amelyek köre a kérelmezőtől függően esetről esetre változhat – szükséges a hontalanság tényének hivatalos alátámasztása. Az állampolgársági kötelék hiányát a születési hely, a korábbi lakó- vagy tartózkodási hely, illetőleg a családtagok és a szülők állampolgársága szerinti állam vonatkozásában kell tanúsítani. E gyakorlati nehézségekkel járó ténybizonyításhoz nyújtott igazgatási segítség – a szóba jöhető államok magyar külképviseleteinek, illetve az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságának bevonásával – a New York-i Egyezmény 25. cikke végrehajtását szolgálja.

A hontalansági eljárásban hozott határozat ellen közigazgatási úton nincs helye jogorvoslatnak, azonban a kérelmező 15 napon belül kérheti a határozat bírósági felülvizsgálatát. A bíróság a döntést megváltoztathatja és kizárólagos illetékességgel a Fővárosi Törvényszék jár el. A hontalansági eljárás – a New York-i Egyezmény 16. cikk 2. bekezdésével összhangban – tárgyi költségmentes.

A törvény a nemzetközi jog szabályainak megfelelően széleskörű jogosítványokat biztosít az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságának a hontalanság megállapítására irányuló eljárásban való részvételre, annak bármely szakaszában.

250–253. §

A törvény az értelmező rendelkezések között meghatározza a természetes személyazonosító adatok körét, emellett a törvény meghatározza a központi idegenrendészeti nyilvántartás résznyilvántartásainak adatkezelési célját.

Az idegenrendészeti jogszabályok lehetővé teszik egyes tartózkodási jogcímek esetében az engedélyek meghosszabbítását, mely új eljárás és amelynek eredményeként új engedély kerül kiállításra. Emellett a hosszabb távú tartózkodást lehetővé tevő tartózkodási jogcímek megszerzésének feltétele lehet a korábbi rövidebb idejű tartózkodás. Annak érdekében, hogy a harmadik országbeli állampolgárok a magyarországi tartózkodási idejükkel összefüggő jogaikat megfelelően gyakorolni tudják, szükséges egyértelműen rögzíteni a korábbi jogszabályból levezethető, de abban kifejezetten meg nem jelenő rendelkezést, miszerint az egymáshoz kapcsolódó tartózkodási jogcímek esetén az adatkezelési idő a későbbi tartózkodási jogcímre vonatkozó szabályok szerint alakul.

A törvény meghatározza, hogy a központi idegenrendészeti nyilvántartással kapcsolatos adatfeldolgozási feladatok ellátásával csak államigazgatási szervet, vagy kizárólagos állami tulajdonú gazdálkodó szervet bízhat meg az idegenrendészeti hatóság.

254–271. §

A törvény elkülönítetten – idegenrendészeti rész-nyilvántartásonként – állapítja meg az idegenrendészeti hatóságok által kezelhető adatok körét és azok megőrzési idejét. A törvény rendelkezik továbbá az egyes uniós nyilvántartási rendszerekbe továbbítandó adatok köréről, valamint az uniós nyilvántartásokban történő ellenőrzés szabályairól is. A törvény speciális szabályokat tartalmaz az egyes résznyilvántartások tekintetében az ujjnyomatok tárolására vonatkozóan is, az uniós rendeleteknek megfelelően.

A törvény rész-nyilvántartásonként határozza meg a közhitelesnek minősített adatok körét is.

272–282. §

Az idegenrendészeti hatóság az idegenrendészeti résznyilvántartásokból jogszabályban meghatározott feladataik ellátása céljából – törvényben meghatározott adatkörben – adatot továbbíthat.

A törvény szerint a résznyilvántartásokban szereplő adatokat más hatóságok részére a jogszabályban meghatározott feladataik ellátása céljából – törvényben meghatározott adatkörben – engedi továbbítani, biztosítva ezáltal a törvényes adatkezelés feltételeit. A törvény részletes felsorolást tartalmaz azon szervekről, akik esetében az adatátadás megvalósulhat. Külön szabályok vonatkoznak a Nemzeti Információs Központnak, a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központnak történő adattovábbításra. Az idegenrendészeti hatóság az általa eszközölt adattovábbításokat nyilvántartja.

A törvény megteremti annak lehetőségét is, hogy az idegenrendészeti hatóságok feladataik ellátása érdekében adatokat igényeljenek más hatóságoktól, melyek felsorolását a törvény tartalmazza.

A törvény alapján kezelt adatok statisztikai célra felhasználhatóak és azokról személyazonosításra alkalmatlan módon adatok szolgáltatathatóak.

A törvény tartalmazza a külpolitikáért felelős miniszter által folytatott eljárásban történő adatkezelés szabályait is.

283–284. §

Felhatalmazó rendelkezések.

285. §

Hatályba léptető rendelkezés.

286–288. §, 290. §

Átmeneti rendelkezések.

291. §

Sarkalatossági záradék.

292–293. §

Jogharmonizációs záradék.

294. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése mellett a letelepedés kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

295. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazására és tartózkodására vonatkozó általános szabályokról szóló törvény felhatalmazó rendelkezéseivel való összhang miatt szükséges a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló törvény felhatalmazó rendelkezéseinek újra megállapítása. E szakasz ugyanakkor a harmadik országbeli állampolgárok magas szintű képzettséget igénylő munkavállalás céljából való beutazásának és tartózkodásának feltételeiről és a 2009/50/EK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2021. október 20-i (EU) 2021/1883 európai parlamenti és a tanácsi irányelvnek való megfelelést is szolgálja. A tartózkodási jogcímek és a tartózkodási engedélyek érvényességi idejének változása miatt szükséges az előzetes megállapodásra vonatkozó szabályok módosítása is.

296. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazására és tartózkodására vonatkozó általános szabályokról szóló törvény már nem tartalmazza a magas szintű képzettséget igénylő munkavállalás fogalmát, így a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló törvényben szükséges a fogalmat meghatározni.

297. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése miatt szükséges szövegcsere módosításokat tartalmaz.

298–299. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése mellett a letelepedés kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

300. §

A letelepedés kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

301–304. §

A letelepedés kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás. A huzamos tartózkodási jogosultsággal rendelkező külföldi ideiglenes tartózkodási kártya, nemzeti tartózkodási kártya, vagy EU tartózkodási kártya okmányt kap.

305. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése mellett a letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

306–307. §

A letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

308. §

A letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

309. §

A letelepedés kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

310. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése miatt szükséges módosítás.

311. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése miatt szükséges módosítás.

312. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése mellett a letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

313. §

A letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

314. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése miatt szükséges módosítás.

315. §, 317. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése mellett a letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

316. §

A módosítás alapján adómentes az Igazságügyi Minisztérium által kormányrendeletben meghatározott feltételek alapján magánszemélyek számára juttatott ösztöndíj, amelynek célja a fiatal jogászok igazságügyi, államigazgatási foglalkoztatásának elősegítése. Az ösztöndíj juttatása havonta a minimálbér összegéig akkor is adómentes, ha annak összege meghaladja a minimálbér összegét.

318. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazására és tartózkodására vonatkozó általános szabályokról szóló törvénynek a vendégbefektetőkkel kapcsolatos rendelkezéseire tekintettel ki kell egészíteni az Alkotmányvédelmi Hivatal feladatainak körét, mivel az egyszerűsített telephely biztonsági tanúsítvánnyal nem rendelkező ingatlan-alapkezelők a védelmi és biztonsági célú beszerzésekről szóló 2016. évi XXX. törvény 118. §-a szerinti előzetes minősítés keretében esnek át a megfelelő ellenőrzésen, amelyet az Alkotmányvédelmi Hivatal folytat le.

319–320. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése mellett a letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

321. §

A letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

322. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése mellett a letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

323. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése miatt szükséges módosítás.

324. §

A letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

325. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése mellett a letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

326. §

A letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

327. §

A letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

328. §

A letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

329. §

A letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

330. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése mellett a letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

331. §

A letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

332. §

A letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

333. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazására és tartózkodására vonatkozó általános szabályokról szóló törvény meghatározza a kedvezményes foglalkoztató és a minősített kölcsönbeadó fogalmát, amelyek a kiemelt foglalkoztató kifejezést váltják fel.

334. §

A letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

335. §

A keresőtevékenység folytatása terminológia megszűnése miatt szükséges módosítás.

336–339. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése mellett a letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

340. §

A letelepedés kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése indokolja a módosítást, az EK letelepedési engedély és a nemzeti letelepedési engedély okmányt pedig felváltja az EU tartózkodási kártya és a nemzeti tartózkodási kártya.

341. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése mellett a letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

342. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése miatt szükséges módosítás.

343. §

A tartózkodási jog korlátozásának közös szabályai között megjelenő és a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 33. § (1) bekezdés e) pontot kitöltő rendelkezés, miszerint az idegenrendészeti hatósághoz elő kell állítani azt az EGT-állampolgárt vagy családtagot, akivel szemben a szabad mozgás és tartózkodás jogának közrendi, közbiztonsági, nemzetbiztonsági vagy közegészségügyi okból a törvény alapján történő korlátozásának, illetve a bíróság jogerős ügydöntő határozatával elrendelt kiutasítás végrehajtásának van helye, vagy akit az idegenrendészeti hatóság értesítése alapján a továbbiakban nem illet meg a száznolcvan napon belül kilencven napot meghaladó tartózkodás joga.

344. §

Az eljáró idegenrendészeti hatóság a bíróság, az ügyészség, illetve a nyomozó hatóság külföldre utazási korlátozás feloldása érdekében megküldött értesítése alapján a külföldre utazási korlátozást haladéktalanul törli, és az EGT-állampolgár vagy családtag visszatartott úti okmányát visszaadja. Ez a szabály akkor irányadó, ha az EGT-állampolgár vagy családtag külön törvény rendelkezése – a külföldre utazásról szóló 1998. évi XII. törvény 16. § (1) bekezdés a)–f) pontja – szerinti kényszerintézkedés hatálya alatt nem áll.

345. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése miatt szükséges módosítás.

346–349. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése mellett a letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás, az érintett külföldi pedig nemzeti letelepedési engedély helyett nemzeti tartózkodási kártya okmányt kaphat.

350–351. §

Az harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése az új törvényre tekintettel.

352–353. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése mellett a letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

354. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése mellett a letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

355. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése mellett a letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

356. §

A letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

357. §

A letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

358. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése mellett a letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

359. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése mellett a letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

360. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése miatt szükséges módosítás.

361. §

A letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

362. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése mellett a letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

363. §

A letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

364. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése mellett a letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

365. §

A módosítás célja a szabálysértés tényállásának kiegészítése. Ennek értelmében az is szabálysértést követ el, aki vállalása ellenére nem hagyja el Magyarország területét.

366. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése miatt szükséges módosítás.

367. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése miatt szükséges módosítás.

368. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése miatt szükséges módosítás mellett a keresőtevékenység folytatása kifejezés megszüntetése indokolja annak meghatározását, hogy melyik tartózkodási engedély jogosít munkavégzésre.

369. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése, a letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése, és a keresőtevékenység folytatása kifejezés megszűnése miatt szükséges módosítások.

370. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése miatt szükséges módosítás.

371. §

A letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

372–373. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése miatt szükséges módosítás.

374. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése miatt szükséges módosítás.

375. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése miatt szükséges módosítás.

376–378. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése miatt szükséges módosítás.

379. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése miatt szükséges módosítás.

380. §

A letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

381. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése miatt szükséges módosítás.

382. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése mellett a letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

383. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése miatt szükséges módosítás.

384. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése mellett a letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

385. §

A letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

386. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése mellett a letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

387. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése miatt szükséges módosítás.

388. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése mellett a letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

389. §

A letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

390. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése miatt szükséges módosítás.

391. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése mellett a letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

392. §

A letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

393. §

A letelepedés (bevándorlás) kifejezést felváltó huzamos tartózkodási jogosultság kifejezés bevezetése miatt szükséges módosítás.

394. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése miatt szükséges módosítás.

395. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése miatt szükséges módosítás.

396. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény hatályon kívül helyezése miatt szükséges módosítás.

397–398. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazására és tartózkodására vonatkozó általános szabályokról szóló törvény megalkotására tekintettel a vendégmunkások magyarországi foglalkoztatásáról szóló törvényt, valamint az annak alkalmazását kizáró kormányrendeletet hatályon kívül kell helyezni.

399. §

Az ETIAS rendelet szerint az utazási engedély megléte követelmény ahhoz, hogy a rendelet hatálya alá tartozó harmadik országbeli állampolgár teljesítse az (EU) 2016/399 rendelet 6. cikk (1) bekezdés b) pontjában meghatározott beutazási feltételt, így a beutazás és rövid távú tartózkodás egy új feltételeként szükségszerű a kiegészítés.

400. §

Az ETIAS rendelet 55. cikk (5) bekezdése szerint abban az esetben, ha egy harmadik országbeli állampolgár megszerezte egy tagállam állampolgárságát vagy alkalmazandóvá vált rá a 2. cikk (2) bekezdésének a)–c) pontja, az adott tagállam hatóságainak ellenőrizniük kell, hogy az adott személy rendelkezik-e érvényes utazási engedéllyel, és adott esetben haladéktalanul törölni kell a kérelemfájlt az ETIAS központi rendszeréből.

Az ETIAS rendelet 55. cikk (6) bekezdése szerint, ha a harmadik országbeli állampolgárra alkalmazandóvá vált a 2. cikk (2) bekezdésének d), e), f) vagy l) pontja, az érintett tájékoztathatja az engedélyt kiadó tagállam illetékes hatóságát arról, hogy érvényes utazási engedéllyel rendelkezik, és kérelmezheti a kérelemfájl törlését az ETIAS központi rendszeréből. Ebben az esetben a tagállam illetékes hatóságának ellenőriznie kell, hogy az adott személy rendelkezik-e érvényes utazási engedéllyel, és adott esetben haladéktalanul törölni kell a kérelemfájlt az ETIAS központi rendszeréből.

Az idegenrendészeti hatóság által kiállított okmányok tekintetében ezért adatot kell szolgáltatni az ETIAS nemzeti egység részére a fenti feladat végrehajtásának biztosítása céljából.

Végső előterjesztői indokolás**a közbiztonság megerősítése és a migráció elleni küzdelem érdekében szükséges törvények módosításáról szóló 2023. évi XCI. törvényhez***ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS*

Ezen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (3) bekezdése, valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. §-a alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

A törvény a belügyminiszter feladat- és hatáskörét érintő, a közbiztonság megerősítése érdekében szükséges törvények módosítását és a jogalkalmazás során felmerült jogalkotási igények alapján szükséges törvénymódosításokat foglalja magában.

A módosítás kiemelt célja továbbá az egészségügyi szakdolgozók béremelése második ütemének végrehajtása. A sávós fizetési rendszer kialakításával a minimálisan és maximálisan fizetendő és fizethető bér is meghatározásra kerül. A törvény a gyógyászati segédeszközök szabályozása területén további pontosításokat, valamint a nikotinmentes utántöltő flakonokra, nikotinmentes patronokra és dohányzást helyettesítő nikotintartalmú termékekre vonatkozóan további módosításokat tartalmaz.

Előírássra kerül továbbá, hogy az Oktatási Hivatal évente, TAJ-hoz rendelten adja át a Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt adatait az Elektronikus Egészségügyi Szolgáltatási Tér (a továbbiakban: EESZT) működtetője részére, az EESZT-ben történő elérhetővé tétel érdekében.

A jogharmonizációs célú jogszabálymódosítások mellett a törvény rögzíti, hogy a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvényben a fogyatékosági támogatásra jogosító súlyosan fogyatékos állapotok körében kerüljön rögzítésre az önálló életvitelt kizáró beszéd fogyatékoság.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

1. §, 6. §

A polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Nytv.) 22. § c) pontja alapján az Nytv. 17. § (2) bekezdés c) pontja szerinti adatigénylési jogosultság nem terjed ki az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyekkel, továbbá a személy- és vagyonvédelmi, valamint magánnyomozói tevékenységgel kapcsolatos engedélyezési és nyilvántartási feladatok vonatkozásában szükséges adatok igénylésére, ezért a felhatalmazás körét ezen ügykörökkel indokolt kiegészíteni.

A pirotechnikai termékekkel kapcsolatos engedélyezési és nyilvántartási eljárásokat tartalmazza az Nytv. hivatkozott rendelkezése, de a felhatalmazás körét indokolatlanul leszűkíti a gyártási és forgalmazási tevékenységre. A Rendőrség engedélyezési és nyilvántartási feladatai nem kizárólag a gyártási és forgalmazási tevékenységhez kapcsolódnak, hanem ezen felül még a forgalomba hozatal, a tárolás, a kiállítás, a felhasználás, a birtoklás, a vizsgálat, valamint a megsemmisítés is, ezért a gyártási és forgalmazási tevékenységre vonatkozó rendelkezéshez igazodóan a pirotechnikai termékekkel kapcsolatos engedélyezési és nyilvántartási eljárások gördülékenyebb lefolytatása érdekében szükséges az Nytv.-t kiegészíteni.

Kapcsolódóan szükséges a személyazonosító jel helyébe lépő azonosítási módokról és az azonosító kódok használatáról szóló 1996. évi XX. törvény megfelelő módosítása is.

2. §, 3. §, 5. §

A riasztólövés jogintézményének bevezetése. A rendőrök mindennapi munkavégzése során napvilágra került jogalkalmazói tapasztalatok számos esetben bebizonyították, hogy az állampolgárok alapvető jogainak a korlátozásával járó kényszerítő eszközök alkalmazása nem minden esetben jelenti a megfelelő módját, illetve valódi garanciáját az intézkedés alá vont személyek részéről ellenállásba ütköző hatósági cselekmények sikerre vitelének, illetve a rendőri fellépés normatív, szakmai és összetársadalmi követelmények alapján egyaránt elvárt, eredményes lezárásának. A gyakorlati tapasztalatok alapján az is megmutatkozott, hogy a rendőrség hivatali kötelezettségeinek maradéktalan és szabályszerű teljesítése érdekében a törvényben meghatározott egyes kényszerítő eszközök mellett további módszerek felvonultatása is szükségessé válhat. Ilyen körbe esne azon „eszköz”, amely nem jár ugyan az intézkedéssel érintett személyek jogainak a tényleges korlátozásával, mégis kellő eréllyel képes érvényt szerezni a hivatalos személyként eljáró rendőrök hatósági fellépésének. Ezzel párhuzamosan azonban valós és jelentős érdeksérelemként aligha értékelhető következmények nélkül garantálja a rendőri intézkedések megfelelő kimenetelre vezető, eredményes lezárását. A fentiekre tekintettel a törvényalkotó a jogszabályban ez idáig meghatározott kényszerítő eszközök mellett olyan újabb eszközt kíván a rendőrség kezébe adni, amelynek a birtokában a rendőrség az eddigénél még eredményesebb módon képes ellátni saját törvényes feladatait. Mindezen társadalmi igények szolgálatában a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény jelen módosítása újabb alcímmel egészíti ki a jogszabály szövegét, amelyben rögzített rendelkezések deklarálják, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása, illetve a már megkezdett kényszerítőeszköz-alkalmazás továbbfolytatása helyett a rendőr a tárgyra vagy a levegőbe leadott lövéssel (riasztólövés) élhet azokban az esetekben, amikor a rendőri intézkedés célja ilyen módon is elérhető. A módosuló szabályozás alapvető garanciájaként a törvény rögzíti továbbá, hogy a tárgyra vagy a levegőbe leadott lövésre még az ilyen helyzetekre megszabott normatív feltételek fennállása esetén sem kerülhet sor abban az esetben, ha az ember életét vagy testi épségét veszélyeztetné.

4. §

A módosítás alapján lehetségessé válik a rendőrségnél jelenleg is használt integrált ügyviteli, ügyfeldolgozó, elektronikus iratkezelő és folyamattámogató rendszer feladatainak ellátásába a mesterséges intelligencia által kínált technológiai lehetőségek alkalmazása. A rendelkezés az eddig is meglévő rendőrségi adatkezelési jogosítványokat nem bővíti.

7. §

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 44/B. §-a alapján a Magyar Diáksport Szövetség a tanulók fizikai állapotának és edzettségének mérési adatait tartalmazó informatikai alapú diagnosztikus értékelő rendszert, Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Tesztet (a továbbiakban: NETFIT) működtet a tanulók egészségi állapotának

nyomon követése céljából. A fizikai fittségi mérés eredményeit a mérést végző pedagógus – mérésben érintett tanulóként, mérési azonosító alkalmazásával – rögzíti és feltölti a NETFIT-be.

A pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény által megállapított szabályozás alapján az előző tanévben rögzített adatok közül a külön törvényben meghatározott adatokat – a Magyar Diáksport Szövetség a mindennapos testnevelés eredményességének vizsgálata céljából – az Oktatási Hivatal részére átadja, első alkalommal 2024. január 31-ig, majd ezt követően minden év október 31-éig.

Mivel a létrejövő adatok az érintettek egészségügyi ellátása szempontjából is releváns adatokat tartalmaznak – ideértve különösen a háziorvosok, az iskola-egészségügy és a iskolai védőnők feladatellátását –, az oktatási nyilvántartásról szóló 2018. évi LXXXIX. törvény módosítása alapján az Oktatási Hivatalnak átadott adatokat az Oktatási Hivatal évente, TAJ-hoz rendeltén átadja az EESZT működtetője részére, az EESZT-ben történő elérhetővé tétel érdekében.

Az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény módosítása alapján az EESZT működtetője az átadott adatokat az egészségügyi dokumentációk között teszi elérhetővé a megismerésre jogosultak számára.

8. §

A módosítás – az adatkezelési célok változatlanul hagyása mellett – a gyógyszerészek részére a beteg gyógyszereléséhez kapcsolódó adatbetekintést bővíti oly módon, hogy a gyógyszereléssel kapcsolatos adatokat az eddigi 1 év helyett 3 évre visszamenően is megnézheti a gyógyszerész. A módosítás az adatkezelési idő meghosszabbítása által elősegíti, hogy a gyógyszerész nagyobb figyelmet fordíthasson a gyógyszerelésre, továbbá az a gyógyszerészek gyógyszerbiztonsági validálási, gyógyszerészeti gondozási feladatait segíti. A gyógyszerészeti gondozás célja együttműködésben az orvossal a hatásos, biztonságos és költséghatékony gyógyszeres terápia elősegítésén túl, a beteg egészségtudatos életvitеле kialakításának elősegítése, megfelelő gyógyszerhasználatának szakmai segítése, együttműködő készségének növelése, életminőségének javítása. Ennek minél hatékonyabb ellátását segíti, ha a gyógyszerész a beteg életútjának hosszabb idejét kísérheti figyelemmel.

9. §

A megtérítési eljárások esetén a hatályos, a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló törvényben minden esetben meghatározásra kerül egy minimális összeg, amely esetén a megtérítést nem kell érvényesíteni. Indokolt ezt a 2024. január 1-jén hatályba lépő, a magánszolgáltatók általi megtérítés esetén is előírni. A minimum összeg ebben az esetben az egészségügyért felelős miniszter és az államháztartásért felelős miniszter által közös közleményben közzétett, aktív fekvőbeteg-szakellátás teljesítményegysége mindenkor országos alapidóját veszi alapul, amelynek 50 százalékát elérő összeg esetén az eljárást nem kell lefolytatni.

10. §

A módosítás egyértelművé teszi, hogy keresőképtelennek minősül az a személy is, aki nem betegsége, hanem közegészségügyi okból történő eltiltás miatt nem tud dolgozni (közegészségügyi okból foglalkozásától eltiltják és más beosztást nem kap, vagy közegészségügyi okból hatóságilag elkülönítenek, továbbá járványügyi, illetőleg állat-egészségügyi zárlat miatt munkahelyén megjelenni nem tud és más munkahelyen, munkakörben átmenetileg sem foglalkoztatható). A módosítás nem terjed ki az otthoni munkavégzés esetére, azonban evidenciának tekinthető, hogy aki a munkáltatója engedélyével, a vele kötött megállapodás alapján otthonról dolgozik, az munkát végez, vagyis nem keresőképtelen, erre az esetre tehát ez a szabály nem vonatkozik. Tekintettel arra, hogy a keresőképtelenségre vonatkozó igazolás illetékes szervhez történő eljuttatása a munkáltató jogköre, nem állhat fenn olyan eset, hogy otthoni munkavégzés engedélyezése esetén mégis keresőképtelenné nyilvánítják az adott személyt.

A magánszolgáltatókat érintő megtérítési eljárás a hatályos megtérítési eljárások szabályaira épül rá, annak szabályait rendeli alkalmazni a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény. Ezek az eljárások ugyanakkor illeték- és költségmentesek. A magánszolgáltatókat érintő megtérítési eljárásoknál ugyanakkor felmerülhetnek olyan költségek – elsősorban az orvosszakmai szakkérdések elbírálása esetén – amelyek

megtérítése indokolt lehet. Erre tekintettel – csak az egészségbiztosító eljárásában, vagyis ez az egyéb hatósági és bírósági eljárást nem érinti – a javaslat a költségmentesség kizárását célozza.

11. §

Jogtechnikai pontosítás.

12–14. §

A módosítás révén – a 2/2023. (II. 23.) AB határozatra figyelemmel – a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvényben a fogyatékosági támogatásra jogosító súlyosan fogyatékos állapotok körében nevesítésre kerül a beszéd fogyatékoság, amennyiben az az érintett személy esetében tartósan vagy véglegesen fennálló, az önálló életvitelt kizáró fogyatékoságot eredményez.

15. §

Új definíciót és az erre a termékre vonatkozó szabályozást vezet be, az elektronikus cigaretták és a dohányzást imitáló elektronikus eszközök utántöltését szolgáló nikotinmentes patron az utántöltő flakonoktól eltérő termék, ezért szükséges azt külön definiálni.

16. §

A módosítás az elektronikus cigaretták, az utántöltő flakonok és patronok, a dohányzást imitáló elektronikus eszközök, a nikotinmentes utántöltő flakonok, nikotinmentes patronok és dohányzást helyettesítő nikotintartalmú termékek forgalomba hozatalával, nyilvántartásával és forgalomból történő kivonásával kapcsolatban a bejelentési kötelezettséget kiterjeszti a magyarországi forgalmazóra is.

A módosítás rendelkezik továbbá a forgalmazási tilalommal érintett a dohánytermék-kiskereskedelmi tevékenységet végző személy készletén lévő termékek forgalomból történő kivonásáról, azok visszavásárlásáról úgy, hogy erről a magyarországi gyártónak, importőrnek, forgalmazónak kell gondoskodnia.

17. §

Felhatalmazó rendelkezés a Kormány részére, hogy rendeletben állapítsa meg a nikotinmentes utántöltő flakon és a dohányzást helyettesítő nikotintartalmú termék, továbbá a nikotinmentes patron csomagolási egységeire vonatkozó részletes szabályokat.

18. §

A műszaki notifikáció megtörténte utaló záradékot tartalmaz.

19. §

Átmeneti rendelkezés keretében szükséges rendezni a dohánytermék-kiskereskedelemben már forgalomban lévő, bejelentési kötelezettség alá eddig nem eső termékek forgalmazhatóságát is, adott határidőn belüli hatóság általi utólagos validáltatás útján. A módosítás értelmében elkerülhető az a kettősség, hogy a dohánybolti forgalomban egyszerre legyenek elérhetők bejelentéssel, és bejelentés nélküli nikotinmentes utántöltő flakonok.

20. §

A törvényi szabályozás kiegészítésre kerül az elektronikus cigarettákra, utántöltő flakonokra, patronokra, dohányzást imitáló elektronikus eszközökre, nikotinmentes utántöltő flakonokra, nikotinmentes patronokra és dohányzást helyettesítő nikotintartalmú termékekre történő utalással.

21. §

A törvény egyéb módosításai következtében a 7/I. § joghatása kiüresedik, ezért indokolt azt hatályon kívül helyezni.

22. §, 24. §

Az egészségügyi ágazati előmeneteli szabályok hatálya alá tartozó egészségügyi szakdolgozók és egészségügyben dolgozók béremeléséről szóló 1681/2022. (XII. 28.) Korm. határozat rendelkezik az egészségügyi szakdolgozók és egészségügyben dolgozók béremeléséről, és végrehajtásához szükséges forrás biztosításáról. A második ütem 2024. március 1-jétől valósul meg, amely szerint az egészségügyi szakdolgozók alapbére 2024. március 1-jére eléri az orvosi átlagos alapbér 37 százalékát.

Ehhez szükséges egy új típusú, sávós bérezési rendszer kialakítása. A törvény ennek alapjait teremti meg.

A munkavállalók bér szerinti besorolásának az érintett egészségügyi dolgozó szakmai tevékenységének jellegéhez igazodó szakmai szempontjai a javaslatban meghatározásra kerülnek.

Az egészségügyért felelős miniszter ugyanakkor felhatalmazást kap arra, hogy az egyes egészségügyi szolgáltatók egészségügyi ellátási tevékenységét jellemző tényleges szakmai szempontok teljeskörű és koordinált, az egyes szolgáltatók közötti objektív szakmai különbségeket is kifejező körülmények érvényesítése érdekében intézményenként besorolási maximumokat határozhasson meg.

23. §

A végrehajtás biztosításához szükséges felhatalmazó rendelkezést tartalmaz.

25–29. §

1. A lőfegyverekről és lőszeréről szóló 2004. évi XXIV. törvény (a továbbiakban: Ftv.), valamint a végrehajtására szolgáló jogszabályok ez idáig annak ellenére nem definiálták a „lőfegyverhez (tűzfegyverhez) tartozó lőszer” fogalmát, hogy a közrendre és a közbiztonságra nézve önmagukban is fokozott veszélyforrást jelentő lőszer előállításának, megszerzésének, tartásának és használatának a jogszerű, illetve megengedett volta számos esetben az engedéllyel tartott lőfegyverrel (tűzfegyverrel) való együtthasználhatóság tényén alapul, így a tárgykört övező büntetőjogszabályok is a fegyver és a lőszer elválaszthatatlan műszaki összetartozására vonatkozó igazgatási jogi követelmények megsértését rendelik szankcionálni.

A szóban forgó műszaki összetartozást kizárólag a kaliberjelek formális azonosságára alapozó joggyakorlat megelőzése, illetve további kizárása érdekében ezért a jelen törvénymódosítás új értelmező rendelkezés normatív tartalmaként rögzíti a lőszer lőfegyverhez (tűzfegyverhez) tartozásának a jogszabályi követelményeit, az összetartozás egyedüli ismérveként a lőszer és a működtetésükre szolgáló eszközök rendeltetésszerű, valamint az adott lőfegyvertartási célra való megengedett együtthasználhatóságát szabva meg, tekintet nélkül ugyanakkor a kaliberjelzéseinek az esetleges azonosságára vagy különbözőségére.

A jelen keretek között végrehajtott fegyverjogi törvénymódosítás eredményeképpen az igazgatási tárgyú szabályozás egyúttal az abban rögzített biztonsági rendszabályoknak végső soron érvényt szerezni hivatott büntetőjogi előírásokkal is maradéktalan terminológiai összhangba kerül, amely – a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 325. § (2) bekezdés a) és e) pontjában, valamint (4) bekezdésében foglalt – szankciós tényállások úgyszintén a lőszer adott lőfegyverhez való „hozzátartozását” veszik alapul a lőszereket érintő tevékenységvégzés terén törvénybeütköző magatartások mikénti megállapítása során.

2. A tárgykör tekintetében irányadó szabályozás ez idáig kizárólag a törvényben tételesen meghatározott szakképesítéssel rendelkező személyek, illetve az ugyanezen szakképesítés meglétét igazoló vállalkozások számára tette lehetővé a pirotechnikai tevékenység jogszerű végzésének a hatósági engedélyezését, amely jogosultság megszerzését ugyanakkor nem minden e körbe tartozó tevékenységfajta esetében indokolt hasonló képesítési feltételekhez kötni.

Abban az esetben, ha a tevékenységet végzők megfelelő szakértelme egyéb módon biztosított, az Ftv. jelen keretek között végrehajtott módosítása újonnan teremti meg az államilag elismert szakképesítéstől különböző képesítési követelményekhez kötött tevékenységvégzés, illetve az ezen önálló képesítési feltételek teljesítésén alapuló hatósági engedélyezés lehetőségét.

A törvényi szintű szabályozás e célt szolgáló megújítása ugyanakkor kizárólag az államilag elismert szakképesítések rendszerétől független jogszabályi követelménytámasztás elvi lehetőségét, illetve alapvető jogintézményi kereteit hivatott megteremteni, megnyitva az utat ezáltal a polgári célú pirotechnikai tevékenységekhez kapcsolódó hatósági képzési rendszer szakmailag megalapozott és az eddigieknél rugalmasabb, egyszersmind továbbá a munkaerőpiaci elvárásokhoz is megfelelően igazodó kialakítása előtt. A pirotechnikai szakképesítéshez nem kötött tevékenységfajták kijelölése és az ezekre nézve előírt képesítési követelmények kidolgozása, a képesítési követelményeknek való megfelelés ellenőrzésére vonatkozó feltételrendszer kialakítása, valamint a kapcsolódó képzési tevékenység rendje és hatósági felügyelete, úgyszintén továbbá a költségtérítésre vonatkozó szabályozás kidolgozása mindazonáltal egyaránt a rendeleti útra tartozik, amely tárgyköröket övező végrehajtási rendszabályok megalkotására a rendészetért felelős miniszter kap – a pénzügyi tárgyú szabályozás esetében az adópolitikáért felelős miniszter egyetértése mellett gyakorolható – jogalkotói felhatalmazást.

30–32. §

A hazai- és nemzetközi események tükrében fokozott igény merült fel az egyes létesítmények megfelelő biztosítására, illetve a hazai rendezésű rendezvények biztonságos lebonyolíthatóságára. Ennek még szélesebb körű támogatását jelenti a módosítás, miszerint a vagyonőr az adott létesítményben, az adott rendezvényen történő – közvetetten a közrend megbomlását potenciálisan befolyásoló – kábítószerbirtoklás kiszűrésére akár keresőkutya alkalmazásával is jogosulttá válik. A személy- és vagyonvédelmi tevékenység keretében továbbá szükséges megteremteni egy magasabb biztonsági szintű, tanúsítvánnyal igazolt feltételrendszernek megfelelő személy- és vagyonvédelmi tevékenység ellátásának lehetőségét.

33. §

A Magyar Orvosi Kamarától az Egészségügyi Tudományos Tanácshoz került etikai eljárások tekintetében szükséges, hogy az Egészségügyi Tudományos Tanács minden, az etikai eljárás szempontjából lényeges információ birtokába kerüljön. Ennek érdekében azon egészségügyi dolgozók esetében, akik korábban a Magyar Orvosi Kamara tagjai voltak, előírásra kerül, hogy a bíróság, a szabálysértési hatóság, az ügyészség vagy nyomozó hatóság az etikai eljárással érintett, ezen dolgozókra vonatkozó határozatát az Egészségügyi Tudományos Tanácsnak küldi meg.

34. §

Szükséges az egészségügyért felelős miniszter törvényességi felügyeleti jogkörének bővítése annak érdekében, hogy – megfelelő a kamarák köztestületi jellegének, az ehhez kapcsolódó közfeladatok ellátásának átláthatóságához fűződő szakmai, államháztartási és jogi érdekeknek is – a szakmai kamarai választások jogszerű lebonyolítása állami feladatkörben, az egészségügyi ágazat egészének irányításáért felelős miniszter feladatkörébe koncentráltan fokozottabban ellenőrizhetővé váljon, ezzel is támogatva ezen szervezetek hatékony működéséhez mellőzhetetlenül szükséges – szervezeten belüli és külső – legitimitását.

35. §

Figyelemmel arra, hogy a Magyar Orvosi Kamara tagjaival szemben nem a Kamara, hanem az Egészségügyi Tudományos Tanács folytatja le az etikai eljárásokat, az egységes jogalkalmazás érdekében előírásra kerül, hogy a törvénynek mely rendelkezéseit nem kell, vagy eltérően kell a Magyar Orvosi Kamara esetében alkalmazni, ezek a következők:

- a) a szakmai kamarák szervezetének etikai ügyekre vonatkozó rendelkezéseit nem kell alkalmazni,
- b) az etikai büntetés hatálya nem terjed ki az etikai bizottság, valamint etikai kollégium elnökére,
- c) az összeférhetetlenség megállapítását az országos etikai bizottság nem kezdeményezi,
- d) szakmai kamara etikai normái nem minősíthet egy tevékenységet az adott egészségügyi tevékenységgel összeférhetetlennek,
- e) nem kell alkalmazni azt a szabályt, hogy a tagsági jogviszony felfüggesztésére irányuló jogerős etikai büntetés tartama alatt a kamarai tagsági viszony a kamarai törvény erejénél fogva felfüggesztés alatt áll.

36. §

A generikus készítmények befogadásánál a gyakorlatban előáll az a helyzet, hogy a finanszírozási kezdőnap késői időpontban kerül megjelölésre a szabadalmi védettség időtartama miatt. Mivel a hatályos jogszabályok alapján a forgalomba hozatali engedélyek első ízben 5 évre kerülnek kiadásra a törzskönyvező hatóság által, így azon túli befogadási időpont nem kérhető.

37. §

Az új gyógyszerek befogadása esetén (még nem támogatott hatástani csoport, új hatóanyag) jelenleg az egészségbiztosítási szerv határozatához szükséges a törzskönyvezett gyógyszerek és a különleges táplálkozási igényt kielégítő tápszerek társadalombiztosítási támogatásba való befogadásának szempontjairól és a befogadás vagy a támogatás megváltoztatásáról szóló 32/2004. (IV. 26.) ESzCsM rendelet 1. számú mellékletének (ATC X lista – maximálisan adható támogatás) módosítása, amely csak adminisztratív korlátokat támaszt, érdemi kontroll kialakítására nem alkalmas, az eljárások határidőben történő lefolytatását azonban jelentősen késlelteti, így javasolt ezen jogszabályi kihirdetési kötelezettség eltörlése, helyette közleményben történő közzététel indokolt.

38. §

Pontosítás a jogszabályi helyek összhangja érdekében.

39. §

A gyógyászati segédeszközök támogatási rendszerében a támogatás összegének megállapítására irányuló eljárás során a forgalmazó a közfinanszírozás alapjául elfogadott árra nyújtja be a kérelmet. Így a befogadási eljárás során és a gyógyászati segédeszköz törzsben nem kerül meghatározásra termelői ár vagy nagykereskedelmi ár, így árrés sem érvényesíthető ezen termékekre.

Jelenleg nincs rögzítve, hogy a forgalmazó legfeljebb milyen áron értékesítheti termékét abban az esetben, ha azt másik forgalmazó részére adja át, és nem a végfelhasználónak.

Ez azon csoportoknál lenne kiemelten fontos, ahol több forgalmazó, jellemzően kiskereskedelmi rendszeren keresztül értékesíti termékét (pl.: pelenkák). Más csoportok esetén, ahol egy forgalmazó saját üzletben értékesíti országosan a segédeszközt, nem értelmezhető ilyen típusú meghatározás.

Ezért szükséges a csoportokat és az árkedvezmény mértékét miniszteri rendeletben meghatározni.

40. §

Végleges határozattal lezárt ügyben változtatást kezdeményezni nem lehetséges. A gyakorlatban többször előfordul olyan eset, hogy a végleges döntéssel lezárt eljárás kérelmezője utólag kezdeményezi a készítmény társadalombiztosítási támogatásba való befogadása kezdő időpontjának megváltoztatását. A gyakorlati tapasztalatok szerint az originális készítmények szabadalmi védettségének időtartama – annak fennállása alatt – változhat, generikumai befogadásának végleges határozatban rögzített időpontja utólag ehhez már nem igazítható. Erre új kérelem benyújtása nélkül nincs törvényes lehetőség az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény keretein belül.

Az új gyógyszerek befogadása esetén (még nem támogatott hatástani csoport, új hatóanyag) jelenleg a NEAK határozat meghozatalához szükséges a törzskönyvezett gyógyszerek és a különleges táplálkozási igényt kielégítő tápszerek társadalombiztosítási támogatásba való befogadásának szempontjairól és a befogadás vagy a támogatás megváltoztatásáról szóló 32/2004. (IV. 26.) ESzCsM rendelet 1. számú mellékletének (ATC X lista – maximálisan adható támogatás) módosítása, helyette közleményben történő közzététel indokolt.

Jelenleg nincs a gyógyászati segédeszköz forgalomba hozó és a forgalmazó között jogszabályban szabályozott jogviszony. Így fontos, hogy olyan szabályozás kialakítása szükséges, amely az eltérő funkcionális csoportokat eltérő módon tudja kezelni.

A módosítás arra tesz javaslatot, hogy bizonyos, miniszteri rendeletben meghatározott gyógyászati segédeszközök esetében a forgalmazó a közfinanszírozás alapjául elfogadott ártól az egészségügyért felelős miniszter által rendeletben meghatározott eltérő áron értékesíthesse az adott eszközt.

A módosítás megteremti annak a lehetőségét, hogy a gyógyszerek helyettesíthetőségéről ne csak gyógyszerész, hanem a gyógyszert kiadó személy is tájékoztathassa a beteget, illetve a beteg egyetértése esetén kiadhassa a helyettesítő gyógyszert. Miniszteri rendeletben kerül majd szabályozásra, hogy ennek milyen feltételei vannak, annak érdekében, hogy a betegbiztonság ne sérüljön.

További jogtechnikai pontosítást tartalmaz.

41. §

A módosítás a biztonságos betegellátás fenntartása érdekében szükséges. Azon esetekben, amikor szükséges a késleltetett hatálybalépés, a törvény 33. § (2) bekezdés a) pontjában foglaltak alapján (vagyis, hogy a vonatkozó határozatokban a támogatás, illetve módosult feltételek melletti támogatás kezdőnapját úgy kell megállapítani, hogy az a határozathozatal napját követő 180. napnál későbbi időpont nem lehet) erre a továbbiakban is lehetőség van.

42. §

A Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Unióból és az Európai Atomenergia-közösségből történő kilépéséről szóló Megállapodás (a továbbiakban: Kilépési Megállapodás) rendelkezéseinek figyelembe vételével Magyarországon a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény 95. §-a biztosította annak a lehetőségét, hogy a korábban a szabad mozgás és tartózkodás jogát élvező egyesült királysági állampolgárok és családtagjaik továbbra is folytathassák tartózkodásukat Magyarországon, nemzeti letelepedési engedélyt szerezve. A kérelmezésre egy év állt rendelkezésre, 2021. január 1-jétől 2021. december 31-ig. A Kilépési Megállapodás 18. cikk 1. bekezdés b) pontja szerint a kérelem benyújtásának határideje az átmeneti időszak vége előtt a fogadó államban tartózkodási hellyel rendelkező személyek esetében nem lehet rövidebb az átmeneti időszak végétől számított 6 hónapnál. A 18. cikk 1. bekezdés d) pontja értelmében lehetővé kell tenni a kérelem benyújtását a határidő elmulasztása esetében is, amennyiben a határidő elmulasztásának észszerű indokai vannak. Az Egyesült Királyság az ott élő uniós polgárok esetében nyomós indokkal lehetővé teszi a késedelmes kérelmezést, továbbá más tagállamok is méltányosan járnak el e tekintetben. Lehetséges körülmények például a súlyos egészségi állapot esete, vagy amennyiben a szülő vagy illetékes hatóság elmulasztotta a gyermek nevében a kérelmet benyújtani, továbbá méltányolhatóak az elszigeteltség vagy kiszolgáltatottság egyes esetei. Ennek alapján indokolt lehetővé tenni Magyarországon a nemzeti letelepedési engedély iránti kérelem benyújtását a továbbiakban is, a törvény által biztosított kedvezményes szabályozás keretében. A módosítás lehetővé teszi, hogy azon egyesült királysági állampolgár, aki a kilépés szerinti átmeneti időszak végét megelőzően Magyarországon életvitelszerűen tartózkodott, és érvényes úti okmánnal rendelkezik, késedelme okait igazolva nemzeti letelepedési engedélyt kérelmezzon.

43. §

A módosítás miniszteri rendeleti szintű felhatalmazást állapít meg az étrend-kiegészítők előállítására és forgalomba hozatalára vonatkozóan.

44. §

Az állam szuverenitásának kérdése, hogy a területére való belépés a mindenkor hatályos nemzeti és nemzetközi normáknak megfelelően történjen. Az államhatár szabályoktól eltérően történő átlépése pedig ezt az alapértéket veszélyezteti. A 2015-ös nagy migrációs hullám óta felértékelődött tevékenységben a polgárőrség mind fokozottabban vett részt.

A rendszertechnikai és infokommunikációs eszközök fejlődése lehetőség biztosít arra, hogy a hatékonyságot tovább növelje, azonban az adatkezelés törvényessége érdekében egyértelműen szükséges megjelölni az adatkezelés célját, ami a hatályos szabályozásban csak közvetett módon, a helyi közrend és közbiztonság védelme körében kifejtett tevékenység részeként jelent meg. Erre tekintettel az alapfeladatok között külön szerepelteti az államhatár védelmében, illetve az illegális migráció megakadályozásában történő közreműködést.

A kiterjedt határterületen történő hatékony szolgálatellátás és a határvédelmi feladatok élőerő igényének érdemi csökkentése megköveteli, hogy az államhatár védelmében, és az illegális migráció megakadályozásában, valamint az eltűnt, körözött személyek és tárgyak felkutatásában közreműködő polgárőr szervezetek is alkalmazhassanak kép- és hangfelvétel rögzítésre alkalmas modern technikai eszközöket, ezért szükséges a szabályozás kiegészítése az ezen eszközök használatára vonatkozó felhatalmazással. A javaslat rögzíti, hogy a felvétel készítésére kizárólag az államhatár védelmében, és az illegális migráció megakadályozásában történő közreműködéssel összefüggésben az államhatár meghatározott területén, valamint a mentés (kutatás) idején kerülhet sor.

Kiindulva abból továbbá, hogy a közrend azonos a közjog által létesített renddel, megállapíthatjuk, hogy a közrend védelme egy széles spektrumot lefedő, a gyakorlatban számos megnyilvánulási formában testet öltő, a közjog által jogsértőnek minősített emberi magatartásoktól való oltalmazást jelentő fogalom. A közrend védelme alapvetően az állam által működtetett hatósági apparátus feladata, azonban a modern nézetek szerint egyre árnyaltabb az ezzel kapcsolatos összkép. Egyik előnye a polgárőrségnek, hogy számos élethelyzetben reálisan elképzelhető az, hogy a nagyobb helyismerettel rendelkező helyi lakosok (polgárőrök) nagyobb rálátással bírnak a településük területén zajló társadalmi eseményekre – így a jogsértő cselekményekre is –, mint az adott hatáskörrel rendelkező hatóságok illetékes (nem feltétlenül az adott területen élő) tagjai. A jogsértő cselekmények – ily módon az illegális hulladéklerakás – megelőzését nagymértékben segítheti az, hogy a polgárőr egyesület törvény által meghatározott keretek alapján egyrészt a közrend védelme érdekében alapfeladatként – egyebek mellett – járőrszolgálatot, illetve figyelőszolgálatot lát el. A közterületi járőrszolgálat során a közterületen és nyilvános helyen a bűncselekmények, a szabálysértések, valamint a közrendet sértő cselekmények észlelése és megakadályozása céljából a polgárőr meghatározott körzetben, területen vagy útvonalon bűnmegelőzési tevékenységet folytat, megelőzi az egyéb jogellenes cselekményeket, valamint végzi a jogsértések megszakítását és a tetten ért személyek visszatartását. A figyelőszolgálatra beosztottak feladata, hogy a megfigyeléssel érintett területen a közrendet veszélyeztető cselekményeket megelőzzék és megszakítsák. A tervezet szerinti módosítás ezen hatályos rendelkezéseket bővítené azzal, hogy a már hatályos rendelkezések alapján is – illegális hulladéklerakás esetében is – ellátható feladatok végrehajtása során a polgárőr egyesület célhoz kötötten képfelvételt, hangfelvételt, kép- és hangfelvételt (a továbbiakban együtt: felvétel) készíthet. A vonatkozó adatvédelmi szabályok érvényre jutása céljából rögzíti a törvény, hogy a szövetség köteles az ilyen felvételek célhoz kötöttségét az Országos Polgárőr Szövetség (a továbbiakban: OPSZ) általuk kiadott felvételtételezési kódex előírásainak betartásával garantálni.

A fentiekén túl a módosítás szövegpontosító rendelkezést is tartalmaz.

45. §

A polgárőrség által ellátott lovas járőrszolgálat igénybevételére nem kizárólag erdő területen kerülhet sor, így indokolt az egyes lehetséges helyszínek tételes megjelenítését (így szántó, rét legelő) mellőző, valamennyi külterületi helyszínre kiterjedő szabályozás bevezetése. A lovas járőrszolgálatra vonatkozó további részletszabályokat az OPSZ által kiadott Szolgálati Szabályzatban indokolt feltüntetni.

46. §

Az ifjú polgárőr által ellátható feladat tartalmának pontosítása és egyértelmű értelmezhetőségének elősegítése érdekében szükséges a szabályozás módosítása.

47–49. §

A módosítási javaslatok biztosítják a polgárőr szervezet tekintélyének megóvását és a szakszerű szolgálatteljesítést azáltal, hogy szigorítják a polgárőrré válás, a polgárőr igazolvány kiállítás és visszavonás, illetve a vezető tisztségviselőre vonatkozó szabályokat.

A módosítás megteremti a lehetőséget annak, hogy a polgárőrség tekintélyét sértő magatartás tanúsítása miatt az OPSZ Etikai Bizottság által a polgárőri szolgálattól eltiltott személy ne lehessen polgárőr. Rögzíti az igazolvány kiállításához szükséges feltételeket és ezen feltételeknek megfelelés igazolásának módját és felelőseit, rögzíti továbbá, hogy az OPSZ egy polgárőrnek egy igazolványt állít ki, ami viszont nem érinti, nem zárja ki a polgárőr azon jogát, hogy esetlegesen több polgárőr egyesületnek is tagja legyen. A módosítás egységesíti az igazolvány visszavonásának esetköreit a polgárőr és az ifjú polgárőr tekintetében, továbbá kiegészíti és új alapokra helyezi a vezető tisztségviselőkkel szembeni kizáró okokat meghatározó rendelkezéseket.

Szövegpontosítást is tartalmaz.

50. §

A módosítás a polgárőr egyesület által, határvédelmi, illetve az illegális migráció megakadályozása, valamint az eltűnt, körözött személyek, tárgyak felkutatása céljából rögzített felvételek megfigyelésére jogosítja fel a polgárőrt, rögzítve a felhatalmazás gyakorlati érvényesülésének részletszabályait. A szabályozás továbbá kiegészítésre kerül a polgárőr egyesület önálló adatkezelésére vonatkozó garanciális jellegű rendelkezésekkel.

51. §

A módosítás bővíti a szolgálati és etikai szabályszegés esetén, az Etikai Bizottság által alkalmazható intézkedéseket, az etikai szabályzatban megállapított méltatlanság esetén alkalmazható, a polgárőri szolgálattól való végleges hatályú eltiltással.

52. §

Pontosító rendelkezés.

53., 54. §

Szövegpontosító, illetve hatályvesztést megállapító rendelkezések.

55. §

A módosítás előírja a tanulmányi rendszer óvodákban történő kötelező használatát.

56., 57. §

A módosítás jogtechnikai jellegű, az érintett tárgykört a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény fogja szabályozni 2024. január 1-jétől, a rendelkezések módosítása, illetve hatályon kívül helyezése erre figyelemmel szükséges.

58. §

A hatályos jogszabályi környezetben a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény 225/I. § (1) bekezdése szabályozza a polgármesteri munkakör átadásának egyes szabályait. Ezen átadás részletes szabályait a polgármesteri munkakör átadása jegyzőkönyvének tartalmáról szóló 26/2000. (IX. 27.) BM rendelet (a továbbiakban: BM rendelet) határozza meg.

A BM rendelet a polgármesteri tisztség ellátásának egyes kérdéseiről és az önkormányzati képviselők tiszteletdíjáról szóló 1994. évi LXIV. törvény módosításáról szóló 2000. évi XLIV. törvény 12. § (5) bekezdése szerinti felhatalmazó rendelkezése alapján került megalkotásra. A jelen javaslattal jelzett módosítási szükséglet abból fakad, hogy felmerült a BM rendelet módosításának szükségessége, azonban a BM rendelet megalkotását megalapozó felhatalmazó rendelkezést időközben az egyes jogszabályok és jogszabályi rendelkezések hatályon kívül helyezéséről szóló 2007. évi LXXXII. törvény 2. § 450. pontja hatályon kívül helyezte. Annak érdekében, hogy a BM rendelet módosítására sor kerülhessen, szükség van a javaslat szerinti felhatalmazó rendelkezés hatálybaléptetésére.

59. §, 61. §

A javaslat szerinti írásbeli vallomástétel engedélyezése elősegíti az eljárások gyorsabb lezárását, továbbá az eljárás alá vont személy számára is előnyös, mivel időt, költséget takarít meg, továbbá a szabálysértési hatóság bürokratikus terheinek csökkentésére is alkalmas.

Az írásbeli vallomás hitelesítési szabályai pontosításra kerülnek.

60. §

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény végrehajtásával kapcsolatos rendelkezésekről, valamint ahhoz kapcsolódó egyes rendeletek módosításáról szóló 22/2012. (IV. 13.) BM rendelet 21. §-a alapján a gépjárművezető távollétében kiszabott helyszíni bírságolás esetén tájékoztatást kell adni a helyszíni bírság végrehajtására vonatkozó rendelkezésekről.

Napjainkban egyre inkább elterjedt, hogy az állampolgárok nem zárják ki az eljáró szervekkel szemben az elektronikus kapcsolattartás lehetőségét és rendelkeznek elektronikus tárhellyel (ún. KÜNY-tárhely) is. Az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény rendelkezéseit a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény alapján folytatott eljárásokban is alkalmazni kell. Így amennyiben a gépjármű üzemeltetője vagy tulajdonosa gazdálkodó szervezet, a tájékoztatást a gazdálkodó szervezet hivatalos elérhetőségére kell megküldeni, amely a gazdálkodó szervezet jogállásától függően a KÜNY-tárhelyet (egyéni vállalkozók), a cégkaput vagy a hivatali tárhelyet jelenti. Az elektronikus kapcsolattartásra nem kötelezett címzett esetében, aki a rendelkezési nyilvántartásban nem zárta ki az elektronikus kapcsolattartás lehetőségét a helyszíni bírságot kiszabó tekintetében, a tájékoztatást az ügyfél személyes KÜNY-tárhelyére kell kézbesíteni. A tájékoztatás tartalmazza a kiszabott bírság összegét és a megfizetés módját is. Amennyiben az ügyfél hivatalos elektronikus elérhetőségként is bejelentette KÜNY-tárhelyét, úgy a kézbesítés esetleges második sikertelen megkísérlését követően is kézbesítettnek minősül a küldemény. Ha az ügyfél nem jelentette be hivatalos elérhetőségként KÜNY-tárhelyét, úgy a kézbesítés második sikertelen megkísérlését követően hagyományos, postai úton kerül sor a tájékoztatásra.

A módosítás bevezetése esetén az elektronikus kapcsolattartásra kötelezett vagy azt az eljáró szerv tekintetében ki nem záró ügyfél esetén – a küldemény átvétele, letöltése eredményeként, továbbá ha KÜNY-tárhelye hivatalos elektronikus elérhetőségként szerepel a rendelkezési nyilvántartásban – nem lenne szükség papír alapú csekkszelvény kézbesítésére. Az elektronikus kapcsolattartás a hatóságok számára költséghatékony, az állampolgárok számára kényelmes megoldás. A helyszíni bírságot megfizethetik a megadott bankszámlaszámra kezdeményezett elektronikus banki átutalással, illetve a Rendőrség esetén a <https://ugyintezes.police.hu/> internetes oldalon keresztül virtuális POS terminálon keresztül is.

Abban az esetben, ha az elektronikus kapcsolattartásra nem kötelezett nem rendelkezik KÜNY-tárhellyel, vagy ugyan rendelkezik azzal, de azt nem hivatalos elérhetőségként használja és a küldemény kétszer sikertelenül került kézbesítésre, továbbá ha a rendelkezési nyilvántartás szerint kapcsolattartási formaként nem az elektronikus utat választotta, a jelenlegi szabálynak is meg kell maradnia, amely szerint az üzemben tartó címére meg kell küldeni a csekkszelvényt.

62. §, 63. §

A nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól szóló 1999. évi XLII. törvénnyel összefüggő szabályozást tartalmaz, a kapcsolódó műszaki notifikációra vonatkozó záradékkal.

64. §

A törvény tartalmazza a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény a túlmunka ellentételezésével (pénzbeli megváltásával), valamint az egyedülálló szülőnek 1–3 év közötti gyermek esetén járó 168 nap egészségügyi szabadság időtartamával összefüggő jogintézményeinek a módosítását. A módosítás átvezetésre kerül a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvényben is.

65. §

Pontosítás annak érdekében, hogy egyértelmű legyen a körözési nyilvántartási rendszerről és a személyek, dolgok felkutatásáról és azonosításáról szóló 2013. évi LXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Körtv.) 3. § (2) bekezdés o) pontja szerinti adat rögzítését ellátó szerv megnevezése.

66. §

A Körtv. 8. § (2) bekezdésében rögzített főszabály értelmében a körözés alá vont dolgokra vonatkozó egyes adatok kizárólag a bíróság, az ügyészség, illetve a nyomozó hatóság kifejezett ez irányú döntése alapján minősülnek közérdekből nyilvános adatnak.

Az eltulajdonított, illetve a más okból hiányzó gépjárművek hollétének a felderítésére irányuló hatósági tevékenység hatékony és eredményes voltának a további előmozdítása érdekében a szóban forgó törvényszakasz új (2b) bekezdése automatikusan – a hatáskörrel felruházott szervek döntésétől függetlenül is – közérdekű adattá nyilvánítja a rejtett ellenőrzés és a célzott ellenőrzés körén kívül körözés alá vont gépjárművek azonosításához szükséges adminisztratív adatokat, a korábbinál szélesebb körű nyilvános hozzáférést biztosítva ezáltal a releváns információtartalmakhoz.

Figyelemmel ugyanakkor arra, hogy a közérdekből nyilvános adatként történő közzététel egyes esetekben bűnüldözési érdekeket sérthet, hátráltatva ezáltal a hiányzó gépjárművek felkutatására irányuló hatósági törekvéseket is, a módosuló törvényi szabályozás – kizárólag a büntetőeljárásban elrendelt körözés esetén – biztosítja annak lehetőségét, hogy a bíróság, az ügyészség, illetve a nyomozó hatóság az erre vonatkozó egyedi döntésével megtagadja mindezen adatoknak a közérdekből nyilvános minősítését.

A Körtv. jelen keretek között végrehajtott módosítása az Európai Unió joga által felölelt szabályozási tárgykört nem érint, az egyes uniós intézmények, illetve a tagállamok felé esedékes egyeztetési kötelezettség ezért nem áll fenn.

67. §

A módosítás eredményeként elkerülhetővé válik a szükséges információk rendelkezésre állása hiányában bekövetkező jogellenes fogvatartás.

68. §, 69. §

A módosítással az alcímben foglalt rendelkezés alapján a rendőrség lefolytathatja a bírósági végrehajtó felhívására, valamint a gyermek tartása iránt indított perekben, a szülői felügyelettel kapcsolatos perekben, valamint a származási és a gondnoksági perekben, továbbá az egyéb polgári ügyekben az eljáró bíróság által elrendelt körözési eljárásokat.

70. §

a) és b) pontok:

Az értelmező rendelkezés pontosítása az ismeretlen személyazonosságú holttestek és holttestrészek körözése és körözési eljárása során a gyakorlati szempontok figyelembe vétele, megfelelő érvényesülése és a rendelkezés egzaktt megfogalmazása érdekében vált szükségessé.

c) pont:

Pontosítás annak érdekében, hogy egyértelmű legyen a Körtv. 3. § (2) bekezdés o) pontja szerinti adat rögzítését ellátó szerv megnevezése.

d) pont:

Abban az esetben, ha a bírósági végrehajtás során a kötelezett vagy a kiadni rendelt gyermek a bejelentett lakó- vagy tartózkodási helyén, továbbá a hatóságok által ismert címen nem lelhető fel, felkutatására a végrehajtó személykörözést – és ha annak szükségessége felmerül – nemzetközi körözést rendel el. A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 180/A. § (7) bekezdése rögzíti, hogy az intézkedést foganatosító rendőri szerv a gyermeket előállítja, ha felkutatására sor kerül. A Körtv. ezt az intézkedési lehetőséget e tárgykörben nem jeleníti meg, így a koherencia megteremtése érdekében annak pontosítása indokolt.

e)–g) pont:

Pontosító rendelkezések.

71. §

A talált dolgok számbavétele és dokumentálása miatt létrehozott nyilvántartás elsődlegesen a tömegközlekedési eszközökön, valamint pályaudvarokon, állomáshelyeken elveszett dolgok mielőbbi megkerülésének érdekében került szabályozásra a Körtv.-ben a megtalált dolog tulajdonoshoz való visszakerülésének elősegítése céljából, illetve bevezetésre a Hermon Körözési Nyilvántartási Rendszerben. A jegyzőkhöz eljutó bejelentések alacsony száma okán a további fenntartás nem indokolt, hasonlóan a Körtv. szerinti eltűntnek nyilvánítási eljárás intézményéhez, amely jogintézmény önmagában nem vált ki joghatást.

A módosítás nem érinti a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról 2017. évi CXVIII. törvény II. Fejezet 5. alcíme az azonos elnevezésű, de hatását és alkalmazási körét tekintve alapjaiban eltérő „Eltűntnek nyilvánítás” nemperes eljárás szabályrendszerét. E szerint az eltűntnek nyilvánítás kizárólag társadalombiztosítási joghatások kiváltására alkalmas. A társadalombiztosításról szóló jogszabályok értelmében a hozzátartozói nyugellátásra (mint pl. özvegyi nyugdíj, árvaellátás, szülői nyugdíj) való jogosultság szempontjából halálesetnek számít az eltűnés is, ha azt a bíróság jogerősen megállapította [a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 44. § (1) bekezdés]. Az eltűntnek nyilvánítási eljárás a holtak nyilvánítási eljárásra ad utaló szabályokat, ezért is indokolt, hogy azokat azonos jogszabály rendezze.

A Hermon Körözési Nyilvántartási Rendszerben az eltűnést érintően rögzített adatokat a nyilvántartó a vonatkozó körözés visszavonását követően harmadik napig őrzi. Ez a rendelkezés – az eltűntnek nyilvánítási eljárás szabályainak hatályon kívül helyezését követően is – biztosítja a szükséges időtartamú adatkezelést.

72. §, 73. §

A szolgálatteljesítési idő megállapítására vonatkozó szabályok egyértelműsítése.

74. § és 80. §

A közszolgálatban dolgozó személyek, így a hivatásos állomány tagjai vonatkozásában is szükséges lehetővé tenni, hogy szabadon rendelkezessenek a gyermekek után járó pótszabadság kiadásával a Munka Törvénykönyve szerinti mértékig.

75. §

A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) szerint, amennyiben a tisztjelöltnek a „Tisztjelölt vizsgálja” megvan, de a tanulmányi és vizsgaszabályzatban, illetve a tantervben rögzített, a tanulmányokban való előrehaladással kapcsolatos kötelezettségeit nem teljesíti vagy a hallgatói jogviszonyát megszünteti, a jogviszony a törvény erejénél fogva megszűnik. Ekkor a munkáltatói jogkör gyakorlója szolgálati viszonyba történő kinevezéssel egyidejűleg a rendvédelmi szervnél tiszthelyettesi besorolási kategóriába tartozó beosztásba helyezi, és innentől kell számolni a 10 éves foglalkoztatást. Ebben az esetben nem indokolt a képzési költségek megtérítésére kötelezés, hiszen a rendvédelmi tisztjelölti jogviszonyának megszüntetését követően is a rendvédelmi szervnél marad. Az egyértelműség biztosítása érdekében ezen esetkörben a megtérítési kötelezettség kizárása szükséges. Arra az esetre, amikor az előírt 10 évet nem tölti el a rendvédelmi szervnél, a megtérítési kötelezettség természetesen fennáll, de ekkor már hivatásos minőségében kerülhet erre sor.

76–79. §, 84. §, 96. §, 97. §

A hatályos szabályozás alapján a rendvédelmi igazgatási alkalmazott esetében a Hszt. alapján nem nyílik jogi lehetősége arra, hogy a jogviszony egyoldalúan megszüntetésre kerüljön, ezért szükséges a munkáltató részére a jogviszony fenntartását ellehetetlenítő rendvédelmi igazgatási alkalmazott állománytagokkal szemben megfelelő jogi eszköz biztosítása.

81. §, 82. §

Pontosító rendelkezés, hogy a gyakorlati idő következő fokozata szerinti előrelépés időpontja meghatározásra kerül, az egészségügyi szolgálati jogviszonyról szóló 2020. évi C. törvényben (a továbbiakban: Eszjtv.) az orvosi körre előírt azonos tartalommal. Eszerint az orvosok az Eszjtv. 1. melléklet, a szakdolgozók a belügyminiszter irányítása alatt álló rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél alkalmazandó egészségügyi szakdolgozói pótlékról szóló 27/2021. (VIII. 9.) BM rendelet szerinti gyakorlati idő alapján magasabb pótlékot kell megállapítani a várakozási idő elteltét követő hónap első napjától.

83. §, 85. §

A hatályos szabályozás alapján a kiemelt határvadász személyi állomány plusz díjazásra jogosult, ami a jelentős fizikai igénybevétellel jár, magasabb felkészültséget igénylő, támogató-kommandó határvadász feladatot ellátó személyi állománynak jár. Indokolt a módosítás alapján bevezetett rendelkezés, amely lehetőséget ad a pótlékoknak a többletfeladatok felmerüléséhez igazított, differenciált megállapítására.

86. §, 1. melléklet

A munkaerőpiacon a 2022. évben tapasztalható bérnövekedésre tekintettel a rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyban foglalkoztatottak illetményhelyzetének rendezésére vonatkozik a rendelkezés.

A rendvédelmi alkalmazottak esetében a törvényi szintű emelés a Hszt. évenkénti módosításával történt. A Kormány döntése szerint 2019-ben 20%-os, majd azt követően 3 éven keresztül (2020., 2021., 2022.) évenként további 5-5%-os bértömegre vetített béremelésre került sor.

A Hszt. szerint a rendvédelmi alkalmazott alapilletményét a munkáltatói jogkör gyakorlója minden évben egy alkalommal jogosult felülvizsgálni, ennek során – többek között – szükséges érvényesíteni a garantált bérminimum összegének figyelembevételét az érintett rendvédelmi alkalmazotti kör tekintetében. A Hszt. előírja, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlója az illetmény felülvizsgálatakor, döntése során figyelembe veszi a teljesítményértékelést is, az illetmény felülvizsgálatának feltétele a teljesítményértékelés elvégzése.

A rendvédelmi igazgatási jogviszony csak a közigazgatásban megszerzett szolgálati idő elismerését teszi lehetővé, a civil szférában megszerzett tapasztalat szolgálati időként nem számítható be.

A fentiekre figyelemmel, a rendvédelmi igazgatási állomány szakmai utánpótlásának biztosítása és az állománymegtartó képességének növelése érdekében szükséges a rendvédelmi igazgatási jogviszony fizetési fokozataihoz rendelt illetménysáv felső határainak differenciált módon történő emelése.

A javaslat értelmében a rendvédelmi alkalmazottak esetében az egyes munkaköri kategóriáknál alkalmazandó felső sávok kerülnének emelésre, ezzel nagyobb teret biztosítva a rendvédelmi szervek részére, de nem eredményezve automatikus illetménynövekedést minden rendvédelmi alkalmazott részére. Az illetménysáv felső határának emelése – figyelemmel arra, hogy az illetménysáv alsó és felső határa között az illetmény megállapítása, ebből következően emelése is a munkáltatói jogkör gyakorlójának döntése lehetőséget teremt arra, hogy meghatározott munkakörökben foglalkoztatott, tapasztalt rendvédelmi alkalmazottakat a szervek megtartsák, illetőleg a civil szférából az utánpótlásuk biztosított legyen.

Az illetménysáv felső határának emelésére vonatkozó javaslat alapján a rendvédelmi alkalmazottak vertikális előmenetele az illetményben is kifejezésre jut, az illetmények közelítenek a civil szférában elérhető bérekhez, azonban nem érik el a hivatásos állomány illetményszintjét.

A Középfokú munkaköri osztályba tartozó munkakörökhöz tartozó „A” munkaköri kategória esetében 2023. július 1-jével megszűntek a fizetési fokozatok azzal, hogy a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény 288/T. § (4a) bekezdésébe beépítésre került, hogy az „A” munkaköri kategóriába sorolt rendvédelmi alkalmazott alapilletményét úgy kell megállapítani, hogy 24 év elismerhető szolgálati idő után 300 000 forintnál, 35 év elismerhető szolgálati idő után 330 000 forintnál nem lehet kevesebb [2023. évi XXXVIII. törvény]. E szabályozás nem változik, figyelemmel arra, hogy a felső határ emelésére vonatkozó javaslat csak lehetőség, nem jelent automatikus illetményemelkedést mindenki számára.

A rendvédelmi szerv saját költségvetéséből biztosítja az illetményemeléshez szükséges forrást.

87. §

a) pont:

A kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény (Ebtv.) szerint a táppénzre jogosultság az egyévesnél idősebb, de háromévesnél fiatalabb gyermekét ápoló szülőnek évenként és gyermekenként 84 naptári napon át jár, ez egészült ki 2023. július 1-jei hatállyal azzal, hogy egyedülálló szülő esetén ezen időtartam 168 naptári nap.

A hivatásos állomány tagja esetében gyermekápolásra nem táppénz, hanem – a speciális egészségügyi szabadságra vonatkozó szabályozásra figyelemmel – egészségügyi szabadság jár, az időtartamok azonban egyeznek a civil szabályozással. Fentiekre tekintettel az Ebtv. módosításának átvezetése szükséges a Hszt.-ben.

b) pont:

A rendvédelmi alkalmazottak esetében néhány tárgykörben visszautalásra kerül sor a hivatásos állomány tagjára vonatkozó szabályozásra. Az alap- és pótszabadság idejére járó távolléti díjra vonatkozó jogosultság mellett az egyik visszautaló rendelkezés a szülési szabadság idejére is a távolléti díjat rendeli alkalmazni, ez azonban nem indokolt. A hivatásos állomány tagjának a szülési szabadság idejére valóban távolléti díj jár, e speciális rendelkezés a katonákra vonatkozó szabályozást követi, kiegészülve részletszabályokkal. A rendvédelmi alkalmazott esteében nem volt cél, hogy a többi civil foglalkoztatotthoz képest eltérő szabály legyen, így a csak hivatásos állományra vonatkozó, a szülői szabadság idejére járó távolléti díjhoz kapcsolódó 142. § (3) bekezdés nem is került beépítésre esetükben.

Ugyanakkor ellentmondás alakult ki a Hszt. szerinti távolléti díj és a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény szerinti csecsemőgondozási díj (a továbbiakban: CSED) között. A foglalkoztatottra alapvetően kedvezőbb jogintézményként a CSED alkalmazását javasoljuk a rendvédelmi alkalmazott szülői szabadsága idejére, ez felel meg a jogalkotói szándéknak.

c) A Kormány az egészségügyi szakdolgozók illetményfejlesztéséről döntött, amely az egészségügyi ágazati előmeneteli szabályok hatálya alá tartozó egészségügyi szakdolgozók és egészségügyben dolgozók béremeléséről szóló 1681/2022. (XII. 28.) Korm. határozat 1. pontjában foglaltak alapján két ütemben kerül végrehajtásra. Első ütemben 2023. július 1-jei hatállyal, míg második ütemben 2024. március 1-jei hatállyal. A civil egészségügyi szakdolgozók II. ütemű, 2024. március 1-jei hatállyal tervezett béremelését a törvényjavaslat egyéb törvény módosítása formájában tartalmazza, azonban ebbe a személyi körbe nem tartoznak bele a rendvédelmi szervek szakdolgozói. Ezen személyi kategória átlagilletmény adatai alapján a következő megállapítások tehetők: a) A hivatásos állományban lévő szakdolgozók két ütemben megvalósuló hivatásos pótlék emelésével elért illetményfejlesztése az állomány ezen részét már érintette, így azt a szakdolgozói illetményfejlesztés II. ütemében sem indokolt figyelembe venni. b) A rendvédelmi alkalmazottak esetében: ba) a középfokú végzettségűek esetében nagyságrendileg azonosak az átlagilletmények a tervezett civil sávok alapján, így törvényt módosítást nem igényel, bb) a felsőfokú végzettségű szakdolgozók közül a 0–24 év gyakorlati idővel rendelkezők átlagilletménye épp, hogy eléri a civilben tervezett sáv alját (jelenleg F, G, H fizetési osztály), de nem éri el a kiemelt sáv alját; e személyi körben indokolt az emelés, ami a felső sáv emelését teszi szükségessé a törvényben.

d)–f) pont:

Javasolt a szabályozást továbbra is hatályban tartani, nem indokolt a Hszt. 140. § (3) bekezdésében meghatározott, kizárólag a szabadidőben történő megváltásra lehetőséget adó szabályozásra áttérni.

88. §

Az önként vállalt túlszolgálat esetén a távolléti díj 150%-a vagy meghatározott esetekben 200%-a jár az állomány tagjának. Az állomány tagja ez esetben nem a munkáltató kötelezése, hanem az ellentételezés mértékének ismeretében hozott döntése alapján önkéntes jelentkezést követően látja el a túlszolgálatot.

89., 90. §

A módosítás azt célozza, hogy az oktatási nyilvántartás működéséért felelős szerv a NETFIT adatait a tanulók célzott egészségfejlesztése, a fiatalkori egészségi állapot és a későbbi betegségek közötti kapcsolatok elemzése, az iskolaorvosi és védőnői szolgáltatások igénybevételeének optimalizálása, továbbá a betegségek minél korábban történő felismerésének céljából az EESZT működtetője részére TAJ számhoz rendelt módon átadja.

91. §, 103. §

Az Európai Unió Bíróságának 2020. május 14-én a C-924/19. PPU. és a C 925/19. PPU. számú ügyekben hozott ítélete alapján a tranzitzona kiürítése vált szükségessé, egyúttal bevezetésre került a menekültügyi eljárással összefüggésben az ún. „szándéknyilatkozati eljárás”. Továbbra is alapvető jelentőségű, hogy valóban csak azok kérjenek és kapjanak menedékjogot az Unió területén, akik arra valóban rászorulnak, és akik számára máshol nem volnának biztosíthatók biztonságos életkörülmények. Annak érdekében, hogy a szabályozás ne ösztönözzön tömegeket arra, hogy útnak induljanak az Unió felé, olyan megoldásra van szükség, amely révén a menedékkérelmek benyújtására és elbírálására még az Unió területére történő belépést megelőzően sor kerül, hasonlóan a tranzitzonák korábbi magyar rendszeréhez.

A módosítást indokolja továbbá a tömeges és tudatos, embercsempész bűnözői csoportok által is ösztönzött visszaélések megelőzése, korlátozása. Magyarország hatályos Alaptörvényének értelmében a szándéknyilatkozatos rendszer néven ismert menekültügyi kérelmezési rendet indokolt és célszerű hatályában fenntartani, mert az általa megteremtett keretek az ország egykori járványügyi védekezésén túl a tranzitálni kívánó, fejlett menekültügyi rendszerünkkel tömegesen visszaélő irreguláris migránsok és az őket kiszolgáló embercsempész hálózatok rosszhiszemű magatartásának megelőzése és visszaszorítása irányában hat.

92. §

A Munka Törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 6. § (2) és (4) bekezdése alapelveként rögzíti az alkalmazási körébe tartozó foglalkoztatási jogviszonyok tekintetében a munkavállaló és a munkáltató együttműködési kötelezettségét és kölcsönös tájékoztatási kötelezettségét a jogviszony szempontjából lényeges adatok, tények tekintetében. Az egészségügyi szolgálati jogviszony tekintetében az Eszjt. 1. § (9) bekezdése alapján az Mt. ezen rendelkezése alkalmazandó, így – az egészségügyi ellátás szempontjából is – kiemelten fontos érdek, hogy akár a jogviszony létesítésére vagy jövőbeni fenntarthatóságára kizáró okként kihatással lévő jogi körülményről a munkáltató – rövid határidővel – az érintett munkavállalótól tájékoztatást kapjon.

93. §

A módosítás a kórházi intézményvezetőkre vonatkozó összeférhetlenségi szabályok szigorítására tesz javaslatot. A javaslat értelmében a gazdasági összeférhetlenség kizárólag az intézményvezetőkre vonatkozik, és a tulajdonszerzés megtiltása kiterjed minden olyan gazdasági társaságra – a nyilvánosan működő részvénytársaságban való részvénytulajdonlás kivételével –, amely egészségüggyel összefüggő tevékenységet végez. A tilalom kiterjed az intézményvezető közeli hozzátartozójára is. Kimondásra kerül továbbá, hogy a jelzett intézményvezetők vezetői megbízatásával összeférhetetlen az egészségügyi szolgáltatást is nyújtó, illetve a munkáltatóval rendszeres gazdasági kapcsolatban álló más gazdasági társaságban betöltött vezető tisztségviselői, felügyelőbizottsági tagság. Az intézményvezető jelenleg is kizárólag a működési nyilvántartása fenntartásához szükséges mértékben végezhet gyógyító-megelőző tevékenységet. Ennek további korlátozására tesz javaslatot a módosítás oly módon, hogy az intézményvezető a saját maga által vezetett intézményben végezhesse a működési engedélyének fenntartásához szükséges mértékben a gyógyító megelőző tevékenységet. A javaslat azonban lehetőséget ad arra, hogy az intézményvezető ezen tevékenységét más állami fenntartású egészségügyi szolgáltatónál is végezhesse abban az esetben, ha az általa vezetett intézmény az adott szakmában gyógyító-megelőző tevékenységet nem végez.

94. §

Mivel az egészségügyi szakdolgozók és egyes egészségügyben dolgozók besorolásának szabályai megváltoznak, és a jogviszonyban töltött idő már nem fog számítani, szükséges a szabadságot is az új besorolás szerint megállapítani.

95. §, 98. §, 99. §, 2. melléklet

Az egészségügyi szakdolgozók új bérezéséhez kapcsolódó szabályokat tartalmaz.

Az egészségügyi szolgálati jogviszonyban álló orvosok tekintetében a miniszter a kiemelkedő szakmai tudásra is figyelemmel egyedi felmentést adhat a törvényben meghatározott bérmaximum szabályok alkalmazása alól.

Jelenleg az országos gyógyintézetnél és a vármegyei fekvőbeteg-ellátó egészségügyi szolgáltatónál a vezetői juttatás felső határát és pontos összegét is az Országos Kórházi Főigazgatóság állapítja meg. A módosítással a jelzett vezetőknél a vezetői juttatást az egészségügyért felelős miniszter határozza meg, és a mértékét egyoldalú munkáltatói intézkedéssel csökkentheti.

96. §, 97. § és 100. §

A személyes közreműködésre vonatkozó szerződések 2024. január 1-jétől fő szabály szerint kivezetődnek a rendszerből, indokolt, hogy ellátási érdekből a Kormány által kijelölt szerv kivételesen engedélyezhessen ilyen szerződéseket, az egészségügyi ellátás megfelelő biztosítása érdekében.

101. §, 102. §

A módosítást az a jogalkalmazói tapasztalat indokolja, hogy a TAJ számmal nem rendelkező külföldi munkavállaló esetében a foglalkoztatónak kell kérni a TAJ számot [lásd. a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény végrehajtásáról szóló 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet 12/A. § (8) bekezdése], amely nem minden esetben érkezik meg a foglalkoztatás megkezdése előtt, így a foglalkoztató nem tud teljes körűen, határidőben eleget tenni a jogviszony létesítésével kapcsolatos bejelentési kötelezettségének.

Ha foglalkoztatás-felügyeleti hatóság eljárása során a TAJ szám bejelentésének hiányát tapasztalja, akkor a jogsértés, illetve a jogkövetkezmény megállapíthatósága érdekében tisztáznia kell, hogy a foglalkoztató azért nem tett eleget a foglalkoztatás megkezdéséig a bejelentési kötelezettségének, mert a foglalkoztatott nem rendelkezett TAJ számmal, de azt már megkérte, illetve miután megkapta be is jelentette. A TAJ szám kiadásáig a foglalkoztatás-felügyeleti hatóság felfüggesztheti az eljárását annak érdekében, hogy a saját eljárási határidejét betarthassa. A foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokról és támogatásokról, valamint a foglalkoztatás felügyeletéről szóló 2020. évi CXXXV. törvény módosításához e tekintetben az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény 48. § (2) bekezdése adja meg a felhatalmazást.

A jogkövetkezmények alóli mentesülés kizárólag a foglalkoztató jogkövető magatartása esetén biztosítható. Amennyiben a TAJ számot a foglalkoztató a foglalkoztatás megkezdését követően kéri, vagy a kapott TAJ-t, az erről szóló értesítést követő nyolc napon túl jelenti be az adóhatósághoz, akkor a foglalkoztatás-felügyeleti hatóság az általános intézkedést és szankciót (bírság) alkalmazza. Ez a szabályozási megoldás igazodik a már kialakult hatósági és bírósági jogalkalmazási gyakorlathoz, amely szerint a TAJ-szám nélküli, valótlan, hamis vagy más személy TAJ számával (adóazonosító jelével) megtett bejelentéshez joghatás nem fűződik, azt érvénytelennek kell tekinteni.

104. §

Az állami tulajdonban álló gazdasági társaság végelszámolásának megkezdése érdekében szükséges a központi költségvetéssel szemben fennálló követelés pénzforgalom nélküli rendezése.

105. §, 107. §

A határok, a vízumügy, a rendőrségi és igazságügyi együttműködés, valamint a menekültügy és a migráció területén működő uniós információs rendszerek együttműködő képessége – interoperabilitása – megteremtésének, illetve az ezzel összefüggő jogszabályok hatálybalépésének feltétele, hogy az egyes uniós információs rendszerek megkezdjék működésüket.

Tekintettel arra, hogy az érintett uniós információs rendszerek közül az Európai Határregisztrációs Rendszer (EES) és az Európai Utasinformációs és Engedélyezési Rendszer (ETIAS) nem kezdi meg működését 2024. január 1-ig, a rendszerek interoperabilitását célzó jogszabály-módosítások hatálybalépésének elhalasztása szükséges 2025. január 1. napjára.

A módosítás érinti a 188. § szerinti rendelkezést is. Ez alapján a Hszt. 370. §-a szerint a hivatásos állomány, valamint a rendvédelmi alkalmazott önként vállalt túlmunkájára vonatkozó rendelkezései 2024. január 1-jétől hatályukat veszítik, azaz 2023. december 31-i időponttal megszűnik az önként vállalt túlmunka lehetősége. A módosítás szükséges ahhoz, hogy az önként vállalt túlmunkára vonatkozó szabályozás 2024. január 1-jétől is hatályban maradjon.

106. §

A digitális Covid-igazolványok kiállításának uniós alapja megszűnt. Mivel a mai napig léteznek olyan országok, amelyek megkövetelik a polgároktól a beutazás vagy egyes szolgáltatások esetén a digitális Covid-igazolvány bemutatását, a törvény lehetővé teszi, hogy hazai jogalkotással a digitális Covid-igazolvány továbbra is kiállítható legyen.

A törvény ezzel teremti meg a digitális Covid-igazolvány kiadásának fenntartásához szükséges intézkedésekről szóló veszélyhelyzeti Korm. rendelet általános jogrendbe történő átültetését.

108. §

A módosítás célja a negyven évhez kötődő köznevelési foglalkozotti jutalom kifizetéséhez kapcsolódó gyakorlat idő mértékének egyértelművé tétele.

109. §

Egyértelművé teszi a módosítás, hogy a „címzetes igazgatói” vagy „címzetes főigazgatói” címhez járó vezetői megbízási díj mértékét a fenntartó állapítja meg, valamint egyértelműsíti, hogy az igazgatóhelyettesek esetén is az igazgatókhoz hasonlóan kell számítani a vezetői megbízási díjakhoz a tanulók létszámát.

A módosítás a jogbiztonság követelményére tekintettel egyértelművé teszi, hogy a köznevelésben foglalkoztatottak különféle jogviszonya a köz szolgálatára irányuló jogviszonynak minősül, ezáltal az abból eredő igények érvényesítésekor a közigazgatási perek közszolgálati jogviszonnyal kapcsolatos szabályait kell alkalmazni.

110. §

A 106. §-hoz kapcsolódó módosítás hatályon kívül helyezi a vonatkozó veszélyhelyzeti kormányrendeletet, mivel a szabályozás törvényi szintre kerül át.

111. §

Hatálybaléptető rendelkezés.

112. §

Sarkalatossági záradék.

113. §

Jogharmonizációs záradék.

114. §

Műszaki notifikációra utaló záradék.

Végső előterjesztői indokolás**a köznevelés területén alkalmazandó diszkriminációellenes intézkedésekről szóló 2023. évi XCII. törvényhez***ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS*

Ezen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (3) bekezdése, valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. §-a alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

A szabályozás célja az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz szerinti támogatások kifizetésének előfeltételeként a 2021–2027 programozási időszak kohéziós célú támogatásainak kifizetését lehetővé tevő 4.3. tematikus feljogosító feltételek, valamint a Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Tervében foglaltak teljesítéséhez szükséges rendelkezések megalkotása.

*RÉSZLETES INDOKOLÁS***1. §**

A szabályozás értelmében ellenőrizni kell, hogy az általános iskolákban a hátrányos helyzetű gyermekek aránya eltér-e jelentősen a települési átlagtól. Abban az esetben, ha az általános iskolában ez az arány jelentősen kisebb, mint az adott településen, úgy a fenntartók felé a következő évben csökkentett összegű támogatás kerül folyósításra.

Az Európai Bizottsággal történő egyeztetés eredményeként a települési egység alatt az Európai Unió statisztikai egységét értjük, azaz a helyi közigazgatási egységet (LAU, local administrative unit). Az uniós statisztika szerint Magyarországon a helyi közigazgatási egység 1-es szintjén 174 van, míg a 2-es szint a települési szint, ebből az Unió Magyarországon 3156-ot tart nyilván. A törvényjavaslat a helyi közigazgatási egység 2-re van figyelemmel.

A törvényjavaslat értelmében azon helyi közigazgatási egységeket kell ellenőrizni, ahol több általános iskola van, és ezen belül kell nézni az arányokat, hogy egy adott iskolában fennáll-e a közigazgatási egységhez képest alacsonyabb arány.

2. §

Alkalmazási szabály.

3. §

Hatályba léptető rendelkezés.

4. §

Az 1. §-ban foglaltakkal összhangban a törvénymódosítás célja annak előírása, hogy ha a fenntartók a feladatellátási hely tekintetében átszervezést hajtanak végre, új feladatellátási helyet, iskolát stb. hoznak létre, akkor különös figyelmet fordítsanak a hátrányos helyzetű gyermekek arányának egyenletes eloszlására.

**Végső előterjesztői indokolás
az egyes agrártárgyú törvények deregulációs szempontú módosításáról szóló 2023. évi XCIII. törvényhez**

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

Ezen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (3) bekezdése, valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. §-a alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

A Kormány 2010-ben megfogalmazta, hogy erős Magyarország elképzelhetetlen erős magyar mezőgazdaság nélkül. A Kormány kiemelt célja az agrárium megerősítése, és e célkitűzés mentén az intézkedései között mindig is kiemelt hangsúlyt kapott a vidék, a gazdatársadalom, a hazai kis- és közepes agrárvállalkozások hatékonyságának, versenyképességének fokozása. Időről-időre szükséges ugyanakkor az agrárágazatot érintő jogszabályok adminisztratív szempontú felülvizsgálata, hogy a magyar gazdák minél kevesebb adminisztrációval, egyszerűen és gyorsan tudják ügyeiket intézni, igényeiket érvényesíteni.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

1. §

A vízgazdálkodásról szóló törvényben hatályon kívül helyezésre kerülnek az értesítési címre vonatkozó rendelkezések, amely adatot a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás már nem tartalmazza.

2–3. §

A természet védelméről szóló törvényben rögzítésre kerül, hogy a lejáró természetvédelmi hatósági engedély lejáratáról a hatóság a lejáratot megelőzően tájékoztassa az engedély jogosultját és jelezze az engedély meghosszabbításának a lehetőségét.

4. §

Az Országos Magyar Vadászkamaráról szóló törvényben hatályon kívül helyezésre kerül a tag azon kötelezettsége, hogy a felvételi kérelemben külön nyilatkozzon a tagdíj fizetéséről, illetve az alapszabályban foglaltak megtartásáról, mivel ezek a tagnak a törvény alapján alapvető kötelezettségei.

5–6. §

A növényfajták állami elismeréséről, valamint a szaporítóanyagok előállításáról és forgalomba hozataláról szóló törvény módosításával egyszerűsítésre kerül a jelenlegi kétlépcsős eljárás a növényfajták állami elismerése tekintetében.

A növényfajták állami elismeréséhez szükséges DUS, valamint gazdasági értékvizsgálatok nem részei a hatósági eljárásnak; magát a hatósági eljárást a vizsgálatok lezárulta és a Fajtaminősítő Bizottság javaslata után lehet kezdeményezni. Ez azt jelenti, hogy az ügyfél először kérelmezi a fajtavizsgálatot végző szervtől (NÉBIH) a fajtavizsgálatok elvégzését, majd a vizsgálatok elvégzése után kérelmezi a növénytermesztési hatóságtól (AM) a fajta állami elismerését. A kettős elismerési eljárás megszüntetésével az ügyfelek és a hatóságok adminisztratív terhei is csökkennek.

7. §

A mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló törvényben foglalt telefax útján történő benyújtásra vonatkozó szövegrészek hatályon kívül helyezésével sor kerül a jogszabályi rendelkezések modernizációjára, az elavultnak tekinthető kapcsolattartási mód kivezetésével.

8. §

A termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény módosítását az indokolja, hogy a szociális földprogramra, illetve közfoglalkoztatási programra kényszerből – hasznosítási kötelezettség nem teljesítése miatt – kijelölt termőföldek kényszerhasznosítása esetén a földhasználónak (tulajdonosnak), ha eleget tesz a hasznosítási kötelezettségének, az ingatlanügyi hatóság felé történő bejelentés után még egy, az ingatlanügyi hatóság által kiállított hatósági bizonyítvánnyal kell igazolnia kötelezettségének a teljesítését az önkormányzat felé is. A hatósági bizonyítvány kiállítása helyett észszerűbb, ha a kötelezettség teljesítéséről az ingatlanügyi hatóság tájékoztatja közvetlenül az önkormányzatot.

9–11. §

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló törvény módosításával nem lesz szükséges bejelentés az erdő felújulását segítő, legfeljebb 0,25 hektár területet bekerítő kerítés, az öt évet meg nem haladó időre létesített vadkárelhárító villanypásztor, továbbá a magtermés védelme érdekében létesített 120 centiméternél nem magasabb vadkárelhárító kerítés esetében. Az alacsony panelekből álló vadkárelhárító kerítés rövid ideig van jelen az adott területen, az erdőre gyakorolt hatása nem káros, és nincs hatással az erdő egyéb szolgáltatásaira. A jellemzően az örökerdő és átmeneti üzemmódban alkalmazott kis területű lécek védelmére létesített kerítés szintén az erdőgazdálkodás olyan eszköze, amelynek nincs káros hatása és nem korlátozza az erdő egyéb szolgáltatásait. A bejelentés ezekben az esetekben ezért elhagyható. Nem indokolt továbbá az erdészeti létesítmények korszerűsítésének a bejelentése sem, ugyanis a korszerűsítéssel a korábban engedélyezett vagy bejelentett létesítmények jellege, formája, rendeltetése nem változik meg, a korszerűsítés a természeti erőforrásokat nem változtatja meg, a korszerűsítés kizárólag az építmény használatát segíti elő és teszi modernebbé, a mai viszonyoknak megfelelően. Indokolatlan továbbá a már engedélyezett vagy bejelentett tevékenységek (létesítés, megszüntetés, bővítés) megvalósulásának a külön bejelentése, ugyanis azok lezárásának időpontját az engedély iránti kérelem vagy a bejelentés tartalmazza, így az erdészeti hatóság a megvalósulást megfelelően ellenőrizni tudja. A változásokat a folyamatban lévő eljárásokban is alkalmazni szükséges, ugyanis kedvezőbb szabályokat határoz meg az érintettek.

Egyes erdészeti hatósági eljárások ügyintézési határideje csökken, így az erdőterv-módosítási eljárás, az erdő igénybevételének elvi engedélyezésére vagy engedélyezésére irányuló eljárás, jogosulatlan igénybevétel fennmaradásának engedélyezésére irányuló, valamint az erdőgazdálkodói nyilvántartásba-vételi eljárás esetén – az egyszerűsített erdőgazdálkodói nyilvántartásba vétel kivételével – hatvan nap lesz az ügyintézési határidő. Továbbá a tarvágás végrehajtásához nyújtott erdőfelújítási biztosítékot az erdészeti hatóság a műszaki átvételt követő tizenöt napon belül felszabadítja.

12. §

Az anyakönyvi eljárásról szóló törvény módosításával biztosításra kerül, hogy a mezőgazdasági igazgatási szerv a támogatások igénybevételének hozzátartozói minőségre vonatkozó feltételei fennállásának ellenőrzése során a gyermek és szülő, valamint a házastársak vagy bejegyzett élettársak közötti közeli hozzátartozói viszony megállapítása céljából jogosult adatokat átvenni az anyakönyvi nyilvántartásból. Továbbá az ingatlanügyi hatóság a pártfogó felügyelői szolgálat, a Kormány által a lakáscélú állami támogatásokkal kapcsolatos feladatok ellátására kijelölt szerv, az állami foglalkoztatási szerv, valamint a Családi Csődvédelmi Szolgálat a törvényben meghatározott eljárásainak ellátása céljából szintén jogosult lesz az elektronikus anyakönyvből közvetlen hozzáféréssel átvenni, vagy a papír alapú anyakönyvből megtekinteni és átvenni az anyakönyvi kivonat adattartalmát képező adatokat.

13–14. §

A halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló törvény módosítását az indokolja, hogy a halgazdálkodási terv módosulását jelenleg is be kell jelenteni a halgazdálkodási hatóságnak, így a gazdálkodó köteles azt rendszeresen felülvizsgálni, naprakészen tartani, így felesleges a tervre időbeli hatályt kikötni.

15. §

A mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló törvény módosításával egyszerűsítésre kerül a földhasználati jogosultság megszerzése azzal, hogy a szerző félnek elegendő lesz egyszer nyilatkoznia a földhasználati jogosultságról szóló szerződésben, hogy nincsen jogerősen megállapított és fennálló díjtartozása, nem kell erről külön teljes bizonyító erejű magánokiratban vagy közokiratban is nyilatkoznia.

16–18. §

A mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló törvény módosításával, ha a jogügylet közeli hozzátartozók között jön létre, az érintettek legalább teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt közös nyilatkozatának csatolása szükséges a közeli hozzátartozói viszony fennállásáról.

A mezőgazdasági igazgatási szerv hatósági jóváhagyásához kötött, a föld tulajdonjogának megszerzésére irányuló szerződésnek, illetve a tulajdonjog átruházásnak nem minősülő módon történő megszerzésének hatósági jóváhagyására vonatkozó eljárás ügyintézési határideje nyolcvan napról hetven napra változik.

19. §

Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló törvény módosítását indokolja, hogy a borszőlő termőhelyi kataszterbe tartozó területen csemegeszőlőt is termesztethetnek, ám a hegybírók csak a borszőlő esetében tudják igazolni a szőlőművelés tényét, ez alapján pontosításra kerül a törvény.

20. §

A családi gazdaságokról szóló törvény módosításával az őstermelői nyilvántartás adatai közül az őstermelők tevékenységének átláthatósága céljából a mezőgazdasági igazgatási szerv honlapján való közzététellel megismerhető lesz az őstermelő adatai közül a neve, nyilvántartásba vétele és nyilvántartásból való törlése (felfüggesztése, tevékenységtől eltiltása), a családi gazdasági központja, a családi gazdasági szerződésének kelte és azonosító száma. Mindezzel biztosítható, hogy az agrárgazdaság működéséhez szükséges pénzügyi folyamatok (pl. hitelezés) esetén a támogatásokat, hiteleket nyújtó szervezeteknek minden esetben külön-külön adatokat kelljen kérniük az agrárkamartól vagy a mezőgazdasági igazgatási szervtől.

A régi őstermelői nyilvántartás adatai az őstermelői igazolványhoz és a közös őstermelői igazolványhoz kapcsolódnak, és ezen adatok kerültek átvételre az új nyilvántartásba is, amely tartalmazza a korábbi igazolvány adatokat, az ehhez kapcsolódó betétlapokat, rögzített tevékenységeket. A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal adatszolgáltatásai is a 2021. év előtti időszak vonatkozásában az őstermelői igazolványokon és az azokhoz kapcsolódó adatokon alapszik, mivel az igazolvány kiváltása és érvényesítése teremtette meg az őstermelői jogviszonyt. Az őstermelő keresőben bővítésre került a lekérdezhető adatok köre, aminek következtében láthatóvá válhatnak a törvény szerinti 2021. évi (őstermelői igazolvány) adatok, amelyek igazolványszámmal kerülnek megjelenítésre. Számos helyen (például pénzintézetek) az adott igazolvány adatok vizsgálata is történik, így szükséges a szám megjelenítése.

21. §

Nem lép hatályba az egyes törvényeknek a közigazgatás fejlesztésével összefüggő módosításáról szóló 2023. évi XXI. törvény 32. § (2) és (3) bekezdése, helyette az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvény kerül módosításra.

22. §

Egyes törvények hatályon kívül helyezése.

23. §

Hatálybaléptető rendelkezés.

24. §

Sarkalatossági rendelkezések.

**Végső előterjesztői indokolás
az egyes agrártárgyú törvények módosításáról szóló 2023. évi XCIV. törvényhez****ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS**

Az egyes agrártárgyú törvények módosításáról szóló törvény célja a jogalkalmazók részéről felmerült, illetve az elmúlt időszak tapasztalatai alapján szükségessé vált szakmai módosítások elvégzése, más törvényekkel való szabályozási összhang megteremtése, továbbá technikai jellegű pontosítások végrehajtása. További cél az egységes jogalkalmazás elősegítése, a közfeladatok hatékonyabb ellátása. A törvény 24. törvény módosítását foglalja magában.

1. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) módosítása a visszerhes termőföldszerzéshez kapcsolódó illetékmentesség eseteit érinti. A módosítás révén a vagyonszerzőt akkor is megilleti az illetékmentesség, ha a termőföld használatát, hasznosítását erdőbirtokossági társulat javára engedi át, vagy a területet erdőkezelésbe adja (hasonlóan azokhoz, akik mezőgazdasági termelőszervezet, illetve közeli hozzátartozó javára engedik át a föld használatát).

2. A védett természeti területek védettségi szintjének helyreállításáról szóló 1995. évi XCIII. törvény 2022. december 31-ig tette lehetővé az állam javára történő kisajátítást, így a kisajátítások alakulásáról szóló beszámoló elkészítésére vonatkozó kötelezettség törvényben való szerepeltetése a továbbiakban nem indokolt.

3–4. A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény és az Országos Magyar Vadászkamáról szóló 1997. évi XLVI. törvény módosítása együtt biztosítja, hogy a vadászjegy kiállításának és érvényesítésének, valamint a vadászati engedély kiadásának ellentételezéséért fizetendő díj mértékét a Vadászkamara állapíthassa meg.

5. A víziközelkedésről szóló 2000. évi XLII. törvény módosítása a halászati tevékenységhez kapcsolódó szabályozás kiegészítését, pontosítását célozza.

6. A növényfajták állami elismeréséről, valamint a szaporítóanyagok előállításáról és forgalomba hozataláról szóló 2003. évi LII. törvény módosításának célja a vetőmag-előállítók adminisztrációs terheinek csökkentése, valamint a zárt körzet kialakítása hatósági eljárásainak egyszerűsítése ott, ahol a korlátozással érintett földhasználók nem élnek az egyeztetési igény lehetőségével.

7. A mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló 2007. évi XVII. törvény módosításának célja az Agrár Széchenyi Kártya Programhoz kapcsolódó felhatalmazást érintő jogtechnikai hiba javítása.

8. A termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény (a továbbiakban: Tfv.) módosítása a települések belterületéhez közel eső termőföldek megfelelő állapotban tartását, az okszerű gazdálkodásból adódó kötelezettségek teljesítését, valamint a zártkerti termőföldek jó minőségben történő megművelését mozdítja elő a települési önkormányzatok jegyzőinek, mint helyismerettel és a települést érintő sajátosságok kapcsán többletinformációkkal rendelkező szerveknek a bevonásával. Fontos célkitűzés továbbá az öntözött termőföldek mezőgazdasági hasznosításának kiemelt védelme, ezen területek más célú hasznosításának korlátozása által.

A termőföldek termőképességének fenntartása és megőrzése érdekében indokolt a földvédelmi járulék alól mentes esetkörök bővítése a termőföld művelési ágának megfelelő műveléshez, mezőgazdasági termeléshez közvetlenül kapcsolódó eszközök telepítése vagy építmény elhelyezése miatt szükséges igénybevételekkel. A földvédelmi járulék és a földvédelmi bírság mértéke tíz éve változatlan összegű, az időközbeni inflációt nem követte. Annak érdekében, hogy a földvédelmi járulék és a földvédelmi bírság a termőföld védelmével kapcsolatos szerepét változatlanul be tudja tölteni, indokolt a mértékük megemlése a jelenlegi árszínvonal figyelembevételével.

9. Az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény módosítása az Elektronikus Gazdálkodási Naplóban rögzített adatok élelmiszerlánc-felügyeleti információs rendszerben (FELIR) történő kezelésének jogi alapját teremti meg.

10. Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény (a továbbiakban: Evt.) módosítása pontosításokat, kiigazításokat tartalmaz. Módosulnak az erdőfelújítási biztosíték nyújtásának feltételei, valamint a lovas és technikai sportverseny rendezésénél a természetvédelmi hatóság és az erdészeti hatóság párhuzamos engedélyezési jogköre megszűnik. Az erdő látogatásának a vadászatra jogosult általi korlátozása a jövőben elkülönül a társas vadászat és az egyéni vadászat esetében. Egyéni vadászat esetén az erdő látogatásának korlátozási időtartama a jövőben nem terjedhet ki teljes napokra, csupán a délutáni óráktól a reggelig tartó időszakokra, valamint a kijelölt turista utakon a vadászat ideje alatt is közlekedhetnek, azonban az megtiltható, hogy ezekről az utakról a turisták letérjenek.

11. A mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek vonatkozásában a beszállítókkal szemben alkalmazott tisztességtelen forgalmazói magatartás tilalmáról szóló 2009. évi XCV. törvény módosítása a mezőgazdasági és élelmiszer-ellátási láncban a vállalkozások közötti kapcsolatokban előforduló tisztességtelen piaci gyakorlatokról szóló, 2019. április 17-i (EU) 2019/633 európai parlamenti és tanácsi irányelvnek való maradéktalan megfelelést célozza.

12. A Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi LXXXVII. törvény (a továbbiakban: Nfatv.) módosítása egyrészt pontosító jellegű rendelkezéseket tartalmaz, másrészt megteremti annak a lehetőségét, hogy a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szerv, a természetvédelmi érdekeket szem előtt tartva mintagazdasági földhasználati szerződést köthessen az Nfatv. szerinti mintagazdasággal.

13. Az elmúlt évek szélsőséges időjárása miatt a kárenyhítő juttatások iránti igény olyan mértékben megnövekedett, hogy a nagy összegű kifizetések az Agrárkár-enyhítési Alap (a továbbiakban: Alap) forrásainak kimerüléséhez vezettek. Ezért szükségessé vált az Alap megerősítése azzal, hogy a jelenlegi pénzeszközök (termelői hozzájárulás és az ezzel egyenértékű nemzeti kiegészítő forrás) mérsékelt megemlése mellett a jövőben uniós források is bevonásra kerülnek. A mezőgazdasági termelést érintő időjárási és más természeti kockázatok kezeléséről szóló 2011. évi CLXVIII. törvény (a továbbiakban: Mkk.tv.) módosítása kiterjed az uniós források bevonására, a termelői hozzájárulás mértékének mérsékelt megemlézésére, a kifizetés racionalizálására. A végrehajtás tapasztalatai alapján a rendszer hatékonyabb és költségtakarékosabb működése érdekében több, kisebb módosítás bevezetése is szükségessé vált.

14. A Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamaráról szóló 2012. évi CXXVI. törvény (a továbbiakban: agrárkamara törvény) módosítása többek között az önkéntes és a törvény erejénél fogva keletkezett agrárkamara tagság viszonyát pontosítja, az agrárkamara tagságra vonatkozó szabályoknak a FELIR azonosító felfüggesztésének szabályaival való összehangolására irányul, valamint egyértelművé teszi, hogy az agrárkamara – az ellenkező bizonyításáig – vélelmezheti azt, hogy agrárgazdasági tevékenységet folytat azon személy, amelynek tevékenységi köre szerepel a közhiteles nyilvántartásban. A módosítással egyértelműen meghatározásra kerül az is, hogy az agrárkamara mennyi ideig kezelheti a volt tagjának az adatait a törvény rendelkezései alapján. A törvénymódosítással egyértelműbben meghatározhatóvá válnak a közhiteles nyilvántartások alapján az agrárkamara tagságra kötelezett személyek, az élelmiszerlánc-felügyeleti információs rendszerben nyilvántartottság szűk körben marad konjunktív feltétel az agrárkamara tagság keletkezése tekintetében.

15. A hegyközségekről szóló 2012. évi CCXIX. törvény módosításával megteremtődik annak lehetősége, hogy a körhegybíró több borvidéken fekvő hegyközség működési területére is kinevezhető legyen.

16. A halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló 2013. évi CII. törvény (a továbbiakban: Hhtv.) módosításának célja a halfogásra jogosító okmányok és érvényességük egységes értelmezésének teljes körű biztosítása elsősorban az ehhez kapcsolódó digitalizációs fejlesztések megvalósítása érdekében. A horgászokmányok elektronizációja és az e-ügyintézés egyszerűsítése, az ellenőrzés támogatása érdekében a horgászszövetségi szakrendszer mellett elindul az új alkalmazás, amely számos funkciót fog ellátni a jogszabályok szerinti kötelezettségek teljesítése és a halgazdálkodói feladatok támogatása érdekében. Az e-tárca vagy az e-napló egyértelműen megfelel a korszerűsítési igényeknek, biztosítva az ügyfélbarát környezetet. A módosítás lehetővé teszi továbbá, hogy bizonyos (területi, időbeli, módszerre vonatkozó) jellemzők fennállása esetén a halgazdálkodásra jogosult a területi jegy mellett kiegészítő területi jegyet is kiadhasson. A rendelkezések részletezik a horgászszövetség által közfeladat-ellátás keretében kiadott horgászokmányok, a horgászvizsga, továbbá a horgász regisztráció miatt szükséges nyilvántartási kötelezettség ellátásának gyakorlati szabályait, a kapcsolódó adatszolgáltatási feladatokat és adatkezelési jogosultságot. A halgazdálkodási törvény módosítása a jogérvényesítést elősegítő rendelkezéseket is tartalmaz. E körbe tartozik a helyi horgászrendi előírásokat megszegő személlyel szemben alkalmazható figyelmeztetés intézményének megszüntetése abban az esetben, ha a halfogás helyi korlátozásának be nem tartása miatt indul eljárás, valamint a bizonyos halgazdálkodással összefüggő tevékenységek esetén a kellő visszatartó erőt biztosító szankció megállapítása.

17–18. A mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Földforgalmi törvény), valamint a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény (a továbbiakban: Fétv.) módosítása speciális szabályozást alakít ki a hatóság által elismert rizstelep – mint a rizstermesztést szolgáló földrésztelkekből és az azokhoz tartozó művelés alól kivett területekből (pl. árok- és csatornarendszerekből, töltésekből és műveléshez szükséges utakból) álló dologösszesség – tulajdonjogának átruházására és használatára vonatkozóan. A rizstermesztés sajátosságaiból adódóan a földhasználónak jelentős ráfordításokat kell eszközölnie, ezért kiemelt érdek fűződik ahhoz, hogy a rizstelephez tartozó földrésztelkek egy birtoktestet képezzenek, hasznosításuk egy egységként, azonos időtartamra és azonos feltételek mellett történjen. A termőföldek termőképességének fenntartása és megőrzése érdekében a módosítás továbbá – a Tftv. módosításával összhangban – a mezőgazdasági termelést elősegítő más célú hasznosítást a privilegiált esetek közé emeli. A módosítás lehetővé teszi azt is, hogy a földművesnek nem minősülő természetes személy a közeli hozzátartozójától a saját szükséglet kielégítésének alapjául szolgáló terület (1 hektár) földhasználatát megszerezhesse. A rendelkezések továbbá a jogalkalmazói gyakorlatban felmerült, a földforgalmat érintő jogértelmezési kérdések rendezését, valamint egyes technikai jellegű módosításokat tartalmaznak.

19. A fémkereskedelemlről szóló 2013. évi CXL. törvény módosításának célja az új hulladékgazdálkodási koncessziós rendszerre tekintettel beépült rendelkezések pontosítása a jogalkalmazás során felmerült problémák rendezése érdekében.

20. Az öntözéses gazdálkodásról szóló 2019. évi CXIII. törvény (a továbbiakban: Ögt.) módosításai elsősorban a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény 2023. július 1. napján hatályba lépett módosításával, valamint a 2024. október 1. napján hatályba lépő, az ingatlan-nyilvántartásról szóló 2021. évi C. törvénnyel való összhang megteremtését szolgálják, továbbá a mezőgazdasági termelőknek a meglévő és vízjogi engedély alapján üzemelő harmadlagos művekhez való csatlakozását segítik.

21. Az egyes agrártárgyú törvények módosításáról szóló 2021. évi CL. törvény módosítása az ingatlan-nyilvántartásról szóló 2021. évi C. törvény 2024. október 1. napján történő hatálybalépésével összefüggő rendelkezéseket tartalmaz.

22. A Közös Agrárpolitikából és a nemzeti költségvetésből biztosított agrártámogatások eljárási rendjéről szóló 2022. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Támogatási törvény) módosítása a gyakorlati tapasztalatok alapján szükséges pontosításokat, kiegészítéseket tartalmazza.

23. Az agrártermékek eredetvédelméről szóló 2022. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Eredetvédelmi tv.) módosításának célja az eredetvédelmi szabályok pontosításával az oltalom alatt álló elnevezésekkel kapcsolatos eljárások egyszerűsítése, egyértelművé tétele. A módosítás kiterjed az oltalom alatt álló elnevezéssel ellátott terméket forgalomba hozó gazdasági szereplők kötelezettségeire, valamint a nyilvántartással kapcsolatos követelményekre.

24. Az egyes törvényeknek az agrárminiszter feladatkörét érintő módosításáról szóló 2023. évi XLIV. törvény 2024. január 1-jétől kiegészítené az Evt.-t a fásításból történő fakiteremlés elektronikus bejelentésére vonatkozó szabályokkal. Tekintettel arra, hogy az Evt. érintett rendelkezése 2024. július 1-jétől más szövegezéssel kerül megállapításra, ezért a módosító törvény vonatkozó szakaszát nem kell hatályba léptetni.

Ezen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (3) bekezdése, valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés a) pontja alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

1. §

A módosítás az erdőbirtokossági társulatok, valamint az erdőkezelő tekintetében valósítja meg a földforgalmi szabályozás és az ltv. összehangolását. A „társult erdőgazdálkodás”, valamint az erdőkezelés kiemelten támogatott földhasználati forma. (A „társult erdőgazdálkodás” a föld használati jogosultságának erdőbirtokossági társulat részére történő átengedését jelenti.) A módosítás értelmében a vagyonszerzőt akkor is megilleti a visszterhes termőföldszerzéshez kapcsolódó illetékmentesség, ha a termőföld használatát, hasznosítását olyan erdőbirtokossági társulat javára engedi át, amelyben a vagyonszerző vagy a közeli hozzátartozója társulati érdekeltséggel rendelkezik (hasonlóan azon esetekhez, amikor a vagyonszerző mezőgazdasági termelőszervezet, illetve közeli hozzátartozó javára engedi át a föld használatát, hasznosítását), vagy ha a területet erdőkezelésbe adja. Az erdőbirtokossági társulatnak, illetve az erdőkezelőnek vállalnia kell, hogy a termőföldet mező-, illetve erdőgazdasági tevékenység céljára hasznosítja a vagyonszerző által eredetileg vállalt 5 éves időszak hátralévő részében, emellett erdőbirtokossági társulat esetében a vagyonszerzőnek, illetve a közeli hozzátartozónak azt is vállalnia kell, hogy az erdőbirtokossági társulatban fennálló társulati tagságát fenntartja ugyanezen időszakon belül. A módosítással az erdőbirtokossági társulatra, valamint az erdőkezelőre is vonatkozni fog a mezőgazdasági termelőszervezetek számára biztosított illetékmentesség

2. §

A rendelkezés átmeneti szabályt kapcsol az ltv. módosuló 26. § (18) bekezdés b) pontjának (a termőföldszerzés illetékmentességi feltételeinek enyhítése) és (18a) bekezdésének alkalmazásához, melynek értelmében a kedvező illetékrendelkezést mindazon vagyonszerzési ügyekben alkalmazni kell, amelyekben a művelési kötelezettség időtartama nem telt el vagy eltelt ugyan, de az állami adóhatóság véglegesen pótilleték-fizetési kötelezettséget még nem állapított meg.

3. §

Az illetékmentes termőföldszerzés feltételei enyhítésével összefüggésben a módosítás kiegészíti a termőföld-művelési kötelezettség megszegését szankcionáló szabályt az erdőbirtokossági társulatra, valamint az erdőkezelőre történő utalással.

4. §

A védett természeti területek védettségi szintjének helyreállításáról szóló 1995. évi XCIII. törvény 4. § (1) bekezdése 2022. december 31-ig tette lehetővé az állam javára történő kisajátítást, így a kisajátítások alakulásáról szóló beszámoló elkészítésére vonatkozó kötelezettség törvényben való szerepeltetése a továbbiakban nem indokolt. Erre figyelemmel a törvény 8. §-a hatályon kívül helyezésre kerül.

5. §

A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról szóló 1996. évi LV. törvény módosítása – az Országos Magyar Vadászkamarról szóló 1997. évi XLVI. törvény módosításával együtt – biztosítja, hogy a vadászjegy kiállításának és érvényesítésének, valamint a vadászati engedély kiadásának ellentételezéséért fizetendő díj mértékét a Vadászkamara állapíthassa meg.

6. §

Az Országos Magyar Vadászkamáráról szóló 1997. évi XLVI. törvény módosítása – a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény módosításával együtt – biztosítja, hogy a vadászjegy kiállításának és érvényesítésének, valamint a vadászati engedély kiadásának ellentételezéséért fizetendő díj mértékét a Vadászkamara állapíthassa meg.

7. §

A vadászjegy kiállításának és érvényesítésének, valamint a vadászati engedély kiadásának ellentételezéséért fizetendő díj mértékének megállapításához kapcsolódó átmeneti rendelkezés.

8. §

Az Országos Magyar Vadászkamáráról szóló 1997. évi XLVI. törvényen belüli koherenciát biztosító jogtechnikai pontosítás.

9. §

A víziközkedésről szóló 2000. évi XLII. törvény módosítása a halászati tevékenységhez kapcsolódó szabályozás kiegészítését, pontosítását célozza. A módosítás értelmében a halgazdálkodást támogató hajóval végzett tevékenységhez sem kell hajózási engedély.

10. §

A törvenymódosítást követően saját használatú kikötőnek fog minősülni az a halgazdálkodásra jogosult horgászszervezet által üzemeltetett horgázkikötő, ahol a kikötő horgászati tevékenység támogatására, illetve horgászati jogosultság igazolása alapján vehető igénybe.

11. §

A megfelelő jogalkalmazás érdekében szükséges bevezetni a halgazdálkodást támogató hajó és a horgázkikötő fogalmát is.

12. §

A törvényen belüli koherenciát biztosító, szövegcserés módosítások.

13. §

A törvényen belüli koherenciát biztosító, jogtechnikai jellegű hatályon kívül helyező rendelkezés.

14. §

A növényfajta állami elismeréséről, valamint a szaporítóanyagok előállításáról és forgalomba hozataláról szóló 2003. évi LII. törvény hatályos előírásai értelmében minden esetben, így akkor is, ha a vetőmag-előállításra figyelemmel szükséges korlátozással érintett földhasználók nem élnek egyeztetési igény lehetőségével, a vetőmag-előállítónak értesítenie kell a terméktanácsot a tervezett zárt körzet meghirdetéséről. A terméktanács a tervezett zárt körzettel érintett területi agrárkamarat felkéri, hogy a helyi sajátságok ismeretében, 30 napon belül folytasson egyeztetést a termesztés korlátozásával kapcsolatos kötelezettségekről és az ellentételezés módjáról, mértékéről a védőtávolságba eső földterületek használóival. Az egyeztetés eredményét megállapodásba kell foglalni. A vetőmag-előállítónak a területi agrárkamara által ellenjegyzett megállapodást meg kell küldenie a terméktanács részére. Ez az eljárás hosszadalmas, indokoltága megkérdőjelezhető minden olyan esetben, amikor nincs egyeztetési eljárást kezdeményező földhasználó. A zárt körzet létrehozását a növénytermesztési hatóságnak minden esetben, így ellenérdekű földhasználó hiányában is engedélyeznie kell, ami hosszadalmas és nagy adminisztrációs terhet ró a hatóságra. A módosítás eredményeképpen az engedélyezési eljárást kizárólagosan csak azon zárt körzet kialakításoknál szükséges lefolytatni, ahol a kialakítással érintett földhasználó egyeztetési igényét bejelenti és nem születik egyetértő megállapodás a vetőmag-előállítóval. Minden más esetben elégséges csak bejelenteni a zárt

körzet kialakítását, azzal, hogy ezen esetekben is köteles a zárt körzet kialakításával érintett földhasználó betartani a rá vonatkozó törvényi előírásokat.

15. §

A zárt körzet kialakításának engedélyezéséről szóló határozatot a hatályos előírások szerint a növénytermesztési hatóság megküldi a zárt körzeten belüli korlátozás és tilalom betartása ellenőrzésére jogosult növénytermesztési hatóságnak, a terméktanácsnak és az agrárkamarának. A rendelkezés kiegészítése szükséges annak meghatározásával, hogy mely adatokat küld meg a növénytermesztési hatóság a 18/B. § (2a) bekezdése alapján nyilvántartásba vett zárt körzetbe tartozó ingatlanok esetében, azaz akkor, amikor egyetlen, a védőtávolságba eső földhasználó sem jelenti be egyeztetés iránti igényét a vetőmag-előállító részére.

16. §

A zárt körzet létrehozásának egyszerűsítésére irányuló módosítással összefüggő, valamint nyelvhelyességi és szövegpontosító szövegcsere módosítások.

17. §

A zárt körzet létrehozásának egyszerűsítésére irányuló módosítással összefüggő hatályon kívül helyezések.

18. §

Az Agrár Széchenyi Kártyával kapcsolatos kormányzati intézkedésekről szóló 1615/2022. (XII. 13.) Korm. határozatra figyelemmel az Agrár Széchenyi Kártya Program 2023. január 1-jével a gazdaságfejlesztési miniszter feladatkörébe került. Jogtechnikai hiba miatt a mezőgazdasági, agrárvidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló 2007. évi XVII. törvény – felhatalmazásokat tartalmazó – 81. §-ának hatályos szövege jelenleg kettő darab (6) bekezdést tartalmaz. A rendelkezés célja a jogértelmezési anomáliát okozó jogtechnikai hiba kijavítása és így az Agrár Széchenyi Kártya Programmal kapcsolatos rendelet kiadásának biztosítása.

19. §

A jogértelmezési anomáliát okozó, a mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló 2007. évi XVII. törvény 81. § második (6) bekezdését – a kijelölés újraszabályozása mellett – indokolt hatályon kívül helyezni.

20. §

A termőföld hasznosítása minden földhasználónak a Tftv.-ben rögzített kötelezettsége. A zártkerti ingatlanok megfelelő hasznosításához – figyelemmel a település belterületéhez közeli, egy tömbben való elhelyezkedésükre, illetve arra, hogy kis területen sok ingatlan helyezkedik el – a települési önkormányzatoknak is fokozott érdeke fűződik. A nem hasznosított területek a környező területek művelését is megnehezítik, a fokozott gyommentesítési feladat miatt a környező ingatlanok tulajdonosai, használói számára többletkiadásokat eredményeznek. Mindezek olyan megerősített ellenőrzési és jelzőrendszer kidolgozását tették szükségessé, mellyel biztosítható ezen területek termőföldként történő hasznosítása, folyamatos művelése, legalább gyommentes állapotban tartása, mivel a hasznosítatlan terület gyomforrásként, fertőzési gócként viselkedik. A települések belterületéhez közel eső termőföldek megfelelő állapotban tartásának, az okszerű gazdálkodásból adódó kötelezettségek teljesítésének, a zártkerti termőföldek jó minőségben történő megművelésének előmozdítása érdekében indokolt a települési önkormányzatok bevonása is. Erre tekintettel rögzítésre került, hogy a jegyző ilyen irányú jelzése esetén a zártkerti ingatlanokon a hasznosítási kötelezettség elmulasztása miatti eljárást minden esetben kötelező megindítani, és az eljárás eredményéről a jelzést tevő jegyzőt értesíteni kell.

21. §

Az öntözött területek földvédelmi szempontból és vízgazdálkodási szempontból is kimagasló értéket képviselnek, éppen ezért kiemelt kormányzati cél az öntözött területek növelése és a már meglévő öntözött termőföldek megtartása. Öntözött területek más célú hasznosítása esetén nem csak a termőföld semmisül meg, hanem az öntözési célú, több évre, évtizedre tervezett beruházás is ellehetetlenül. Az öntözött területek tulajdonosainak adott esetben pillanatnyilag nagyobb gazdasági érdeke fűződhet egy más célú hasznosítással járó beruházás megvalósításához, mint az öntözéses mezőgazdasági termelés fenntartásához, így előfordulhat olyan eset, hogy egyetlen ingatlan tulajdonosának a más célú hasznosításhoz való hozzájárulása egy öntözési szempontból nagyobb egységet képező terület öntözését lehetetleníti el. Az öntözött termőföld mezőgazdasági hasznosításának kiemelt védelme érdekében ezért az öntözési közösség területét képező termőföld más célú hasznosítása tilos, kivéve a mezőgazdaság művelést elősegítő, illetve az öntözéses gazdálkodáshoz szükséges beruházásokat. A termőföldek termőképességének fenntartása és megőrzése érdekében az átlagosnál jobb minőségű termőföldeken is indokolt biztosítani a termőföld művelési ágának megfelelő műveléshez, mezőgazdasági termeléshez vagy erdőgazdasági tevékenységhez közvetlenül kapcsolódó eszköz telepítésének vagy építmény elhelyezésének a lehetőségét. Az ilyen típusú igénybevetel – jellegéből adódóan – helyhez kötött. Az indokolt szükségletnek megfelelő legkisebb igénybevetel követelményét is figyelembe véve legfeljebb 1 hektár térmértékig indokolt ezen lehetőség biztosítása. Helyhez kötött igénybevetelnek kell tekinteni továbbá a legfeljebb 1 hektár területű termőföldet érintő, nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű közlekedési infrastruktúra-beruházás megvalósítását, építését vagy üzemeltetését szolgáló létesítmény, vagy tárolótér elhelyezését, annak közműkapcsolatainak kiépítését.

22. §

A Tft. 12. § (2) bekezdés g) pontja értelmében a más célú hasznosítás iránti kérelemhez csatolni kell a tulajdonos, illetve haszonélvezet fennállása esetén a haszonélvező teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt hozzájáruló nyilatkozatát, ha az igénybevevő nem a tulajdonos, illetve haszonélvezet fennállása esetén nem a haszonélvező. A kiemelt közlekedésfejlesztési beruházásokhoz kapcsolódnak olyan kiegészítő jellegű, időleges más célú hasznosítások, melyek megvalósításához a tulajdonosi hozzájárulás beszerzése az érintett tulajdonosok elérhetetlensége vagy passzivitása okán sok esetben sikertelen és ez magának a kiemelt beruházásnak a megvalósítását is hátráltatja. Tekintettel arra, hogy ebben az esetben nem végleges más célú hasznosításról van szó, vagyis a termőföld véglegesen nem válik művelésre alkalmatlanná, ezért a Tft. 12. §-át kiegészítő rendelkezés ezen hozzájárulás beszerzésével kapcsolatban állapít meg kézbesítési vélelmet garanciális szabályok meghatározásával.

23. §

A hatályos rendelkezés értelmében cél-kitermelőhely létesítése céljából kizárólag átlagosnál gyengébb minőségű termőföld végleges más célú hasznosítása engedélyezhető, kivéve, ha a Kormány a Magyar Közlönyben közzétett határozatával a tevékenységgel érintett területet beruházási célterületté nyilvánította. Ez a rendelkezés az egységes jogalkalmazás elősegítése érdekében pontosításra kerül azzal, hogy a beruházási célterületté nyilvánítás tárgya ez esetben kifejezetten az ásványi nyersanyag kitermeléssel, kinyeréssel, illetve külfejtéses bányászati tevékenységgel érintett terület, nem pedig annak a beruházásnak a helyszíne, ahol a kitermelt, kinyert ásványi nyersanyagot felhasználják. Kivételt képez továbbá a szabály alól az az eset, amikor azt a beruházást, amelyre figyelemmel a célkitermelést végzik – a cél-kitermelőhellyel érintett termőföldterületek pontos lehatárolásával – nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé, a célkitermelést pedig ahhoz közvetlenül kapcsolódónak nyilvánította a Kormány.

24. §

A termőföld hasznosítása minden földhasználónak a Tft.-ben rögzített kötelezettsége. A zártkerti ingatlanok megfelelő hasznosításához – figyelemmel a település belterületéhez közeli, egy tömbben való elhelyezkedésükre, illetve arra, hogy kis területen sok ingatlan helyezkedik el – a települési önkormányzatoknak is fokozott érdeke fűződik. A zártkerti ingatlanok sajátos elhelyezkedéséből eredően azok engedély nélküli más célú hasznosítása emelkedő tendenciát mutat. Ez olyan megerősített ellenőrzési és jelzőrendszer kidolgozását teszi szükségessé, amelybe bevonásra kerülnek a települési önkormányzatok is, biztosítva ezáltal ezen területek termőföldként történő hasznosítását. Erre tekintettel rögzítésre kerül, hogy a jegyző ilyen irányú jelzése esetén a zártkerti ingatlanokon

az engedély nélküli más célú hasznosítás miatti eljárást minden esetben kötelező megindítani, és az eljárás eredményéről a jelzést tevő jegyzőt értesíteni kell.

25. §

A termőföldek termőképességének fenntartása és megőrzése érdekében a Tftv. 21. § (3) bekezdésében rögzített, földvédelmi járulék alóli mentesség esetköreit akként szükséges módosítani, hogy a művelési ágnak megfelelő műveléshez, mezőgazdasági termeléshez vagy erdőgazdasági tevékenységhez közvetlenül kapcsolódó eszköz telepítése vagy építmény elhelyezése (pl. fagyvédelmi szélgépek elhelyezése) is járulékmentes legyen.

26. §

A Tftv. 2023. július 23-tól hatályos 16. § (11c) bekezdése alapján, ha 10 év eltelt az engedély nélküli más célú hasznosítás megvalósításától, az ingatlanügyi hatóság csak az engedély nélküli más célú hasznosítás tényét állapíthatja meg, és az igénybevevőt a Tftv. 24. § (3b) bekezdésének figyelembevételével földvédelmi bírság megfizetésére kötelezheti. Szükséges ugyanakkor a Tftv. 24. § (2) bekezdésében is szabályozni, hogy a földvédelmi bírság megállapítására mikor és milyen döntésben kerül sor.

27. §

A földvédelmi járulékot és a földvédelmi bírságot megállapító mellékletek módosítására vonatkozó rendelkezés.

28. §

Az újrahhasznosítás elfogadásáról rendelkező határozatnak a Tftv. 6. § (9) bekezdése alapján 2023. január 1-től tartalmaznia kell az újrahhasznosított terület aranykorona értékét is. Ezt a módosítást a járulék 50%-ának megfelelő összeg megtérítése iránti kérelmek elbírálása során felmerült jogalkalmazói igény indokolta. Az aranykorona érték meghatározása az újrahhasznosítás elfogadása tárgyában lefolytatott ügyekben azonban nem csak a kérelemre indult, hanem a hivatalból lefolytatott eljárásokban is szükséges. A 11. § (3b) bekezdés módosításának célja azon jogalkotói szándék érvényre juttatása, hogy a jelenleg átlagosnál jobb minőségű termőföldből átlagos vagy az átlagosnál gyengébb minőségűvé változott termőföld kivételes felhasználása azonos elbírálás alá kerüljön az átlagosnál jobb minőségű termőföld más célú hasznosításával. Nem indokolt e területek esetében az átlagosnál jobb minőségű termőföldekre érvényes korlátozásoknál szigorúbb szabályok megállapítása. A szövegcsere módosítások a fentiekén túl technikai, nyelvtani pontosító, valamint a 2024. október 1. napján hatályba lépő, az ingatlan-nyilvántartásról szóló 2021. évi C. törvénnyel való összhang megteremtését szolgáló rendelkezéseket tartalmaznak.

29. §

A Tftv. 21. § (3) bekezdésének módosítására tekintettel a korábban a Tftv. 23. § (1) bekezdés a) pontja szerinti tevékenység átkerült a földvédelmi járulékmentes kategóriába, ezért a rendelkezés hatályon kívül helyezése szükséges.

30. §

Az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény 38. § (2) bekezdés a) pontjának módosítására a Támogatási törvény fogalomhasználatával való összhang megteremtése érdekében kerül sor.

31. §

A módosítás megteremti az adatszolgáltatási kötelezettség teljesítése során az Elektronikus Gazdálkodási Naplóban rögzített adatok FELIR-ben történő kezelésének jogi alapját. Az Elektronikus Gazdálkodási Napló egy olyan új közigazgatási szolgáltatás, amely a gazdálkodók adminisztratív kötelezettségeinek egyszerűsítését teszi lehetővé, integrálva az eddig külön álló e permtezési naplót, gazdálkodási naplót, valamint a nitrát adatlapot. Az adatszolgáltatásra kötelezettek a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal elektronikus felületén keresztül rögzítik az Elektronikus Gazdálkodási Naplóba az adatokat. A módosítás továbbá megállapítja a személyes adatok kezelésére vonatkozó előírásokat is.

32. §

A módosítás értelmében az országos főállatorvos éves élelmiszerlánc-felügyeleti jelentését az élelmiszerlánc-felügyeleti szerv honlapján kell közzétenni. A jelentés országgyűlési tárgyalását a bürokráciacsökkentés miatt indokolt elhagyni.

33. §

Felhatalmazó rendelkezés az Elektronikus Gazdálkodási Napló személyes adatok körébe nem tartozó tartalmának meghatározásához.

34. §

Pontosító jellegű szövegcsérés módosítás, amely a Támogatási törvény fogalomhasználatával való összhang megteremtését szolgálja.

35. §

Az egyes törvényeknek az agrárminiszter feladatkörét érintő módosításáról szóló 2023. évi XLIV. törvény 84. §-a 2024. január 1-jétől egészítette volna ki az Evt.-t a fásításból történő fakitermelés elektronikus bejelentésére vonatkozó szabályokkal. Időközben indokoltá vált az elektronikus bejelentés szélesebb körben való alkalmazása, így a feltételek módosítása vált szükségessé. Az érintett körnek azonban megfelelő határidőt kell biztosítani a felkészüléshez, ezért az elektronikus bejelentés csak 2024. július 1-jétől válik kötelezővé.

36. §

Felújítási biztosíték nyújtása szükséges, ha a felső két természetességi kategóriába tartozó erdő, a természetes és természet szerű erdő esetén területnagyságtól függetlenül, származék és átmeneti erdőben 1 ha-nál nagyobb terület, az alsó két természetességi kategóriába tartozó erdő, a kultúrerdő és faültetvény esetén 5 ha-nál nagyobb terület tekintetében tarvágás végrehajtását jelentik be, és a tarvágást olyan erdőgazdálkodó szándékozik végrehajtani, aki az erdőfelújítás vagy erdőtelepítés terén viszonylag kevesebb tapasztalattal rendelkezik. A természet védelmi szintjét a tarvágásra előírt korlátok, illetve az erdőfelújítási kötelezettség általános előírásai továbbra is megfelelően biztosítják.

37. §

A módosítással kiegészítésre kerül a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű közlekedési infrastruktúra-beruházás esetében az erdő igénybevétele iránti kérelemhez csatolandó dokumentumok köre az állami erdészeti társaságnak a csereerdősítés elvégzésére vonatkozó kötelezettségvállalását is tartalmazó szerződéssel.

38. §

A nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű közlekedési infrastruktúra-beruházás esetében az igénybevitel megkezdésének feltételére vonatkozó szabályozás pontosítását tartalmazza a rendelkezés. A csereerdősítést a jövőben valamely állami erdészeti társaság fogja végezni a beruházóval között szerződés alapján.

39. §

A módosítás a párhuzamos engedélyezési eljárást szünteti meg. A jövőben védett természeti területen vagy Natura 2000 területen lovas és technikai sportverseny rendezéséhez a természetvédelmi hatóság engedélyére lesz szükség, azonban az engedélyezési eljárásban az erdészeti szakkérdést vizsgálni kell.

40. §

Az erdő látogatásának a vadászatra jogosult általi korlátozása a jövőben elkülönül a társas vadászat és az egyéni vadászat esetében. Társas vadászat esetén a korlátozás ideje a társas vadászat bejelentett időtartamához igazodik azzal, hogy az azt megelőző napon is korlátozás tehető annak érdekében, hogy a területen biztosan ne „maradjon” erdőlátogató. A korlátozás kifejezetten csak a társas vadászat által érintett területre szólhat, melynek

meghatározásánál figyelembe kell venni a löbiztonság által meghatározott távolságot is. Egyéni vadászat esetén az erdő látogatásának korlátozási időtartama nem terjedhet ki teljes napokra, csupán a délutáni óráktól a reggelig tartó időszakra. A nem társas vadászatokon különösen ügyelni kell arra, hogy a kijelölt turista utakon a vadászat ideje alatt ilyenkor is közlekedhetnek, azonban az megtiltható, hogy ezekről az utakról a turisták letérjenek. Az erdő látogatása a turista utaktól eltérő egyéb tematikus utakon – pl. tanösvények – korlátozható.

41. §

Az Evt. 94. §-ára vonatkozó módosítás kapcsán szükséges a korlátozás erdészeti hatóságnak történő bejelentésére vonatkozó rendelkezés pontosítása is.

42. §

Hivatkozás kijavítása vált szükségessé a 41. § (2) bekezdés a) pontjában, figyelemmel arra, hogy korábbi módosítás során a hivatkozni kívánt rendelkezés áthelyezésre került. Az erdő látogatásának a vadászatra jogosult általi korlátozása kapcsán beépülő módosítások szövegcserés pontosításokat is igényelnek. Az Evt. 105. § (2) bekezdése az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvényben már nem szereplő pontra utal, ezért szükséges a hivatkozás kijavítása. A 105/A. § (3) bekezdés módosítása az erdészeti hatóság által kezelt személyes adatok körét egészíti ki a bejelentésekhez kapcsolódóan, valamint a szabad rendelkezésű erdő és a fásítás vonatkozásában.

43. §

Az erdőgazdasági hasznosítású föld használatba adásának jogcímeire figyelemmel a hatályon kívül helyezendő szövegrész általános jellegű szabályozására nincs szükség. E kérdéseket a szabályozott tartalmú földhasználati szerződésekben kell rendezni. Egyes szerződéstípusokban a tulajdonos javára történő eljárás, valamint a tulajdonos költségviselése nem értelmezhető (integrációs szerződés vagy erdőgazdálkodási haszonbérlet).

44. §

A rendelkezés a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek vonatkozásában a beszállítókkal szemben alkalmazott tisztességtelen forgalmazói magatartás tilalmáról szóló 2009. évi XCV. törvény fogalmait egészíti ki a romlandó mezőgazdasági és élelmiszeripari termék fogalmával a mezőgazdasági és élelmiszer-ellátási láncban a vállalkozások közötti kapcsolatokban előforduló tisztességtelen piaci gyakorlatokról szóló, 2019. április 17-i (EU) 2019/633 európai parlamenti és tanácsi irányelvnek [a továbbiakban: (EU) 2019/633 irányelv] való maradéktalan megfelelés érdekében.

45. §

Az (EU) 2019/633 európai parlamenti és tanácsi irányelv átültetése megfelelőségének vizsgálata során az Európai Bizottság jelezte, hogy a romlandó mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek vonatkozásában az ésszerű határidőre vonatkozó szabályozás nem egyértelmű. A módosítás az irányelvnek való maradéktalan megfelelést célozza. A Tfmvtv. 3. §-ának (2f) bekezdéssel való kiegészítése egy korábbi jogtechnikai hiba javítására irányul, a Tfmvtv. 3. §-ának a szakmaközi szervezetekről és az agrárpiacon szabályozás egyes kérdéseiről szóló 2012. évi CXXVIII. törvény 26. § (2) bekezdésével megállapított (2c) bekezdését ismétli meg.

46. §

A szövegcserés módosítás az (EU) 2019/633 európai parlamenti és tanácsi irányelvnek való maradéktalan megfelelést és egy korábbi jogtechnikai hiba javítását célozza.

47. §

A hatályon kívül helyezés a Tfmvtv. 3. §-a új (2f) bekezdésének megállapításával van összefüggésben, célja egy korábbi jogtechnikai hiba javítása.

48. §

Technikai jellegű módosítás. Tekintettel arra, hogy az Nfatv. 5. §-a már nem tartalmaz rendelkezést, ezért az arra történő hivatkozás is feleslegessé vált.

49. §

Az Nfatv. 17. § (1) bekezdés a) pontját módosító rendelkezés pontosítja, hogy a Nemzeti Földügyi Központ az Nfatv. szerinti jogcímen szerződő felek törvényben meghatározott adatait jogosult kezelni.

50. §

E módosító szakasz hivatott egyértelműsíteni, hogy az NFK nem csak az eladás, a haszonbérbeadás és a csere során jár el a földbirtok-politikai irányelveknek megfelelően, hanem az Nfatv. szerinti hasznosítási jogcímek mindegyike esetében. A 18. § kiegészül továbbá a megbízási szerződés megszűnése lehetséges eseteivel.

51. §

Kiegészítő rendelkezés, mely megteremti annak a jogi lehetőségét, hogy a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szerv, a természetvédelmi érdekeket szem előtt tartva, mintagazdasági földhasználati szerződést köthessen az Nfatv. szerinti mintagazdasággal abban az esetben, ha a saját használatot a rendelkezésére álló eszközökkel nem képes megvalósítani vagy a vagyongezelt terület átlagos (nem kiemelkedő) természetvédelmi értékű, és a hagyományos gazdálkodási módok a természetvédelmi kezelés részét képezhetik.

52. §

A rendelkezés megteremti az összhangot a Földforgalmi törvény, valamint a Fétv. rizstelepekkel kapcsolatos módosításával.

53. §

A megbízási szerződés megszűnésének eseteivel kapcsolatos átmeneti rendelkezés, amely megállapítja, hogy a rendelkezést a hatálybalépésekor fennálló szerződések esetében is alkalmazni kell.

54. §

A módosítás biztosítja, hogy a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény szerinti bevett egyház hitéleti célból is szerezhessen Nemzeti Földalapba tartozó földet.

55. §

A sarkalatos rendelkezések kiegészítésére irányuló szövegcsere módosítás.

56. §

Az Agrárkár-enyhítési Alap egyensúlyi működésének megteremtéséhez – a termelők és a költségvetés teherbíró képességére figyelemmel – az uniós forrás (KAP Stratégia Tervből nyújtott támogatás) bevonására is szükség van. Ehhez kapcsolódóan elengedhetetlen az agrárkár-enyhítési szervnek a mezőgazdasági időjárási kockázatokat kezelő rendszer pénzügyi alapjának felhasználásával kapcsolatos akkreditációja, valamint azon feladatkörök pontos meghatározása, amelyet a pénzügyi alappal összefüggésben el fog látni. Erre figyelemmel az Mkk.tv. kiegészül egy új 5/A. §-sal.

57. §

Az Agrárkár-enyhítési Alap kiegészítésre kerül az uniós forrással, emiatt az Alap forrását biztosító mezőgazdasági kockázatkezelési pénzeszköz meghatározását pontosítani szükséges. A módosítás továbbá speciális szabályokat állapít meg az uniós forrás lehívásával és kezelésével kapcsolatosan.

58. §

Az agrárkár-enyhítési rendszer hosszú távú fenntartható működéséhez a bevételi oldal megemelése mellett a maximálisan kifizethető kárenyhítési összeg meghatározása a kiadási oldal mérséklése érdekében szintén indokolt.

59. §

A végrehajtás tapasztalatai alapján időszerű a kárbejelentési és kármegállapítási szabályok kiigazítása, amely által hatékonyabbá válik a kármegállapító szervek által végzett helyszíni ellenőrzés, és érdemben csökken az indokolatlan bejelentések száma.

60. §

A rendelkezés a biztosító adatszolgáltatási kötelezettségének körét pontosítja a megfelelő megnevezés (támogatási azonosító) használatával.

61. §

A biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvény 138. § (1) bekezdés t) pontjának módosítása révén lehetőség lesz a lábon álló növénykultúrára megkötött mezőgazdasági biztosítások kapcsán az adatátadásra, mellyel a termelők adminisztrációs terhei jelentős mértékben csökkennek. A rendelkezés erre figyelemmel egészíti ki az Mkk.tv.-t egy új 17/A. §-sal.

62. §

Az országos jégkármegelőző rendszer működtetésének forrása pontosításra kerül.

63. §

Az Mkk.tv. 19/B. §-ában egyértelműen rögzítésre kerül, hogy a krízisbiztosítási szerv krízisbiztosításra fordítható bevételei és kiadásai nem képezik a központi költségvetés részét.

64. §

Jogtechnikai pontosítás, a hatályos uniós szabályok megjelölésének pontosítása és kiegészítése.

65. §

Az agrárkár-enyhítési rendszer hosszú távú fenntartható működésének elősegítése érdekében szükségessé vált a termelői hozzájárulás kismértékű, 20%-os emelése, amely által magasabb költségvetési hozzájárulás és uniós forrás kerülhet biztosításra az Alap részére, megteremtve ezzel a termelői károk magasabb mértékű kompenzálásának lehetőségét. A kárenyhítési hozzájárulás befizetésének határideje ugyanakkor – figyelemmel a mezőgazdasági termelők érdekeire – szeptember 15-ről szeptember 30-ra módosul. Ugyancsak a termelők érdekét szolgáló módosítás, hogy a kárenyhítés szempontjából a piaci biztosításokkal azonos elbírálás alá kerül a krízisbiztosítási tagság, így a tag termelők szintén maximális kárenyhítésre lesznek jogosultak. A 17. § (2) bekezdésének módosításával nemcsak a biztosított mezőgazdasági termelő azonosítására szolgáló adatokat, hanem a szerződő fél azonosító adatait is meg kell adnia a biztosítónak az agrárkár-enyhítési szerv és a mezőgazdasági igazgatási szerv számára, figyelemmel arra, hogy nem minden esetben szerződő fél a biztosított mezőgazdasági termelő. A rendszer működésére fordítható források ezentúl csak a költségvetési támogatásból kerülhetnek levonásra, így a forrás összegszerű megőrzése érdekében a 4%-ot 8%-ra kell emelni. A termelői befizetésből történő levonás egyidejűleg kivezetésre kerül. A szövegcsérés módosítás megteremti az összhangot a Támogatási törvénnyel, amikor lecseréli az eljárási tv. szerinti ügyfél-azonosító kifejezést a támogatási azonosítóra. A rendelkezés további kisebb technikai módosításokat és a végrehajtáshoz szükséges felhatalmazást tartalmaz.

66. §

A 10. § (4) bekezdésének módosításával a kárenyhítési hozzájárulás összegének átutalásakor a támogatási azonosító mellett nem kell megadni az adószámot vagy adóazonosító jelet. A hatályon kívül helyező rendelkezések továbbá jogtechnikai pontosításokat tartalmaznak. A hivatkozott iránymutatást hatályon kívül helyezték.

67. §

Az agrárkamara törvény 5. §-ának módosítása az önkéntes és a törvény erejénél fogva keletkezett agrárkamara tagság viszonyát pontosítja, valamint az agrárkamara tagságra vonatkozó rendelkezéseknek a FELIR azonosító felfüggesztésének szabályaival való összehangolására irányul. A módosítás továbbá egyértelművé teszi, hogy az agrárkamara – az ellenkező bizonyításáig – vélelmezi azt, hogy agrárgazdasági tevékenységet folytat azon személy, amelynek a 3. számú mellékletben meghatározott agrárgazdasági tevékenységnek minősülő tevékenységi köre szerepel a közhiteles nyilvántartásban.

68. §

A módosítás az őstermelők és az egyéni vállalkozók vonatkozásában az agrárkamara törvényen belüli és az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvénnyel való összhang megteremtésére irányul. A módosítással egyértelműen meghatározásra kerül az is, hogy az agrárkamara mennyi ideig kezelheti a volt tagjának az adatait a törvény rendelkezései alapján. A rendelkezés továbbá technikai szövegpontosítást tartalmaz, tekintettel arra, hogy az őstermelői igazolvány megszüntetésre került.

69. §

A módosítás a tagjegyzékben kezelt adatkörök pontosítására irányul, figyelemmel az időközben bekövetkezett jogszabályi változásokra is.

70. §

Az agrárkamara törvény 2. mellékletében módosulnak a TEÁOR kódok és a törvény 2. § b) és d) pontjára figyelemmel az agrárkamara törvény új 3. melléklettel egészül ki.

71. §

A szövegcsere módosítással egyértelműbben meghatározhatóvá válnak a közhiteles nyilvántartások alapján az agrárkamara tagságra kötelezett személyek, valamint az élelmiszerlánc-felügyeleti információs rendszerben nyilvántartottság szűk körben marad konjunktív feltétel az agrárkamara tagság keletkezése tekintetében. Az egyéni vállalkozói tevékenység szünetelése alatt az agrárkamara tagság nem csak akkor nem fog szünetelni, ha az érintett személy őstermelő, hanem akkor sem, ha földműves. A módosítás arra is irányul, hogy az országos küldöttgyűlésnek valóban csak olyan esetben kelljen döntést hoznia, amikor a közfeladat-ellátás tekintetében nem áll rendelkezésre a teljes fedezet. A szövegcsere módosítások a fentiekén túl pontosító, technikai jellegű, a törvényen belüli koherencia megteremtését szolgáló rendelkezéseket tartalmaznak.

72. §

Technikai jellegű, pontosító, illetve a törvényen belüli koherencia megteremtését szolgáló hatályon kívül helyező rendelkezések.

73. §

A hegyközségekről szóló 2012. évi CCXIX. törvény 40. § (11) bekezdésének módosításával megteremtődik annak lehetősége, hogy a körhegybíró több borvidéken fekvő hegyközség működési területére is kinevezhető legyen.

74. §

A Hhtv. szerinti fogási napló fogalmának módosítását az adattartalom pontosítása és a halfogásra jogosító okmányok esetében bevezetésre kerülő elektronikus rendszer használati lehetősége indokolja. A horgászokmányok körének egyértelmű meghatározása a törvényi és rendeleti szintű szabályozás egységesítése, egyszerűsítése céljából vált szükségessé. Önmagában egy horgászokmány sem halfogásra jogosító okmány, sőt a jogszerű halfogást minden esetben csak a hatályos jogszabályoknak megfelelő, az aktuális személyi jogosultságon is alapuló okmány-kombinációk biztosítják. A horgászokmányok elektronizációja és az e-ügyintézés egyszerűsítése, az ellenőrzés támogatása érdekében a horgászszövetségi szakrendszer mellett elindul az új alkalmazás, amely számos funkciót fog ellátni a jogszabályok szerinti kötelezettségek teljesítése és a halgazdálkodói feladatok támogatása érdekében. Az e-tárca vagy az e-napló egyértelműen megfelel a korszerűsítési igényeknek, biztosítva az ügyfélbarát környezetet. A HORINFO néven ismert horgászszövetségi szakrendszer a jogszabályban több kifejezéssel szerepel, amelyet a módosítás egységesít. A módosítás a törvény előírásainak végrehajtása szempontjából kiemelten fontos rendszerfunkciókat rögzíti. A módosítás lehetővé teszi, hogy bizonyos (területi, időbeli, módszerre vonatkozó) jellemzők fennállása esetén a halgazdálkodásra jogosult a területi jegy mellett kiegészítő területi jegyet is kiadhasson. A kiegészítő területi jegy kizárólag az adott területhez kapcsolódó területi jeggyel együtt jogosít halfogásra. Időbeli kiegészítő területi jegy kiadására lehet szükség, amennyiben például éjszakai horgászat folytatása a cél, azonban az „alap” területi jegy napkeltétől napnyugtáig végezhető horgászatra jogosít. Térbeli kiegészítő jegy kiadása akkor válhat szükségessé, ha például a Balaton esetében nyílt vízén történő horgászat a cél, azonban az „alap” területi jegy csak a parttól meghatározott távolságig érvényes. A módszerbeli kiegészítő jegy kiadási lehetőségének megteremtését indokolja az az eset, amikor az „alap” területi jegy a partról meghatározott módszerrel történő halfogásra jogosít, azonban a cél vízi járműből történő egyéb módszer alkalmazása. A horgászokmány fogalma nem módosul, a definíció megjelenítése a fogalmak abc sorrendben való szerepeltetésére figyelemmel szükséges.

75. §

Technikai jellegű, pontosító rendelkezés, a halfogásra jogosító okmány kerül lecserélésre a horgászokmányra és halászati engedélyre.

76. §

A halgazdálkodási hatóság számára hatáskört szükséges biztosítani, hogy rendelkezhesen a halállományok életfeltételeinek biztosításához szükséges vízmennyiségről és vízminőségről.

77. §

Az őshonos halak másik halgazdálkodási vízterületre vagy haltermelési létesítménybe való telepítésének tilalma alóli kivételek – a 11. § (1) bekezdés g) pontjára való utalással – kiegészülnek azon esettel, amikor nem jogszerű haltelepítést követően az érintett halállományból az őshonos halfajok áttelepítése a származási helyre vagy más, a származási hely halgazdálkodásra jogosultja által hasznosított halgazdálkodási vízterületre történik.

78. §

A gyakorlati tapasztalat alapján a halgazdálkodásra jogosult hozzájárulása horgásztatás, horgászvezetés, horgászhely-biztosítás, horgásztábor vagy horgászverseny-szervezés, valamint más horgászati célú szolgáltatás esetén nemcsak a vízterületre, hanem annak partjára is vonatkoztatandó. Pontosításra kerül, hogy a halgazdálkodásra jogosult előzetes hozzájárulásának írásban kell történnie.

79. §

A 45. § újbóli megállapításával módosul annak (5) bekezdése, amelyre a Hhtv. 35. § (1) bekezdése is hivatkozott, ezért szükséges a rendelkezés pontosítása.

80. §

A Hhtv. átfogó módosítására figyelemmel indokolt a halgazdálkodási szolgalmi jog tartalmát is pontosítani. Így különösen indokolt a rendelkezés kiegészítése a rekreációs halászati tevékenységgel, amelynek tűrésére szintén kötelesek a 36. § (1) bekezdésében felsorolt érintettek. Pontosításra került továbbá a tűrésre kötelezettek köre, egyértelművé téve, hogy a vagyonkezelő is ide tartozik.

81. §

Az alcímben foglalt rendelkezések módosítására figyelemmel szükséges a 12. alcím címének módosítása is.

82. §

A módosítás a halászati tevékenységre és engedélyre vonatkozó rendelkezéseket állapítja meg a Hhtv. 37. és 38. §-ának újraszabályozásával, pontosítva a halgazdálkodási hatóság által engedélyezhető halászati formák leírását, továbbá a halászati engedély kiadásával kapcsolatos feltételeket.

83. §

Az új alcímmel beillesztett rendelkezések (Hhtv. 38/A. § és 38/B §) a horgászszövetség által közfeladatellátás keretében kiadott horgászokmányok, a horgászvizsga, továbbá a horgász regisztráció miatt szükséges nyilvántartási kötelezettség ellátásának gyakorlati szabályait, a kapcsolódó adatszolgáltatási feladatokat és adatkezelési jogosultságot részletezik.

84. §

A Hhtv. új 12/B. alcíme az állami horgászvizsgára és az állami halászvizsgára vonatkozó rendelkezéseket állapítja meg, különválasztva a horgászszövetségi és a halász vizsgáztatásra vonatkozó halgazdálkodási hatósági feladatokat, egységesítve a szabályozási tárgyak sorrendiségét.

85. §

A törvény módosított rendelkezéseihez igazodó alcím cím megállapítása szükséges.

86. §

A Hhtv. módosított 39. §-a az állami horgászokmányok kiadására vonatkozó rendelkezéseket állapítja meg az új, önálló alcím alá bontott szerkezetben, zömében a hatályos szabályozások változatlan tartalmával. Újdonság az állami horgászokmányok kiadásának központi adatellenőrzéshez kötése, a horgászokmányok átruházhatóságának tilalma, továbbá az elektronikus horgászokmányok hatósági kezeléséhez kapcsolódó rendelkezések. Az új előírások alapján egyértelművé válik, hogy egy időben nem lehet egy személynek egynél több érvényes okmánya az adott típusból.

87. §

A Hhtv. új 39/A. §-a a Magyar Horgászkártyával kapcsolatos rendelkezéseket állapítja meg. A Magyar Horgászkártyát 5 éve vezette be a Hhtv. az ehhez kapcsolódó horgász regisztrációval. A gyakorlatai tapasztalatok és a horgászkártya tervezett digitalizációja indokoltá tette a részletszabályok törvényi szintű megjelenítését.

88. §

A Hhtv. módosított 40. §-a az állami horgászejegyre vonatkozó rendelkezéseket önállóan tartalmazza az új alcím alatt részletezett horgászokmányok egy elemeként.

89. §

A Hhtv. 40/A. §-a a turista állami horgászejegyre vonatkozó rendelkezéseket önállóan tartalmazza az új alcím alatt részletezett horgászokmányok egy elemeként.

90. §

A módosított 41. § a rekreációs célú halászatra jogosító állami halászejegyre vonatkozó előírásokat önállóan tartalmazza az új alcím alatt részletezett horgászokmányok egy elemeként.

91. §

A 13. alcím címét megállapító rendelkezés. Különálló szerepeltetést az indokolja, hogy a területi jegy és a kiegészítő területi jegy nem állami horgászokmány.

92. §

A módosítás lehetővé teszi, hogy bizonyos (területi, időbeli, módszerre vonatkozó) jellemzők fennállása esetén a halgazdálkodásra jogosult a területi jegy mellett kiegészítő területi jegyet is kiadhasson. A kiegészítő területi jegy kizárólag az adott területhez kapcsolódó területi jeggyel együtt jogosít halfogásra. Időbeli kiegészítő területi jegy kiadására lehet szükség, amennyiben például éjszakai horgászat folytatása a cél, azonban az „alap” területi jegy napkeltétől napnyugtáig végezhető horgászatra jogosít. Térbeli kiegészítő jegy kiadása akkor válhat szükségessé, ha például a Balaton esetében nyílt vízben történő horgászat a cél, azonban az „alap” területi jegy csak a parttól meghatározott távolságig érvényes. A módszerbeli kiegészítő jegy kiadási lehetőségének megteremtését indokolja az az eset, amikor az „alap” területi jegy partról meghatározott módszerrel történő halfogásra jogosít, azonban a cél vízi járműből történő egyéb módszer alkalmazása.

93. §

Meglévő szabályozási tárgyak logikai alapú áthelyezését, egységesítését szolgálja a módosítás, továbbá lehetővé teszi az újonnan fejlesztett és bevezetni tervezett horgász applikáció mobil eszközön való alkalmazását. Új elem a szabályozásban, hogy turista állami horgászejeggyel nem nyilvántartott halgazdálkodási vízterületen, illetve haltermelési létesítményben nem szabad horgászni. Ezen tilalom bevezetését egyrészt a halállomány védelme, másrészt a horgászturisztikai fejlesztések koncepciója indokolja.

94. §

A halgazdálkodásra jogosult haltelepítés bejelentésére vonatkozó kötelezettségét a törvény végrehajtására kiadott rendelet fogja részletezni.

95. §

A hivatásos halór által megtehető intézkedéseket pontosító rendelkezések. A halfogásra való előkészület, mint intézkedést lehetővé tevő feltétel szerepeltetése indokolatlan volt, tekintettel arra, hogy ez objektív módon nem megítélhető, a Hhtv.-ben sem definiált, szankcionált.

96. §

A Hhtv. 2. § horgászokmány definíciójára figyelemmel módosul a halfogásra jogosító okmány kifejezés a horgászokmány és halászati engedély kifejezésre.

97. §

Ahhoz, hogy a horgászszövetség a Hhtv. szerinti közfeladatait el tudja látni és mellette a sporthorgászat terén a szakszövetségi feladatait is tudja gyakorolni, de ne keletkezzen kettős státusza, a módosítás a sportról szóló 2004. évi I. törvény (a továbbiakban: Stv.) szerinti feltételek közül a szakszövetségkénti bírósági nyilvántartásba vétel mellőzését vezeti be. A horgászszövetség az Stv. további feltételeinek meg kell feleljen a jövőben is, így a szakszövetségekre vonatkozó jogok megilletik és kötelezettségek terhelik.

98. §

A halgazdálkodási bírság esetkörének kiegészítését tartalmazó rendelkezés. A gyakorlati tapasztalat alapján a halgazdálkodásra jogosult hozzájárulása nélkül megtartott horgásztatás, horgászvezetés, horgászhely-biztosítás, más horgászati célú szolgáltatás, valamint horgásztábor vagy horgászverseny-szervezés esetére szankció megállapítása vált szükségessé.

99. §

A Hhtv. 2. §-a új horgászokmány fogalmára figyelemmel módosul a halfogásra jogosító okmány kifejezés a horgászokmány kifejezésre.

100. §

A Hhtv. 2. §-ának új horgászokmány fogalmára figyelemmel módosul a halfogásra jogosító okmány kifejezés a horgászokmány, illetve halászati engedély kifejezésre. Bizonyos helyi horgászrendi előírások (így például a naponta kifogható halmennyiség túllépése) betartása az állami halvagyon védelme érdekében kiemelten fontos. A helyi horgászrendi előírásokat megszegő személlyel szemben alkalmazható figyelmeztetés intézménye a gyakorlatban igen csekély visszatartó erővel bír, ezért ezekben az esetekben ennek lehetősége nem támogatható, erre figyelemmel módosul a 70. § (3) bekezdése, amely a 70. § újraszabályozásával a (2) bekezdésben kerül megállapításra.

101. §

Átmeneti rendelkezés kerül megállapításra 2024. január 1-jét követően az állami horgászvizsga letételének igazolására, valamint az állami horgászjegy és horgász fogási napló kiváltására.

102. §

A rendelkezés lehetőséget teremt arra, hogy az államot megillető halgazdálkodási jog a nyilvántartott halgazdálkodási vízterületek esetében – a különleges rendeltetésűvé nyilvánított halgazdálkodási vízterületek kivételével – haszonbérleti szerződéssel a miniszter általi kijelölés útján átengedhető legyen a horgásszövetség mellett mintagazdaság részére is. A halgazdálkodási jog mintagazdaságok részére történő átengedési lehetőségének megteremtését indokolja, hogy ezek olyan, a magyar mezőgazdaság teljesítményének növelése érdekében kijelölt gazdaságok, amelyek a rendelkezésre álló erőforrások hatékonyabb felhasználása, a vidéki foglalkoztatás, a termékpálya szintű integráció, a magasabb hozzáadott értékű és kiváló minőségű termékek előállítása, a technológia fejlesztése és a genetikai erőforrások minél magasabb szintű megőrzése, használata területén példamutatóak.

103. §

A módosítás által új szerkezeti egységbe kerülő rendelkezések miatt szükséges a hivatkozások megfelelő szövegcsere pontosítása. A szövegcsere módosítással megteremtődik továbbá annak a lehetősége, hogy az állami horgászjegyet, illetve halászjegyet ne kelljen a halgazdálkodási hatóságnak visszaadni és a megállapított eltiltást visszavonni a bírósági eljárás befejezéséig.

104. §

Hatályon kívül kell helyezni a módosítással új szerkezeti egységben szabályozott rendelkezéseket. A 67. § (1) bekezdés j) pontja a 67. § (1) bekezdés módosított g) pontjára figyelemmel szükségtelen.

105. §

A rizstermesztés a mezőgazdasági termelés speciális ágazata. A rizstelep a domborzati viszonyok figyelembevételével, a megfelelő vízellátás mérnöki pontosságot igénylő biztosítását lehetővé tevő kazettarendszer kialakításával épül fel, melynek részét képezik a földek mellett a rizstermesztést szolgáló, művelés alól kivett területek, pl. az árok- és csatornarendszer, a töltések, valamint az egyes kazetták megközelítésére szolgáló művelési utak is. Tekintettel arra, hogy a rizstelep megfelelő működéséhez a földhasználónak jelentős ráfordításokat kell

eszközölnie (a kazettarendszer kialakításán felül a terület megmunkálása és a betakarítás csak speciális gépekkel történhet), ezért kiemelt érdek fűződik ahhoz, hogy a rizstelephez tartozó földrészek egy birtoktestet képezzenek, hasznosításuk egy egységként, azonos időtartamra és azonos feltételek mellett történjen. Mindezek okán a rendelkezés a rizstelepeket – vagyis a rizstermesztésre szolgáló földterületet és annak tartozékaiként az árok- és csatornarendszert, a töltéseket és művelési utakat – ex lege dologösszességgé nyilvánítja és ehhez igazodóan határozza meg azok értékesítésének és használatának különös szabályait. A Földforgalmi törvény hatálya fentiekre figyelemmel a módosítás értelmében kiterjed a rizstelephez tartozó, önálló helyrajzi számon nyilvántartott, művelés alól kivett területként nyilvántartott ingatlanra is.

106. §

A módosítás meghatározza a Földforgalmi törvényben több helyen is használt gazdasági év fogalmát. A rizstelepekre vonatkozó új előírásokra figyelemmel a Földforgalmi tv. 5. §-ában meghatározásra kerül a rizstelep fogalma. A rizstelepek magukba foglalják a rizstermesztésre szolgáló földterület mellett annak tartozékaiként az árok- és csatornarendszert, a töltéseket és művelési utakat is. A szomszédos föld fogalma kiegészül a patak földrészzel, mint a jogügylet tárgyát képező földtől elválasztó területtel.

107. §

A föld tulajdonszerzési jogosultság feltétele, hogy a szerző fél a tulajdonjog átruházásáról szóló szerződésben vállalja, hogy a föld használatát másnak nem engedi át, azt maga használja, és ennek során eleget tesz a földhasznosítási kötelezettségének, továbbá vállalja, hogy a földet a tulajdonszerzés időpontjától számított 5 évig más célra nem hasznosítja. A módosítás értelmében nem minősül a használat átengedésének, ha a tulajdonjogot szerző fél a rizstelephez tartozó föld használatát engedi át a rizstelep használója részére. A más célú hasznosítás 5 éves tilalmával a jogalkotó alapvetően a mezőgazdasági termelést ellehetetlenítő igénybevételeket és a föld spekulatív célú megszerzését kívánta kizárni. Ellentétes a szabályozási céllal, ha a rendelkezés azokat a szükségszerű más célú hasznosításokat is akadályozza, amelyek kifejezetten a mezőgazdasági termelést segítik elő, annak hatékonyságát növelik, mint például a fagyvédelmi szélgépek telepítése. Erre figyelemmel egészül ki a Földforgalmi törvény 13. § (3) bekezdése egy új j) ponttal.

108. §

Az ökológiai gazdálkodáshoz kapcsolódó elővásárlási jogosultságot a helyben lakó földművesek számára indokolt biztosítani. A rendelkezés a rizstelepekre vonatkozóan két új elővásárlási jogalapot is teremt. Abban az esetben, ha a rizst termesztő földhasználó nem természetes személy, akkor rá a földet használó földműves elővásárlási joga nem vonatkozik. Ezért ebben az esetben indokolt a mezőgazdasági termelőszervezetnek minősülő földhasználó tulajdonosi körébe tartozó földművesek részére elővásárlási jogot biztosítani. Figyelemmel továbbá arra, hogy a rizstelep egy sajátos egységet képez, így – analóg módon a közös tulajdonú földek tulajdonosainak elővásárlási jogával – indokolt a rizstelephez tartozó ingatlanok tulajdonosai számára is elővásárlási jogot biztosítani.

109. §

A Földforgalmi törvény több föld egybefoglalt vételáron történő eladásának eseteit megállapító 19. § (5) bekezdés b) pontja kiegészítésre kerül azzal a lehetőséggel, amikor a földek használója legalább három éve a vevő legalább 25%-ban tulajdonában, vagy a vevő közeli hozzátartozójának legalább 25%-ban tulajdonában álló mezőgazdasági termelőszervezet. A rizstelep megfelelő működéséhez a földhasználónak jelentős ráfordításokat kell eszközölnie (a kazettarendszer kialakításán felül a terület megmunkálása és a betakarítás csak speciális gépekkel történhet), ezért kiemelt érdek fűződik ahhoz, hogy a rizstelephez tartozó földrészek egy birtoktestet képezzenek, hasznosításuk egy egységként, azonos időtartamra és azonos feltételek mellett történjen. A Földforgalmi törvény 19. § új (5b) bekezdése ezért előírja, hogy rizstelephez tartozó földrészlet értékesítésére csak akkor kerülhet sor, ha az adásvételi szerződés a rizstelephez tartozó valamennyi ingatlan tulajdonjogának egybefoglalt vételáron történő átruházásáról rendelkezik. Ez alól kivétel képez az az eset, amikor a vevő a rizstelephez tartozó földrészletnek legalább egy éve tulajdonosa vagy olyan földműves, aki a földet a földhasználati nyilvántartás alapján legalább 3 éve használó mezőgazdasági termelőszervezetnek legalább 25%-ban tulajdonosa, illetve annak közeli hozzátartozója.

110. §

A Földforgalmi tv. 20. § (1) bekezdés i) pontja módosításának célja a mezőgazdasági pályán elindulni kívánó vevő segítése földforgalmi adminisztratív eszközzel. A rendelkezés hatályba lépését követő joggyakorlat elemzése és a jogalkalmazói visszajelzések alapján megállapítható, hogy bizonyos művelési ágak (így különösen az ültetvények) esetében a 10 hektáros területnagyság jelentősen meghaladja a pályakezdő méretet, így alkalmas lehet a törvény eredendő céljaival ellentétben a visszaélésre. A jogalkalmazás tapasztalatai alapján agrárpolitikai szempontból szántó-, rét- és legelőterületek esetében tudja kiváltani a jogalkotó által elérni kívánt célt a könnyített szerzés lehetőségének biztosítása. A 20. § új (2) bekezdése értelmében a szántó, legelő (gyep) illetve rét művelési ágban nyilvántartott, valamint az erdőnek minősülő földrészlettel egy tekintet alá esik az a földrészlet is, amely a szántó, legelő (gyep) illetve rét művelési ágú, továbbá az erdőnek minősülő alrészlet mellett kizárólag kivett megnevezésű alrészletet tartalmaz.

111. §

A Földforgalmi törvény a föld mint a saját szükséglet kielégítés alapjául is szolgáló eszköz tulajdonjogának megszerzésétől a földművesnek nem minősülő személyeket nem zárta el teljesen, hanem részükre 1 hektár mértékben limitált módon tette lehetővé a földszerzést. A jogalkalmazói gyakorlatból származó visszajelzések alapján gyakran merül fel igény arra vonatkozóan, hogy a földtulajdonos a földművesnek nem minősülő közeli hozzátartozójának ne csak tulajdonába, hanem használatába is adhassa ezen saját szükséglet kielégítésének alapjául szolgáló területet. A közeli hozzátartozói viszony a földforgalmi szabályozásban egyébként is több esetben privilegizált helyzetet élvez. Mindezek alapján a szabályozás lehetővé teszi, hogy a földművesnek nem minősülő természetes személy a közeli hozzátartozójától 1 hektár térmértékig megszerezhesse a föld használatát is.

112. §

Tekintettel arra, hogy a földforgalmi szabályozásban az erdőnek minősülő föld fogalmába a fásított terület művelési ágban nyilvántartott földrészlet is beletartozik, így a fásított területek haszonbérbe adása során előhaszonbérleti jog a 45. § (1) bekezdése alapján gyakorolható. Mindezekre tekintettel a 46. § (3) bekezdésében – mely az erdőnek nem minősülő föld haszonbérbe adása esetén gyakorolható előhaszonbérleti jogosultságokat szabályozza – a fásított terület művelési ág felsorolása nem értelmezhető, ezért annak törlése szükséges. A fentiekben túl a rendelkezés a könnyebb jogértelmezést segítő módosítást is tartalmaz.

113. §

A hatályos rendelkezések értelmében előhaszonbérleti jog nem áll fenn a mezőgazdasági termelőszervezet, mint földhasználó, és az annak legalább 25%-ban tulajdonos természetes személy tagja, illetve annak közeli hozzátartozója, továbbá legalább 3 éve foglalkoztatott alkalmazottja, mint használatba adó közötti haszonbérlet esetén. A módosítás pontosítja a rendelkezést, összhangban a Fétv. 4. §-sal való kiegészítésével, amely értelmében a mezőgazdasági termelőszervezetben fennálló legalább 25%-os tulajdonrész vizsgálatakor a mezőgazdasági termelőszervezetben közvetetten fennálló részesedést is figyelembe kell venni.

114. §

A kiegészítés a haszonbérleti szerződés jóváhagyása megtagadásának eseteit bővíti ki. A mezőgazdasági igazgatási szerv ezentúl megtagadhatja a haszonbérleti szerződés jóváhagyását, ha a jegyzék szerinti rangsor alapján az első helyen álló előhaszonbérletre jogosult(ak), illetve a soron következő előhaszonbérletre jogosult(ak) vagy a haszonbérleti szerződés szerinti haszonbérlet tekintetében a föld tulajdonjogának vagy használati jogosultságának megsértése miatt a mezőgazdasági igazgatási szerv – a haszonbérleti szerződés közlését megelőző 5 éven belül – végleges döntésével a 63. § (2) bekezdése szerint bírságot szabott ki.

115. §

A rendelkezés a mezőgazdasági igazgatási szerv jóváhagyásához nem kötött esetköröket módosítja, illetve bővíti. A Földforgalmi tv. 59. § (1) bekezdés e) pontjának módosítására a Fétv. 4. §-sal való kiegészítésével összhangban kerül sor, amely értelmében a mezőgazdasági termelőszervezetben fennálló legalább 25%-os tulajdonrész vizsgálatakor a mezőgazdasági termelőszervezetben közvetetten fennálló részesedést is figyelembe kell venni.

Emellett időbeli megkötésként előírásra kerül, hogy a mezőgazdasági termelőszervezetnek legalább egy éve kell legalább 25%-ban tulajdonosának lennie a használatba adónak. A módosítást követően nem kell a mezőgazdasági igazgatási szerv jóváhagyása családi mezőgazdasági társaság, mint földhasználó, és annak tagja, mint használatba adó közötti földhasználati szerződéshez.

116. §

Az egyes közigazgatási tárgyú törvények módosításáról szóló 2023. évi LXI. törvény keretében módosításra került az ingatlan-nyilvántartásról szóló 2021. évi C. törvény, valamint az ingatlan-nyilvántartásról szóló 2021. évi C. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti rendelkezésekről, valamint egyes, az ingatlan-nyilvántartással, területrendezéssel, településrendezéssel kapcsolatos és kulturális tárgyú törvények módosításáról szóló 2021. évi CXLVI. törvény is. A módosítás célja, hogy az „E-ingatlan-nyilvántartás” című projekt (a továbbiakban: E-ING projekt) keretében az elektronikus ügyintézésre történő teljes átállás fokozatosan kerüljön megvalósításra. Tekintettel arra, hogy az E-ING projekt a földforgalmi eljárásokat is érinti, ezért ezt a fokozatosságot a Földforgalmi törvény rendelkezései közé is szükséges beépíteni.

117. §

A módosítás biztosítja, hogy a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény szerinti bevett egyház hitéleti célból is szerezhessen földet. A szövegcsere rendelkezések ezen kívül technikai pontosító módosításokat tartalmaznak.

118. §

A törvényen belüli koherenciát biztosító hatályon kívül helyező rendelkezések.

119. §

A fémkereskedelemről szóló 2013. évi CXL. törvény módosítása az egységes jogalkalmazást segíti elő, azáltal, hogy a fémkereskedő és a koncesszori fémkereskedő fogalmi meghatározásait egységesíti.

120. §

A szövegcsere rendelkezések a könnyebb jogértelmezést elősegítő, pontosító módosításokat tartalmaznak.

121. §

A módosítás a Fétv.-t egészíti ki egy általános értelmezéssel, arra vonatkozóan, hogy a Fétv., illetve a Földforgalmi törvény alkalmazásában a mezőgazdasági termelőszervezetben fennálló legalább 25%-os tulajdonrész vizsgálatakor mely részesedéseket kell figyelembe venni.

122. §

A rendelkezés a kedvezményes birtokmaximum alkalmazását a rizstelep használatjára is kiterjeszti.

123. §

A törvény kiegészül azzal a rendelkezéssel, hogy föld tulajdonának átruházása esetén – a hatósági jóváhagyáshoz nem kötött tulajdonjog átruházásról szóló szerződések kivételével – a szerződésben szereplő ellenértéket banki átutalással vagy ügyvédi letét alkalmazásával kell teljesíteni. A felek ettől eltérő megállapodása semmis.

124. §

A jogalkalmazói gyakorlatból származó visszajelzések alapján gyakori probléma, hogy a szerződő felek az adásvételi szerződésben az esetlegesen jelentkező elővásárló vonatkozásában speciális szerződéses feltételeket állapítanak meg. Az adásvételi szerződés kétoldalú jogügylet, melyben egyik oldalon a tulajdonos mint eladó, a másik oldalon pedig a vevő található, így az adásvételi szerződés csak kettejük viszonylatában állapíthat meg szerződéses rendelkezést vagy kikötést, rajtuk kívül álló harmadik személyre – így az elővásárlásra jogosultra – nem.

Az elővásárlásra jogosult az adásvételi szerződést teljes egészében fogadja el magára nézve kötelezőnek. Sikeres elővásárlási joggyakorlás esetén az elővásárlásra jogosult a vevő pozíciójába lép be, vagyis a szerződésben vevői oldalon alanycsere következik be, ami azt eredményezi, hogy az eredeti adásvételi szerződés innentől már az eladó és az elővásárló között létezik. Az elővásárlásra jogosultat tehát a vevőt megillető jogosultságok egésze illeti meg és a vevőt terhelő kötelezettségek teljessége terheli.

125. §

Azokban az esetekben, amikor a törvényi vélelem alapján a tulajdonosnak a földterülete használatba adásához a hozzájárulását vélelmezni kell (ajánlat közlése lehetetlen, illetve meghíúsult vagy a tulajdonos nem nyilatkozott), a földhasználónak nem áll rendelkezésre az együtt nem működő vagy nem beazonosítható tulajdonosra vonatkozóan mindazon adattartalom, amelyet a törvény a földhasználati szerződés kötelező tartalmi elemeként előír. Mindezek alapján indokolt rögzíteni, hogy ezen tulajdonosok esetében elegendő a tulajdoni lapon szereplő adatoknak a szerződésben való rögzítése.

126. §

A jogalkalmazói gyakorlatból származó visszajelzések alapján gyakori probléma, hogy a szerződő felek a haszonbérleti szerződésben az esetlegesen jelentkező előhaszonbérlet vonatkozásában speciális szerződéses feltételeket állapítanak meg, melyek célja az esetek egy részében az esetleges előhaszonbérlet elrejtése. A haszonbérleti szerződés kétoldalú jogügylet, melyben egyik oldalon a haszonbérbe adó, a másik oldalon pedig a haszonbérlet található, így a haszonbérleti szerződés csak kettejük viszonylatában állapíthat meg szerződéses rendelkezést vagy kikötést, rajtuk kívül álló harmadik személyre – így az előhaszonbérletre jogosultra – nem. Az előhaszonbérletre jogosult a haszonbérleti szerződést teljes egészében fogadja el magára nézve kötelezőnek. Sikeres előhaszonbérleti joggyakorlás esetén az előhaszonbérletre jogosult a haszonbérlet pozíciójába lép be, vagyis a szerződésben a haszonbérlet oldalon alanycsere következik be, ami azt eredményezi, hogy az eredeti haszonbérleti szerződés innentől már a haszonbérbe adó és az előhaszonbérlet között létezik. Az előhaszonbérletre jogosultat tehát a haszonbérletet megillető jogosultságok egésze illeti meg és a haszonbérletet terhelő kötelezettségek teljessége terheli.

127. §

A 68/C. § (8) bekezdése értelmében az erdőgazdálkodási haszonbérleti szerződésben meg kell határozni az erdővagyonnak a szerződés időtartamának lejáratkori elvárt értékét és az értékszámítás módszertanát. A módosítás értelmében nem kell alkalmazni a (8) bekezdésben foglaltakat, ha a haszonbérlet tárgya erdőnek nem minősülő föld és a szerződés lejáratkor erdőnek nem minősülő földként kerül a haszonbérbe adó részére visszaadásra.

128. §

A rendelkezés a Fétv.-ben és Evt.-ben szereplő, az erdőnek minősülő földek tekintetében a használati rend kialakítására vonatkozó szabályok közötti összhangot teremti meg. A rendelkezés kezeli azt a problémát, ha az adott ingatlanban az Evt. szerint erdőnek minősülő terület 1 hektárnál kisebb vagy 30 méternél keskenyebb, illetve ha az egy tulajdonostársra eső erdőterület 1 hektárnál kisebb vagy 30 méternél keskenyebb és ezért az erdőterületből nem tudnak az Evt.-nek megfelelő részterületet kialakítani.

129. §

A rizstermesztés a mezőgazdasági termelés speciális ágazata. A rizstelep a domborzati viszonyok figyelembevételével, a megfelelő vízellátás mérnöki pontosságot igénylő biztosítását lehetővé tevő kazettarendszer kialakításával épül fel, melynek részét képezik a földek mellett a rizstermesztést szolgáló, művelés alól kivett területek, pl. az árok- és csatornarendszer, a töltések, valamint az egyes kazetták megközelítésére szolgáló művelési utak is. Tekintettel arra, hogy a rizstelep megfelelő működéséhez a földhasználónak jelentős ráfordításokat kell eszközölnie (a kazettarendszer kialakításán felül a terület megmunkálása és a betakarítás csak speciális gépekkel történhet), ezért kiemelt érdek fűződik ahhoz, hogy a rizztelephez tartozó földrészek egy birtoktestet képezzenek, hasznosításuk egy egységként, azonos időtartamra és azonos feltételek mellett történjen. Mindezek okán

a rendelkezés a rizstelepeket – vagyis a rizstermesztésre szolgáló földterületet és annak tartozékaiként az árok- és csatornarendszert, a töltéseket és művelési utakat – ex lege dologösszességgé nyilvánítja és ehhez igazodóan határozza meg azok értékesítésének és használatának különös szabályait. A visszaélések megelőzése érdekében és a jogbiztonság követelményének eleget téve a rizsteleppé minősítésre hatósági eljárás keretében kerül sor és a rizstelep minőség jogi jellegként az érintett ingatlanok tulajdoni lapjára is felkerül, így a rizstelep minőség a közhiteles ingatlan-nyilvántartásból mindenki számára megismerhető.

130. §

A rizsteleppé minősítési eljárás részletszabályainak megalkotása érdekében felhatalmazó rendelkezés beépítése szükséges a törvénybe.

131. §

A rendelkezés a mezőgazdasági földeken fennálló haszonélvezeti jogok ex lege megszüntetése miatt indult C-235/17. számú Európai Bizottság kontra Magyarország ügyben az Európai Unió Bírósága által hozott ítélet végrehajtásának különös szabályairól szóló alcímet egészíti ki.

132. §

Szükséges annak előírása, hogy a tulajdonos igényelhesse a haszonélvezet megváltását abban az esetben, ha az ingatlan tulajdonosa a haszonélvezet törlését követően, de a visszajegyzését megelőzően az ingatlanon olyan értéknövelő beruházást hajtott végre, amely a haszonélvezet visszajegyzéséig még nem térült meg.

133. §

Az egyes közigazgatási tárgyú törvények módosításáról szóló 2023. évi LXI. törvény keretében módosításra került az ingatlan-nyilvántartásról szóló 2021. évi C. törvény, valamint az ingatlan-nyilvántartásról szóló 2021. évi C. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti rendelkezésekről, valamint egyes, az ingatlan-nyilvántartással, területrendezéssel, településrendezéssel kapcsolatos és kulturális tárgyú törvények módosításáról szóló 2021. évi CXLVI. törvény is. A módosítás célja, hogy az „E-ingatlan-nyilvántartás” című projekt (továbbiakban: E-ING projekt) keretében az elektronikus ügyintézésre történő teljes áttérés fokozatosan kerüljön megvalósításra. Tekintettel arra, hogy az E-ING projekt a földforgalmi eljárásokat is érinti, ezért ezt a fokozatosságot a Fétv. rendelkezései közé is szükséges beépíteni.

134. §

A helyi földbizottság jogkörében eljáró agrárkamarának az eljárásban betöltött sajátos szerepe okán, a hatósági eljárás tervezett elektronizációjára is tekintettel szükséges az állásfoglalás kialakításának időtartamát a hatósági eljárás ügyintézési határidejéből kiemelni a 30. § (2) bekezdésében a jegyzői eljárás mintájára. Az Mkk.tv. 22. §-a nincs összhangban a Fétv. 63. §-ával. Előbbi az elháríthatatlan külső ok (vis maior) miatti 30%-ot meghaladó mértékű hozamcsökkenés kapcsán rendelkezik arról, hogy a Fétv.-ben foglaltak alapján haszonbér-mérséklés illeti meg a haszonbérletet, utóbbi pedig a legalább 30%-os mértékű hozamcsökkenés kapcsán tartalmaz rendelkezéseket. A két törvény közötti összhang megteremtését szolgálja a 63. § (1) bekezdésének szövegcsérés módosítása. 2024. október 1-től a Fétv. 94. § (1) bekezdése egy új ce) alponttal egészül ki. Ezen ce) alpont szerinti adatok kezeléséről is szükséges rendelkezni a 94. § (3) és (4) bekezdéseiben.

135. §

Sarkalatos rendelkezések technikai, pontosító jellegű szövegcsérés módosításai.

136. §

Technikai jellegű hatályon kívül helyező rendelkezés. A 71. § (2a) bekezdésének tartalma a Fétv. 70. § (2a) bekezdésébe kerül át.

137. §

2024. október 1. napján hatályba lép az ingatlan-nyilvántartásról szóló 2021. évi C. törvény. A jövőben a jogok és tények bejegyzésére irányuló, hivatalbóli ingatlan-nyilvántartási eljárás nem a hatóságok megkeresésére, hanem a hatóságok felhívására fog megindulni, ezért szükséges az Ögt.-ben is a megkeresés szófordulat felhívásra történő módosítása.

138. §

A hatályos jogszabály lehetőséget biztosít a meglévő és vízjogi engedély alapján üzemelő harmadlagos műhöz történő csatlakozáshoz, azonban azt teljes mértékben az üzemeltető hozzájárulásához köti. A módosítás az öntözéses gazdálkodás, mint közérdekű cél megvalósítását biztosítja azáltal, hogy amennyiben a csatlakozáshoz szükséges feltételek mindegyike fennáll, ne legyen akadálya a harmadlagos műhöz történő csatlakozásnak.

139. §

Ahhoz, hogy a fenntartható vízgazdálkodási közösség területe jogi jelleg az ingatlan-nyilvántartásban feljegyzésre, törlésre – valamint változás esetén a változás átvezetésre – kerülhessen, szükséges az Ögt. kiegészítése a vonatkozó rendelkezésekkel.

140. §

A kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény 2023. július 1. napján hatályba lépett módosítása lehetővé tette az öntözéses gazdálkodás, mint közérdekű cél alapján történő kisajátítást, amelyre figyelemmel szükséges az Ögt. módosítása is.

141. §

A rendelkezés a fenntartható vízgazdálkodási közösség területe jogi jelleg feljegyzésére irányuló átmeneti szabályt tartalmaz.

142. §

A rendelkezés az ingatlan-nyilvántartásról szóló 2021. évi C. törvény 2024. október 1. napján történő hatálybalépéséhez igazodó előírások szövegcsérés módosítását tartalmazza.

143. §

A rendelkezés az egyes agrártárgyú törvények módosításáról szóló 2021. évi CL. törvénynek az ingatlan-nyilvántartásról szóló 2021. évi C. törvény 2024. október 1. napján történő hatálybalépéséhez igazodó szövegcsérés módosítását tartalmazza.

144. §

A Kedvezményezett Nyilvántartási Rendszer naprakész, az aktuális adatokat tartalmazó vezetése, és a jogutódlási eljárások lefolytatásának egyszerűsítése érdekében szükséges a Támogatási törvény 17. § (1) bekezdésének kiegészítése, így nem az egyes kedvezményezettektől kell majd bekérni az érintett dokumentumokat, adatokat. Az agrártámogatási eljárásokban szükséges a vélelmezett örökös minőség ellenőrzése, ugyanis, ha a jogosult természetes személy elhalálozik, akkor nem kerül sor az általa már megindított agrártámogatási eljárás megszüntetésére, hanem a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény szerinti törvényes örökös belépésével folytatódhat az eljárás az érdemi döntés meghozataláig, a tényleges örökös személyének megállapításáig. A törvényes (vélelmezett) örökös minőség megállapításához szükség van az ezt igazoló okiratokra (születési, házassági és halotti anyakönyvi kivonat). Az adminisztrációcsökkentést szem előtt tartva indokolt, hogy ezeket a dokumentumokat rendelkezésre álló közhiteles nyilvántartásból (elektronikus anyakönyv) szerezzék be az adatkezelő, vagyis a Nemzeti Irányító Hatóság, a Nemzeti Kifizető Ügynökség, a közreműködő szervezet, illetve az együttműködő szervezet. Az elektronikus anyakönyvben szereplő adatok beszerzésének célja továbbá a szabálytalanságok megelőzése és felderítése az agrártámogatási eljárásokban. Ezen eljárásokban több százezres számban vesznek részt természetes személyek, akikkel kapcsolatban a függetlenség, összeférhetetlenség vizsgálata

jogszabályi előírás, így annak vizsgálata (pl. rokoni kapcsolatok felderítése) szintén csak az anyakönyvi nyilvántartás adatainak használatával végezhető el.

145. §

Az agrártámogatási eljárásban előforduló egyes képviseleti formákat és egyes kapcsolódó szabályokat törvényi szinten szükséges rögzíteni, tekintettel az agrártámogatási jogviszonyok speciális jellegére és kedvezményezett körére.

146. §

A törvény egységes terminológiája érdekében szükséges jogtechnikai módosítás.

147. §

A hatályos törvényi rendelkezés pontosítása, annak rögzítése, hogy érdemi döntésre vonatkozóan szükséges a bírói út igénybevételenek biztosítása.

148. §

Az agrártámogatási jogviszonyok speciális jellegére és időtartamára tekintettel szükséges, valamint a jelenlegi gyakorlatnak megfelelő pontosítás.

149. §

A törvény egységes terminológiája érdekében szükséges jogtechnikai módosítás.

150. §

Jogtechnikai pontosítás.

151. §

Az Eredetvédelmi tv. 6. § (1) bekezdésének módosítása arra figyelemmel indokolt, hogy a miniszter nem a teljes kérelmet teszi közzé az általa vezetett minisztérium hivatalos lapjában.

152. §

A rendelkezés pontosítja a termékleírás módosítása esetén a kérelemnek helyt adó határozat véglegessé válását követő, az Európai Bizottság értesítésére vonatkozó eljárási lépést, figyelemmel arra, hogy nem csak a termékleírás uniós módosítása, hanem a standard módosítás esetén is továbbítani kell a törvény végrehajtására kiadott kormányrendelet szerinti dokumentációt.

153. §

Az Eredetvédelmi tv. 12. §-ának újraszabályozásával pontosításra kerül, hogy az Európai Bizottsághoz Magyarország által benyújtott termékleírást kizárólag az Európai Bizottság észrevételeire figyelemmel kell ismételtlen közzétennie felszólalásra a miniszternek, amennyiben a termékleírás jelentős mértékben módosul. A felszólalásnak meg kell felelnie a 6. § (3) és (4) bekezdésében foglaltaknak, ezért az erre való utalást a 12. §-ban szükséges pótolni.

154. §

A rendelkezés az oltalom alatt álló elnevezéssel azonos cégnév vagy előállítási hely agrártermék csomagolásán való feltüntetésével kapcsolatos követelményeket pontosítja, egyrészt abban a tekintetben, hogy a cégnév, illetve előállítási hely vonatkozásában a földrajzi terület nevére való utalás törlésre kerül, mivel nem csak földrajzi név lehet földrajzi árujelző (pl. pálinka), másrészt egyértelműsíti azt, hogy mely esetben kötelező feltüntetni az agrártermék csomagolásán a „földrajzi árujelző nélküli termék” feliratot. A bejegyzett, oltalom alatt álló elnevezés termékleírása meghatározza azt a Kombinált Nomenklatúra szerint besorolható termékkört, amelyhez tartozó termékek viselhetik az adott elnevezést, amennyiben azt a termékleírásban rögzített követelményeknek megfelelően állították elő.

Előfordulhat azonban az az eset, hogy egy forgalomba hozott termék a Kombinált Nomenklátúra 4 számjegyű szintjén ugyanabba a termékkörbe tartozik, mint a termékleírásban meghatározott termék, de a termékleírásban rögzített követelményeknek nem felel meg, így a termékleírás hatálya nem terjed ki rá és oltalom alatt álló elnevezés, azaz földrajzi árujelző nem tüntethető fel a terméken. Ugyanakkor a forgalomba hozó gazdasági szereplő cégnevében szerepelhet egy oltalom alatt álló név, vagy a termék előállításának helye megegyezhet egy bejegyzett földrajzi árujelzővel. A fogyasztók tisztességes tájékoztatása érdekében ezekben az esetekben fel kell tüntetni földrajzi árujelző nélküli termék feliratot, illetve a cégnevet és címet kisebb betűmérettel kell feltüntetni.

155. §

Az Eredetvédelmi tv. 27. §-ában pontosításra kerül, hogy az oltalom alatt álló elnevezést viselő borászati termékek előállítói hogyan kerülnek be az ellenőrző hatóság által vezetett nyilvántartásba, valamint módosul a nyilvántartás közzétételének formája és a nyilvántartás adattartalma.

156. §

Az Eredetvédelmi tv. 29. §-ában pontosításra kerül a gazdasági szereplők borászati termékekkel és egyéb agrártermékekkel kapcsolatos adatszolgáltatására vonatkozó előírás, valamint új rendelkezésként meghatározásra kerül, hogy az adatot szolgáltató gazdasági szereplők hogyan és milyen formában részesülnek az általuk szolgáltatott adatokból.

157. §

Az ellenőrző hatóság és a gazdasági szereplők adminisztratív terheinek csökkentése indokolja az átmeneti rendelkezés létrehozását annak érdekében, hogy az ellenőrző hatóságnak kellő idő álljon rendelkezésére a törvény hatálybalépésekor oltalom alatt álló elnevezéssel ellátott termék előállítójaként már nyilvántartott gazdasági szereplők adatainak az Eredetvédelmi tv. szerinti nyilvántartásban való átvezetésére, illetve a hiányzó adatok pótlására.

158. §

A szövegcsere módosítás szerint az oltalom megszerzése iránti tagállami eljárásnak a nemzeti felszólalási szakaszában kizárólag az elfogadható felszólalás esetén kell a miniszternek felhívnia a kérelmezőt a felszólalást benyújtó féllel való egyeztetésre. Amennyiben a felszólalás nem fogadható el, ilyen egyeztetésre nem kerül sor. A fentiekben túl továbbá az alkalmazott gyakorlat alapján kiegészítésre kerül az átmeneti nemzeti oltalom keletkezésének napjáról értesítendő szervek köre az ellenőrző hatóságokkal és a Nemzeti Földügyi Központtal.

159. §

Más tagállamból vagy harmadik országból érkezett felszólalás eredményeként módosuló termékleírást nem kell felszólalásra közzétenni, ezért kerül törlésre a 14. § (2) bekezdése. A fenti rendelkezésen túl a hatályon kívül helyező rendelkezések pontosító, illetve deregulációs jellegű rendelkezéseket tartalmaznak.

160. §

Az egyes törvényeknek az agrárminiszter feladatkörét érintő módosításáról szóló 2023. évi XLIV. törvény 84. §-a 2024. január 1-jétől kiegészítené az Evt.-t a fásításból történő fakitermelés elektronikus bejelentésére vonatkozó szabályokkal. Tekintettel arra, hogy az Evt. érintett rendelkezése 2024. július 1-jétől más szövegezéssel kerül megállapításra, a módosító törvény vonatkozó szakaszát nem kell hatályba léptetni.

161. §

Hatályba léptető rendelkezések.

162. §

Sarkalatoszági záradék.

163. §

Jogharmonizációs záradék.

1. melléklet

A Tft. 1. mellékletének módosítását a termőföldek fokozott védelme mellett az indokolja, hogy a földvédelmi járulék mértéke tíz éve, a törvény 2013. november 1-jei módosítása óta változatlan összegű, az időközbeni inflációt nem követte. A földvédelmi járulék a termőföld igénybevételeinek felhasználásáért fizetendő ellenérték. Annak érdekében, hogy a földvédelmi járulék a termőföld védelmével kapcsolatos szerepét változatlanul be tudja tölteni, indokolt a mértékének megemlése a jelenlegi árszínvonal figyelembevételével.

2. melléklet

A Tft. 2. mellékletének módosítását a termőföldek fokozott védelme mellett az indokolja, hogy a földvédelmi bírság mértéke tíz éve, a törvény 2013. november 1-jei módosítása óta változatlan összegű, az időközbeni inflációt nem követte. A földvédelmi bírság a termőföld nem megfelelő, engedélytől és a jogszabályoktól eltérő használatáért fizetendő szankció. Annak érdekében, hogy a földvédelmi bírság a termőföld védelmével kapcsolatos szerepét változatlanul be tudja tölteni, indokolt a mértékének megemlése a jelenlegi árszínvonal figyelembevételével. A zártkerti ingatlanok kiemelt védelme érdekében a hasznosítási kötelezettség elmulasztása és az engedély nélküli más célú hasznosítás esetén fizetendő bírság összege ezen termőföldek esetében magasabb.

3. melléklet

Az agrárkamrai törvény 2. mellékletében a TEÁOR kódok a vonatkozó jogszabályi változásokra tekintettel pontosításra kerülnek. A rendelkezés továbbá a törvény 2. § b) és d) pontjára vonatkozó módosításaival való összhang megteremtését szolgálja.

4. melléklet

Az agrárkamrai törvény kiegészül egy új 3. melléklettel a törvény 2. § b) és d) pontjának módosításaival összhangban.

Végző előterjesztői indokolás

az igazságosabb és arányosabb önkormányzati választások érdekében egyes választási tárgyú törvények módosításáról szóló 2023. évi XCV. törvényhez

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

2014-ben a Fidesz egyoldalúan vezette be az új fővárosi választási rendszert, amely kizárólag Budapestre vonatkozóan más választási rendszert jelent, mint a vármegyék esetében. Nyilvánvaló, hogy a hatályos rendszer a két legnagyobb politikai pólusnak kedvez, amely nem felel meg a demokratikus sokszínűségnek. Annak érdekében, hogy Budapest valóban a budapestieké lehessen, a város ne váljon politikai zsarolás, önkény és csaták színterévé, ezért javasoljuk a tisztán arányos választási rendszer bevezetését a fővárosi közgyűlés tagjainak megválasztása érdekében.

Az új rendszerben – amit már a több mint fél év múlva megrendezendő 2024. évi általános önkormányzati választásokra is alkalmazni kell – a fővárosi közgyűlésbe 32 fő kerül be arányos listás választási rendszer alapján. Fővárosi listát az állíthat, aki legalább három kerületben polgármesterjelölttel bír vagy főpolgármester-jelöltet állított.

Ezen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (3) bekezdése, illetve a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés a) pontja alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

1–3. §-hoz

A javaslat értelmében a fővárosi közgyűlés tagjai listás szavazással kerülnek megválasztásra. A közgyűlés tagjainak megválasztása tekintetében Budapest egy választókerületet alkot. A fővárosi közgyűlés 33 tagú, a főpolgármesterből és 32 listán mandátumot szerzett tagból áll.

A fővárosi lista állításához főpolgármester-jelölt állítása vagy a fővárosi kerületek közül legalább háromban polgármesterjelölt állítása szükséges. A közös listát állító szervezetekre szintén ezek a szabályok vonatkoznak.

4–6. §-hoz

A javaslat meghatározza a fővárosi listákra leadott szavazatok alapján történő mandátum számítás módját, amely a D'Hondt módszer alapján történik. A módosított rendelkezéseket először a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek javaslat hatálybalépését követően kitűzött általános választásán kell alkalmazni.

7. §-hoz

Szövegcsere módosítások a fővárosi közgyűlés tagjainak listás szavazással történő megválasztásával összefüggésben.

8. §-hoz

Hatályon kívül helyező rendelkezések.

9–15. §-hoz

A javaslat a fővárosi közgyűlés tagjainak listás szavazással történő megválasztásával összefüggésben rendezi a fővárosi közgyűlés összetételét, a közgyűlés tagjaira vonatkozó összeférhetetlenségi szabályokat, illetve a fővárosi közgyűlés feloszlásának kimondásához szükséges szavazati arányt.

16. §-hoz

Hatályon kívül helyező rendelkezések.

17–18. §-hoz

A javaslat célja a fővárosi közgyűlés tagjainak listás szavazással történő megválasztásával összefüggésben szükséges választási eljárási szabályok megállapítása a fővárosi lista nyilvántartásba vételére vonatkozóan.

A javaslat értelmében a rendelkezéseket először a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek módosítás hatálybalépését követően kitűzött általános választásán kell alkalmazni.

19. §-hoz

Szövegcsere módosítások a fővárosi közgyűlés tagjainak listás szavazással történő megválasztásával összefüggésben.

20. §-hoz

Hatályon kívül helyező rendelkezések.

21. §-hoz

Hatálybaléptető rendelkezések.

22. §-hoz

Sarkalatossági záradék.

**Végső előterjesztői indokolás
az igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2023. évi XCVI. törvényhez***ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS*

A törvényjavaslathoz tartozó indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (3) bekezdése, valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés a) pontja alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

A szerencsejáték szervezéséről szóló 1991. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Szjtv.) módosításának célja a magyar szerencsejáték-felügyeleti hatóság engedélye nélkül történő szerencsejáték-szervezéshez kapcsolódó tiltott fizetési számla pénzforgalmi korlátozása (pénzforgalmi blokkolás) és elektronikus adat ideiglenes hozzáférhetetlenné tétele (internetes blokkolás) eljárási szabályainak egyszerűsítése, hatékonyabbá tétele az online jogsértésekre reagálva, a nemzetközi példák figyelembe vételével. A módosítás megteremti annak lehetőségét, hogy a hatóság a hatósági eljárás befejezéséig és a határozatlan idejű blokkolásra vonatkozó döntés meghozataláig az ideiglenes pénzforgalmi és internetes blokkolást hatósági intézkedésként rendelje el, mely a közérdek és játékosok védelmének szem előtt tartásával megfelelően biztosítja az online térben a hatóság hatékony, gyors fellépését a jogsértés folytatásának a megakadályozására. A blokkolásra tehát két lépcsőben kerül sor: a hatóság a hatósági ellenőrzést követően az intézkedés közlésére tekintet nélkül azonnal végrehajtható és önálló jogorvoslattal támadható hatósági intézkedésként elrendeli a jogsértő elektronikus adat ideiglenes blokkolását a hatósági eljárás befejezéséig, majd a hatósági eljárás Ákr. szerinti lefolytatását követően, annak eredményeként azonnal végrehajtható határozatban dönt a blokkolás határozatlan időre történő elrendeléséről. A módosítással egyszerűsödik az eljárás olyan esetekben is, amikor a blokkolt honlap tartalma a blokkolás elkerülése érdekében nagyon rövid idő alatt új IP címre/domain névre/aldomainre költözik, amely esetben a hatóság a blokkolás kikerülésére közzétett érdemben azonos tartalmú új elektronikus adatok feltárását követően automatikusan, újabb hatósági eljárás lefolytatása és új határozat meghozatala nélkül jogosult az elektronikus adatot azonosító információk NMHH részére történő átadására.

A Kormány által 2022-ben elfogadott fogyasztóvédelmi politika négy fő területre fókuszál: a gyermekvédelemre, a digitális fogyasztóvédelemre, a fogyasztóvédelem elérhetővé tételére és az egységes joggyakorlat kialakításának támogatására. Jelen törvényjavaslat a fogyasztóvédelmi politikában megfogalmazott célok tekintetében a digitális fogyasztóvédelem és az egységes jogalkalmazás érdekében hajt végre módosításokat.

A fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Fgytv.) és a termékek piacfelügyeletéről szóló 2012. évi LXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Pftv.) módosítását a bírságokra vonatkozó rész tekintetében a jelenleg hatályos, visszatartó erővel nem rendelkező minimum és maximum bírságösszegek indokolják.

A fogyasztóvédelmi bírságokra vonatkozó szabályokat főszabályként az Fgytv. 47/C. § (1) és (1a) bekezdése, míg a piacfelügyeleti eljárás bírság szankcióit a Pftv. 16. § (1) és (2) bekezdése határozza meg. Jelenleg a fogyasztóvédelmi és a piacfelügyeleti hatósági eljárások során jellemzően alacsonyabb összegű bírságok kerülnek kiszabásra, még abban az esetben is, ha termékbiztonsági szempontból veszélyes termékek forgalomból történő kivonására kerül sor. A hatályos jogszabályi környezetben főszabályként ugyanis 15 000 forint a bírság alsó határa, és csak az elektronikus kereskedelemmel összefüggő, ismételt jogsértésekre ír elő szigorúbb, legalább 200 000 forintos minimum bírságösszeget a jogszabály.

A 100 000 forint alatt kiszabott bírságok azonban semmiképpen sem bírnak elegendő visszatartó erővel, ezt a tapasztalatok is egyértelműen igazolják. Emellett az alsó határt jelentő 15 000 forintos bírságsáv az Fgytv.-ben 2008, míg a Pftv.-ben 2012 óta változatlan. Ez az időtartam és a gazdasági környezet változásai önmagukban is indokolnák az alsó bírságsáv emelését. Előzőek kapcsán kiemelendő, hogy a kötelező akcióra és az árfigyelő rendszerre vonatkozó előírások betartásának ellenőrzése kapcsán kiszabható fogyasztóvédelmi bírságok tekintetében az újonnan bevezetett szabályozás már hangsúlyosabb hatósági fellépést tesz lehetővé a magasabb bírságösszegek előírásával.

Mindezek alapján mind az Fgytv., mind a Pftv. esetében a bírságsávok teljeskörű felülvizsgálata vált indokolttá.

Az Fgytv. honlapblokkolásra vonatkozó módosítását a jelenleg hatályos jogszabályi környezet korlátozott köre alapozza meg. A fogyasztóvédelmi jogszabályok végrehajtásáért felelős nemzeti hatóságok közötti együttműködésről és a 2006/2004/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló (EU) 2017/2394 rendelet (a továbbiakban: CPC rendelet) 9. cikk (4) bekezdés g) pontja előírja, hogy a hatóságok a végrehajtás körében – amennyiben nem áll rendelkezésre más hatékony eszköz a CPC rendelet hatálya alá tartozó jogsértések megszüntetésének vagy megtiltásának érvényre juttatására, és a fogyasztók kollektív érdekeit érő súlyos sérelem kockázatának megelőzése érdekében – legyenek felruházva az online tartalom eltávolítására, vagy egy online felülethez való hozzáférés korlátozására kiterjedő hatáskörökkel. A fogyasztóvédelmi hatóság tartalom vagy online felület eltávolítására a jelenleg hatályos szabályozás alapján jogkörrel csak akkor rendelkezik, ha a CPC rendeletben foglaltak szerint a tagállamtól eltérő tagállamban lakóhellyel rendelkező fogyasztók kollektív érdekeit sérti a magatartás. Így jelenleg más tagállam érintettségének hiányában csak piacfelügyeleti jogsértés esetén kerülhet sor a jogsértő tartalom eltávolítására, vagy a jogsértő online felület eltávolítására. A gyakorlati tapasztalatok alapján azonban a fogyasztóvédelmi eljárásokban is számos esetben indokolt a honlapblokkolás azon esetekben is, amikor más tagállami érintettség nem áll fenn. A módosítással a honlapblokkolás intézményének alkalmazására a jövőben más tagállamot nem érintő jogsértés esetén is lehetőség nyílik majd, amennyiben annak törvényi feltételei fennállnak.

Az Fgytv. módosítását indokolja továbbá, hogy a légiutas-jogokkal kapcsolatos ügyekben szükséges biztosítani, hogy a fogyasztóvédelmi hatóság egyedi ügyben kötelezhesse a vállalkozást például kártalanítás megfizetésére, figyelemmel arra, hogy a kialakult uniós bírósági gyakorlatra tekintettel megfelelő tagállami szabályozás esetén erre lehetőség van.

A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény (a továbbiakban: Fttv.) módosításának alapját a versenyfelügyeleti eljárási tapasztalatok adják. Ezek azt mutatják, hogy a hatályos szabályozás által biztosított jogi lehetőségek korlátozottá váltak annak tekintetében, hogy a GVH megakadályozza a tilalmazott termékek magyar fogyasztókhoz történő eljuttatását.

A fentiek okán szükségessé vált az Fttv. módosítása annak érdekében, hogy a GVH Versenytanácsa – az Fgytv. 47. § (1a) bekezdésének analógiájára – jogosult legyen a jogellenes online tartalmat megvalósító tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok hozzáférhetlenné tételéről rendelkezni. Mindezek alapján a hatékonyabb jogérvényesítés érdekében indokolt a GVH-t felruházni olyan hatáskörrel, amellyel a Versenytanács a jogellenes online tartalmat megvalósító tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok hozzáférhetlenné tételéről is rendelkezhet. A módosítás szerint a Versenytanács már az eljárás során ideiglenes intézkedés keretében elrendelhetné az elektronikus adat hozzáférhetlenné tételét, amikor az ideiglenes intézkedés elrendelésének általános feltételei fennállnak a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény 72/A. § (1) bekezdés a) pontja alapján. Az elektronikus adat hozzáférhetlenné tételének végrehajtását a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény alapján szervezi és ellenőrzi.

A fiatalok dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről szóló 2012. évi CXXXIV. törvény (a továbbiakban: Fdvtv.) módosításának célja a jogosulatlan dohánytermék-kiskereskedelmi tevékenységet megvalósító, Magyarországon elérhető, elektronikus hírközlő hálózat útján közzétett adatnak (honlap) hozzáférhetlenné tétele, blokkolása.

A blokkolást a dohánytermék-kiskereskedelem felügyeletét ellátó hatóság rendeli el a jogsértés folytatásának a megszüntetése érdekében ideiglenes jelleggel hatósági intézkedésként, majd a hatósági eljárás lefolytatását követően határozatában határozatlan időre rendeli el a jogsértést megvalósító elektronikus adat hozzáférhetlenné tételét, melyről értesíti az NMHH-t hozzáférhetlenné tétel végrehajtásának szervezése érdekében. A módosítás

megoldási lehetőséget nyújt a blokkolás kikerülésére irányuló azonos jogsértő tartalmak automatikus nyomonkövetésére is.

A jogosulatlan dohánytermék-kiskereskedelmet megvalósító honlapok ilyen módon történő hozzáférhetetlenné tétele megfelelő eszköz arra, hogy a fiatalok ezen a módon se juthassanak dohánytermékhez, illetve a kizárólag dohányboltban forgalmazható vagy Magyarországon forgalmazási tilalom alá eső dohánytermékek internetes kereskedelem útján ne juthassanak el a fogyasztókhoz.

A közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (a továbbiakban: Kjt.) módosítása jogalkalmazói visszajelzések és gyakorlati tapasztalatok alapján indokolt módosításokat tartalmaz.

A javaslat többek között

- módosítja a közjegyzők illetékességére vonatkozó szabályokat, ezzel együtt megjelöli, hogy jogorvoslat esetén kétség esetén a közjegyző székhelye szerint illetékes törvényszék jár el,
- a közjegyzői pályázatok benyújtásával és elbírálásával kapcsolatos, jogszabályban nem rendezett kérdésekről szóló szabályzatot kiemelt szabályzatként határozza meg, valamint
- a közjegyzői ügyleti okiratról történő másolatkiadás tekintetében kimondja, hogy az a személy jogosult iratbetekintésre, illetve kaphat másolatot az okiratból, aki az ehhez fűződő jogi érdekét igazolja.

A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpt.) módosítása

- az egyes uniós jogi jogforrásoknak való megfelelést, illetve azok végrehajtását,
- az egyes jogszabályokban bekövetkezett változások lekövetését, és
- a gyakorlati tapasztalatokon alapuló, kisebb módosítások átvezetését szolgálja.

Ennek körében a belső piacot torzító külföldi támogatásokról szóló 2022. december 14-i (EU) 2022/2560 európai parlamenti és tanácsi rendelet hatálybalépése indokoltá tette a Tpt. új fejezettel való kiegészítését, amely fejezet a végrehajtáshoz szükséges rendelkezéseket állapítja meg. Emellett a módosítás pontosítja a versenyfelügyeleti eljárásban készítendő jelentés tartalmát, egyértelművé téve, hogy a digitális ágazat vonatkozásában a versengő és tisztességes piacokról, valamint az (EU) 2019/1937 és az (EU) 2020/1828 irányelv módosításáról szóló, 2022. szeptember 14-i, (EU) 2022/1925 európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jogsértések megállapítása kizárólag az Európai Bizottság hatáskörébe tartozik. Az uniós jog megsértését bejelentő személyek védelméről szóló, 2019. október 23-i, (EU) 2019/1937 európai parlamenti és tanácsi irányelv rendelkezéseinek való megfelelés érdekében módosításra szorulnak a panasztételre vonatkozó rendelkezések is. A Tpt. igazgatási szünetre vonatkozó rendelkezése kiegészítésre, valamint a tartós külszolgálati kirendelés mint összeférhetlenség alóli kivétel rögzítésre került, tekintettel az ezeket meghatározó törvények módosulására. Továbbá, a jogalkalmazói gyakorlat segítése érdekében módosulnak a hiánypótlás időtartamának beszámítására, az utóvizsgálat szabályaira és a védekezés céljából készült irat minősítésére vonatkozó szabályok.

A közvetítői tevékenységről szóló 2002. évi LV. törvény (a továbbiakban: Kvt.) módosítása a normaszöveg pontosítását, a közvetítői névjegyzék vezetésével kapcsolatos gyakorlati, jogalkalmazói tapasztalatok implementálását, az elektronikus ügyintézésre való felkészülést, valamint az ügyintézés gördülékenyebbé tételét szolgálja. Ennek keretében a névjegyzék adattartalmának bővítése a közvetítő egyértelmű beazonosíthatóságát, az e-mail cím és telefonszám névjegyzékben történő nyilvános feltüntetése a közvetítővel történő kapcsolatfelvétel megkönnyítését, a közlemények feltüntetésének lehetősége a tevékenység végzésével összefüggő releváns egyedi információk (például speciális szakterületek és végzettségek) megismerhetőségét szolgálja.

A bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi CXXXV. törvény (a továbbiakban: Ást.) módosításának célja, hogy áldozatsegítő szolgáltatásként szabályozásra kerüljön a tolmácsolási és fordítási segítség nyújtásának lehetősége is, az áldozati jogok hatékonyabb érvényesülése érdekében. Az új szolgáltatástípus bevezetése a magyar nyelvet nem ismerő vagy fogyatékosága miatt jelnyelvi tolmácsolásra szoruló áldozat számára, a sérelem rendezéséhez szükséges ügyei rendezése érdekében indokolt.

A cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvényt (a továbbiakban: Ctv.) módosító rendelkezések elsődlegesen szövegkorrekciók jellegűek, másodlagosan a gyakorlatban felmerült kérdést rendeznek.

Az egyes közjegyzői nemperes eljárásokról szóló 2008. évi XLV. törvény (a továbbiakban: Kjnp.) módosítása a gyakorlati visszajelzések alapján szükséges. A módosítás az alzálogjog fennállásának igazolására irányuló eljárás szabályait érinti, azokat pontosítja.

A fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi L. törvény (a továbbiakban: Fmhtv.) módosítása kibővíti a fizetési meghagyás iránti kérelem kötelező tartalmi elemeit arra tekintettel, hogy a kötelezettek részére történő elektronikus kézbesítés hatékonyan megvalósulhasson, ezen túlmenően pedig szövegpontosító jellegű módosításokat tartalmaz.

A hagyatéki eljárásról szóló 2010. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Hetv.) módosítása az adatkezelés tekintetében az egyéb törvényekkel való összhangot szolgálja.

A tartásdíj indexálását érintő, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:207. §-ának módosítására irányuló javaslat nem jelent érdemi változást a hatályos szabályozáshoz képest. A rendelkezés a jogalkalmazás megkönnyítése érdekében a normaszöveg pontosítására irányul.

Az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény (a továbbiakban: Szaktv.) módosítása a gyakorlati visszajelzések alapján a szabályok pontosítása és a koherencia megteremtése miatt szükséges. A javasolt módosítások technikai jellegűek: a módosításokat követően a szakvéleményben már a szakértő nyilvántartási számát is fel kell majd tüntetni, valamint a szakértőjelölti névjegyzék adatai is bővülnek a szakértőjelölt munkáját felügyelő igazságügyi szakértő (mentor) nevével és szakértői igazolványának számával. Célszerű hatályon kívül helyezni a Szaktv. 53. § (1) bekezdését, figyelemmel arra, hogy a magánszakértő által végzett adatkezelési tevékenység az általános adatvédelmi rendelet (GDPR) 6. cikk (1) bekezdésében meghatározott valamely jogcímen alapulhat.

A bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény módosítása a normaszöveg pontosítását, a rendelkezésben meghatározott feladatkör címzettjének egyértelmű beazonosítását szolgálja.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

1. §

Az eljárás gyorsítása érdekében a módosítást követően a tiltott szerencsejátékokhoz kapcsolódó fizetési műveletek ideiglenes blokkolására a jogsértés folytatásának a megszüntetése érdekében, a közérdek védelmében haladéktalanul kerül sor, a végzéssel elrendelt hatósági intézkedés útján. A végzés kötelezettjei a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény hatálya alá tartozó pénzforgalmi szolgáltatók, valamint Magyarországon vezetett tiltott fizetési számla esetén a számlát vezető pénzforgalmi szolgáltató. Az ideiglenes pénzforgalmi korlátozást elrendelő végzés annak közlésére való tekintet nélkül azonnal végrehajtható, azonban ellene önálló bírósági jogorvoslatnak van helye.

2. §

Az elektronikus adat ideiglenes hozzáférhetetlenné tételével és az elektronikus adat hozzáférhetetlenné tételével kapcsolatban bevezetett új rendelkezések miatt szükséges e rendelkezés újrashabályozása.

3. §

A rendelkezés alapján mentesül az Szjtv. alapján a pénzforgalmi szolgáltató az Szjtv. 13/G. (1)–(2) bekezdésében foglalt kötelezettségei alól abban az esetben, ha a szerencsejáték-szervezői tevékenységhez kapcsolódó értékesítési vagy közvetítői tevékenységet ellátó személy, szervezet ezen jogviszonyát írásban igazolta.

4. §

Az elektronikus hírközlő hálózat útján közzétett adat hozzáférhetetlenné tételének (internetes blokkolás) esetköre kibővül, a tiltott szerencsejáték-szervezést megvalósító honlapok mellett a tiltott szerencsejátékban való részvételre ajánlat közzétételét, tiltott reklám közzétételét, közvetítő szolgáltatás keretében tiltott szerencsejáték közvetítését megvalósító weboldalak is blokkolhatóak lesznek.

Az ideiglenes pénzforgalmi blokkoláshoz hasonlóan a hatósági intézkedés elrendelésére haladéktalanul, határozattal kerül sor, amely annak közlésére tekintet nélkül azonnal végrehajtható, vele szemben pedig önálló jogorvoslatként közigazgatási per indítható. Az elektronikus adat ideiglenes hozzáférhetetlenné tételét elrendelő határozatot a Hatóság hirdetményi úton közli. A végleges, határozattal elrendelt blokkolás határozatlan időtartamú, figyelemmel arra, hogy a blokkolás megszüntetése mindaddig nem indokolt, amíg a jogsértő tartalom blokkolás hiányában elérhető lenne.

5. §

Az egyszerűsített utókövetéssel, illetve az elektronikus adat hozzáférhetetlenné tételével kapcsolatban bevezetett új rendelkezések miatt szükséges e rendelkezés újraszabályozása.

A (2) bekezdés szerinti rendelkezés szabályozza az NMHH és az elektronikus hírközlési szolgáltató kártérítési felelősségének kizárását arra az esetre, ha olyan elektronikus tartalom blokkolása történik, amely jogszerű tartalmat is magába foglal és annak jogsértő tartalomtól való elválasztása a hatóság számára vagy a végrehajtás foganatosítása során technikailag nem lehetséges, vagy olyan aránytalan nehézségekkel járna, amely nem elvárható.

6. §

Az ideiglenes és végleges blokkolás megszüntetésére vonatkozó rendelkezések.

Az elektronikus adat hozzáférhetetlenné és ideiglenes hozzáférhetetlenné tétele elrendelésével kapcsolatban bevezetett új rendelkezések miatt szükséges módosítás.

7. §

A módosítás megteremti annak a lehetőségét, hogy a hatóság újabb hatósági intézkedés és újabb határozat meghozatala nélkül, kizárólag az új elektronikus adatok megküldésével tartsa fenn, illetve terjessze ki a honlap blokkolást olyan esetben, amikor a korábban ellenőrzött és a hatósági eljárás lefolytatását követően határozattal blokkolt oldal tartalma új IP címre/domain névre, aldomainre vándorol. Az engedély nélküli szerencsejáték-szervezők a honlap hozzáférhetetlenné tételét követően jellemzően rövid időn (1-2 napon) belül tájékoztatják játékosait arról, hogy szolgáltatásukat a továbbiakban egy másik elérhetőség alatt zavartalanul igénybe vehetik. Az elkerülő oldalak egyszerűsített blokkolásával, egy érdeemben ugyanazon tartalom vonatkozásában megismételt hatósági eljárás lefolytatása és új határozat meghozatala nélkül a hatóság gyorsan reagálhat az online térben elkövetett jogsértő tevékenység megszüntetése érdekében.

8. §

A módosítás alapján a bukmékeri rendszerű fogadás és a távszerencsejáték (hírközlő eszköz és rendszer útján szervezett fogadás) után fizetendő játékadó alapját képező tiszta játékbevétel megállapítása során a tiszta játékbevételt csökkenteni kell az érvénytelen fogadások miatt a tárgyhónapban visszafizetett tétek összegével.

9. §

Az Szjtv. pontosítását célzó, szövegcsere módosításokat tartalmazó rendelkezés.

10. §

Hatályon kívül helyező rendelkezések.

11. §

A területi kamarák által vezetett nyilvántartások és névjegyzékek vezetése során a határozatok alapján történő bejegyzésre vagy törlésre az azonnali végrehajthatóság érdekében haladéktalanul sor kell, hogy kerüljön. Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény 84. § d) pontja alapján törvény előírhatja a hatósági nyilvántartásba történő haladéktalan bejegyzést, ami a határozat azonnali végrehajthatóságát vonja maga után. A területi kamarák által vezetett nyilvántartások és névjegyzékek vezetése során elengedhetetlen,

hogy a nyilvántartás naprakész adatokat tartalmazzon, hogy az arra jogosultak haladéktalanul meg tudják kezdeni a tevékenységüket, míg a nyilvántartásból, névjegyzékből törölt jogalany a továbbiakban ne láthasson el a törvényben meghatározott feladatot. Ez áll összhangban az új, az ingatlan-nyilvántartásról szóló 2021. évi C. törvény azon koncepciójával, amely közvetlen lekérdezést biztosít az E-ING rendszer számára a területi kamarai nyilvántartásokba annak érdekében, hogy a bejegyzésre jogosultak jogosultságát a bejegyzés pillanatában ellenőrizni tudja.

12. §

A közjegyzői állások számáról és a közjegyzők székhelyéről szóló 15/1991. (XI. 26.) IM rendelet jelenleg is megállapítja valamennyi közjegyző illetékességi területét, nemcsak azokét, akiknek a székhelyén nem működik bíróság, ezért a törvény szövegének pontosítása indokolt. Ez a módosítás összefügg a Kjtv. 183. § b) pontjára vonatkozó módosítással. A hivatkozott rendelet szerkezete jelenleg is ennek a szabályozási elvnek felel meg, mivel nemcsak az illetékességi területet, hanem bizonyos székhelyek esetén – a gyakorlati igényeknek megfelelően – az ügyelosztási rendet is szabályozza.

13. §

Tekintettel arra, hogy a nyugalmazott közjegyző a szolgálati jogviszonyának megszűnését követően a saját székhelyére tartós helyettesként is kirendelhető, amelynek tartama alatt őt közjegyzőnek kell tekinteni, célszerűnek mutatkozik – és gyakorlati igény is van rá – hogy a saját irodája tekintetében a végelszámoló feladatok ellátására is jogosulttá váljon.

14. §–16. §

Nem egyformán kezelendő a munkáltatói jogok gyakorlása tekintetében a Kjtv. 34. § (1) bekezdés b) pontjának minden alpontja, továbbá a 34. § (2) bekezdésében meghatározott összes eset, hiszen más az, amikor a közjegyzőt hivatalából felfüggesztették, mint az, ha egy másik jogviszony miatt a közjegyzői szolgálata szünetel, vagy ha a közjegyző egyéb okból (pl. tudományos kutatómunka, hosszabban tartó betegség vagy éppen gyermeknevelés miatt) hosszasan az irodájától távol van, azonban semmi sem tiltja számára a közjegyzői tevékenység végzését, illetve nem fegyelmi eljárás vagy büntetőeljárás miatt nem gyakorolhatja hivatását. Mindezekre tekintettel indokolt a Kjtv. 34. § (1) bekezdés b) pont bb) és bc) alpontja, valamint a 34. § (2) bekezdésében meghatározott két eset tekintetében az állandó helyettesítés tartamához hasonló szabályozás átvétele, mely szerint a helyettesített közjegyző munkavállalói felett a munkáltatói jogkört a tartós helyettes gyakorolja azzal, hogy a munkaviszony létesítéséről, illetve megszüntetéséről a helyettesített közjegyző előzetes írásbeli engedélye alapján intézkedhessen, nem a területi kamara elnökének előzetes írásbeli engedélye alapján, ahogy a felfüggesztés esetében. Ezekben az esetekben ugyanis nem indokolt az iroda működésébe történő ilyen szintű külső beavatkozás. Természetesen, ha a helyettesített közjegyző akadályoztatva van az engedély megadásában, akkor továbbra is a területi kamara elnöke adhatná meg az engedélyt.

17. §

Indokolt rövidtávon a Magyar Országos Közjegyzői Kamara szabályzatalkotási jogkörének a kiegészítése a közjegyzői pályázatok benyújtásának és elbírálásának tárgyában, ezen belül – figyelemmel az igazságügyi miniszter pályázati eljáráshoz kapcsolódó hatásköreire is – szükséges a közjegyzői pályázati eljárást tartalmazó szabályzat kiemelt szabályzattá történő minősítése.

18. §

A fegyelmi eljárást illetően az ex lege automatikus felfüggesztés eseteinek szűkítése indokolt, mert a hatályos szabályok szerint egy – adott esetben alaptalan – feljelentés is elegendő ahhoz, hogy a közjegyző, közjegyzőjelölt vagy közjegyzőhelyettes tevékenységének folytatását valaki megakadályozza. A vádemelés azonban már az állami büntetőhatalom gyakorlásának olyan fázisa, amelyhez a szolgálatból való felfüggesztés alappal köthető. A felfüggesztés alapjául szolgáló büntetési tétel emelése szintén azért indokolt, hogy – a legvalószínűbben előforduló – közokirat-hamisítás miatt tett alaptalan feljelentés ne járjon a hivatásgyakorlás szempontjából indokolatlan jogkövetkezménnyel.

19. §

A közjegyzői állások számáról és a közjegyzők székhelyéről szóló 15/1991. (XI. 26.) IM rendelet általános jelleggel – nemcsak a hagyatéki eljárásokra tekintettel – állapítja meg a közjegyzők illetékességét, a hagyatéki eljárásokban pedig az azonos illetékességi területen működő közjegyzők között érvényesülő ügyelosztási rendet szabályozza. A felhatalmazó rendelkezés pontosítása egyértelművé teszi, hogy a Kjnp. szerinti polgári nemperes eljárásokban is a rendelet szerinti illetékességi szabályok szerint jár el a közjegyző, a feleknek nem kell az egyes közjegyzői eljárásokban más-más közjegyzőhöz fordulniuk.

20. §

Indokolt egyértelműen kimondani, hogy a közjegyző végzése elleni fellebbezés esetén a jogorvoslat elbírálására a közjegyző székhelye szerint illetékes törvényszék jogosult.

A jogi érdek valószínűsítése nem biztosítja kellőképpen a titokvédelmet. Míg a nyilvános tárgyaláson kihirdetett ítéletet is csak a jogi érdek igazolását követően lehet megismerni [vö. Pp. 162. § (5) bekezdés], addig a közjegyzői okiratot a hatályos szabályok szerint egy alá nem támasztott előadásra ki kell adni, holott más személy – a feleken, illetve azokon kívül, akiknek a felek ezt engedélyezték – jelen sem lehetett az okirat elkészítésének folyamatánál.

A közjegyzői (ügyleti) okirat az ügyfelek magánjogi jogügyleteit tartalmazza, így módon az ügyfelek magánérdekébe tartoznak, az abban foglalt adatok adatgazdája is az ügyfél. Ha arra egy jogvita során szükség van, annak beszerzése felől elsősorban a bíróság tud intézkedni [Pp. 322. § (1) bekezdés]. Mindezekre figyelemmel a közjegyzői titok védelmét, így a közjegyzőhöz forduló jogkereső személyek érdekét az szolgálja a legjobban, ha iratmásolat csak annak adható ki, illetve iratbetekintés csak annak engedélyezhető, aki az okiratban félként szerepel, illetve annak törvényes képviselője vagy meghatalmazottja, továbbá az, aki a másolat kiadásához fűződő jogi érdekét igazolja.

A Kjtv. 172. § (1) bekezdése alapján a közjegyző az Kjtv.-ben szabályozott eljárásokban a fél – a miniszter Kjtv.-ban foglalt felhatalmazása alapján kiadott rendeletében meghatározott alakban és tartalommal előterjesztett – kérelmére jár el. A kérelem egyszerű magánokiratban is előterjeszthető. A felhatalmazó rendelkezést ezért indokolt pontosítani úgy, hogy a közjegyzői okirat-szerkesztési eljárására irányuló kérelem mellé a Kjtv.-ben szabályozott okirat megőrzése iránti, valamint a pénz, értéktárgy és értékpapír bizalmi őrzése iránti eljárás is kiterjedjen. Ennek megfelelően szükséges lesz a Kjtv. szerinti megjelölt eljárástípusokra egységes kérelemminta kialakítása a felhatalmazás alapján kiadott, a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény végrehajtásáról szóló 13/1991. (XI. 26.) IM rendeletben is.

21. §

A jogalkotó az okiratmegőrzés általános szabályai közül az igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2023. évi XXXI. törvény 19. § rendelkezése alapján 2023. október 1-jei hatállyal törölte az elismervényre vonatkozó rendelkezést, de az írásbeli magánvégrendelet letétbe vételére vonatkozó rendelkezés tekintetében hatályban maradt. Mindezekre tekintettel végrendeletletétnek nem minősülő okiratmegőrzések esetén 2023. október 1-jétől nem kell majd elismervényt adni, végrendelet letétbe vétele esetén viszont igen. Az okiratok megőrzésére vonatkozó jogszabályi koherencia érdekében szükséges az elismervény adására vonatkozó kötelezettség törlése a végrendelet letétele esetében is, ugyanis az okirat átvételére vonatkozó adatokat a jegyzőkönyv ilyen esetekben is megfelelően tanúsítja.

22. §, 26. §, 31. §

A belső piacot torzító külföldi támogatásokról szóló 2022. december 14-i (EU) 2022/2560 európai parlamenti és tanácsi rendelet [a továbbiakban: (EU) 2022/2560 európai parlamenti és tanácsi rendelet] hatálybalépésével szükségessé vált a rendelet végrehajtásához szükséges intézkedések megtételére jogosult hatóság kijelölése, illetve a kapcsolódó feladatok ellátásához szükséges felhatalmazó rendelkezések megállapítása. A módosítások az (EU) 2022/2560 európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtását szolgálják.

23. §

Az igazgatási szünetről szóló 2023. évi XXVI. törvény 2. alcímére tekintettel szükséges módosítás.

24–25. §

A gyakorlati tapasztalatok alapján, különösen a meghatalmazott képviselő pótlása, illetve a meghatalmazott képviselő képviseleti jogosultságának igazolása érdekében kiadott hiánypótlásra tekintettel indokolt, hogy a hiánypótlás időtartama ne számítsa bele az ügyintézési határidőbe.

Az uniós jog megsértését bejelentő személyek védelméről szóló, 2019. október 23-i, (EU) 2019/1937 európai parlamenti és tanácsi irányelv rendelkezéseire tekintettel, az irányelv szabályaival való összhang biztosítását célzó módosítás.

27. §

Ha a Gazdasági Versenyhivatal a védekezés céljából készült iratként való minősítést vitatja, a kérdésben a Gazdasági Versenyhivatal kérelme alapján az érintett ügyfél meghallgatásával a Fővárosi Törvényszék dönt közigazgatási nemperes eljárásban. A védekezés céljából készült iratokkal kapcsolatos ítélezési gyakorlatból következően a Gazdasági Versenyhivatalnak már a kérelmében részletes tényállást kell előadnia, tételesen megjelölve, hogy egyes iratok tekintetében a kérelmezett mire alapította azt a nyilatkozatát, hogy az adott irat – vagy annak egy pontosan megjelölt iratrésze – védekezés céljából készült iratnak minősül [Vö.: Tptv. 65/C. § (6) bekezdés], a kérelmező az iratba a Tptv. 65/C. § (3) bekezdése szerint betekintett-e, az esetleges betekintés eredményeként mit állapított meg (például az irat nem az ügyvédi tevékenységet gyakorló és ügyfele közti kommunikációt tartalmaz), mire alapítja, hogy az adott irat nem minősül védekezés céljából készült iratnak (a Kúria Kfv.IV.37.324/2019/19. számú végzése). A gyakorlatban az egyre nagyobb mennyiségben védekezés céljából készült iratként kezelni kért iratra tekintettel ahhoz, hogy a Gazdasági Versenyhivatal adott esetben megalapozottan vitathassa az irat ilyen jellegét, és az iratok felülvizsgálata ne eredményezze az eljárás elhúzódását, alapvető jelentőséggel bír az ügyfél által szolgáltatott tételes, az egyes iratokra vagy iratrészekre vonatkozó egyedi indokolás, amelynek kellően részletesnek kell lennie. Az indokolás elmulasztása, nem megfelelő, csupán általános körülményekre utaló jellege visszaélésszerű magatartásként értékelhető, ezért indokolt annak szankcionálása.

28–29. §

Előfordulhatnak olyan esetek, amikor az utóvizsgálat a Versenytanács által az alapügyben előírt kötelezettség csekély súlyú hiányosságát tárja fel (akár a Tptv. 75. § szerinti kötelezettségvállalásról, akár egy jogsértést megállapító határozat kapcsán előírt kötelezettségről legyen szó). Bár 2022. január 1-jével az ilyen esetekre került bevezetésre a figyelmeztetés előírásának a jogkövetkezménye, az nem jelentett érdemi megoldást, tekintettel arra, hogy az csak kis- és középvállalkozásokkal szemben, megfelelési program kidolgozásának előírásával alkalmazható a Tptv. 78. § (8) bekezdése értelmében. Szükséges ezért a figyelmeztetés jogkövetkezmény törlése, valamint ezen esetekre nézve a „bírságot szabhat ki” fordulat bevezetése.

2022. január 1-jével a végrehajtás vizsgálói hatáskörbe került, ezért a Tptv. XII/A. Fejezete következetesen vizsgálóra nézve fogalmazza meg az eljárási szabályokat. Amennyiben egy utóvizsgálati eljárás nyomán a Versenytanács végrehajtás elrendelését látná indokoltnak [lásd a Tptv. jelenlegi 77. § (6) bekezdés d) pontját], szükséges annak rögzítése, hogy ezen végrehajtás eljárásra is a Tptv. XII/A. Fejezete vonatkozik, ennek átvezetését szolgálja a Tptv. 77. § (6a) bekezdése.

30. §

A digitális ágazat vonatkozásában a versengő és tisztességes piacokról, valamint az (EU) 2019/1937 és az (EU) 2020/1828 irányelv módosításáról szóló, 2022. szeptember 14-i, (EU) 2022/1925 európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jogsértések megállapítása kizárólag az Európai Bizottság hatáskörébe tartozik, ezért pontosítani szükséges a Tptv. 80/S. § (2) bekezdése alapján lefolytatott versenyfelügyeleti eljárásban készítendő jelentés tartalmát, kizárva azokat a tartalmi elemeket, amelyek az Európai Bizottság által folytatandó eljárás további menetének meghatározására adnak felhatalmazást a Gazdasági Versenyhivatal részére.

32. §

A módosítás a Tptv. jogharmonizációs klauzulájának kiegészítését szolgálja.

33. §

Az egyes külügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2023. évi XXII. törvény kiegészítette a különleges jogállású szervekről és az általuk foglalkoztatottak jogállásáról szóló 2019. évi CVII. törvényt (a továbbiakban: Küt.) a tartós külszolgálati kirendelés jogintézményével, amelynek időtartama alatt a köztisztviselő közszolgálati munkaviszonyában tartós távollévőnek minősül, és a kihelyező szerv állományába kerül. A kihelyező szerv a köztisztviselőt kormányzati szolgálati jogviszonyban foglalkoztatja. Annak érdekében, hogy utóbbi jogviszony létesítése a Tptv. 40. § (1) bekezdésének hatálya alá tartozó személyek tekintetében ne legyen összeférhetetlen, a tartós külszolgálati kirendelés idejére létesített kormányzati szolgálati jogviszonyt is az összeférhetetlenség alóli kivételként szükséges rögzíteni.

A védekezés céljából készült irat pontos beazonosításához és a minősítéséhez kapcsolódó hatósági álláspont megalapozott kialakításához – jogalkalmazói tapasztalatok alapján is – szükséges előírni az ügyfél tételes indokolását és biztosítani a védekezés céljából készült iratként minősített dokumentumok technikai azonosíthatóságát.

34. §

A módosítás célja a panasz fogalmának bevezetése a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvénybe (a továbbiakban: Fgytv.), továbbá összhangba hozatala a panaszokról, a közérdekű bejelentésekről, valamint a visszaélések bejelentésével összefüggő szabályokról szóló törvényben foglalt fogalommal. A módosítás egyértelművé teszi továbbá, hogy a fogyasztó által előterjesztett kellékszavatossági, termékszavatossági vagy jótállási igény az Fgytv. alkalmazásában nem minősül panasznak, így azt a vállalkozásnak a külön jogszabályban előírtak szerint kell intéznie, nem pedig a panaszkezelésre vonatkozó általános előírások szerint.

35. §

Technikai módosítás, amelyet a panasz Fgytv. szerinti fogalmának meghatározása indokol.

36. §

A módosítás indoka, hogy mind a hazai, mind pedig az uniós bírói gyakorlat alapján egyértelműsíteni szükséges a fogyasztóvédelmi hatóság hatáskörét a visszautasított beszállás, a légijáratok törlése vagy hosszú késése esetén az utasoknak nyújtandó kártalanítás és segítség közös szabályainak megállapításáról, és a 295/91/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 261/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: EK rendelet) alapján a fogyasztót (utast) megillető igények tekintetében, mivel az EK rendeletből nem vezethető le egyértelműen a fogyasztóvédelmi hatóság hatásköre a légitársaságokkal szembeni hatósági eljárás során a fogyasztót megillető kártalanítás megfizetésére, a jegyár visszatérítésére, valamint az EK rendelet alapján fennálló fogyasztói igények megfizetésére való kötelezés tekintetében, ezért ahhoz külön nemzeti jogszabályi rendelkezés szükséges.

A módosítást követően az Fgytv. rendelkezik arról, hogy a fogyasztóvédelmi hatóság hatásköre – az általános szankciók, így például fogyasztóvédelmi bírság alkalmazása mellett – kiterjed az EK rendeletben biztosított, a fogyasztóknak nyújtandó kártalanítás és az EK rendelet alapján fennálló utasigények megfizetésének előírására is, vagyis az Fgytv.-ben szereplő hatásköri szabály egyértelművé teszi, hogy a fogyasztóvédelmi hatóság hatósági jogkörben érdemben dönthet az ilyen jellegű fogyasztói panaszokról.

37. §

A módosítás célja, hogy megteremtse a jogsértéssel érintett üzletek ideiglenes, 30 napra történő bezárásának a lehetőségét a fogyasztók széles körének jelentős vagyoni hátrányt okozó esetben.

A módosítás továbbá megteremti a lehetőséget az Fgytv. 48/A–48/C. § szerinti, elektronikus adat hozzáférhetetlen tételére.

A módosítást követően, ha a fogyasztóvédelmi hatóság az Fgytv. 47. § (1) bekezdés g) és h) pontja szerinti jogkövetkezményt alkalmazza, a fogyasztók tájékoztatást kapnak az üzlet bejáratánál, a vállalkozás online felületén, továbbá a reklámújságban is az üzletbezárás időtartamáról, valamint arról, hogy arra milyen jogsértés miatt került sor.

A módosítás célja annak egyértelműsítése is, hogy a hatósági mintavétel térítésmentesen történik, illetve, hogy a vizsgálatok során a termék mennyiségének vizsgálatára is van hatásköre a fogyasztóvédelmi hatóságnak. A módosítás egyértelművé teszi azt is, hogy ha a hatósági mintavétel során levett, majd bevizsgált minta megfelel az előírt követelményeknek, jogszabály vagy a vállalkozás eltérő rendelkezése hiányában a fogyasztóvédelmi hatóság a mintát és ellenmintát (a minta vizsgálatának helyén) visszaadja a vállalkozásnak a döntés véglegessé válásától számított 8, élelmiszer vagy takarmány esetén 1 napon belül.

38–39. §

A módosítás célja a hatékony és eredményes jogalkalmazás érdekében olyan bírságtételek meghatározása, amelyek kellő visszatartó erővel bírnak a vállalkozások számára, valamint – az ügyek egyedi jellegének figyelembe vétele mellett – az egységes jogalkalmazást előmozdító, irányadó bírságösszegek meghatározása.

A gyakorlati tapasztalatok azt mutatják, hogy a fogyasztóvédelmi hatósági eljárások során jellemzően alacsony összegű bírságok kerülnek kiszabásra. A hatályos jogszabályi környezetben főszabályként ugyanis 15 000 forint a bírság alsó határa, amely 2008 óta változatlan, és csak az elektronikus kereskedelemmel összefüggő, ismételt jogsértésekre ír elő szigorúbb, legalább 200 000 forintos minimum bírságösszeget a jogszabály.

Mindezek alapján indokolt a bírságsávok alsó és felső határának (mely utóbbi a legsúlyosabb esetben jelenleg 2 milliárd forint) megemlése, valamint – az ügyek egyedi jellegének figyelembe vétele mellett – az egységes jogalkalmazást előmozdító, irányadó bírságösszegek meghatározása.

A módosítás emellett megteremti annak lehetőségét, hogy az egy márkanév („brand”, franchise) alatt forgalmazó kereskedők nettó árbevételei összeadódnak a jogsértő vállalkozás nettó árbevételének meghatározása során.

A módosítást követően továbbá kötelező bírságkiszabási esetnek minősül, ha a vállalkozás megsérti az adatok végleges hozzáférhetetlenné tételét lehetővé tevő alkalmazás biztosításával kapcsolatos eljárási szabályok meghatározásáról szóló 726/2020. (XII. 31.) Korm. rendelet 8. § (1) bekezdésében foglalt kötelezettségét. Az adattörlő kód átadása nem csupán fogyasztóvédelmi, hanem adatvédelmi szempontból is kiemelten fontos a fogyasztók számára, hiszen a megvásárolt tartós adathordozó eszközök széles körénél térítésmentesen lehetővé teszi személyes adataik biztonságos és visszavonhatatlan törlését.

40. §

A módosítás célja, hogy a fogyasztóvédelmi hatóság a megjelölt súlyos jogsértések felmerülése esetén ideiglenes intézkedésként elrendelhesse az adatok ideiglenes hozzáférhetetlenné tételét („blokkolás”).

Az ideiglenes hozzáférhetetlenné tétel elrendelésének közzétételét és végrehajtását a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság szervezi és ellenőrzi.

Az eljárás az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvényben foglalt szabályozáshoz hasonlóan történik.

41. §

A fogyasztóvédelmi hatósági hatáskör légiutas jogok körében történő egyértelműsítése miatt szükséges a vonatkozó uniós jogforrásnak a jogalkotásra vonatkozó európai uniós követelményekre utaló rendelkezésekben való feltüntetése.

42. §

Szövegcsere módosítások.

A módosítás célja továbbá az is, hogy egyértelműsítse, hogy az ismételt jogsértésre vonatkozó jogkövetkezményeket – összhangban a piacfelügyeleti törvényben foglaltakkal – 3 éven belüli jogsértés esetén kell alkalmazni.

43. §

A technikai módosítás mellett a módosítás célja a deregulációs törekvések jegyében a közszolgáltatással kapcsolatos eljárások ügyintézési határidejére vonatkozó rendelkezés hatályon kívül helyezése, figyelemmel arra, hogy az általános közigazgatási hatósági eljárási szabályok alapján is ez a határidő vonatkozik a fogyasztóvédelmi hatóság eljárására.

44. §

A születési név névjegyzékben történő feltüntetése a közvetítő egyértelmű beazonosíthatóságát szolgálja.

A postacím, e-mail cím és a telefonszám névjegyzékben történő nyilvános feltüntetése a közvetítővel történő kapcsolatfelvétel megkönnyítését szolgálja.

A közlemények feltüntetésének lehetősége a névjegyzékben azt a célt szolgálja – a Szaktv. szabályozásához igazodva –, hogy a tevékenység végzésével összefüggő releváns egyedi információk (például speciális szakterületek és végzettségek) is megismerhetők legyenek a névjegyzékből.

A telefaxszám feltüntetése a névjegyzékben a technológiai fejlődés jelenlegi állására tekintettel okafogyottá vált, ezért törlésre kerül.

A jogi személy telefonszámának és e-mail címének névjegyzékben történő nyilvános feltüntetése a kapcsolatfelvétel megkönnyítését, az adószám feltüntetése az azonosítás megkönnyítését szolgálja. A közlemények feltüntetésének lehetősége a névjegyzékben ebben az esetben is azt a célt szolgálja – a Szaktv. szabályozásához igazodva –, hogy a tevékenység végzésével összefüggő releváns egyedi információk (például speciális szakterületek és végzettségek) is megismerhetők legyenek a névjegyzékből.

45. §

A jövőben indokolt lehetővé tenni, hogy a közvetítői igazolvány átvételére személyesen és postai úton egyaránt lehetőség nyíljon, mert ez – a jogalkalmazói jelzések alapján – az átvételi folyamatot egyes esetekben gyorsítaná, a szabályozást rugalmasabbá tenné. Erre tekintettel a szabályozás a postai út mellett kiegészül a személyes átvétel lehetőségével is.

46. §

Indokolt a közvetítő számára kötelezettségként kifejezetten rögzíteni, hogy az első közvetítői megbeszélés alkalmával, valamint a megállapodás megkötésekor ellenőrizze a felek személyazonosságát.

47. §

A közvetítő az első közvetítői megbeszélés alkalmával részletes tájékoztatást nyújt a feleknek a közvetítés folyamatáról. E tájékoztatási kötelezettséget azonban indokolt kiegészíteni a közvetítői eljárásban esetlegesen létrejött megállapodás joghatásaival, érvényesíthetőségével kapcsolatos tájékoztatással. E körben a felek tájékoztathatóak arról, hogy a törvény a közvetítői eljárásban létrejött megállapodáshoz hatósági kényszer (végrehajthatóságot) nem kapcsol, de a feleknek lehetőségük van arra, hogy bírósági vagy közjegyzői nemperes eljárásban kérjék a megállapodás egyezségként történő jóváhagyását, amellyel a megállapodás végrehajthatóvá válhat. Arról is tájékoztathatóak e körben a felek, hogy a közvetítői eljárásban létrejött megállapodás nem érinti a feleknek azt a jogát, hogy a vitás ügyben igényüket bírósági vagy választottbírói eljárás keretében érvényesítsék.

48. §

A Kvtv. 31. § (2) bekezdésének módosítása a normaszöveg érdemi tartalmán nem kíván változtatni, csupán a jogalkalmazói jelzésekre tekintettel egyértelműsíti, hogy amennyiben a közvetítői eljárásban megállapodás születik, akkor a közvetítői eljárás megindítása az elévülést megszakítja és ebben az esetben a közvetítői eljárás befejeződésétől az elévülés újból kezdődik. Ha azonban a közvetítői eljárás bármely okból eredménytelenül zárul, akkor az elévülés nyugvására vonatkozó szabályokat kell alkalmazni, azaz ebben az esetben a közvetítői eljárás időtartama nem számítható be az elévülés idejébe.

49. §

A 8. § (2) bekezdésének pontosítása azt a célt szolgálja, hogy a névjegyzékbe történő felvétel iránti bejelentéssel egyidejűleg a jogi személy igazolja, hogy a létesítő okiratában a közvetítői tevékenység feltüntetésre került, mert ez a névjegyzékbe vétel feltétele.

A 11. § (2) bekezdésének módosítása szövegpontosító jellegű a szöveg 11. § (1) bekezdésével való koherenciáját szolgálja.

A 12. § (2) bekezdésének módosítása szövegpontosító jellegű, azt a célt szolgálja, hogy ne csak személyesen, hanem postai úton is visszaszolgáltatható legyen a visszavont közvetítői igazolvány, ami az ezzel kapcsolatos ügyintézést könnyíti.

A 17. § (1) bekezdésének módosítása szövegpontosító jellegű, azt a célt szolgálja, hogy a vizsgálat fogalmát meghatározó rendelkezésben megjelenjen a „vizsgálat” kifejezés és ezzel egyértelművé váljon, hogy a miniszter vizsgálat keretei között folytatja le a hatósági ellenőrzést.

A 17. § (2) bekezdésének módosítása azt a célt szolgálja, hogy az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban Ákr.) 50. § (2) bekezdés c) pontja szerinti hatvan napos ügyintézési határidő tartható legyen. A vizsgálat speciális hatósági ellenőrzésnek tekintendő, amely során az Ákr. hatóság ellenőrzésre vonatkozó szabályait eltérő szabályok hiányában alkalmazni kell. Az ügyintézési határidő az Ákr. 50. § (2) bekezdés c) pontja alapján 60 nap, azonban a bejelentés alapján induló eljárásban az igazoló jelentés előterjesztésének határideje 30 nap, ami további 30 nappal meghosszabbítható. Az igazoló jelentéssel kapcsolatos határidő hosszabbítás esetén azonban az ügyintézési határidő megtartása kizártnak tekinthető. Mindezek alapján indokolt a speciális határidők oly módon történő meghatározása, hogy az eljárásra vonatkozó ügyintézési határidő is megtartható legyen, amely az ügyfelek érdeke.

50. §

A telefaxszám alkalmazására vonatkozó rendelkezések a technológiai fejlődés jelenlegi állására tekintettel okafogyottá váltak, ezért törlésre kerülnek.

51. §

A jogszabályok közötti összhang biztosítása érdekében az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (a továbbiakban: Eht.) vonatkozó rendelkezéseinek pontosítása szükséges, figyelemmel arra, hogy a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága az engedély nélkül történő szerencsejáték-szervezéshez kapcsolódó elektronikus adat ideiglenes hozzáférhetetlenné tétele hatósági intézkedést végzésben rendeli el, míg a határozatlan időre szóló végleges hozzáférhetetlenné tétel elrendelésére határozatlanban kerül sor.

A fogyasztóvédelmi hatósági eljárásban az internetes blokkolás kapcsán az egyszerűsített utánkövetéssel összefüggésben szükséges az Eht. rendelkezéseinek pontosítása.

52–53. §

Az Ást. módosításának célja, hogy áldozatsegítő szolgáltatásként szabályozásra kerüljön a tolmácsolási és fordítási segítség nyújtásának lehetősége is, az áldozati jogok hatékonyabb érvényesülése érdekében. Az új szolgáltatástípus bevezetése a magyar nyelvet nem ismerő vagy fogyatékosága miatt jelnyelvi tolmácsolásra szoruló áldozat számára, a sérelem rendezéséhez szükséges ügyei rendezése érdekében indokolt.

Az áldozatsegítő szolgálat által biztosított tolmács a büntetőeljárásban „tolmácsolási feladatokat ellátó segítőként” jelenik meg, díja és költsége a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 145. § (1) bekezdés d) pontja szerint büntügyi költség, mivel azt az állam közigazgatási eljárásban előlegezte. Az Ást. szerint az áldozatsegítő szolgálat által „viselt”, ugyanakkor a büntetőeljárás terminológia szerint, büntetőeljárás szempontból „előlegezett” tolmácsolási díj és költség így a büntetőeljárásban büntügyi költségnek minősül. Ahhoz, hogy ez egyértelmű legyen, szükséges rögzíteni, hogy a büntetőeljárás részvételével összefüggő – büntügyi – költséget fel kell venni a büntügyi költségek tételes nyilvántartását tartalmazó dokumentumba, a költségjegyzékbe. Ennek érdekében pedig az áldozatsegítő szolgálatnak intézkednie kell, azaz a büntetőeljárás részvételével összefüggésben kifizetett díjjal és költséggel kapcsolatos ügyiratot meg kell küldenie a büntetőeljárást lefolytató szervnek.

54. §

A rendelkezés a Ctv. 40. §-át érintő módosításhoz kapcsolódik. A rendelkezés kifejezi, hogy az elektronikus formában tárolt adatok és iratok tárolására szolgáló informatikai eszközök fizikailag nem a cégbíróságokon találhatóak.

55. §

A leggyakrabban keresett cégirat a cég (alapítást követően az egységes szervezetbe foglalt) létesítő okirata.

A közjegyzői aláírás-hitelesítéssel ellátott címpéldány és az ügyvéd vagy kamarai jogtanácsos által ellenjegyzett aláírás-minta (a továbbiakban e § indokolásában együtt címpéldány) esetében a cégeljáráshoz már ismert olyan informatikai megoldás, amelynek lényege, hogy a cég cégjegyzékének elektronikus megjelenítésekor a cég képviselőjének adatait tartalmazó rovatban informatikai úton hozzárendelésre kerül maga a cégirat, a címpéldány. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a cégadatnál található linke kattintva megjeleníthető a címpéldány.

A cégiratok kereshetőségét és gyors megismerését – a címpéldánynál már alkalmazott – támogató informatikai megoldás lesz a jövőben, hogy a Ctv. 24. § (1) bekezdés d) pontja szerinti, a létesítő okirat keltét tartalmazó cégadat rovatnál megjelenítésre kerül egy link, amelyen keresztül a kapcsolódó létesítő okirat egy kattintással megismerhető lesz. Ezen szolgáltatás a törvénymódosítás után bejegyzésre kerülő létesítő okiratok (azok változása) esetében, tehát felmenő rendszerben lesz elérhető.

56. §

A módosítás a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény 28. §-ával való összhangot teremti meg. A felszámolást elrendelő végzés kivonatának közzététele során a Ctv. 24. § (1) bekezdés h) pontjában meghatározott, a természetes személyre vonatkozó adatok közül egyes adatok nem kerülnek a felszámolást elrendelő végzésben szerepeltetésre, így közzétételre sem. Ezeket az adatokat tehát a cégjegyzékben sem lehet feltüntetni. A felszámolóbiztos adóazonosító jele az állami nyilvántartások interoperabilitásának fenntartását szolgálja, azonban az csak akkor kerül a cégjegyzékbe, ha azt a felszámolást lefolytató bíróság is végzésbe foglalja és közzéteszi, vagy ha jogszabály kifejezetten elrendeli.

57. §

A rendelkezés visszaállítja a Ctv. 36. § (2) bekezdésének a 2023. július 31-ei szövegállapotát, ezzel ismét normatív módon megjelenítve teszi lehetővé a keretaláírás használatát cégbejegyzési (változásbejegyzési) kérelmek esetében. A Magyar Ügyvédi Kamara jelezte, hogy a keretaláírás lehetőségének megszüntetése elnehezíti a cégbejegyzési és változásbejegyzési kérelmek beküldésének adminisztratív folyamatát, és kérte a korábbi szövegállapot visszaállítását. A rendelkezés korábbi módosításával szolgáló jogalkotói cél – vagyis a cégiratok egyedi kereshetősége és letölthetősége – változatlanul fennáll, azonban a gyakorlati visszajelzésekre figyelemmel más informatikai megoldással valósul meg a jövőben. A rendelkezés a belső piacon történő elektronikus tranzakciókhoz kapcsolódó elektronikus azonosításról és bizalmi szolgáltatásokról, valamint az 1999/93/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2014. július 23-i 910/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (eIDAS rendelet) 41. cikk (2) és (3) bekezdése értelmében került kiegészítésre a minősített időbélyegző követelményével, arra tekintettel, hogy kizárólag a minősített időbélyegzőnek van bizonyító ereje.

58. §

A rendelkezés szövegpontosító jellegű annak érdekében, hogy az elektronikus iratok tárolásának tényleges megvalósítása és a normaszöveg összhangba kerüljön.

59. §

A rendelkezés kezeli a tagállami cégnyilvántartások összekapcsolására szolgáló rendszeren (a továbbiakban: BRIS) keresztül érkező adatok kezelésével felmerült gyakorlati kérdéseket. Az uniós irányelvi rendelkezések alapján a Ctv. 63. § (1e) bekezdése már most is előírja, hogy a BRIS-en keresztül kapott (frissülő) adatokat a magyar cégbíróságnak a cégjegyzékbe kell jegyeznie. Ugyanakkor előfordul, hogy a kapott adattartalom nem felel meg teljesen mértékben a cégjegyzék előírt adattartalmának. Ebben az esetben a cégbíróságnak további intézkedéseket kell

tennie a hiányzó adatok cég által (változásbejegyzési kérelemmel) történő bejelentése érdekében. Az adatkezelési rendelkezés biztosítja a jogszerű adattárolást és kezelést.

60. §

Átmeneti rendelkezés, amely egyértelműen rögzíti, hogy a cégjegyzék által biztosított új informatikai megoldás, amely a létesítő okirat közvetlen megismerését biztosítja, csak a rendelkezés hatálybalépését követő bejegyzéseknél kerül biztosításra, valamint egyértelművé teszi, hogy a Ctv. 36. § (2) bekezdése szövegállapotának törvényi szintű visszaállítása mikortól alkalmazható.

61. §

Az a) pontban foglalt rendelkezés módosítása biztosítja a felszámolási eljárásban az adós vagyontárgyainak nyilvános értékesítésére szolgáló elektronikus értékesítési rendszer (EÉR) működtetője, azaz a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága részére a közfeladat megjelölés mellett kért céginformációt

Az b) pontban foglalt módosítás pontosítja a cégjegyzék adatait jogi személy felügyelőbizottsági tag esetén.

A c) pont szövegpontosító rendelkezés.

62. §

Technikai jellegű szövegpontosítás annak érdekében, hogy a normaszöveg ne tartalmazzon utalást már hatályon kívül helyezett rendelkezésekre, valamint a Ctv. 27. § (3) bekezdés d) pontjának 2024. január 1. napjától hatályba lépő, megváltozott tartalmú rendelkezésére.

63. §

Az alzálogjog fennállásának igazolására irányuló eljárás lefolytatása iránti kérelem kötelező tartalmi elemeit a Kjnp. 27/C. § (1) bekezdése határozza meg. Ennek alapján a kérelemnek tartalmaznia kell annak a jogosultnak (zálogjogosultnak) a Pp. szerinti azonosító adatait, akinek a kérelmező – a kérelmező állítása szerint – a Ptk. 5:140. § (1) bekezdés a) pontja alapján a jogait gyakorolja, vagy akinek a helyébe lépett. Emellett a kérelemnek meg kell jelölnie az ellenérdekű fél, az alzálogjog kötelezettjének az azonosító adatait is.

A Kjnp. hatályos 27/C. § (1) bekezdés b) és a c) pontban írt személyi kör azonban egybeesik. Az a zálogjogosult ugyanis, akinek a kérelmező a Ptk. módosított szabályai szerint vagy a jogait gyakorolja, vagy pedig akinek a helyébe lépett, az alzálogjog kötelezettje (aki egyúttal a főzálogjog jogosultja). A c) pont alapján az alzálogjog kötelezettje egyúttal ebben az eljárásban az ellenérdekű fél, vagyis a kérelmezett.

Fentiek alapján elegendő az ellenérdekű fél – azaz az alzálogjog kötelezettje – adatainak a feltüntetése a kérelemben.

A Kjnp. 27/C. § (1) bekezdés f) és g) pontok alapján a kérelemben az alzálogjogosult kérelmezőnek – ha más módon nem is, akkor legalább a zálogszerződés csatolásával – annak az ingatlan adatait is meg kell jelölnie, amelyet a főzálogjog terhel. Erre vonatkozóan azonban a 27/C. § (1) bekezdésének a kiegészítése szükséges. Ennek hiányában ugyanis az eljáró közjegyző nem fogja tudni megállapítani és igazolni az alzálogjog fennállását. Ez azt jelenti, hogy az ingatlan tulajdonosának az adataira is szükség lehet, aki azonban ebben az eljárásban nem résztvevő fél. Az ingatlan tulajdonosa a főzálogjog kötelezettje, aki nem azonos az alzálogjog kötelezettjével (az alzálogjog kötelezettje egyben a főzálogjog jogosultja is).

64. §

Jogszabályi rendezést igényel, hogy ha a kifogást visszautasító vagy elutasító végzés ellen a Kjnp. 27/E. § (5) bekezdése alapján a kifogás előterjesztője fellebbezéssel él, a fellebbezés nem akadályozza annak, hogy a bizonyítvány alapján az alzálogjog bejegyzésre kerüljön. A bizonyítványt a közjegyző kézbesítheti a kérelmezőnek, annak ellenére, hogy a kifogás visszautasításáról, illetve elutasításáról szóló végzése ellen bírósági eljárás van folyamatban.

A Kjnp. 12. § (5) bekezdése alapján az eljárásban felfüggesztésnek, szünetelésnek, beavatkozásnak és ideiglenes intézkedés elrendelésének nincs helye. Ebből az következik, hogy a fellebbezésnek nincs halasztó hatálya, így a bizonyítvány akkor is kézbesíthető a kérelmezőnek, ha egy korábban benyújtott kifogás visszautasítása vagy elutasítása elleni fellebbezés elbírálása a másodfokú bíróság előtt még folyamatban van. A kifogást visszautasító vagy elutasító végzés elleni fellebbezés ugyanis nem érinti a bizonyítvány alapján történő bejegyzést.

Az eljárással kapcsolatban az egyik fő értelmezési kérdést a Kjnp. 27/E. § (6) bekezdése veti fel. Eszerint szabályszerű kifogás esetén a közjegyző végzéssel a bizonyítvány hatálytalanságát állapítja meg. Bizonytalanságot okozott azonban a jogalkalmazói gyakorlatban, hogy „szabályszerű kifogás” alatt pontosan mit is kellett érteni.

A jogalkotó ezért egyértelművé kívánta tenni, hogy a kifogást a közjegyzőnek nem elegendő alaki-formai szempontból megvizsgálni. A kifogást érdemben kell elbírálni, vagyis a 27/E. § (3) bekezdése alapján vizsgálnia kell a jogi érdek fennállását és azt is, hogy a kifogás előterjesztője a bizonyítványban foglaltakat milyen indokok alapján vitatja.

Ez összefüggésben áll azzal, hogy a közjegyzőnek már a kérelmet is érdemben kell megvizsgálnia. A 27/C. § (1) bekezdés f) és g) pontja alapján ugyanis a közjegyző csak akkor állíthatja ki a bizonyítványt, ha az alzálogjog fennállását a kérelmező a hozzá benyújtott dokumentumok alapján egyértelműen igazolni tudja. Ehhez pedig a hozzá benyújtott szerződéseket, illetve a nyilvántartási bejegyzéseket (HBNY, ingatlan-nyilvántartás) is érdemben kell megvizsgálnia.

A módosítás egyértelművé kívánja tenni, hogy a közjegyzőnek mikor kell kézbesítenie a bizonyítványt. Ez összhangban áll a módosított (5) bekezdéssel, amely szerint a kifogást visszautasító vagy elutasító végzés ellen benyújtott fellebbezés nem akadályozza annak, hogy a bizonyítvány alapján az alzálogjog bejegyzésre kerüljön. A bizonyítványt a kérelmezőnek kézbesíteni kell. Erre csak akkor nem kerülhet sor, ha a közjegyző a kifogásnak helyt ad és annak alapján a bizonyítvány hatálytalanságát állapítja meg.

65. §

A gyakorlatban előfordulhat, hogy a főzálogjog (például az ingatlant terhelő jelzálogjog) később jön létre, mint az alzálogjog, ha a felek korábban intézkednek a követelést terhelő zálogjog hitelbiztosítéki nyilvántartásba történő bejegyzéséről, mint az ingatlan-jelzálogjog bejegyzéséről.

A hitelbiztosítéki nyilvántartásról szóló 2013. évi CCXXI. törvény 7. § (1a) bekezdése szabályozza azt az esetet, amikor a főzálogjog már létezik: ilyenkor az alzálogjog is csak a főzálogjog létrejöttékor jöhet létre.

Mindezek alapján, ha a főzálogjog a követelést terhelő zálogjog hitelbiztosítéki nyilvántartásba történő bejegyzésekor már fennáll (vagyis azt például az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezték), akkor a követelést terhelő zálogjog bejegyzésével egyidejűleg, automatikusan létrejön az alzálogjog is. Ha azonban a főzálogjogot csak később jegyzik be, akkor az alzálogjog is csak akkor jöhet létre, amikor a főzálogjog létrejön (azt megállapítják).

Indokolt ezért lehetővé tenni, hogy mindkét fenti esetben igazolni lehessen az alzálogjog fennállását.

66. §

A módosítás célja, hogy a GVH Versenytanácsa jogosult legyen a jogellenes online tartalmat megvalósító tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok hozzáférhetetlenné tételéről rendelkezni, és a hatékonyabb jogérvényesítés érdekében a GVH-t felhívja olyan hatáskörrel, amellyel a Versenytanács a jogellenes online tartalmat megvalósító tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok hozzáférhetetlenné tételéről is rendelkezhet.

A módosítást követően a Versenytanács már az eljárás során ideiglenes intézkedés keretében elrendelheti az elektronikus adat hozzáférhetetlenné tételét, amikor az ideiglenes intézkedés elrendelésének általános feltételei fennállnak a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény 72/A. § (1) bekezdés a) pontja alapján.

A jogszabályi koherencia érdekében az Fttv.-ben az online tartalmak hozzáférhetetlenné tételére vonatkozó szabályozás kiegészítésre kerül két olyan rendelkezéssel, amelyek a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága és a fogyasztóvédelmi hatóság eljárásában is bevezetésre kerülnek.

Az elektronikus adat hozzáférhetetlenné tételének végrehajtását az NMHH az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény alapján szervezi és ellenőrzi.

67. §

Annak érdekében, hogy az igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2023. évi XXXI. törvény 58. §-ában szereplő, az elektronikus ügyintézésre kötelezett személyek részére az elektronikus, E-ügyintézési törvény szerinti kézbesítés a módosítás 2023. október 1-jei hatálybalépése után technikailag is megvalósítható legyen, a cégkapus elérhetőség alapjául szolgáló adószámot mind jogosulti, mind kötelezetti oldalon, továbbá a felek képviselői tekintetében is szükséges, hogy előírja a törvény a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem kötelező tartalmi elemeként.

68–69. §

Tekintettel arra, hogy 2022. július 1-je óta a tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről (iratkézbesítés) szóló 2020. november 25-i 2020/1784/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet alkalmazandó a polgári eljárásokban keletkezett iratoknak az Európai Unió valamely másik tagállamában történő kézbesítésével kapcsolatban, indokolt a rendeletre utaló rész módosítása.

70. §

Szövegpontosító javaslat az igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2023. évi XXXI. törvény 59. §-ának megfelelően, mely 2023. október 1-jei hatállyal módosítja az Fmhtv. 17. §-át, mely alapján indokolt az utaló rendelkezés javítása.

71. §

Az ingatlan-nyilvántartásról szóló 2021. évi C. törvény (a továbbiakban: új Inytv.) 35. §-ának rendelkezései határozzák meg az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés vagy törlés alapjául szolgáló okiratok kellékeit, melyek között szerepel többek között a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló törvény hatálya alá tartozó természetes személy személyi azonosítója [új Inytv. 35. § (1) bekezdés ab) pont]. Emellett a 37. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a bejegyzés alapjául szolgáló jogerős bírósági, hatósági határozat vagy végleges közigazgatási hatósági döntés (e § alkalmazásában a továbbiakban együtt: határozat) tartalmára a 35. § (1) bekezdésében foglaltak az irányadók azzal az eltéréssel, hogy a határozatban a felek megállapodását – ideértve a bejegyzési engedélyt is – a bíróság, hatóság rendelkezése pótolja. A közjegyző hagyatéki eljárásban hozott döntése hatósági határozatnak minősül az új Inytv. 2. § (3) bekezdése értelmében. Szemben a korábbi ingatlan-nyilvántartási törvénnyel, az új törvény nem határoz meg további tartalmi különbséget az ilyen okiratok tekintetében [vö. az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény 34. § (1) bekezdés], így a személyi azonosító, továbbá az állampolgárság kezelése elengedhetetlen lesz az új Inytv. hatálybalépésével a közjegyzők számára is. Ezen okból indokolt a Hetv. rendelkezésének bővítése, amely törvényi alapot szolgáltatna az adatkezelésre.

Mivel a bekezdés bevezető szövege úgy szól, hogy a közjegyző az adatokat a hagyatéki eljárás lefolytatása céljából kezeli, a közjegyző a Hetv. 91. § (2) bekezdése szerinti kötelezettségeinek akkor tud eleget tenni, ha az adatkezelésre az eljárás befejezését követő intézkedések tekintetében is jogosult.

72. §

A piacfelügyeleti hatósági eljárásban alkalmazható szankciók újragondolására a hatékony és eredményes jogalkalmazás érdekében volt szükség. Indokolt a jövőre nézve olyan bírságtételek meghatározása, amelyek kellő visszatartó erővel bírnak a vállalkozások számára.

A módosítást megelőzően alkalmazott bírságtételek felülvizsgálatát indokolta, hogy a piacfelügyeleti hatósági eljárások során jellemzően alacsony összegű bírságok kerülnek kiszabásra, még abban az esetben is, ha a fogyasztók életét, testi épségét veszélyeztető veszélyes termékek kiszűrésére került sor. A hatályos jogszabályi környezetben főszabályként ugyanis 15 000 forint a bírság alsó határa, amely 2012 óta változatlan, amelynek fenntartása a jelen gazdasági környezetben nem indokolható.

Mindezek alapján indokolt a bírságsávok alsó és felső határának (mely utóbbi a legsúlyosabb esetben jelenleg 2 milliárd forint) megemlése, valamint – az ügyek egyedi jellegének figyelembe vétele mellett – az egységes jogalkalmazást előmozdító, irányadó bírságösszegek meghatározása.

A módosítás célja továbbá annak egyértelműsítése, hogy amennyiben a minta az előírt követelményeknek megfelel, jogszabály vagy a gazdasági szereplő eltérő rendelkezése hiányában a piacfelügyeleti hatóság a mintát és ellenmintát a minta vizsgálatának helyén visszaadja a gazdasági szereplőnek a döntés véglegessé válásától számított 8, élelmiszer és takarmány esetén 1 napon belül.

73. §

Szövegcsérés – technikai jellegű – módosító rendelkezések.

74. §

Az Fdtv. tárgyi hatályát szükséges kiterjeszteni az olyan a jogosulatlan dohánytermék-kiskereskedelmi tevékenységre is, amelyet ténylegesen nem Magyarországon végeznek, de az a Magyarországon tartózkodó fogyasztók felé irányul, magyar nyelven hozzáférhető és a Magyarországon tartózkodó fogyasztókat ösztönzi vásárlásra.

75. §

Lehetővé kell tenni, hogy a blokkolási eljárást az Fdtv. 22. § szerinti bírsággal együtt alkalmazni lehessen.

76. §

A blokkolási eljárásra vonatkozó részletes, speciális eljárási szabályok megteremtése. Az elektronikus adat ideiglenes hozzáférhetetlenné tételét az online térben elkövetett jogsértés folytatásának azonnali megakadályozása érdekében a közlésre tekintet nélkül azonnal végrehajtható hatósági intézkedésként, végzéssel rendeli el és hirdetményi úton közli a Hatóság, amely hatósági intézkedés hatálya a hatósági eljárás befejezéséig tart. A hatósági intézkedéssel szemben önálló jogorvoslatként közigazgatási per kezdeményezhető.

Az eljárást a Hatóság hivatalból folytatja le, az eljárást befejezésekor határozatban dönt az elektronikus adat hozzáférhetetlenné tétel határozatlan időre történő elrendeléséről, amely határozat azonnal végrehajtható.

A határozatot hirdetményi úton közli a Hatóság a honlapján.

A rendelkezés szabályozza az NMHH és az elektronikus hírközlési szolgáltató kártérítési felelősségének kizárását arra az esetre, ha olyan elektronikus tartalom blokkolása történik, amely jogszerű tartalmat is magába foglal és annak jogsértő tartalomtól való elválasztása a hatóság részéről technikailag nem lehetséges.

A szabályozás kiterjed arra az esetre is, ha a jogsértő elektronikus tartalom blokkolásának határozattal történő elrendelését követően a blokkolási eljárással érintett elektronikus adat közzétételével megvalósult jogosulatlan dohánytermék-kiskereskedelem azonos tartalommal ugyanazon személy által, a blokkolás kikerülése érdekében eltérő elektronikus adat közzétételével is megvalósul, akkor a hatóság ismételt hatósági eljárás és döntéshozatal mellőzésével, az azonos jogsértést megvalósító új elektronikus adatok átadásával kezdeményezheti a hozzáférhetetlenné tétel végrehajtását az NMHH-nál.

77. §

Előzetes bejelentési záradék.

78. §

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:15. § (1) bekezdése felsorolja azokat az eseteket, amikor a kiskorú törvényes képviselőjének jognyilatkozata csak a gyámhatóság jóváhagyásával érvényes. A Ptk. 2:15. § (1) bekezdésének c) pontja szerint a kiskorú törvényes képviselője csak a gyámhatóság jóváhagyásával tehet jognyilatkozatot a kiskorú nem tehermentes ingatlanszerzése, ingatlana tulajdonjogának átruházása vagy megterhelése esetén. Abban az esetben, ha a teher az ingatlanon csak egy közérdekű használati

jog, aminek a bejegyzése közérdekű célból hatósági határozaton alapul, nem indokolt a gyámhatóság jóváhagyását beszerezni. A közérdekű használati jog egy gyűjtőfogalom, amelynek a tartalmát a Ptk. 5:164. § (1) bekezdése bevezetett minden olyan használati és szolgalmi jogra, amely közérdekből jogszabály alapján áll fenn vagy jogszabály alapján ilyenként alapítható (például vezetékgig). Természetesen a kiskorú vagyonából történő szerzés esetén – függetlenül attól, hogy az ingatlan csak és kizárólag közérdekű használati joggal terhelt – fennállhatnak olyan körülmények, amelyek gyámhatósági jóváhagyást igényelhetnek [például: Ptk. 2:15. § (1) bekezdésének e) pontja szerinti értékhatár miatt].

79. §

Az a) pontban foglalt módosítás a szövetkezet döntéshozó szervének pontos megjelölésére irányul.

A b) pontban foglalt módosítás a rendelkezés szövegének pontosítására irányul, figyelemmel arra, hogy a fogyasztói árindex növekedésének január 1. napjától való figyelembevétele (a tartásdíj ettől a naptól való felemelése) a gyakorlatban nem alkalmazható, mert a Központi Statisztikai Hivatal minden évben csak január közepén teszi közzé az előző évre vonatkozó adatokat. Ezen túlmenően az éves fogyasztói árindex növekedés a KSH rendszerében mindig egy adott hónapra vonatkozó növekedést jelent az előző év azonos hónapjához képest, a jogalkotói szándék azonban egyértelműen az előző évi átlagos fogyasztói árindex növekedés figyelembevételére irányul, ami azt fejezi ki, hogy átlagosan, például a 2022. évre vonatkozóan mennyi volt a fogyasztói árindex a 2021. évhez viszonyítva.

80. §

A módosítás célja, hogy a fogyasztóvédelemért felelős miniszter – az igazságügyért és a kereskedelemért felelős miniszterrel egyetértésben – felhatalmazást kapjon a kötelező jótállás alá eső termékkörök meghatározására. A kötelező jótállás a vállalkozás hibás teljesítése esetén számos további garanciát biztosít a fogyasztó számára a szavatossághoz képest. A technika fejlődésével folyamatosan jelennek meg új termékek a piacon, a módosítás révén a későbbiekben lehetővé válik az erre történő gyors reagálás a kötelező jótállás alá tartozó termékkör bővítésének szükségessége esetén.

81. §

A szakértőjelölti névjegyzék adatainak kiegészítése amiatt szükséges, hogy ellenőrizhető legyen a szakértőjelölt munkáját felügyelő igazságügyi szakértő (mentor) személye, illetve a mentor tagdíjkezdményre való jogosultsága. A módosítás alapján a mentor igazolványszáma mellett a mentor nyilvántartási száma is feltüntetendő.

82. §

A Szaktv. 47. § (7) és (9) bekezdése tartalmazza, hogy a szakvéleményben a szakértő nyilvántartási számát is fel kell tüntetni. A nyilvántartási szám azonban eddig nem volt nyilvános adat, az alapján a névjegyzékben a szakértő nem volt megtalálható. Erre figyelemmel indokolt a nyilvántartási szám közzétételének előírása, amely egy állandó szám (ellentétben az igazságügyi szakértői igazolvány számától, ami változhat).

83. §

Célszerű a Szaktv. 53. § (1) bekezdésének hatályon kívül helyezése, figyelemmel arra, hogy a magánszakértő által végzett adatkezelési tevékenység az általános adatvédelmi rendelet (GDPR) 6. cikk (1) bekezdésében meghatározott valamely jogcímen alapulhat.

84. §

A jogellenes elvitellel veszélyeztetett gyermekek tekintetében szükséges utazás megakadályozásával járó figyelmeztető jelzés elhelyezése iránti eljárás olyan bírósági nemperes eljárás, amelyben a meghozott érdemi határozat a szabad mozgás alapjogát korlátozhatja a gyermek vonatkozásában, emiatt kiemelten fontos, hogy e körben kizárólag bírák járhassanak el. A módosító javaslat ezért a joggyakorlat egységesítése érdekében egyértelműsíti, hogy az eljárásban bírósági titkár nem járhat el. A bírák kizárólagos eljárási jogosultságának

indokoltságát támasztja alá az is, hogy az eljárásban a gyermek meghallgatására is sor kerül, ezért indokolt, hogy a gyermekek meghallgatásában gyakorlattal és megfelelő szakmai tudással rendelkező bírák járjanak el.

85. §

A módosítás a normaszöveg pontosítását, a rendelkezésben meghatározott feladatkör címzettjének egyértelmű beazonosítását szolgálja.

86. §

A központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: Ksztv.) 5. § (3) bekezdés c) pontja – szemben például a kormányzati igazgatásról 2018. évi CXXV. törvény rendelkezéseivel – a központi államigazgatási szerveknél a szerv vezetőjének hatáskörébe tartozó egyes ügyekben a kiadmányozási jogot a szervnél vezetőként közszolgálati jogviszonyban álló személyre engedi csak átruházni. Az SZTFH, mint önálló szabályozó szerv a Ksztv. hatálya alá tartozik, munkatársai a különleges jogállású szervekről és az általuk foglalkoztatottak jogállásáról szóló 2019. évi CVII. törvény alapján közszolgálati jogviszonyban állnak. Figyelemmel arra, hogy az SZTFH a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatóságáról szóló 2021. évi XXXII. törvény szerinti hatósági és ellenőrzési feladatait országos illetékességgel, több feladat esetében vidéki telephelyeken vagy helyszíni ellenőrzés során látja el, sok esetben nehézséget okoz a vezetői kiadmányozás biztosítása.

A Javaslat szerinti módosítás – a fővárosi és vármegyei kormányhivatalokhoz hasonlóan – megteremti a lehetőségét annak, hogy az SZTFH elnöke közigazgatási hatósági eljárásokban a Hatóság szervezeti és működési szabályzatában a kiadmányozási jogot ne csak vezetőkre, hanem valamennyi közszolgálati jogviszonyban álló személyre átruházhassa.

87. §

Hatályba léptető rendelkezés.

88. §

Jogharmonizációs záradék.

89. §

Előzetes bejelentési záradék.

**Végső előterjesztői indokolás
a büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódóan egyéb törvények módosításáról szóló
2023. évi XCVII. törvényhez**

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

Az uniós és nemzetközi kötelezettségek, az Alkotmánybíróság határozatai, illetve a jogalkalmazó szervek visszajelzései időről időre szükségessé teszik, hogy a büntetőjogi tárgyú törvényeket felülvizsgálja a jogalkotó. A büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódóan egyéb törvények módosításáról szóló törvényjavaslat (a továbbiakban: Javaslat) az alábbi törvények módosítását tartalmazza:

- a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.),
- a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.),
- a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.),
- a bünyügyi nyilvántartási rendszerről, az Európai Unió tagállamainak bíróságai által magyar állampolgárokkal szemben hozott ítéletek nyilvántartásáról, valamint a bünyügyi és rendészeti biometrikus adatok nyilvántartásáról szóló 2009. évi XLVII. törvény (a továbbiakban: Bnyt.),
- a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.),
- a külföldre utazásról szóló 1998. évi XII. törvény (a továbbiakban: Utv.),
- a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: NAV tv.),
- az adóhatóság által foganatosítandó végrehajtási eljárásokról szóló 2017. évi CLIII. törvény (a továbbiakban: Avt.),
- az állami vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény.

Gyógyszerhamisítás:

A Btk. 186. §-ához 2012-ben készült eredeti indokolás részletes magyarázatot ad arra, hogy mit kell érteni büntetőjogi értelemben a hamis vagy meghamisított dolog (egészségügyi termék) fogalma alatt. A Btk. 186. § (4a) bekezdéshez fűzött 2017-es indokolás szintén tartalmazza, hogy mit értünk „hamisított gyógyszer”-en. Ez utóbbi indokolás már az emberi alkalmazásra kerülő gyógyszerekről és egyéb, a gyógyszerpiacot szabályozó törvények módosításáról szóló 2005. évi XCV. törvény (a továbbiakban: Gytv.) 1. § 42. pontjában meghatározott fogalomra épít és magyarázza azt, amely fogalom az emberi felhasználásra szánt gyógyszerek közösségi kódexéről szóló 2001/83/EK irányelvnek a hamisított gyógyszerek jogszerű ellátási láncba való bekerülésének megakadályozása tekintetében történő módosításáról szóló 2011. június 8-i 2011/62/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvben (a továbbiakban: 2011/62/EU irányelv) meghatározott fogalmat implementálja a magyar jogba.

Mivel nem a tényállás szövege mondja ki azt, hogy az a gyógyszer is hamisítottnak minősül, amelyet „a legális ellátási lánc megszakításával, jogellenesen, kereskedelmi céllal értékesítenek”, a gyakorlati jogalkalmazási problémák kiküszöbölése érdekében a büntetőjogi fogalomrendszer egységes jogalkalmazó gyakorlatának biztosítása érdekében indokolt, hogy e kitétel a normaszövegbe kerüljön be. Emellett indokolt volt a Gytv., illetve a Szabs. tv. vonatkozó rendelkezéseinek egymáshoz való viszonyának vizsgálata is a legális ellátási lánc megszakításával, jogellenesen, kereskedelmi céllal történő értékesítéssel szembeni hatékony fellépés biztosítása érdekében.

A Javaslat mindezekre figyelemmel egy komplexebb módosításra tesz kísérletet, amely egyrészt kezelni kívánja a jogalkalmazók részéről ismertetett gyakorlati problémákat, másrészt a szankcionálandó magatartásokat logikailag felépítve (Gytv., Szabs. tv., Btk.) azok egyértelműsítésére törekszik, figyelembe véve a kábítószerrel kapcsolatos európai uniós jogi szabályozást is.

Bv. tv.

A szabadságvesztés letöltésének végrehajtási fokozatokban (fegyház, börtön, fogház) történő megállapítása hosszú ideje meghatározza a hazai büntető-igazságszolgáltatási gyakorlatot, kifejezve ezzel is az elkövetett bűncselekmény tárgyi súlyát, illetve az elkövető személyében rejlő társadalomra veszélyességet. Mindazonáltal a végrehajtás során az elítéltek szakmai szempontú csoportosítását megnehezíti ez a struktúra, ami számos működési diszfunkciót eredményez a büntetés-végrehajtásban.

A hatályos rendszerben a szabadságvesztés három végrehajtási fokozatához fokozatonként további három-három végrehajtási rezsim kapcsolódik, ami az elkülönítési szabályok merev érvényesítésével megnehezíti a büntetés-végrehajtási szervezet erőforrásainak hatékony allokációját. Az új besorolási rendszerben egy egyszerűbb, ötfokozatú kategóriarendszer lesz az alapja a szabadságvesztés végrehajtási rendjének. Az elítéltek biztonsági és fogvatartási kockázatára is reagáló kategóriarendszer lehetővé teszi a büntetés-végrehajtási szervezet személyi állományának hatékony, a fogvatartás biztonságának fenntartásához rugalmasan igazodó beosztását, és segíti a büntetés-végrehajtási intézeti (bv. intézet) férőhelyek optimalizált kihasználását.

A szabadságvesztésre ítélték új besorolási rendszerének eredményeként a büntetés-végrehajtási szervezet szakmai szempontjai hangsúlyosabb szerepet kapnak a szabadságvesztés végrehajtási rendjének meghatározásában. A végrehajtási fokozatok megmaradnak a büntető ítélet részeként, a szabadságvesztés végrehajtása során azonban a jelenlegitől eltérő funkcióval és más hangsúllyal kapnak helyet. Garanciális elemként az elítéltek kezdeti besorolásának kereteit határozzák meg, de e keretrendszeren belül a büntetés-végrehajtási szervezet tudja érvényesíteni saját, szakmai alapokon nyugvó, elsősorban az elítéltek magatartására, együttműködési készségére, reintegrációs hajlandóságára, a visszaesési és fogvatartási kockázatára, valamint az elkövetett bűncselekmény súlyára, az elítélt kriminológiai jellemzőire alapozó besorolási és elkülönítési szempontrendszerét.

Bevezetésre kerül új motivációs eszközként a kreditrendszer, amelynek célja, hogy az elítéltek egyes kategóriák közötti váltásához egy objektív alapokon nyugvó, kiszámítható és átlátható keretet adjon. A kezdeti besorolást követően az elítélt kreditpontokat gyűjthet és ez alapján kedvezőbb kategóriába kerülhet, vagy pontvesztés esetén a kategóriában visszasorolására kerülhet sor. A kreditrendszerben az elítélt magaviselete, együttműködési készsége, reintegrációs tevékenységben való részvétele kerül értékelésre. Ez a motivációs rendszer erősíti az elítéltek felelősségvállalását, érdekeltté teszi a végrehajtás rendjének megtartásában és a reintegrációs terv megvalósításában, mindez pedig azzal, hogy a jogkövető magtartás pozitív elismerést nyer, az egyéni büntetési célok megvalósulását segíti.

Be.

A Javaslat a büntetőeljárás hatékonyságát és a garanciális tartalmat erősítő módosításokat vezet be, ezek közül kiemelendő, hogy:

- lehetővé teszi a formailag helyes, de alaptalan, ügyirat-ellenes pótmagánvád visszautasítását,
- az alaptalanul alkalmazott szabadságkorlátozásért járó kártalanítás jogalapjai terén megszünteti a szabályozásban jelenleg tetten érhető belső ellentmondásokat,
- feljogosítja a nyomozó hatóságot, hogy sürgős esetben ideiglenesen kizárja a kiskorú érdekeit sértő törvényes képviselőt az eljárásból,
- rugalmasabbá teszi a gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekmények esetén a bírósági tanács összetételét,
- lehetővé teszi, hogy ha a megfelelően értesített jogosult nem veszi át a részére kiadni rendelt bűnjelet, akkor meghatározott időszak eltelte után a bűnjel tulajdonjogát az állam megszerezhesse,
- megkönnyíti a virtuális pénztárca szolgáltatóknál tárolt bűnügyi vagyon biztosítását,
- új jogorvoslati lehetőséget vezet be a vád tárgyává nem tett bűncselekmény miatti elítéléssel szemben,
- a bírósági jegyzőkönyvvezetést könnyítő szabályokat vezet be,
- a szakértő meghallgatásával kapcsolatos szabályokat rugalmasabbá teszi.

Ezen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (3) bekezdése, valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. §-a alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

1. §, 12. §, 68. §

A jelenlegi szabályozási környezetben a kiutasítás nem hajtható végre a Magyarországon élő hontalannal, harmadik országbeli állampolgárokkal, valamint a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyekkel szemben mindaddig, amíg a feltételes szabadság időtartama el nem telt. Az Utv. 16. § (1) bekezdés c) pontja ugyanis korlátozza a külföldre utazását annak, akit szabadságvesztésre ítélték mindaddig, amíg azt végre nem hajtották, vagy annak végrehajthatósága meg nem szűnt, ami az Utv. 3. § (2)–(3) bekezdése értelmében – eltérő rendelkezés hiányában – a megjelölt személyi körre is vonatkozik. Feltételes szabadságra bocsátás esetén a szabadságvesztést a feltételes szabadság eredményes leteltének napjával kell végrehajtottnak tekinteni.

A fenti szabály nem szolgálja kellőképpen a külföldi elítélt tényleges integrációját, mivel Magyarországon – valójában megfelelő tartózkodásra jogosító jogcím hiányában – kellene letöltenie a feltételes szabadság tartamát úgy, hogy hogy annak leteltével a vele szemben kiszabott, illetve elrendelt kiutasítást végre kell hajtani, és egy teljesen új környezetben kell beilleszkednie. Ráadásul a jelenlegi szabályozás akadályát képezi a kiutasítás végrehajtásának, pedig a bíróság a kiutasítás elrendelésével kifejezte azt, hogy a külföldinek az országban tartózkodása nem kívánatos, mivel a közbiztonságra veszélyt jelent. A módosítás ezt a visszas helyzetet kívánja felszámolni azzal, hogy kiveszi a külföldre utazás tilalma alól azt az esetet, ha akár a bíróság, akár az idegenrendészeti hatóság által kiutasított hontalant, harmadik országbeli állampolgárt vagy szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyt feltételes szabadságra bocsátották.

Ezzel egyidejűleg szükséges egyértelművé tenni azt is, hogy a kiutasított külföldivel szemben nemcsak az elrendelésnek, de a pártfogó felügyelet intézkedés kötelező alkalmazásának sincs helye, tekintettel arra, hogy a kiutasítás lényege, hogy az elítélt Magyarországra, annak letelte előtt ne térjen vissza, így figyelemmel kísérése a magyar jogintézmény keretei között sem szükség, sem lehetőség nincs.

2. §, 70. §, 103. §

A Javaslat lehetőséget teremt arra, hogy az elkobzott és (a pénzösszegben kifejezett vagyoneklobzást leszámítva) a vagyoneklobzás alá eső gépjárművek tekintetében a tulajdonosi jogok és kötelezettségek összessége a rendvédelmi feladatot ellátó szervekre szálljon át, és e gépjárműveket a feladataik ellátására felhasználhassák. Ennek érdekében módosítja az állami vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvényt, a Bv. tv.-t és az Avt.-t. Az új szabályok szerint az elkobzott, illetve vagyoneklobzás alá eső – működőképes és rendeltetésszerű használatra alkalmas – gépjárművekkel kapcsolatban az intézkedések végrehajtása során meg kell keresni az ügyben ténylegesen eljáró nyomozó hatóságot, aki nyilatkozatával megjelölheti azt a rendvédelmi szervet, aki a gépjármű felett a tulajdonosi jogok és kötelezettségek gyakorlójává válik. Nem szükséges megkeresni a nyomozó hatóságot, ha a gépjármű nem működőképes. A működőképes hiánya alapvetően a roncsautókra, illetve olyan gépjárművekre vonatkozik, amelyek fő eleme – például a motorja – hiányzik. A kisebb javítással – pl. kerékcserével, üzemanyag feltöltéssel, akkumulátor cserével – működőképesé tehető járművek esetében a nyomozó hatóság megkeresése nem mellőzhető. Emellett a rendeltetésszerű használatot nyilvánvalóan kizárja a jármű jogellenes átalakítása, a használatot veszélyeztető műszaki állapota. E körben alapvetően a végrehajtás és hasznosítás során érdekelt szervek közötti megfelelő együttműködés tudja meghatározni azokat a kereteket, amellyel a szükségtelen megkeresések elkerülhetők.

A Javaslat a nyomozó hatóság egyoldalú rendelkezésétől teszi függővé, hogy melyik rendvédelmi feladatot ellátó szerv lesz az érintett gépjármű tulajdonosi joggyakorlója, ennek következményeként egyrészt a nyomozó hatóság megjelölheti a saját szervezetén kívüli rendvédelmi szervet (pl. a NAV nyomozó hatósága megjelölheti a rendőrséget), másrészt a folyamatnak a nyomozó hatóság és a rendvédelmi szervek közötti része a törvényi szabályozás körén kívül marad, következésképpen e szervek munkaszervezési feladatkörébe tartozik az optimális megoldás kidolgozása, a konkuráló rendvédelmi célok egymáshoz való viszonyának kialakítása. Az ügyek áttétele vagy egyesítése esetén felmerülhet, hogy több nyomozó hatóság is eljár az ügyben, ezért a Javaslat a nyilatkozattételre az időben utoljára eljáró nyomozó hatóságot jogosítja fel. Amennyiben az egyesítésre a perszakban kerül sor, akkor a törvényi rendelkezés, az ügyviteli szabályokra figyelemmel abban az ügyben érvényesül, amelyhez más ügyet vagy ügyeket utóbb egyesítettek. Ilyen esetben tehát az alapügyben utolsónak eljáró nyomozó hatóság nyilatkozatát indokolt beszerezni. Ha pedig nyomozás nem indult és az elkobzást vagy

a vagyonekobzást vagyonekvonásra irányuló eljárásban rendelték el, akkor a vagyonekutatót lefolytató nyomozó hatóságot [Be. 820. § (4) bekezdés I. fordulata] szükséges megkeresni.

A Javaslat az adminisztrációs terhek minimalizálása érdekében szabályozza, hogy a nyomozó hatóság tehet az eljárás korábbi szakaszában feltételes nyilatkozatot is, jelezvén, hogy ha a gépjármű elkobzását elrendelik, akkor a rendvédelmi feladatot ellátó szerv javára igényt tart a kapcsolódó tulajdonosi jogok gyakorlására. Ilyen esetben az elkobzás elrendelése után már nincs szükség a nyomozó hatóság megkeresésére, hanem a tulajdonosi jogok és kötelezettségek megszerzése az elkobzással történik meg. Vagyonekobzás tekintetében feltételes nyilatkozat figyelembe vételére az adóvégrehajtási eljárás kötöttebb keretei miatt nincs lehetőség. Ezért amennyiben a nyomozó hatóság vagyonekobzást megelőzően tett feltételes nyilatkozatot, az joghatás kiváltására nem alkalmas, a vagyonekobzás végrehajtása során – amennyiben annak feltételei fennállnak – a nyomozó hatóság megkeresése nem mellőzhető.

Ha feltételes nyilatkozat megtételére nem kerül sor, és a nyomozó hatóság a megkeresésre nemleges választ ad vagy arra nem reagál, akkor az általános szabályok alapján szükséges tovább folytatni a végrehajtást, így az elkobzás végrehajtása során még lehetőség van a gépjármű közérdekű felhasználására is.

A Javaslat rendezi az új rendelkezéseknek a vagyonekobzás végrehajtási folyamatába tartozó egyéb elemekkel való kapcsolatát. A Javaslat e szabályai nélkül nem lenne egyértelmű, hogy vagyonekobzás alá eső, egyben adó-végrehajtási eljárásban lefoglalt gépjármű esetén alkalmazható-e a – valamennyi ingóságra irányadó – 125/C. § (2a) bekezdése, amely szerint a Magyar Nemzeti Vagyonekezelő Zrt. igényt tarthat eredetben is az ingóságra. A Javaslat folytán a gépjárművek esetén a nyomozó hatóság nyilatkozatának a beszerzése az elsődleges, a 125/C. § (2a) bekezdés alkalmazására csak nemleges nyomozó hatósági nyilatkozat vagy ilyen nyilatkozat hiányában kerülhet sor.

3. §, 5. §

A Btk. 48. § (1) alapján a közérdekű munka büntetést vagy annak hátralévő részét szabadságvesztésre kell átváltoztatni, ha az elítélt a számára meghatározott munkát önhibájából nem végzi el. A 49. § alapján a közérdekű munka büntetést vagy annak hátralévő részét szabadságvesztésre kell átváltoztatni, ha az elítéltet a közérdekű munkára ítélet után elkövetett bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélik, és a közérdekű munka büntetést még nem hajtották végre.

A Btk. 51. § (1) bekezdése alapján a pénzbüntetést vagy annak meg nem fizetett részét szabadságvesztésre kell átváltoztatni abban az esetben, ha az elítélt a pénzbüntetést nem fizeti meg, illetve részletfizetés engedélyezése esetén egyhavi részlet megfizetését elmulasztja.

Az átváltoztatás lehetőségének végső határideje mind a közérdekű munka, mind a pénzbüntetés esetében a büntetés végrehajthatóságának elévülése, amely a Bv. tv. 28. § (2) bekezdése és 29. § (1) bekezdése alapján a büntetést kiszabó ügydöntő határozat jogerőre emelkedésétől számított öt év.

A Bnytv. 19. § (2) bekezdés a) pontja alapján a hátrányos jogkövetkezmények alatt álló, büntetlen előéletű személyek nyilvántartásába felvett adatokat gondatlan bűncselekmény miatt kiszabott közérdekű munka, illetve pénzbüntetés esetén a mentesítés beálltától számított három évig kell nyilvántartani.

Mivel a Btk. 100. § (1) bekezdés a) pontja alapján pénzbüntetés és közérdekű munka esetén a mentesítés az ügydöntő határozat jogerőre emelkedésének napján áll be, ezért – ha az elítélés gondatlan bűncselekmény miatt történik – e büntetések esetében a bűnügyi nyilvántartás nyilvántartási kötelezettsége az ügydöntő határozat jogerőre emelkedésétől számított három év.

A gondatlan bűncselekmények miatt kiszabott közérdekű munka, illetve pénzbüntetés három éves nyilvántartási ideje a bűnügyi nyilvántartásban nem felelt meg az e büntetések öt éves elévülési idejének. Problémaként merült fel, hogy a három éves nyilvántartási határidő eltelte után fennmaradó két évben hogyan kerülhet sor az érintett büntetések szabadságvesztéssé történő átváltoztatására, amikor a Btk. rendelkezési alapján az átváltoztathatóság törvényi kötelezettsége fennáll ugyan, de a bűnügyi nyilvántartás már nem tartalmazott adatokat.

A határidők eltérése a Btk. 97. § (2) bekezdésének első mondatával is ellentétes, amely szerint a büntetőjogi felelősség megállapítására, a kiszabott büntetésre és az alkalmazott intézkedésre vonatkozó adatokat közhiteles hatósági nyilvántartás tartalmazza a törvényben meghatározott időpontig, ezt követően hátrányos jogkövetkezmény az elítélés miatt már nem állapítható meg az elítélttel szemben. Eszerint a nyilvántartási határidő eltelte után az átváltoztatásnak már nem lenne helye.

A módosítás a Bnytv. hároméves nyilvántartási határidejét a Bv. tv. elévülési határidejével összhangba hozva kiküszöböli a fenti problémát.

4. §

A Btk. 65. § (1) bekezdése alapján a bíróság a vétség, valamint a háromévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűntett miatt a büntetés kiszabását próbaidőre elhalaszthatja, ha alaposan feltehető, hogy a büntetés célja intézkedés alkalmazásával is elérhető. A Btk. 66. § (1) bekezdésében meghatározott esetekben azonban a próbára bocsátást meg kell szüntetni, és büntetést kell kiszabni.

A Btk. 26. § (1) bekezdése alapján a büntethetőség – a Btk. 26. § (2)–(3) bekezdésben meghatározottak kivételével, illetve az egyes bűncselekmények elévülésének kizárásáról szóló törvény eltérő rendelkezése hiányában – a büntetési tétel felső határának megfelelő idő, de legalább öt év elteltével évül el.

Fentieknek megfelelően a Btk. 66. § (1) bekezdése alapján a próbára bocsátás megszüntetésére és büntetés kiszabására a büntethetőség elévülési idejében, tehát az elévülés kezdő napjától – Btk. 27. § – számított öt évig van lehetőség. Tekintettel azonban arra, hogy a Btk. 28. § (1) bekezdése alapján a jogerős határozathozatal az elévülést félbeszakítja – és a félbeszakítás napján az elévülés határideje ismét elkezdődik –, valamint a Btk. 28. § (4) bekezdés alapján próbára bocsátás esetén a próbaidő tartama az elévülés határidejébe nem számít be, a próbára bocsátással érintett cselekmény büntethetőségének elévülési ideje a próbaidő – és értelemszerűen annak Btk. 65. § (4) bekezdés szerinti meghosszabbítása esetén a meghosszabbított próbaidő – elteltével kezdődik el.

A Bnytv. 15. § d) pontja alapján a hátrányos jogkövetkezmények alatt álló, büntetlen előéletű személyek nyilvántartásában nyilván kell tartani többek között annak az adatait, akivel szemben a bíróság próbára bocsátás intézkedést alkalmazott. A 20. § b) pontja alapján a hátrányos jogkövetkezmények alatt álló, büntetlen előéletű személyek nyilvántartásába felvett adatokat próbára bocsátás alkalmazása esetén a próbaidő, annak meghosszabbítása esetén a meghosszabbított próbaidő elteltétől számított három évig kell nyilvántartani.

A próbára bocsátás három éves nyilvántartási ideje a bünygyi nyilvántartásban nem felelt meg az érintett cselekmények öt éves elévülési idejének, ezért a próbára bocsátást a Btk. elévülési rendelkezései ellenére a Btk. 66. § (1) bekezdése alapján csak a Bnytv. 20. § b) pontja szerinti három évig lehetett megszüntetni és egyúttal büntetést kiszabni, mivel a nyilvántartás a fennmaradó két évben már nem tartalmazott adatokat.

A határidők eltérése a Btk. 97. § (2) bekezdésének első mondatával is ellentétes, amely szerint a büntetőjogi felelősség megállapítására, a kiszabott büntetésre és az alkalmazott intézkedésre vonatkozó adatokat közhiteles hatósági nyilvántartás tartalmazza a törvényben meghatározott időpontig, ezt követően hátrányos jogkövetkezmény az elítélés miatt már nem állapítható meg az elítélttel szemben. Eszerint a nyilvántartási határidő eltelte után a próbára bocsátás megszüntetésének és egyúttal büntetés kiszabásának már nem lenne helye.

A módosítás a Bnytv. hároméves nyilvántartási határidejét a Btk. elévülési határidejével összhangba hozva kiküszöböli a fenti problémát.

6-7. §

A Központi Bünyjnyilvántartó Rendszer (a továbbiakban: KBR) adatállományának tartalmát a lefoglalás és a büntetőeljárás során lefoglalt dolgok kezelésének, nyilvántartásának, előzetes értékesítésének és megsemmisítésének szabályairól, valamint az elközbzás végrehajtásáról szóló 11/2003. (V.8.) IM-BM-PM együttes rendelet 10/A. § (3) bekezdése szabályozza. A jogalkotó a KBR bevezetésekor nem kívánt személyes adatokat a bünyjnyilvántartás részévé tenni, azonban a jogalkalmazói gyakorlatban intézkedési nehézséget okoz a lefoglalást szenvedő személyére és elérhetőségére vonatkozó ismertek hiánya. A személyes adatok rögzítésére azonban csak adatkezelői felhatalmazás alapján kerülhet sor, amellyel a hatályos szabályozás szerint csak a hatósági

bűnjelkezők rendelkeznek, míg az alkalmazást működtető Nemzeti Adó- és Vámhivatal informatikai szakterülete nem. A módosítások ezt a törvényi felhatalmazást biztosítják a Nemzeti Adó- és Vámhivatal számára.

8–9. §, 15–17. §

A jogalkalmazók részéről jelzett gyakorlati problémák megoldásaként szükségessé vált a Szabs. tv. és a Btk. vonatkozó rendelkezéseinek módosítása, valamint a kapcsolódó jogharmonizációs záradék kiegészítése. Ennek eredményeképp egy logikusan követhető, komplex és zárt rendszer jönne létre a gyógyszerhamisítással összefüggő és a társadalomra veszélyességet elérő cselekmények büntetendővé tételére.

1. A Szabs. tv.-ben foglalt gyógyszerrendészeti szabálysértés (199/A. §) jelenleg az orvosi rendelvényre kiadható gyógyszernek indokolatlan mennyiségben való „tartását” szankcionálja. A jogalkalmazás során felmerült, hogy az ilyen termékek esetében a „megszerzést” is a tényállás részévé lehetne tenni, mert a gyakorlatban ez is problémákat okozhat. Ugyanakkor a felülvizsgálat egyértelművé tette, hogy a fenti fordulat kiegészítése a „megszerzéssel” könnyen olyan esetekhez vezetne, amikor a nem terápiás mennyiségű gyógyszert fogyasztó személy is szankcionálhatóvá válna. Ez egyértelműen nem célja a jogalkotónak. Az orvosi rendelvényre kiadható gyógyszerekhez indokolatlan mennyiségben való hozzájutás, azok megszerzése az adminisztratív szabályok erősítésével, az ellenőrzések kiterjesztésével és hatékonyabb nyomon követésével könnyebben oldható fel (pl. EESZT, kapcsolódó informatikai rendszerek fejlesztése). A büntetőjogi jellegű szabályozás ez esetben nem vezetne hatékony eredményre és nem is lenne arányos a szabályozással elérni kívánt céllal. Az adminisztratív szabályok erősítésével a megelőzés juthat szerephez, azaz a megszerzés megakadályozása kaphat megfelelő hangsúlyt (ezzel kezelhetővé válnának az olyan esetek, amikor egy személy többször egymás után rövid időn belül, több orvos által felírt ugyanolyan gyógyszert vált ki saját részre történő fogyasztás céljával).
2. A Szabs. tv. 199/A. § (1) bekezdés c) pontjában ismételten megjelenő új elkövetési magatartást az indokolja, hogy a Szabs. tv. korábbi szabályozása szankcionálta azt, aki „engedély nélkül gyógyszert készít vagy forgalmaz”, és e körben valójában korábban sem volt jogalkotói szándék a hatósági fellépés lehetőségének megakadályozására. Emellett a cselekmény társadalomra veszélyességéhez igazodó, határozott igény mutatkozik arra, hogy a forgalmazási jellegű magatartások hatékonyan szankcionálhatóak legyenek, az utóbbi időben ugyanis megszokottak azok az ügyek, amikor egy vagy több személy többször egymás után rövid időn belül, több orvos által felírt ugyanolyan gyógyszert vált ki, majd azokat – akár interneten, akár nyomtatott sajtóban – meghirdetve, jogosulatlanul és a gyógyszer törvény rendelkezéseit sértve továbbértékesít, vagy gyógyszert gyógyszeresként gyógyszerértékesítési kereteken kívül értékesít (ami így az ellátási láncból is kikerül).

A szabályozás kiterjed mind a vényre, mind pedig a vény nélkül kapható gyógyszerre. Gyógyszerész-szakmai szempontból ugyanis nem indokolt az értékesítés (és a hamisítás) tekintetében különbséget tenni a vényköteles és az orvosi rendelvény nélkül is kiadható gyógyszerek között. Az elkövetési magatartás a jogosulatlan forgalomba hozatal, és kereskedés, amelyek bevett, büntetőjogi is már tisztázott fogalmak. Ennek értelmében forgalomba hozatal akkor valósul meg, ha az elkövető a gyógyszernek minősülő anyagot több, esetleg meg nem határozható számú személy részére – akár ellenérték fejében, akár ingyenesen – juttatja. Az átadástól való elhatárolása az átadó szándéka alapján lehetséges, ami megítélésére alapot adhat pl. a birtokolt gyógyszer mennyisége, továbbá a forgalomba hozatal a vele szükségszerűen együtt járó átadást megelőzően több résztvevővel történő tevékenység össze. [1/2007. BJE]. A kereskedés tágabb körű, mint a forgalomba hozatala. Magában foglal bármilyen tevékenységet, amely elősegíti a gyógyszer eljuttatását a viszonteladóhoz, illetve a fogyasztóhoz, így pl. tárolását, szállítását, elosztását. Fontos továbbá, hogy az elkövető haszonszerzésre törekedve működik közre a forgalmazásában [BKv. 57.].

Ezzel a szabályozással elkerülhető az eseti jellegű, pénzért történő értékesítések szankcionálása, amelyek az átad/elad fogalom alá esnek. Így az eseti jellegű magatartások nem válnának büntetendővé sem interneten, sem egyéb módon történő átadás/eladás esetén. Nem valósít meg tehát forgalomba hozatalt önmagában a gyógyszer magányszemélyek közötti eseti jellegű átadása, értékesítése, a forgalomba hozatal ugyanis egy rendszeres vagy rendszerességre törekvő magatartást feltételez. A szankcionálni kívánt magatartások jellegüknél fogva csak akkor büntetendők, amikor alapvetően termékek nem eseti jellegű értékesítésére, terjesztésére kerül sor, amelyre figyelemmel ezen elkövetési magatartásban – szemben a tartás elkövetési magatartásával – az érintett gyógyszer mennyisége nem játszik szerepet. Az érintett gyógyszerek mennyiségére a büntetés kiszabása során lehet figyelemmel lenni. A forgalomba hozatallal, kereskedéssel megvalósuló elkövetési magatartások

esetében az érintett mennyiség ezért nem tényállási elem, hanem a szankcionálandó magatartás elkövetésével, bizonyíthatóságával összefüggő körülmény.

Fontos kiemelni, hogy a módosítási javaslat értelmében elkülönülnének az ellátási lánc megszakadását követően a jogszerű ellátási láncba visszakerült és a vissza nem került gyógyszerekkel kapcsolatos magatartások. Amennyiben a gyógyszer a jogszerű ellátási láncba visszakerül – és azt ekként a gyógyszer törvény szerinti jogszerű keretek között, tipikusan gyógyszer tárhelyen értékesítenek –, abban az esetben a Btk. új 185/A. § (1) bekezdés f) pontja szerinti magatartás megállapításának lehet helye. E magatartás fokozott társadalomra veszélyességét az adja, hogy az egészségügyi ellátásba vetetett bizalmat is rombolja, ha az arra egyébként jogosult helyeken, jogellenes módon értékesítenek, ellenőrizhetetlen eredetű gyógyszert.

Ezzel szemben az ellátási láncba vissza nem került gyógyszerekkel kapcsolatosan megvalósított magatartás értékelésénél jelentősége van a gyógyszer hatóanyag tartalmának. Ugyanis az ellenőrzött anyagokról szóló 78/2022. (XII. 28.) BM rendelet 2. mellékletében a pszichotróp anyagok 3. vagy 4. jegyzékén szereplő pszichotróp anyag (a továbbiakban: P3, P4 listán szereplő anyag) a 2004/757/IB tanácsi kerethatározat értelmében kábítószernek minősül. Az ilyen hatóanyagú gyógyszerek jogosulatlan forgalmazása kiemelt társadalmi veszélyeket hordoz magában, éppen ezért maga a 2004/757/IB tanácsi kerethatározat is kötelezően büntetendő magatartásokat határoz meg azokkal kapcsolatosan. Abban az esetben tehát, ha a gyógyszer P3, P4 listán szereplő anyagot tartalmaz, akkor a magatartás bűncselekmény megállapítására lehet alkalmas. Szabálysértés valósul meg azonban akkor, ha a gyógyszer ilyen hatóanyagot nem tartalmaz.

3. A hamis és meghamisított gyógyszer Btk. indokolásban szereplő büntetőjogi fogalma eltér a Gytv. által használt hamisított gyógyszer fogalmától. A fogalmak tisztázatlansága a gyakorlatban jogalkalmazási nehézségekhez vezetett. A Gytv. által használt hamisított gyógyszer fogalom a gyógyszer szakma, illetve ebből következően az adminisztratív eljárások számára jelenleg megfelelő, annak megtartása ezért indokolt. A Gytv. fogalom – különösen annak nemrég kiegészített jelenlegi formája – ugyanakkor a büntetőjog számára nem értelmezhető. Ez azt jelenti, hogy a Gytv.-ben szereplő hamisított gyógyszer fogalom önálló marad az egészségügyi szakterületre vonatkozóan.

A korábbi jogalkalmazási bizonytalanságok feloldása érdekében ezért a Btk. gyógyszerhamisítás tényállására vonatkozóan az indokolás rögzíti, hogy a hamis és meghamisított gyógyszer fogalma a büntetőjogi értelemben vett fogalmakat fedi le. Ez pedig a jogalkalmazás során kialakult gyakorlatnak megfelelően azt jelenti, hogy a hamis dolog a valódi látszatát kelti, ilyenkor az eredetihez hasonló új példány jön létre, a módszer vagy az eredmény minősége közömbös. Nem feltétel, hogy a hamisítvány tökéletes legyen, csupán csak annyira kell hasonlítania az eredetihez, hogy annak használatával a tévedésbe ejtés lehetősége valószínűnek mutakozzék. A meghamisítás a valódi, már létező dolog megváltoztatását jelenti, ez esetben új példány létrehozatalára nem kerül sor, hanem az elkövető a valóditól eltérő példányt állít elő. A meghamisítás módja irreleváns.

Fentiek szerint a büntetőjogi fogalom eredeti indokolásban szereplő értelmezése továbbra is fennmarad a bűncselekmények kapcsán, ezért is indokolt a 4. pontban szereplő elkövetési magatartás külön nevesítése.

4. A Btk. 185/A. § (1) bekezdés új f) pontjában új elkövetési magatartásként kerül meghatározásra a jogszerű ellátási láncból kikerült gyógyszer forgalomba hozatala vagy az azzal történő kereskedés.

Tekintettel arra, hogy ebben az esetben kereskedelmi jellegű, legalitás látszatát keltő tevékenységről van szó, így itt sem indokolt a cselekményt csak a vényköteles gyógyszerekre szűkíteni.

Továbbá a szabályozás megalkotása során a szabálysértési tényállással kapcsolatos átfedésre is figyelemmel kell lenni, hiszen mindkét tényállás a büntetőjogi fogalomként használt forgalmazói típusú magatartást tartalmazza. E körben a Btk. tényállásának szűkítését kell megoldani, amely során célként határozható meg, hogy a jogszerű ellátási láncból kikerülő, majd oda a jogszerűség látszatát keltő módon visszakerülő esetekre kell a büntetőjogi szabályozást szűkíteni. Kivételt képez ez alól a 2. pontban részletesebben kifejtett azon eset, amikor a gyógyszer a jogszerű ellátási láncba nem kerül vissza, azonban az P3, P4 listán szereplő anyagot tartalmaz. Így összességében:

- A szabálysértési tényállás a P3, P4 listán szereplő anyagot nem tartalmazó gyógyszer jogosulatlan (engedély nélküli) kereskedelmét bünteti; e körben a vevői oldal „felróhatósága” is tettenérhető, hiszen ellátási láncon kívül, tudatosan vásárol ellenőrizetlen forrásból származó gyógyszert.

- Ezzel szemben az új büntetőjogi tényállás először is arra az esetre vonatkozik, amikor a P3, P4 listán szereplő anyagot tartalmazó gyógyszer a jogszerű ellátási láncból kikerül, és azt jogosulatlanul fogalomba hozzák [új (2a) bekezdés]. E magatartás büntetőjogi szankcionálásának indoka, hogy a listán szereplő anyagok bár Magyarországon nem, a 2004/757/IB tanácsi kerethatározat értelmében kábítószernek minősülnek, így az azokkal való jogosulatlan kereskedelem fokozott társadalomra veszélyességet hordoz magában.
- Az új büntetőjogi tényállás másodsorban arra az esetre vonatkozik, amikor a bizonytalan eredetű gyógyszer a jogszerű ellátási láncból ki, majd oda visszakerülve, a jogszerű ellátási láncba vetett bizalmat rombolja, illetve a jóhiszemű vásárlókat is tévedésbe ejti (az (1) bekezdés új f) pontja). Amennyiben az ilyen magatartást a P3, P4 listán szereplő anyagot tartalmazó gyógyszerre követik el, úgy a már hatályos törvényi rendelkezések alapján az szigorúbban minősül [már hatályos (2) bekezdés].

Ahogy azt a korábbi Btk. indokolása is hangsúlyozza, a gyógyszerek jogszerű forgalmazása zárt kereskedelmi láncban történik, amelynek tagjai a gyógyszergyártók, a gyógyszer-nagykereskedők, a gyógyszertárak, vagy a gyógyszer gyógyszertáron kívüli forgalmazására engedéllyel bíró üzletek. E szereplők mindegyike hatósági engedély alapján, rendszeres hatósági ellenőrzés mellett folytatja működését. Ha ennek a zárt ellátási láncnak a folytonossága megszakad azáltal, hogy az ellátásra vonatkozó szabályok megszegésével a gyógyszer kikerül az ellátási láncból, majd oda bármilyen úton visszakerülve forgalmazás vagy kereskedelem tárgyává válik, az a vásárlók súlyos mértékű megtévesztését jelenti, ami fokozott társadalomra veszélyességet eredményez, ezért a büntetőjogi fellépés indokolt.

A gyógyszerellátási lánc folytonossága biztosítja, hogy a megfelelő alapanyagokból, ellenőrzött és szabályozott módon legyártott gyógyszerek, az előírt minőségüket megőrizve, elegendő mennyiségben eljussanak az alkalmazó egészségügyi és egyéb szolgáltatókhoz és a lakossághoz.

A gyógyszerek csak abban az esetben alkalmasak a kívánt mértékű gyógyító hatás kiváltására, ha a megfelelő gyártási minőségüket teljes körűen igazolt módon megőrizték az ellátási láncban azzal, hogy a szabályozott környezet és az előírt feltételek folyamatosan biztosítottak számukra. A gyógyszer különleges termék abból a szempontból, hogy ha nem igazolt a minőség megfelelése, akkor nem alkalmazható. Nem megfelelő minőségű gyógyszer alkalmazása (vagy a megfelelő gyógyszer hiánya) a kívánt és várt hatás elmaradását jelentheti, amely az emberi élet és egészség veszélyeztetésével járhat.

A gyógyszer minősége és eredete ugyanakkor igazolt marad abban az esetben, ha olyan hibával rendelkezik, amely a gyógyszer biztonságos alkalmazhatóságát nem befolyásolja és az erre vonatkozó vizsgálatot, értékelést arra feljogosított személy (pl. gyógyszergyártó, gyógyszer-nagykereskedő, gyógyszertár, gyógyszerhatóság) végezte el, arról döntést hozott. Az ezen kontrollált folyamatokban kezelt kockázatok kívül esnek a büntetőjogi és a szabálysértési jogi eszközökkel pónalizálni kívánt élethelyzeteken.

A gyártási minőség megőrzése mellett az ellátási lánc szereplőinek feladata egyrészt az, hogy megakadályozzák, hogy a megfelelő minőségű gyógyszerek az ellátási láncból eltérítve esetlegesen gyógyszerhiányt okozva az illegális forgalmazásba kerüljenek (ahol a megfelelő minőségük és alkalmazhatóságuk nem biztosított, így alkalmazásuk súlyos egészségügyi kockázattal jár); másrészt biztosítsák azt, hogy ne kerüljenek az ellátási láncba nem igazolt minőségű, eredetű vagy hamisított gyógyszerek.

A gyógyszerellátási lánc összes szereplőjére szigorú szakmai előírások és jogszabályok vonatkoznak, az ellátási láncban részt vevő személy – a hatóanyaggyártóktól kezdődően, a gyógyszergyártókon és gyógyszer-nagykereskedőkön keresztül a lakossági gyógyszerellátókig (gyógyszertárakig, kórházakig) – tevékenységét kizárólag abban az esetben gyakorolhatja, ha rendelkezik engedéllyel vagy nyilvántartásba vétellel az illetékes gyógyszerügyi hatóságtól, amely ellenőrzi a tevékenységét. A lánc szereplői között a minőségbiztosítási felelősségi határok egyértelműen meghatározottak, egymáshoz kapcsolódnak és folytonosak.

Az ellenőrzött ellátási lánc folytonosságának hiánya, megszakadása azt jelenti, hogy nem igazolt az, hogy a gyógyszer minőségének megőrzését minden esetben megfelelő felkészültséggel és engedélyekkel rendelkező személy biztosította, ezáltal magának az érintett gyógyszernek a megfelelő minősége sem igazolt. Ez az igazolt, megfelelő állapot utólagos laboratóriumi vizsgálattal sem pótolható, mert a vizsgálat nem, vagy csak aránytalanul nagy költségekkel lenne elvégezhető.

A gyógyszernek az ellenőrzött, folytonos ellátási lánc által hozzáadott minősége, amellet, hogy biztosítja a lehetőségét az alkalmazhatóságnak, hozzájárul az ellátás biztonságához és egyértelműen erősíti a lakosság gyógyszerekbe mint ellenőrzött, kiváló minőségű termékekbe vetett bizalmát, amely egyértelmű közegészségügyi cél.

Az ellenőrzött ellátási lánc folytonossága akkor igazolt, ha a gyógyszer fizikai kezelésében és a pénzügyi tranzakcióban kizárólag az adott gyógyszerrel kapcsolatos tevékenységre engedéllyel rendelkező személyek vettek részt, az előírt személyi és tárgyi feltételeket teljesítették, és mindezeket a személyek minősített számítógépes rendszerekben tárolt adatokkal, illetve okiratokkal, bizonylatokkal (pl. engedélyek, nyilvántartások, számlák, fuvarlevelek, szerződések stb.) bizonyítani tudják. Az ellátási lánc folytonosságának és megfelelőségének egy adott ügyletre vonatkozó vizsgálata, a gyógyszerek eltérítésének, meghamisításának és az ellátási láncra kívülről érkező, nem megfelelő minőségű gyógyszerek bejutásának a megakadályozása az ellátási lánc szereplőinek jogszabályban előírt állandó kötelezettsége.

Abban az esetben, ha az ellenőrzött ellátási lánc folytonosságának igazolására szolgáló bizonyítékokat meghamisítják, azzal az érintett gyógyszer esetében a gyógyszerhamisítás tényállását valósítják meg.

Lényeges továbbá, hogy a P3, P4 listán szereplő hatóanyagok közül néhány – például a pentobarbital, a diazepam és a midazolam – törzskönyvezett állatgyógyászati készítmények hatóanyaga, aminek megfelelően a Btk. rendelkezéseit indokolt kiterjeszteni az állatgyógyászati készítményekre is.

5. Az új büntetőjogi tényállásra tekintettel szükségessé vált a minősített esetek felülvizsgálata is. A 185/A. § (1) bekezdés új f) pontjának megvalósítása kizárólag az (5) bekezdés a) és b) pontjában meghatározott személyként képzelhető el. Az új alaptényállás kiüresedésének elkerülése érdekében szükséges – függetlenül attól, hogy azt akár pszichotróp anyag tartalmú gyógyszerre követik el, akár nem – ezt az elkövetési magatartást kiemelni a minősített esetek köréből. A tényállás ebben az esetben a büntetendővé tétellel kívánja jelezni az ellátási láncban szereplő személyek fokozott felelősségét.

A hatályos szabályozás minősített esetként rendeli büntetni, ha a hamis, meghamisított gyógyszer a felhasználók számára széles körben válik hozzáférhetővé. Az jogszabályban, illetve annak indoklásában azonban nincs egyértelműen meghatározva a „széles körben hozzáférhető” tényleges tartalma. A 186. §-hoz fűzött miniszteri indoklás szerint a 2013. évi CCVIII. törvénnyel kihirdetett az Európa Tanács egészségügyi termékek hamisításáról és hasonló, közegészségügyi veszélyt jelentő bűncselekményekről szóló Egyezményének (a továbbiakban: Medicrime Egyezmény) történő megfelelést biztosítja a rendelkezés. A Medicrime Egyezmény egyes körülmények – így többek között, ha a hamis termék forgalmazása széles körben, például információs rendszereken keresztül történik – súlyosabb büntetéssel fenyegetését írja elő, amennyiben az a tagállami tényállásnak nem eleme. A Btk. fogalomrendszerében a forgalomba hozatal alatt valaminek több, esetleg meg nem határozható számú személynek juttatását kell érteni. Ez alapján a gyógyszerhamisítás forgalomba hozatali magatartása keretében alapesetben is értékelésre kerül az, ha bűncselekményt széles körű terjesztés útján valósítják meg. Az alatt lényegében a forgalomba hozatal fogalmának második fordulatát kell érteni. Az eredeti jogalkotói cél kifejezetten az volt, hogy a Btk-ban ez a minősített eset megteremtse annak a lehetőségét, hogy az információs rendszereken – elsősorban interneten – történő kereskedés büntetendővé váljék. A fentiek értelmében az (5) bekezdésben foglalt minősített eset lényegében kiüresíti azokat a forgalomba hozatallal megvalósított alapeseti magatartásokat, ahol a gyógyszert meg nem határozható számú személynek juttatták. A tervezett módosítás – az eredeti jogalkotói cél megtartása mellett – a fentiekre tekintettel a széleskörű terjesztés elemeinek szétválasztására törekszik, egyértelművé téve azt a többletkörülményt, ami esetében az alapeseti fogalomba hozatalon felül a minősítő körülmény megállapításának is helye van. Ennek értelmében alapesetként minősül pl. az ellátási láncban forgalomba hozott gyógyszer. Azonban a hirdetésekben, illetve az interneten keresztül történő értékesítés már a gyógyszerhamisítás súlyosabban minősülő esetének megállapítására alkalmas.

6. Az egészségügyi termék hamisítása tényállás minősített esetében a „széles körben” fogalom pontosítása igazodik a gyógyszerhamisítás tényállásának módosításához.

10. §

Gyakorlati visszajelzések alapján indokoltá vált a megkeresésre vonatkozó szabályoknak a közlekedési szabálysértéseken túli kiterjesztése a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hatáskörébe tartozó, a Szabs. tv. XXIX/A. Fejezetében meghatározott szellemi tulajdon elleni szabálysértésekre is. A módosítás ennek tesz eleget.

11. §, 69. §

A jelenlegi szabályozás nem rendezi azt a helyzetet, ha a kegyelmi jogkör gyakorlója a szabadságvesztés végrehajtását próbaidőre felfüggeszti, de a kiszabott közügyektől eltiltás elengedéséről nem rendelkezik. A Btk. 62. § (2) bekezdése és a Bv. tv. 304. § (1) bekezdése értelmében a szabadságvesztés foganatba vételéig terjedő idő és a feltételes szabadságon töltött idő, kivéve, ha azt utóbb megszünteti a bíróság, a közügyektől eltiltás tartamába beszámít. Ezen logika mentén kerül kimondásra, hogy a végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés próbaideje is beszámít közügyektől eltiltás tartamába azzal a megkötéssel, hogy ez nem érvényesül, ha a felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtását rendelik el.

13–14. §, 81. §

A Javaslat a meglevő eljárásjogi és anyagi jogi intézményrendszeren belül, a párfogó felügyelet, valamint a bünygyi felügyelet magatartási szabályainak kiegészítésével külön nevesített magatartási szabályként teszi lehetővé az internettel kapcsolatos egyes tevékenységek korlátozását. Az új intézményekkel kapcsolatban a normaszöveg megfogalmazása is utal arra, hogy az internethasználatról való teljes eltiltás helyett csak a használat részbeni és az elkövetett vagy a megalapozott gyanú tárgyát képező cselekménnyel összefüggésbe hozható korlátozása jöhet szóba.

Javaslat a párfogó felügyelet külön magatartási szabályai között csak általános megfogalmazást, az internet elérésével végzett bármilyen tevékenység korlátozását tartalmazza, ez ugyanakkor nem csak meghatározott honlapok, internet alapú alkalmazások használatának tilalmát jelentheti, hanem a későbbiekben kifejtettek szerint más, az ellenőrzést lehetővé tevő korlátozást is. Miután a világháló bárholonnan, bármilyen eszközzel elérhető, az interneteléréssel kapcsolatos tilalmak betartásának az ellenőrzése kulcsfontosságú, ehhez különös magatartási szabályokra is szükség lehet. A Btk. 71. § (7) bekezdésébe bevezetni kívánt fakultatív magatartási szabályokkal a szabályozás célja, hogy az érintett ellenőrizhető magatartási szabályoknak legyen alávetve, bizonyos mértékig maga is vegyen részt az ellenőrzésben, valamint a szabályszegés miatti lelepleződés veszélye is reális legyen számára. A magatartási szabályok ellenőrzésre is alkalmas meghatározása ezért az intézmény működőképességének a záloga. Az ellenőrzést segítő magatartási szabály lehet például, ha az érintett csak egy vagy több, de konkrétan meghatározott eszközén keresztül érheti el az internetet, és az azon végzett tevékenységét dokumentáltan – például az előzményeket rögzítő szoftverrel – igazolnia kell, vagy pedig készen kell állnia, hogy a bejelentés nélkül jelentkező párfogó video hívását bármikor fogadja, és igazolja, hogy nem végez tiltott tevékenységet.

A Javaslat az eljárásjogi szabályozásban egy utaló szabályt helyez el, amely nevesített felhatalmazást jelent a párfogó felügyelet magatartási szabályai közül a kényszerintézkedés jellegéhez igazodó szabályok alkalmazására. Ezzel a javaslat egyértelmű kívánja tenni a párfogó felügyelet magatartási szabályai és a bünygyi felügyelet keretében elrendelhető magatartási szabályok közötti párhuzamot, azzal, hogy továbbra sem zárható ki sajátos, kizárólag az egyik vagy a másik jogintézményhez igazodó magatartási szabály előírása sem. A szabályozás elősegíti a magatartási szabályok egységes módszereinek, végrehajtási szabályainak kidolgozását, összehangolását.

18. §

A hatályos rendelkezések értelmében a védő és a jogi képviselő hivatalos minőségben kapcsolattartó, ebből következően a velük való kapcsolattartás nem számítható be az elítélt és az egyéb jogcímen fogvatartott kapcsolattartásaként, ugyanakkor a képviselőt nem jogi képviselőként ellátó személyek esetében ez nincs rendezve, pedig a gyakorlatban előfordul, hogy a képviselő az elítélt, illetve egyéb jogcímen fogvatartott hozzátartozója és ezen a jogcímen is kapcsolattartó. A Javaslat rendezni kívánja ezt a helyzetet. Az új rendelkezés rögzíti, hogy heti húsz perc időtartamban a képviselővel történő telefonbeszélgetés nem számítható be az egyes kategóriákhoz igazodó kapcsolattartásként. A képviselő továbbá havonta egy alkalommal, egy órában élhet a telekommunikációs eszköz útján történő kapcsolattartás és úgyszintén havonta egy alkalommal, egy órában

a látogatás jogával, amely jogosultság a képviselőt ellátó személyt kizárólag ezen a jogcímen eljárva illeti meg, és szintén nem számítható be kapcsolattartásként.

19. §, 39. §

A biztonsági zárkába, illetve részlegre helyezés a szabadságvesztés esetén alkalmazható biztonsági intézkedések legszigorúbb formája, amely a Javaslatlalt megszüntetésre kerül, mivel az elmúlt időszakban a gyakorlatban nem került alkalmazásra. Ugyanakkor kialakításra kerül a fogvatartás biztonságára különös veszélyt jelentő elítéltek részlege, és az ott elhelyezett V. kategóriába sorolt elítélteket egy intenzív, az elítélt fogvatartási kockázatát csökkentő programba kell bevonni, aszerint, hogy ez a kockázat a végrehajtás rendjével való szembehelyezkedésből vagy esetlegesen a személyi állomány, fogvatartott társak testi épsége vagy a bv. intézet tulajdona elleni cselekményekből ered. A részleg végrehajtási rendje az V. kategória besorolásra vonatkozó szabályokhoz igazodik azzal, hogy egyedi biztonsági előírás a részlegre helyezett elítéltekre vonatkozóan együttesen is meghatározható.

A Javaslat a biztonsági zárkába, illetve részlegre helyezés helyett azonos indokok alapján kiterjeszti az iratok megismerésének a korlátját a fogvatartás biztonságára különös veszélyt jelentő elítéltek részlegére helyezéssel kapcsolatos olyan iratra, amelynek ismerteté válása valamely más személy jogait vagy érdekeit sértené, pl. a panasztevő, az informátor kiléte. Ezzel egyidejűleg módosul az is, hogy a kockázatelemzés mely irataira nem terjed ki a megismerés joga. Kivezetésre kerül a záró kockázatelemzés jelentés, ugyanakkor a Befogadási és Fogvatartási Bizottság jogosult lesz az elítélt újbóli kockázatelemzési vizsgálatának a kezdeményezésére, pl. a feltételes szabadságra bocsátásra vonatkozó előterjesztés megalapozása érdekében. A kockázatelemzési összefoglaló jelentés megnevezése kockázatelemzés jelentésre változik, továbbá a megismerésből kizárt iratok köre kiegészül a kockázatelemzés irataival, tekintve, hogy ezek jellemzően szakterületi véleményt és elemzést tartalmaznak.

20. §

A Bv. tv. 30. § (4) bekezdése szerint, ha a köztársasági elnök a büntetés végrehajtását kegyelemből próbaidőre felfüggeszti, a próbaidő és a mentesítés hatályának beálltához szükséges időtartam a kegyelmi elhatározás keltének napján kezdődik. Ez a szabály kedvező az elítélte nézve, mivel nem az igazságügyi miniszter ellenjegyzésétől – amely a kegyelmi határozat érvényességének alaki feltétele – számítja a próbaidő, illetve a mentesítéshez szükséges idő kezdőnapját, hanem a kegyelmi elhatározás napjára visszamenőleg határozza meg. Ugyanakkor abban az esetben, ha a szabadságvesztés végrehajtása a kegyelmi eljárás lefolytatásáig nem került félbeszakításra, a felfüggesztés próbaidője a szabadítás napját követő nappal kezdődhet, mivel addig az időpontig az elítélt még a szabadságvesztést tölti. A módosítás ennek pontosítását végzi el.

21. §

A módosítás révén lehetővé válik, hogy az igazságügyért felelős miniszter mindazon intézkedéseket megtehesse a kegyelmi előterjesztés alapos előkészítése érdekében, amelyre az elsőfokon eljár bíróság jogosult (környezettanulmány elkészítését rendelheti el, értékelő véleményt szerezhet be vagy rendőri jelentést kérhet be), mert például azt az elsőfokon eljár bíróság nem tartotta szükségesnek, vagy az iratok felterjesztéséig hosszabb idő telt el, illetve újabb körülmény felmerülése miatt az indokolt.

22. §, 65. §

A szabadságvesztés végrehajtása abban az esetben, ha az elítélt tényleges tartózkodási helye külföldön van, a reintegráció hatékonyságát tekintve sikeresebb lehet abban a külföldi államban, ahol a beilleszkedési feltételek, kiemelten a családi és egyéb szociális kapcsolatok, munkahely stb., fennállnak. A módosítás ezért erre az esetre a szabadságvesztés végrehajtása iránti intézkedés helyett, reintegrációs célszerűségi szempontok alapján a végrehajtás átadása iránti intézkedési kötelezettséget ír elő a büntetés-végrehajtási bíró számára. A szabadságvesztésről kiállított értesítőlap szerepel az elítélt lakóhelyére, tényleges tartózkodási helyére vonatkozó adat, így az a büntetés-végrehajtási bíró részére rendelkezésre áll.

Ez a megoldás egyébiránt csökkenti az adminisztratív terheket, mert a szabadságvesztés letöltésére szóló felhívás körülményes külföldi kézbesítése helyett, amelynek sikertelensége estére számos esetben elfogatóparancs kerül kibocsátásra, megkezdhető a végrehajtás átadásának kezdeményezése.

Az elítélt maga is kezdeményezheti a végrehajtás átadását a végrehajtási jogsegély alapjául szolgáló határozat kihirdetésekor az eljáró bírónál, azt követően pedig kérelmét az elsőfokon eljáró bíróság székhelye szerint illetékes büntetés-végrehajtási bírónál terjesztheti elő, illetve ha ezt a bv. intézetnél teszi meg, a bv. intézet a kezdeményezést a büntetés-végrehajtási bíróhoz továbbítja. Arra az esetre, ha a szabadságvesztést foganatba veszik és az elítélt vagy képviselője a végrehajtás átadását nem kezdeményezi, a bv. intézet – a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (a továbbiakban: BVOP) útján – kezdeményezi az elsőfokon eljáró bíróság székhelye szerint illetékes büntetés-végrehajtási bírónál az elítéltnak a végrehajtás átadása érdekében történő meghallgatását.

23–24. §

A Javaslat a kategóriaváltással összefüggésben négy esetkörben biztosítja a bírósági felülvizsgálati kérelem benyújtásának lehetőségét. Egyrészt, ha a bv. szerv a kezdeti kategória besorolásánál a Bv. tv. által az adott végrehajtási fokozathoz kapcsolt két kategóriánál eggyel szigorúbb kategóriát állapít meg, másrészt a kockázatelemzés alapján történő kategória visszasorolás és a bv. intézet parancsnoka általi azonnali kategória visszasorolása esetére.

A Javaslat garanciális elemként lehetővé teszi, hogy – többek között – a kategória előresorolás esedékességekor az elítélt, az adott időszak tekintetében a kreditszámítás vizsgálatát kérheti, amelyről a BFB határozatot hoz és ennek keretében kreditpontot írhat jóvá vagy akár a kreditpont levonást törölheti és szükség szerint a kategória-előre- vagy visszasorolásáról dönthet. Az elítélt, illetve a Bv. tv. 24. § (1) bekezdésében felsoroltak a BFB kérelmet elutasító vagy annak csak részben helyt adó határozatával szemben bírósági felülvizsgálati kérelmet nyújthatnak be. A büntetés-végrehajtási bíró a határozatot az elítélt javára megváltoztathatja, így pl. kreditpontot írhat jóvá vagy akár a kreditpont levonást törölheti és szükség szerint az elítélt kategória-előresorolásáról dönthet, vagy döntését a Bv. tv. 72. § (1) bekezdés más pontjára alapozza.

A Javaslat a szigorúbb kezdeti kategória besorolás és a kockázatelemzés alapján történő kategória-visszasorolás esetén tizenöt napos, míg a kreditpont számítás vizsgálatáról hozott határozattal szembeni bírósági felülvizsgálati kérelem elbírálására, tekintve, hogy nagyobb terjedelmű iratanyagot kell megvizsgálni, harminc napos, azonnali kategória-visszasorolás esetére – tekintettel annak azonnal beálló jogkorlátozó jellegére – öt napos határidőt állapít meg.

A kockázatelemzési vizsgálatot nagyobb részt a Központi Kivizsgáló és Módszertani Intézet (a továbbiakban: KKMI) és annak az agglomerációs központokhoz rendelt szervezeti egységei fogják elvégezni és hozhatnak bírósági felülvizsgálati kérelemmel megtámadható határozatot a szigorúbb kezdeti besorolásról. Tekintettel arra, hogy a bírósági felülvizsgálati eljárás lefolytatására az illetékességet főszabályként a megtámadott határozatot hozó végrehajtásért felelős szerv székhelye határozza meg, ez a kezdeti szigorúbb kategória-besorolás esetén aránytalan ügyelosztást eredményezne, mivel a KKMI a BVOP szervezetébe tartozik. Ezért indokolt az ügyteher megosztása a főváros és az agglomerációs központok székhelye szerint illetékes törvényszékek mellett működő büntetés-végrehajtási bírák között.

Az általános szabályok (Bv. tv. 24. §) értelmében valamennyi újonnan bevezetett felülvizsgálati ügykörben iratok alapján hozható meg a döntés.

A Javaslat a büntetés-végrehajtási bírói eljárás alcím címét is megváltoztatja a tartalomnak megfelelően.

25. §

A módosítás eredményeként a jövőben a büntetés-végrehajtási bíró a magánelzárás fenytés bírósági felülvizsgálata során az ehhez kapcsolódó kreditpont elvonás mértékét is vizsgálja. A Javaslat szerint ugyanis a fegyelmi fenytéshez meghatározott mértékű kreditpont levonás kapcsolódik – a részletszabályok rendeleti szinten kerülnek megállapításra –, a bírósági felülvizsgálat keretében a büntetés-végrehajtási bíró tehát azt is vizsgálja, hogy a kreditpont levonás arányban áll-e az elkövetett fegyelemsértés súlyával, és ha a kérelem e tekintetben alapos, a határozatot az elítélt javára megváltoztathatja, vagy döntését a Bv. tv. 72. § (1) bekezdés más pontjára alapozza.

26. §

A Javaslat a szabadságvesztésre ítélték új besorolási rendszerével összefüggésben értelmező rendelkezésben határozza meg a kategória és a kreditrendszer fogalmát. A befogadó környezet kiegészítésre kerül a reintegrációs eltávozás alatt az elítélt által az eltávozás idejére megjelölt tartózkodási hellyel.

27. §

Figyelemmel arra, hogy az elítéltek egy nagyobb részénél a KKMI és agglomerációs szervezeti egységei fogják elvégezni a kockázati értékelést és döntenek a kezdeti kategória besorolásról, szükséges a szabadságvesztés megkezdésére történő felhívásra vonatkozó rendelkezések módosítása, továbbá a Javaslat a fogva lévő elítéltek esetében az átszállítás iránti intézkedési kötelezettséget ír elő. Ezekben az esetekben a BVOP az elítélt 92. § (1) bekezdése szerinti vizsgálatát követően, a kategória besorolásról hozott határozat, valamint a sajátos kezelési igényű részlegre helyezésre vonatkozó javaslata alapján jelöli majd ki azt a bv. intézetet, amely a szabadságvesztést végrehajtja.

28. §

A Javaslat szerint abban az esetben utalja a KKMI feladatkörébe a kockázatelemzési vizsgálat lefolytatását, ha az elítéltet a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) XIX. Fejezetébe tartozó bűncselekmény vagy a Btk. 160. § (2) bekezdése szerint minősülő emberölés tettesként történő elkövetése miatt ítélték szabadságvesztésre, vagy ha tizenöt évi vagy azt meghaladó tartamú szabadságvesztésre ítélték. A KKMI működteti továbbá a 132. § szerinti szexuális bűnelkövetők visszaesési valószínűségét csökkentő intenzív kezelési programját. Ezen esetkörön kívül a KKMI agglomerációs szervezeti egysége végzi az elítélt kockázatelemzési vizsgálatát, ha a szabadságvesztés, több szabadságvesztés esetén azok együttes tartama, illetve beszámítás esetén a még végrehajtásra váró tartama az öt évet meghaladja. Egyéb esetben a BFB végzi – a KKMI által kiadott módszertan alapján – az elítélt kockázatelemzési vizsgálatát, és dönt az elítélt adott végrehajtási fokozathoz tartozó kezdeti kategória-besorolásáról, valamint az elítélt sajátos kezelési igényű részlegre helyezéséről. A kategória besorolásról határozattal kell dönten.

A KKMI végzi az elítélt kockázatelemzési vizsgálatát azokban az esetekben is, ha az újabb vagy összbüntetésként megállapított szabadságvesztést kell foganatba venni és a Bv. tv.-nek a Javaslattal újonnan megállapítandó 92. § (3) bekezdés a) pontja szerinti feltételek fennállnak.

Abban az esetben, ha az újabb vagy összbüntetésként megállapított szabadságvesztés kockázatelemzési vizsgálata a KKMI hatáskörébe tartozik, vagy folyamatos végrehajtás esetén olyan újabb szabadságvesztésről érkezik értesítő, amelynek a tartama az öt évet meghaladja, és a BFB a kockázatelemzés lefolytatását kezdeményezi a KKMI agglomerációs szervezeti egységénél, e szervek a lefolytatott újabb kockázatelemzési vizsgálat alapján jogosultak lesznek az elítéltet az aktuális kategória-besorolásához képest eggyel szigorúbb kategóriába, illetve az I. kategóriába sorolt elítéltet a III. kategóriába visszatorlasztani. A Javaslat ezzel egyező megoldást ad a rendkívüli perorvoslat eredményeként a bűncselekmény minősítésének vagy a kiszabott büntetés tartamának megváltozása esetére.

Figyelemmel arra, hogy a KKMI és agglomerációs szervezeti egységei fogják elvégezni az elítéltek kockázatelemző vizsgálatát, amely harminc, de legfeljebb hatvan napig tarthat, és az elhelyezés során a szabadságvesztés végrehajtására vonatkozó rendelkezéseket is alkalmazni kell, például befogadás, ezért szükséges erre értelmező rendelkezés. A Javaslat a kategória-besorolásról hozott határozattal szemben benyújtott panasz elbírálására a Bv. tv. 142. § (3) bekezdéséhez képest, a besorolás speciális módszertanára figyelemmel, eltérő szabályokat állapít meg. A befogadás alatt a végrehajtás rendjére fogház- és börtönfokozat esetén a III. kategória, fegyházfokozat esetén a IV. kategória szabályai vonatkoznak.

29–30. §

A BFB feladatköre érdemben nem változik, lényegét tekintve az eddigi rezsimbe sorolással kapcsolatos feladatait a kategória-besorolással, illetve kategóriaváltással kapcsolatos feladatok váltják fel. Miként a hatályos szabályozásban – kiemelkedő tárgyi súlyú fegyelemsértés esetén – az azonnali, legfeljebb két kategóriát érintő kategória visszatorlasztásra a bv. intézet parancsnoka kap jogosultságot. A Javaslat meghatározza azt is, mi tekintendő kiemelkedően súlyos fegyelemsértésnek, amely lényegében a rezsimátsorolás hatályos halaszthatatlan eseteit

öleli fel, de pontosabb meghatározással, így az inkább csak a távoli veszély lehetőségét magában hordozó megfogalmazások kikerülnek. Lényeges eleme a jogintézménynek, hogy erre akkor kerülhet sor, ha a fegyelmi eljárás lefolytatását elrendelik, további garanciális elem, hogy abban az esetben, ha az elítélt fegyelmi felelősségét nem állapítják meg, vagy a cselekmény súlya nem indokolta magánelzárás fenytés kiszabását, akkor az elítéltet vissza kell helyezni a korábbi kategória-besorolásba.

Az előbbieken már kifejtésre került, hogy abban az esetben, ha az elítélt KKMI-ben vagy agglomerációs szervezeti egységénél történő vizsgálatára nem került sor, a kockázatelemzést a végrehajtásra kijelölt bv. intézet folytatja le és a kategória besorolásról a BFB határoz. A BFB a kezdeti kategória besorolás előtt az elítéltet meghallgatja, azonban a kreditpontok megadásáról való döntés, a kreditpontok összesítése és ezek alapján a kategória-besorolás megváltoztatása olyan tevékenységek, amelyek nem igénylik az elítélt meghallgatását.

A Javaslat arra az esetre, ha több szabadságvesztés folyamatos végrehajtása során az újabb vagy összبüntetesként megállapított szabadságvesztést kell végrehajtani a BFB hatáskörében hagyja a kockázatelemzési vizsgálat lefolytatását és a kategória besorolásról hozandó döntést, kivéve azt az esetet, ha a KKMI feladatkörébe tartozik a kockázatelemzési vizsgálat lefolytatása. A Javaslat továbbá meghatároz olyan esetköröket, amikor az elítélt speciális helyzetére figyelemmel szükségtelen a KKMI vagy agglomerációs szervezeti egysége általi vizsgálata, így pl. anya-gyermek körleten való elhelyezés esetén, és ez esetben is a BFB feladatkörébe kerül a kockázatelemzési vizsgálat lefolytatása és a kategória besorolásról való döntés.

A BFB jogosult lesz az elítélt KKMI vagy agglomerációs szervezeti egysége általi újbóli kockázatelemzési vizsgálatának a kezdeményezésére, például ha ezt a reintegrációs őrizetre vagy feltételes szabadságra bocsátásához készítendő előterjesztéshez szükséges.

31–33. §

A Javaslat egy új, átláthatóbb fogvatartotti besorolási rendszert alakít ki a mostani rezsimrendszer helyett, amely mögött hatékonyabban érvényesülni tud a progresszivitás elve. Az új besorolási rendszerben a jelenlegi kilenc rezsim helyett egy egyszerűbb, ötfokozatú kategóriarendszer lesz az alapja a szabadságvesztés végrehajtási rendjének. Az elítéltek biztonsági és fogvatartási kockázatára is reagáló kategóriarendszer lehetővé teszi a büntetés-végrehajtási szervezet személyi állományának hatékony, a fogvatartás biztonságának fenntartásához rugalmasan igazodó beosztását, és segíti a bv. intézeti férőhelyek optimalizált kihasználását. A cél egy komplex, az elkövetett bűncselekményt, az elítéltek társadalmi veszélyességét, együttműködési készségét a jelenlegi struktúrájánál erőteljesebben tükröző, a büntetési célokat hatékonyan érvényre juttató, a büntetés-végrehajtás kontrollmechanizmusait és a motivációs eszköztárát fejlesztő struktúra létrehozása.

A Bv. tv. a büntetési célok érvényesítése tekintetében a következőket fogalmazza meg:

„1. § (2) A büntetések és az intézkedések végrehajtásának rendjét úgy kell kialakítani, hogy az

a) a büntetésben és az intézkedésben megnyilvánuló joghátrányon, illetve a megelőzést szolgáló rendelkezések érvényesítésén túl elősegítse az elítélt társadalmi beilleszkedését és a jogkövető magatartás kialakulását, [...]”

Az egyéniesítés és a progresszivitás akkor értelmezhető, ha az elítéltek csoportosítása – elhelyezési szempontból – a közös szükségletek mentén valósul meg. A végrehajtási fokozatok azért is korlátozzák jelentős mértékben a progresszivitás alkalmazását, mert bármilyen büntetés-végrehajtási szakmai csoportosítás, besorolás, illetve az azok közötti mozgás csak az adott fokozaton belül értelmezhető. A jövőben a végrehajtási fokozatok garanciális elemként az elítéltek kezdeti kategória besorolásának kereteit határozzák meg, de e keretrendszeren belül a büntetés-végrehajtási szervezet tudja érvényesíteni a szakmai alapokon nyugvó, elsősorban az elítéltek magatartására, együttműködési készségére, reintegrációs hajlandóságára, a visszaesési és fogvatartási kockázatára, valamint az elkövetett bűncselekmény súlyára és az elítélt kriminológiai jellemzőire alapozó besorolási és elkülönítési szempontrendszerét.

A büntetés-végrehajtási szakmai alapon kialakítandó kategóriarendszer az elítélt magatartására, motivációjára, sikeres reintegrációjára helyezi a hangsúlyt és a kategóriák közötti váltás az elítélt életrendje megváltozásának lehetőségét teremti meg. Értelemszerűen a kategóriák között mind előresorolásra, mind visszasorolásra sor kerülhet. Lényegét tekintve a kategóriák főbb tartalmi elemei határozzák meg a szabadságvesztés végrehajtási rendjét. A büntetés-végrehajtási szakmai kontroll eszközei a tér és az idő strukturálása, a személyes tér feletti ellenőrzés, a társaság, a kapcsolati rendszer stb. szabályozása.

Az egyes kategóriákban eltérő lesz az elítélt elkülönítése a külvilágtól, őrzése, felügyelete és ellenőrzése, bv. intézetben belüli mozgása, zárkán vagy lakóhelyiségben való elhelyezhetősége, formaruházata, életrendje, szabadlevegőn tartózkodásának helyszíne és rendje, a kapcsolattartási formák gyakorisága és mértéke, a személyes szükségleteire fordítható összeg, az igénybe vehető többlétszolgáltatások és a magánál tartható tárgyak köre, külső helyszínen történő munkáltatásának lehetősége, oktatásban, képzésben, sport vagy kulturális eseményen, illetve vallási szertartáson való részvételének módja, szabadidejének strukturálása, a közösségi eszközök igénybevételének lehetősége, valamint a reintegrációs programokban való részvétele. A hatályos szabályozásnak megfelelően az egyes kategóriák főbb tartalmi elemeit a törvény határozza meg (lásd Bv. tv. 100–102. §-t).

A kockázatelemzési vizsgálat szakmai hátterét a Kockázatelemzési és Kezelési rendszer adja, amelyet az elmúlt évek szakmai és szoftveres fejlesztései alkalmassá tesznek arra, hogy a kategória besorolások alapját képezzék. A Javaslat meghatározza a besorolási szempontrendszer elemeit is. Az első besorolás határozza meg az elítélt elhelyezését és az életkörülményeket meghatározó kezdeti kategóriát, az ítéletben meghatározottak figyelembevételével.

A Javaslat egyes esetekben nem követeli meg kockázatelemzési vizsgálat lefolytatását, pl. ha az elítélttel szemben újabb szabadságvesztésről érkezik értesítés, de az elítélt a szabadságvesztéseket folyamatosan tölti, így a bv. intézet a kockázatokat már felmérte. Ez alól kivételt képez az az esetkör, amikor az újabb szabadságvesztés vagy összbüntetésként megállapított szabadságvesztés a KKMI feladatkörébe tartozik, amikor is a kockázatelemzés érdekében a BFB-nek kötelező intézkednie, továbbá az az eset, ha az újabb szabadságvesztés tartama az öt évet meghaladja és a BFB a KKMI agglomerációs szervezeti egységénél kezdeményezi a kockázatelemzési vizsgálat lefolytatását [lásd az új 97/A. § (4) bekezdését]. Ezekben az esetekben a kockázatelemzés alapján az elítélt kategória-visszasorolására is sor kerülhet. Hasonló megoldást alkalmaz a Javaslat rendkívüli jogorvoslat esetén.

Viszont abban az esetben, ha a végrehajtási sorrend megtartása érdekében az aktuális szabadságvesztés végrehajtását meg kell szakítani [lásd a 14. § (3) bekezdést], az újonnan fogamatba vett szabadságvesztés tekintetében a kockázatelemzési vizsgálatot le kell folytatni, és a kezdeti kategória-besorolásról dönteni szükséges, mivel a szigorúbb végrehajtási fokozat, vagy a feltételesből történő kizárás már olyan újabb kockázatot jelenthet, amit mindenképpen vizsgálni szükséges. Ugyanakkor a 97. § (6) bekezdése lehetőséget biztosít arra, hogy a kezdeti kategória-besorolás meghatározásakor, az ott meghatározott korlátok között az elítélt megtaghassa a megszakított büntetés szerinti kategória-besorolását.

A végrehajtási fokozatok a jövőben a kezdeti besorolás meghatározásában kapnak döntő szerepet, ezt a Javaslat korlátok megvonásával oldja meg, vagyis meghatározza azt, hogy az adott végrehajtási fokozat esetén milyen kategóriába sorolható az elítélt. Fogházfokozat esetén főszabály szerint II–III., börtönfokozat esetén III–IV., fegyházfokozat esetén IV–V. kategóriába, fiatalkorúak esetén a Javaslat az életkori sajátosságokat figyelembe véve kedvezőbb szabályokat alakít ki az általános szabályokhoz képest (lásd a 292. §-nál). Kedvezőbb kategória-besorolásba kerülhet az első ízben szabadságvesztésre ítélt, továbbá az, aki a legalább egyéves letartóztatás ideje alatt együttműködő magatartást tanúsított.

A bv. szerv eltérhet a törvényben meghatározott kezdeti kategória besorolástól, de ez esetben a határozattal szemben bírósági felülvizsgálati kérelem nyújtható be. Kiemelést érdemel, hogy a BFB az elítélt kezdeti szigorúbb kategória-besorolásáról a KKMI jóváhagyásával dönthet.

A végrehajtási fokozatokban megnyilvánuló tett-arányosság elve jelenik meg abban a korlátban, miszerint a fegyházfokozatú elítélt nem kerülhet I. kategóriába (legkedvezőbb), és hogy a fogházfokozatú elítélt súlyos fegyelemsértés miatti azonnali visszasorolás kivételével nem sorolható be az V. kategóriába (legszigorúbb). A tényleges életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt V. kategóriába kell sorolni és nem kerülhet a II. kategóriába sem.

Az elítéltek magatartásának, együttműködési készségének, reintegrációs tevékenységben való aktivitásának mérésére, értékelésére kerül bevezetésre a kreditrendszer, amelynek célja, hogy az elítéltek egyes kategóriák közötti váltásához egy objektív alapokon nyugvó, kiszámítható és átlátható keretet adjon. A kezdeti besorolást követően az elítélt kreditpontokat gyűjthet és ez alapján kedvezőbb kategóriába kerülhet, vagy pontvesztés esetén a kategóriában visszasorolására kerülhet sor. Az elérhető kreditpontok száma a szabadságvesztés tartamához igazodik.

Több szabadságvesztés folyamatos végrehajtása esetén a kreditpontok számát és a kategória-váltás ütemezését a büntetések együttes tartamára kell kiszámolni azzal, hogy a Bv. tv. 14. §-ában meghatározott végrehajtási sorrend alapján a következő végrehajtási fokozatba tartozó büntetés megkezdésének időpontjára lehetőséget kell biztosítani arra, hogy az elítélt a 97. § (3) bekezdésében meghatározott, az adott végrehajtási fokozathoz kapcsolódó főszabály szerinti – értsd 97. § (3) bekezdés b), d) és f) pontja – enyhébb kategóriát elérhesse. Mindezek mellett meg kell tartani a Bv. tv. 97. § (5) bekezdés b) pontjában meghatározott kikötést, miszerint fogházfokozatú elítélt, az ott meghatározott kivételekkel nem kerülhet az V. kategóriába. Ez azt jelenti, hogy ha a szigorúbb végrehajtási fokozatban nem került sor azonnali visszasorolásra vagy a fogvatartás biztonságára különös veszélyt jelentő elítéltek részlegére helyezésre, akkor a fogházfokozatot legalább IV. kategória-besorolásban kezdheti meg az elítélt. Értelemszerűen a fogházfokozat végrehajtása során érvényesülnie kell a Bv. tv. 97. § (5) bekezdés b) pontja szerinti kitételnek is, hogy a fogházfokozatú elítélt pedig nem kerülhet az I. kategóriába.

Abban az esetben, ha újabb szabadságvesztésről érkezik értesítőlap és a végrehajtási sorrend érvényesítése miatt a büntetés megszakítása nem szükséges, akkor az újabb büntetéssel megnövelt tartam alapján a megszerezhető kreditpontokat újra kell számolni és a kategóriaváltás lehetséges időpontjait arányosan kell megnövelni. Értelemszerűen a szabadságvesztés tartamának csökkenése esetén, pl. feltételes szabadságra bocsátás engedélyezése esetén is újra kell számolni a kreditpontokat és arányosan csökkenteni kell a kategóriaváltás lehetséges időpontjait. Az arányosítás szabályait a végrehajtási rendelet határozza meg.

Az új kategória-besorolás és kreditrendszer olyan szakmai motivációs eszköz, amely erősíti az elítéltek felelősségvállalását, érdekeltté teszi a végrehajtás rendjének megtartásában és a reintegrációs terv megvalósításában, mindez pedig azzal, hogy a jogkövető magtartás pozitív elismerést nyer, az egyéni büntetési célok megvalósulását segíti.

A kategóriák kiváltják a jelenlegi fokozatok és az annak alárendelt rezsimerendszer, valamint a biztonsági kockázati besorolások tartalmi elemeit. Ennek okán a kategóriákhoz rendelt végrehajtási rezsimek a korábbiaknál szélesebb körben határozzák meg az életrendet. Ugyanakkor az elítéltek aktuális élethelyzetéből adódóan szükséges lehet sajátos intézkedések – egyedi biztonsági utasítás – meghatározása a fogvatartás biztonságának megőrzéséhez. Ezért a Javaslat a dinamikus biztonság elvének megfelelően az egyes kategóriaszabályokon felül lehetőséget ad egyedi biztonsági előírások alkalmazására.

Végezetül a kategóriarendszer bevezetésével változnak az elkülönítési szabályok is, vagyis az elítéltek csoportosítása a valódi szükségletek mentén kerül kialakításra, az adott bv. intézet adottságainak megfelelően. Az együttes elhelyezésnek a jövőben is lesznek korlátai, vagyis az I. és a II. kategóriába, a III. és a IV. kategóriába, illetve az IV. és az V. kategóriába sorolt elítélteket elkülönítetten kell elhelyezni.

A sajátos kezelési igényű elítéltek részlegei többségükben megmaradnak, megszüntetésre kerül az alacsony biztonsági kockázatú elítéltek részlege, tekintve, hogy ezt az I. és a II. kategória lefedi.

34. §

A Javaslat a jövőben az átmeneti részlegre helyezést a IV. kategóriába sorolt elítéltek esetében teszi lehetővé a szabadulásra felkészítés sikere érdekében.

35–38. §, 40–42. §

A Javaslat a sajátos kezelési igényű részlegekre is állapít meg speciális kategória-szabályokat, meghatározva, hogy a végrehajtás rendjét mely kategória-besorolás szabályai határozzák meg, azonban főszabályként az is rögzítésre kerül, hogy ha az elítélt kategória-besorolása ennél kedvezőbb a kapcsolattartásra vonatkozó gyakoriság és mérték aszerint illeti meg. Egyes részlegeken azonban, azok speciális jellegére figyelemmel a bv. intézet elhagyásával járó kapcsolattartási formák gyakorlása kizárásra kerül.

A Javaslat az első alkalommal végrehajtandó szabadságvesztésre ítélt részlegére helyezés lehetőségét a IV. és V. kategóriába soroltak esetén kizárja, mivel ez utóbbi esetben feltételezhető, hogy a visszaesési és fogvatartási kockázatértékelése alapján ezen elítélti kör veszélyeztetné a részleg sikeres működtetését, esetlegesen bomlasztóan hatna a többi fogvatartott viselkedésére és a reintegrációs tevékenységbe történő bevonására.

43. §

Főszabályként az elítélt bármely elhelyezés – legyen az általános, vagy speciális részleg – szerezhet kreditpontokat a végrehajtás során. Az IMEI-ben elhelyezett fogvatartott állapotánál fogva nem képes olyan magatartás tanúsításra vagy tevékenység folytatására, amely értékelhető lehetne, ugyanakkor a Javaslat arra az esetre, ha a bv. intézetbe visszahelyezésre kerülne, méltányosságból az IMEI-ben töltött időtartamra a törvény erejénél fogva jóváírja a kreditpontokat.

44. §, 48. §

Technikai jellegű módosítások, a rezsimszabályok helyett az egyes kategóriákra vonatkozó szabály kerül átvezetésre.

45. §

A Javaslat az anya-gyermek részlegen elhelyezett elítéltek esetében arra az időszakra, amíg gyermeküket gondozzák, előírja a kreditpont jóváírását, hiszen a gyermek gondozása kiemelten fontos és az elítélt reintegrációját szolgálja.

46–47. §

A Javaslat havi százötvenezer forintban határozza meg a célzott pénzként a kapcsolattartó által befizethető pénzösszeg mértékét, amelyet elkülönítetten kell kezelni az elítélt letéti számláján. Az ezt meghaladóan befizetett pénzösszeg az elítélt szabad felhasználású letéti számlájára kerül, amelyre annak 50%-áig végrehajtás foganatosítható.

A hatályos rendelkezések nem teszik lehetővé, hogy az elítélt a meghatározott célból a kapcsolattartó által befizetett pénzösszegeből a bv. intézet az elítélt tartozása fejében levonást eszközöljön. A Javaslat erre az elítélt írásbeli bejegyző nyilatkozata esetén, kapcsolattartás céljára történő befizetés esetén a kapcsolattartó hozzájárulásával, lehetőséget teremt. Az elítélt írásbeli nyilatkozata alapján, ha ez egyéb követelések, kiemelten a sértett kárigényének vagy polgári jogi igényének kielégítését nem veszélyezteti, az elítélt tartozásának erejéig a bv. intézet az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt kiutalt kártalanítás összegéből is levonhatja az elítélt állal megtérítendő költségeket és a többlétszolgáltatások díját, valamint az egészségügyi ellátás körében felmerülő díjat vagy költséget.

Törvényi szinten kerül kimondásra, hogy ha az elítélt a szabadításkor a jegyzék vagy elismervény ellenében visszaszolgáltatási vagy elszámolási kötelezettséggel átvett személyes felszerelési tárgy hiánya vagy károsodása miatti kártérítési felelősségét elismeri, a bv. intézet az ebből eredő, határozattal megállapított kár összegét az elítélt letéti számláján lévő pénzösszegeből – ide nem értve a szabadulás idejére tartalékoltt összeget – levonhatja. A büntetés-végrehajtási intézetben fogvatartott elítéltek és egyéb jogcímen fogvatartottak letétjének kezeléséről és a birtokukban lévő külföldi fizetőeszközzel kapcsolatos eljárásról szóló 15/2014. (XII. 17.) IM rendelet 15. § (5) bekezdése erre az elítélt hozzájárulásával ad lehetőséget, ami szükségtelen, mivel a bv. intézet a kárigényből eredő követelését a jogorvoslatra tekintet nélkül közvetlenül levonhatja [144. § (3) bekezdés]. Tekintve azonban, hogy szabadulásról van szó, a Javaslat feltétlenül írja elő, hogy a kárért való felelősségét az elítélt elismerje.

49 §, 71. §

A hatályos rendelkezések nem kezelik azt a helyzetet, ha a bv. intézet egészségügyi ellátásra szolgáló kórtermében vagy a betegszobán, ideértve a BVEK-et, az utógondozó részleget, illetve az IMEI-ben merül fel az elítélt, illetve egyéb jogcímen fogvatartott veszélyeztető magatartása, önkárosítása okán elektronikus megfigyelési eszköz útján történő figyelemmel kísérésének szükségessége. A Javaslat erre dolgoz ki megoldást, a kórteremben együtt tartózkodók jogainak figyelembe vételével. Kényszergyógykezelték – és az utaló szabályra figyelemmel az előzetesen kényszergyógykezelték – esetében a Javaslat kötelezővé teszi a betegmegfigyelést abban az esetben, ha a beteggel szemben kényszerítő eszközt – egészségügyi korlátozó intézkedés, illetve korlátozott testi kényszer – alkalmaztak, a beteg állapotának nyomon követése érdekében.

50 §

A Javaslat a fokozatosság érdekében lehetővé teszi egyes, korlátozással járó fegyelmi fenyítések [lásd 168. § (1) bekezdés b)–e) pontjait] együttes kiszabását, aminek az eredményeként feltehető, hogy bizonyos esetekben elkerülhető lesz a magánelzárás fenyítés kiszabása. A kombinált korlátozás, tekintve annak súlyát a hat hónapra elrendelhető korlátozásokkal szemben legfeljebb három hónapos időtartamra rendelhető el.

51. §

A hatályos rendelkezések a magánelzárás fenyítés kiszabható mértékét a végrehajtási fokozatokhoz, illetve ezen belül a munkában való részvétel szerint eltérően állapítják meg. A Javaslat a tartamok érintetlenül hagyása mellett azt az egyes kategória-besorolásokhoz igazítja.

52. §

Lényeges eleme a kreditrendszernek, hogy a fegyelemsértés esetén meghatározott mértékű kreditpont kerül levonásra, amely a fegyelemsértés súlyához igazodik. A büntetés-végrehajtási bíróság a magánelzárás fenyítés tárgyában benyújtott felülvizsgálati kérelem elbírálásakor ezt az arányosságot is vizsgálja.

53–60. §

Az elítéltek kategória besorolásának leglényegesebb motivációs eleme az egyes kapcsolattartási formák tekintetében elérhető kedvezmények. Ezekben nyilvánul meg az elítélt jó magaviseletének, együttműködési készségének, reintegrációs tevékenységben való aktivitásának az elismerése. Az egyes kategóriákban való előbbre sorolás eredményeként ugyanis az egyes kapcsolattartási formák gyakorisága és időtartama egyre növekszik. Ez a progresszív besorolási rendszer lényegi eleme.

A Bv. tv. előkészítésekor azon logika mentén került kialakításra a szabályozás, hogy a törvényi szinten kerül rögzítésre az, hogy az elítéltet minimálisan milyen időszakonként, illetve gyakorisággal és tartamban illetik meg az egyes kapcsolattartási formák, pl. látogató fogadására az elítélt havonta egy alkalommal, legalább egy, legfeljebb két órában jogosult. A törvényi minimum mellett, a jelenlegi rezsimszabályok szerint, az egyes rezsimekhez (enyhe, általános, szigorú besorolás) igazodóan az elítélt havonta ennél többször és hosszabb időben is fogadhat látogatót. A rezsimekre vonatkozó részletszabályok a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbírság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendeletben kerültek meghatározásra. A végrehajtási kategóriák tartalmi elemeire vonatkozó szabályozás megtartja ezt a szabályozási logikát, vagyis az egyes kapcsolattartási formák minimum szabályait a Bv. tv., míg a részletszabályokat a 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet határozza meg. A telefonhasználatnál törvényi minimum ez ideig nem került rögzítésre, a Javaslat pótolja ezt a hiányosságot.

A végrehajtási kategóriák főszabályai – lásd a Javaslat Bv. tv. 100-102. §-át érintő módosítását – azt is meghatározzák, hogy mely kategóriába sorolás esetén kizárt az intézet elhagyásával járó kapcsolattartási formák alkalmazása. A legszigorúbb, V. kategóriába sorolt elítéltek esetében, miként a hatályos rendszerben is (lásd fegyház szigorú rezsimbe sorolás) ez kizárt, míg a IV. kategóriába sorolt elítéltek esetén csak az eltávozás lehetősége lesz kizárva.

A látogatófogadások mértéke nem változik, azonban a telekommunikációs eszköz útján történő kapcsolattartás lehetősége bővül. A családi beszélő a látogatófogadás gyakorlatban megvalósuló speciális formája, amely az elítélt kiskorú gyermekeivel való találkozáshoz biztosít egy közvetlenebb környezetet. A Javaslat ezt is megjeleníti a törvényi szabályozásban.

61. §

Az elítéltek kategória besorolása adott esetben azt is meghatározza, hogy az oktatásban, szakképzésben, felnőttképzésben milyen formában vehet részt.

62. §

A Javaslat biztosítja az elítélt számára a kreditpont jóváírását a reintegrációs őrizet ideje alatt is, de kizárólag a reintegrációs őrizet szabályainak megtartása esetére, és ha azt az elítélt felróható módon megszegi, a megszüntetés érdekében történő előterjesztés időpontjától már nem jogosult kreditpontra.

63. §

A Javaslat arra az esetre, ha a büntetés-végrehajtási bíró a pártfogó felügyelet magatartási szabályainak megszegése miatt a feltételes szabadságot megszünteti, lehetőséget biztosít arra, hogy a BFB erre tekintettel a még végrehajtásra váró rész fogamatba vételekor a korábbi kategória-besorolásához képest az elítéltet eggyel szigorúbb kategóriába sorolja.

64. §

A Javaslat a fiatalkorúak esetén a gyermek mindenekfelett álló érdekére figyelemmel az általános szabályokhoz képest egy kedvezőbb megoldást választ, mivel a kategória-besorolásuk a törvény által konkrétabban meghatározott és nem ad lehetőséget az ettől való eltérésre, vagyis fk. fogházas a Bv. tv. 97. § (3) bekezdés a) pontjának alkalmazásával az I., egyéb esetben II., fk. börtönös a Bv. tv. 97. § (3) bekezdés c) pontjának az alkalmazásával a II., egyéb esetben III. kategóriába lesz sorolható.

A hatályos rendelkezések értelmében fiatalkorú huszonegyedik életévének betöltésével a büntetés-végrehajtási bíró határozza meg a végrehajtási fokozatot, és ezt követően az elítélt már felnőtt korúakkal kerül együttes elhelyezésre. A Javaslat a büntetés-végrehajtási bírák munkaterhét csökkenti azzal, hogy a jövőben a törvény erejénél a 21. életév betöltésével a fiatalkorúak fogháza esetén a még végrehajtásra váró tartamra a szabadságvesztés végrehajtási fokozata fogházra, fiatalkorúak börtöne esetén a végrehajtási fokozata börtönre változik. Ez kedvező a fiatalkorúakra nézve, mivel nem kerülhetnek fegyház fokozatba, további kedvező szabályozás abból a szempontból is, hogy a fiatalkorú az új végrehajtási fokozatban is megtartja az aktuális kategória-besorolását. Abban az esetben, ha a fiatalkorú már a végrehajtás megkezdése előtt betölti a 21. életévét, a törvény értelmében a végrehajtási fokozat átalakul és a kategória-besorolásra már a Bv. tv. 97. § (3) bekezdése szerinti általános szabályok alapján kerülhet sor, de szigorúbb kategória-besorolásra ez esetben sem lesz lehetőség.

66. §

Az elzárás végrehajtására jelenleg a fogház végrehajtási fokozat végrehajtási szabályai az irányadók, bizonyos eltérésekkel. A Javaslat a végrehajtásra a különös szabályok megtartása mellett, főszabályként a II. kategória szabályait rendeli alkalmazni azzal, hogy ha az elítélttel szemben elzárás kiszabására első ízben került sor – kivéve, ha az elítélt egy korábbi elítélése alapján már végrehajtandó szabadságvesztést töltött –, a végrehajtás rendjére az I. kategória szabályai vonatkoznak.

67. §

A hatályos rendelkezések szerint – kivéve, ha a pénzbüntetést szabadságvesztés mellett szabták ki, mert akkor a fokozat igazodik a szabadságvesztés végrehajtási fokozatához – a közérdekű munka és a pénzbüntetés helyébe lépő szabadságvesztés végrehajtására a fogház fokozat szerint történik. A Javaslat a végrehajtásra a különös szabályok megtartása mellett, a II. kategória szabályait rendeli alkalmazni azzal, hogy ha az elítélttel szemben első ízben került sor a közérdekű munka vagy a pénzbüntetés átváltoztatására – kivéve, ha az elítélt egy korábbi elítélése alapján már végrehajtandó szabadságvesztést töltött –, a végrehajtás rendjére az I. kategória szabályai vonatkoznak.

A Büntető Törvénykönyv arra az esetre, ha a pénzbüntetést végrehajtandó szabadságvesztés mellett szabták ki, az átváltoztatás esetére a szabadságvesztés végrehajtási fokozatát rendeli megállapítani. A Javaslat ezzel összefüggésben állapít meg sajátos szabályokat a kategória-besorolásra, az általános szabályokhoz képest az eltérésre nem adva lehetőséget.

72. §

A Javaslat egyértelművé teszi, hogy a letartóztatottak esetében marad az általános, enyhébb vagy szigorúbb rezsimbe sorolás, a kategória- és kreditrendszer nem kerül alkalmazásra.

73. §

A letartóztatott bv. intézetben belüli magatartása, az újonnan megállapításra kerülő 109. § (1) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén szükségessé teheti a fogvatartás biztonságára különös veszélyt jelentő elítéltek részlegére helyezését. A Javaslat garanciális elemként a letartóztatottak esetében a részlegre helyezésről való döntést, illetve annak meghosszabbítását tekintve, hogy az a végrehajtási hely megváltozásával és a letartóztatott jogainak a korlátozásával jár, a kényszerintézkedéssel kapcsolatosan döntésre jogosult bíróságra telepíti.

74. §

A szabadságvesztés végrehajtási rendje jelenleg az egyes végrehajtási fokozatokhoz kapcsolódó három (enyhe, általános, szigorú) rezsim besoroláshoz igazodik, amit a jövőben öt fogvatartási kategória vált fel. Átmeneti rendelkezésben szükséges elvégezni a jelenlegi kilenc rezsim öt kategóriának való megfeleltetését. A megfeleltetés alapvető kiindulási pontja, hogy az elítéltek ne kerüljenek kedvezőtlenebb helyzetbe. Ezt a garanciális elvet érvényesítendő az egyes kategóriák tartalmi elemei úgy kerültek kialakításra, hogy lehetőség szerint az adott kategóriának megfeleltetett rezsimek közül a kedvezőbb végrehajtási körülményeket, kiemelten a kapcsolattartási lehetőséget biztosító rezsimszabály kerüljön megállapításra mind a Javaslatban és majd a részletszabályok megalkotása során. A Javaslat a megfeleltetésre kilencven napos határidőt állapít meg.

75. §

Szövegcsere technikai módosításokat tartalmaz, amelyek az új jogintézmények bevezetéséből adódó terminológia változásokat vezetnek át.

1. ponthoz: Az új kategória besorolással megszűnnek a rezsimszabályokat, a szövegcsere módosítás ezt vezeti át.
2. ponthoz: A biztonsági zárkába vagy részlegre helyezés megszüntetésre kerül. A részlegre helyezéssel és az elhelyezés meghosszabbításáról hozott határozattal szemben helye volt bírósági felülvizsgálati kérelem benyújtásának, amelyet meghallgatás keretében bíralt el a büntetés-végrehajtási bíróság. A szövegcsere módosítással az erre történő utalás kerül ki a szövegből.
3. ponthoz: A gyakorlatban tapasztalható eltérő joggyakorlat tette szükségessé annak egyértelműsítését, hogy az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény és a kártalanítás megállapítása esetén, a jogsértés tényének megállapítására irányuló személyiségi jogi igényérvényesítésnek nincs helye.
4. ponthoz: A hatályos Bv. tv.-ből elhagyásra kerülnek azok a jogintézmények, amelyek nem illeszkednek a progresszív kategória-besorolási és előmeneteli rendszerhez, így a társadalmi kötődés program és az enyhébb végrehajtási szabályok. A szövegcsere módosítás ezt vezeti át a szövegben.
5. ponthoz: A szövegcsere módosítás a kategória-besorolási rendszer bevezetéséből adódó terminológia változást vezet át.
6. ponthoz: A merev hivatkozás pontosítása szükséges.
7. ponthoz: A szövegcsere módosítás a kategória-besorolási rendszer bevezetéséből adódó terminológia változást vezet át.
8. ponthoz: A hatályos Bv. tv.-ből elhagyásra kerülnek azok a jogintézmények, amelyek nem illeszkednek a progresszív kategória-besorolási és előmeneteli rendszerhez, így a társadalmi kötődés program. A szövegcsere módosítás ezt vezeti át a szövegben.
- 9–10. ponthoz: A kérelem elbírálásának határidejét – a büntetés-végrehajtási bíróság eljárásával egyezően – a módosítás öt napra növeli meg.

11. és 18. ponthoz: A biztonsági zárkába vagy részlegre helyezés megszüntetésre kerül, más szereppel kerül beiktatásra a fogvatartás biztonságra különös veszélyt jelentő elítéltek részlegeként.

12–14. ponthoz: A szövegcsérés módosítás a kategória besorolási rendszer bevezetéséből adódó terminológia változást vezeti át.

15. ponthoz: Tekintettel arra, hogy a reintegrációs eltávozás hosszabb tartamú, amely idő alatt az elítélt ellátásról maga gondoskodik, ezért indokolt feltüntetni azon esetköröknél, amikor az elítélt a tartási költségekhez történő hozzájárulásra nem kötelezhető. A szövegcsérés módosítást ezt végzi el.

16–17. és 19–20. ponthoz: A szövegcsérés módosítás a kategória besorolási rendszer bevezetéséből adódó terminológia-változást vezeti át.

21. ponthoz: A módosítás hat hónapra emeli a többlétszolgáltatások megvonása fegyelmi fenyítés tartamát.

22. ponthoz: Pontosításra szorul a kockázatelemzési vizsgálat megnevezése, továbbá kikerül a biztonsági besorolás jogintézménye, ugyanakkor a korábbi fegyelmi fenyítések lényegesek az egyedi biztonsági előírások meghatározáskor.

23–24. és 27. ponthoz: A szövegcsérés módosítás a kategória besorolási rendszer bevezetéséből adódó terminológia-változást vezeti át.

25. ponthoz: Megszüntetésre kerül a biztonsági besorolás jogintézménye, ugyanakkor a kockázatelemzési vizsgálat során feltárássra kerül az elítélt visszaesési vagy fogvatartási kockázata, amely ha magas, ugyancsak ki kell, hogy zárja a bv. intézet elhagyásával járó kapcsolattartási formák engedélyezését. A szövegcsérés módosítás ezt vezeti át.

26. ponthoz: Kiegészül azon esetkörök száma, amikor a letartóztatás végrehajtási helye megváltoztatásának szükségessége felmerülhet, ezt a kiegészítést végzi el a szövegcsérés módosítás.

76. §

1–3., 8–9., 13–14. ponthoz: A hatályos Bv. tv.-ből elhagyásra kerülnek azok a jogintézmények, amelyek nem illeszkednek a progresszív kategória besorolási és előmeneteli rendszerhez. Nevesítve a társadalmi kötődés program, a fokozatváltás és az enyhébb végrehajtási szabályok tartoznak ide. Értelmszerűen hatályon kívül helyezésre kerülnek az ezekkel összefüggő büntetés-végrehajtási bírói eljárások is.

4. Hatályon kívül helyezésre kerül a szabadságvesztés utólagos meghatározása büntetés-végrehajtási bíró eljárás, mert a jövőben a törvény rögzíti azt, hogy a fiatalkorú a 21. életév betöltésével milyen fokozatban töltse a büntetést.

5. ponthoz: A kockázatelemző jelentés megnevezéséből kikerül az „összefoglaló” kitétel, ezt vezeti át a módosítás a szövegen. A rezsimszabályt felváltja a kategória-besorolás, ezért a rezsimszabály szövegrész a továbbiakban szükségtelen.

6. ponthoz: Az új szabályozás szerint a szabadságvesztés végrehajtása során a KKMI nem végez záró kockázatelemzési vizsgálatot, így szükségtelenné vált a BFB ehhez készítendő véleménye is.

7. Technikai pontosítás.

10–12. és 15. ponthoz: A biztonsági zárkába, illetve részlegre helyezés a szabadságvesztés esetén alkalmazható biztonsági intézkedések legszigorúbb formája, amely a Javaslatlaltal megszüntetésre kerül, mivel az elmúlt időszakban a gyakorlatban nem került alkalmazásra.

77. §, 100. §

A gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekmények kapcsán kötelezően eljáró három hivatásos bíróból álló tanács a jogalkalmazók visszajelzése alapján nem minden esetben hozta a jogalkotó által várt eredményeket, mivel sokszor komoly nehézségbe ütközött a megfelelő összetételű tanács felállítása, és folyamatos működésének biztosítása. A Javaslat szerint a gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekmények esetében is a főszabály érvényesül, vagyis az elsőfokú bíróságnak csak akkor kell tanácsban eljárnia, ha az egyesbíró az ügyet a bíróság tanácsa elé utalja. A jövőben a tanács összetételének kialakítása is rugalmasabbá válik, miután az egyesbíró ügyismereten alapuló döntésére lesz bízva, hogy a bírói tanács összeállításánál kizárólag a törvényszék büntető

ügyszakának bíráiból álló tanács felállítását, vagy a törvényszék gazdasági ügyszaka, a törvényszék polgári ügyszaka, esetleg a törvényszék közigazgatási ügyszaka bírójának kijelölésével kialakított speciális összetételű tanács felállítását tartja-e indokoltnak. A törvényszék közigazgatási ügyszaka bírójának tanácsban történő részvétele különösen a költségvetési csalás miatt indult büntetőügyekben válhat szükségessé, amit az adózással, illetve adóigazgatással összefüggő jogvitákban megszerzett speciális ismeretek büntetőeljárásba történő becsatornázása indokolhat.

A Javaslat átmeneti szabályként a gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekmények miatt folyamatban lévő büntetőügyekben eljáró elsőfokú bírói tanácsok összetételét is rendezi. Ezek szerint a tanács elnöke – pervezető végzésében – akkor hoz döntést, ha a bíróság továbbra is tanácsban kívánja folytatni az eljárást. Ezzel szemben külön döntés nélkül folytatja a bíróság az eljárást, ha a továbbiakban a tanács elnöke, mint egyesbíró jár el.

A módosítás alapján folytatott eljárásban a bíróság tagjaiban változás nem áll be abban az esetben sem, ha a bíróság egyesbíróként folytatja az eljárást és a tanács korábbi további két tagja a tanácsból kikerül, mert a bíró személyében változás ebben az esetben sem történik. Ezért a tárgyalás ismétlés nélkül folytatható. E körben a Javaslat szabályozása igazodik a Be. elfogadásával együtt járó, a tanácsok változását, egyes tanácstagok kikerülését eredményező változásokhoz, amely esetekben szintén nem került sor a tárgyalások megismétlésére, így erre nézve külön átmeneti szabály megjelenítése most is szükségtelen, indokolatlan.

78. §

A jogalkalmazásban visszatérő problémát okozott, hogy a nyomozó hatóság nem végezhetett el kellő időben egyes eljárási cselekményeket azért, mert a képviselt személlyel érdekellentétben álló törvényes képviselő kizárására a nyomozó hatóság nem jogosult, az ügyészség azonnali döntése pedig – különösen az éjszakai órákban – akadályba ütközött. A probléma megoldása érdekében a Javaslat lehetővé teszi, hogy a nyomozó hatóság ideiglenes jelleggel döntsön a kizárásról, ilyen esetben azonban haladéktalanul intézkedni kell az ügyészség döntése érdekében. A Javaslat garanciális jelleggel kizárja, hogy az ügyészség nemleges döntése esetén a képviselt személy vallomása bizonyítékként felhasználható legyen. Ebből következik az is, hogy ha az ügyészség ilyen döntése nem zárja ki a képviselt személy részvételével folytatott eljárási cselekményen keletkező más bizonyítási eszköz felhasználását, akár egy más személy vallomásának vagy akár a képviselt személytől származó tárgyi bizonyítási eszköznek a felhasználását. A bizonyítási eszköz felhasználhatóságával kapcsolatos akadály is orvosolhatóvá válik azáltal, ha a vallomást utóbb bármelyik ki nem zárt törvényes képviselő jelenlétében is fenntartják. Végül utalni kell arra is, hogy az ügyészség formális rendelkezése annak ellenére is a kizárás elrendeléséről szól, hogy tartalmi értelemben a nyomozó hatóság ideiglenes döntésének a jóváhagyását is eredményezi.

79–80. §

A Javaslat a Be. 126/D. § módosításával – gyakorlati visszajelzések alapján – egyértelművé kívánja tenni, hogy telekommunikációs eszköz útján a büntetőeljárás során eljáró hatóságok, az ügyészség, illetve a nyomozó hatóság tagjainak jelenléte is biztosítható. Ezért nem csak nevesíti ennek lehetőségét, hanem – az ilyen jelenlét jellegéhez igazodva – külön végrehajtási szabályokat vezet be ennek gördülékeny lebonyolítása érdekében.

A hatóság tagja jelenlétének telekommunikációs úton való biztosítása a „klasszikus” telekommunikációs jelenlétre épül, nem pedig az egyszerűsített telekommunikációs jelenlétre, de tartalmát tekintve a két forma között helyezhető el. Az egyszerűsített telekommunikációs jelenléthez hasonló jelleget mutat, hogy a részvétellel jogosult indítványára az ügyészség, illetve a nyomozó hatóság saját eszközével történik a jelenlét biztosítása, továbbá az elkülönített helyiségben nem szükséges az érintett személyen kívüli hatósági személy jelenléte. A „klasszikus” formára pedig abban hasonlít ez a szabályozás, hogy a személyazonosság és a befolyásmentesség ellenőrzésére nem kell olyan hangsúlyt fektetni, mint az egyszerűsített telekommunikációs jelenlét esetében. A sajátosság abból fakad, hogy a hatóság – ebben a minőségében, tehát hatóságként – nem szolgáltat bizonyítási eszközt, így a befolyásmentesség és hitelesség kérdése más megítélés alá esik, mint a büntetőeljárásban részt vevő más személyek esetében.

A Javaslat kizárja, hogy a hatóság tagjának telekommunikációs jelenlétét kizárólag hangkapcsolat útján biztosítsák.

Az ügyész, nyomozó hatóság tagja hivatalos személy, akinek a személyazonosságát nem szükséges külső személynek ellenőriznie, és ha az elkülönített helyszínen más személy is jelen van, a hatóság tagja az ő személyazonosságukat is igazolhatja. Ezen eltérő szabályok természetesen nem vonatkoznak arra, amikor a hatóság tagja, büntetőeljárásban részt vevő személyként – például tanúként – vesz részt az eljárási cselekményen, ilyenkor az általános szabályok érvényesülnek.

A telekommunikációs jelenlét különösen indokolt akkor, ha az ügyész szolgálati helye a bírósági eljárás, pl. a tárgyalás helyszínétől eltérő vármegyében van. Ilyenkor a Javaslat szerint csak különösen indokolt esetben lehet megtagadni, hogy az ügyész telekommunikációs úton vegyen részt az eljárásban. A Javaslat szándékosan nem részletezi, hogy mely esetekben tagadható meg a telekommunikációs jelenlét biztosítása, ezzel lényegében bármely ok felmerülhet, de csak akkor, ha az aktuálisan és nyomatékosan szükségessé teszi a személyes ügyészi jelenlétet. A virtuális jelenlét indítványozásával szemben az ügyész személyes jelenlétre tett indítványa azonban annyiban köti a bíróságot, hogy a telekommunikációs úton biztosított jelenlét az ügyészség indítványára rendelhető el, hivatalból nem. Az ügyészség (illetve ebben a körben a nyomozó hatóság) indítványa – a megfelelő technikai feltételek fennállása esetén – a saját eszköz használata tekintetében is köti az eljárási cselekményt folytató hatóságot.

A védő esetében a Javaslat célja a Be. 126/C. §-ának a módosításával szintén a telekommunikációs jelenlét támogatása, azonban mivel a védőnek nincs hatósági jellegű szerepe, esetében némileg eltérő – az egyszerűsített telekommunikációs jelenlétre épülő – szabályokra van szükség. Lényeges, hogy a védő indítványa csak egyszerűsített telekommunikációs eszközzel történő jelenlétre irányuló indítvány esetén jelent kötöttséget a bíróság számára.

82. §

A Javaslat rendezni kívánja a lefoglalás megszüntetése mellett kiadni rendelt, de a jogosult részéről át nem vett dolgoknak a sorsát, lehetővé téve hogy az állam három hónap után tulajdont szerezzen az érintett dolgok fölött. A Javaslat alapján a Be. 321. § (5a) bekezdésében irányadó határidő kezdete okot adó körülmény kétféle lehet, a lefoglalás megszüntetéséről szóló határozat közlése vagy egy egyszerű felhívás. A Javaslat alapján a határozat közléséhez más következmények társulnak a vádemelés előtti, valamint az azt követő szakaszban, amelynek indoka, hogy a lefoglalást megszüntető rendelkezés végrehajthatóságához is más következmények társulnak a különféle eljárási szakaszok szerint. A nyomozás során a határozattal szembeni jogorvoslatnak nincs halasztó hatálya, így indokolt, hogy az állami tulajdonszerzésre vonatkozó határidő már a határozat meghozatalát követően meginduljon, ne csak akkor, amikor a határozat – a panaszjog kimerítése vagy a panasztételre nyitva álló határidő miatt – további jogorvoslattal nem támadhatóvá válik. Ezzel szemben a vádemelést követően a határozatnak a lefoglalás megszüntetéséről szóló rendelkezése sem hajtható végre a jogorvoslat elbírálásáig. Ennek alapján szükséges, hogy a perszakban az állam tulajdonszerzésére nyitva álló határidő csak a végleges vagy jogerős határozat közlésével induljon meg. Mindezekről eltér a megítélése annak, ha a határidő nem a határozat közlésével, hanem felhívással indul meg. A Javaslat nem határozza meg azokat az eseteket, amikor a határozat közlése helyett felhívással kellene megindítani a kérdéses határidőt. Ennek oka, hogy a jogalkalmazás számára kellő rugalmasságot indokolt biztosítani, hogy – a határozat közlésével vagy a tudomásszerzéssel kapcsolatban felmerülő bizonytalanságok esetén – lehetősége legyen egy önálló, egyoldalú aktussal megindítani a három hónapos határidőt. A felhívást nem csak a határozatot meghozó szerv bocsáthatja ki, hanem akár a bűnjelkezelő is, ezzel az eljárási folyamat leegyszerűsíthető. Arra azonban figyelemmel kell lenni, hogy ha a határozat közlésével megkezdődő határidő és a felhívással megkezdődő határidő párhuzamosan telik, akkor a határidő lejártaként a későbbi – értelemszerűen a felhívásban szereplő – időpontot indokolt figyelembe venni. A lefoglalás megszüntetéséről szóló határozat meghozatalát megelőzően értelemszerűen nem bocsátható ki a határozat következményeiről szóló felhívás.

A Javaslat alapján az állam tulajdonába kerülő dolgok fölötti tulajdonosi jogok gyakorlására az állami vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény 1. § (6) bekezdése alapján az a központi költségvetési szerv válik jogosulttá, amely az állami tulajdonjogot keletkeztető hatósági határozatot hozta, jelen esetben, amelyik a lefoglalás megszüntetéséről és a dolog kiadásáról rendelkező, egyúttal az állami tulajdonba kerülésről való rendelkezést is tartalmazó határozatot hozta.

A Javaslat e folyamatba bevezetni kívánt garanciális szabályok azt biztosítják, hogy az állami tulajdonszerzésre az átvételre jogosult személy tudatos mulasztása, azaz hallgatólagos konszenzusa esetén kerüljön sor. Ennek megfelelően nem száll át a tulajdon az olyan az esetekben, amikor a jogosult figyelmeztetése – a határozat kézbesítésével vagy más módon – nem történt meg. A Javaslat garanciális szabályaiból az is következik, hogy ha a figyelmeztetés vagy a határozat közlése nem történt meg, akkor egy újabb figyelmeztetést követően ismét megnyílik a három hónapos határidő, és ennek leteltét követően a dolog az állam tulajdonába kerül. A Javaslat egyértelművé teszi, hogy amennyiben a határozat kézbesítése nem szabályszerű, úgy azt a törvényi rendelkezések szerint meg kell ismételni. Szabályszerű kézbesítés esetén sem következhet be minden esetben a tulajdonjog átszállása. Amennyiben ugyanis a kézbesítés szabályszerűségét kézbesítési fikció vagy hirdetményi kézbesítés eredményezte, úgy a tulajdonjog átszállására csak abban az esetben kerülhet sor, ha az érintett személyt az eljáró hatóságok a határozatot más módon – tipikusan rövid úton vagy elektronikus levélben – közölni tudták. Amennyiben a mulasztás következtében bekövetkező tulajdonjog átszállás szabálya az előbbiekre tekintettel nem alkalmazható, a lefoglalás megszüntetése esetén továbbra is a végrehajtási rendeletben meghatározottak szerint kell eljárni.

Végül említeni kell, hogy a Javaslat nem szabályozza azokat az adminisztratív feladatokat, amelyeket a három hónapos határidő elteltét követően kell elvégezni, ideértve azt is, hogy az átvételre jogosult mulasztását milyen módon és – formában kell megállapítani. E szabályok kialakítása a módosuló rendeleti szabályozás tárgykörét képezi.

83. §

A Javaslat a bíróság döntéséig ideiglenesen, az ügyészség vagy a nyomozó hatóság által elrendelt zár alá vétellel szemben megszünteti a felülbírálati indítvány előterjesztésének a lehetőségét. A Be. előírásai szerint ilyenkor a bíróság határozatát haladéktalanul be kell szerezni, ezért az említett jogorvoslatok ugyanabban a kérdésben párhuzamos döntést eredményezhetnek. Így az ügyészség vagy a nyomozó hatóság által elrendelt zár alá vétellel szemben az általános szabályok alapján lesz lehetőség panasz előterjesztésére. Az indokolatlan felülbírálati indítvány megszüntetésével egyidejűleg a Javaslat meghatározza, hogy a bíróság döntését milyen határidőn belül kell kezdeményezni, ezzel a határidő elmulasztása ellen a Javaslat objektív lehetőséget teremt az eljárás elhúzódása miatti kifogás előterjesztésére. Végül utalni kell arra is, hogy ezekben az esetekben a bíróság – utólagos – formális rendelkezése annak ellenére is a zár alá vétel elrendeléséről szól, hogy tartalmi értelemben az ideiglenes döntés jóváhagyását is eredményezi.

84. §

A jogalkalmazás jelzése szerint gyakran előfordul, hogy bűncselekménnyel összefüggő vagyont virtuális fizetőeszközben tárolnak úgy, pl. virtuális pénztárca szolgáltatónál, hogy a szolgáltató és az érintett között egy kötelmi jogviszony áll fenn. Ilyen esetekben a kényszerintézkedés tárgya közvetlenül nem a virtuális fizetőeszköz lehet, hanem a virtuális fizetőeszköz értékében elszámolt követelés a szolgáltató és az érintett között. Követelés viszont csak zár alá vétel tárgya lehet, lefoglalással nem biztosítható. Zár alá vétel esetén azonban nehézséget okoz, hogy a kötelmi viszony másik szereplője, jellemzően a pénztárca szolgáltató, nem kellően együttműködő, és zár alá vétel esetén nincs lehetőség a Be. 315. § (2) bekezdésében meghatározott közvetlen művelet végzésére sem, amivel a hatóság közvetlenül hajthatná végre a kényszerintézkedést. A Javaslat ezt pótolva – a lefoglaláshoz hasonlóan – lehetővé teszi, hogy zár alá vétel esetén is el lehessen végezni olyan műveletet, amely a virtuális érték fölötti rendelkezést megakadályozza, ezzel biztosítva a döntés végrehajthatóságát.

A normaszöveg megfogalmazásából eredően nem csupán azok a közvetlenül – a nyomozó hatóság által is végrehajtható – műveletek jöhetnek szóba, amelyek az érintett érték feletti rendelkezést informatikai alapon akadályozzák meg, hanem azok is, amelyek révén a követelés értéke a zár alá vételt végrehajtó számlájára kerül kiutalásra.

A Javaslat egyértelművé teszi, hogy az új végrehajtási forma csak abban az esetben alkalmazható, ha a követelés végrehajtása más jogszerű keretek között nem hajtható végre. Erre különösen akkor kerülhet sor, ha jogszerű eszközökkel, jogsegélykérelem előterjesztésével a végrehajtás, a szolgáltató kötelezése nem biztosítható, illetve akkor, ha az eljárás adatai alapján megalapozottan feltehető, hogy a végrehajtással járó késedelem a vagyoni biztosítását veszélyeztetné. Ezekben az esetekben a zár alá vétel a szolgáltató ügyfelének a vagyoni jogait érinti,

ezért a zár alá vételről rendelkező határozatot is vele közlik. Azzal azonban, hogy a Javaslat szerinti műveletek a szolgáltató közreműködése nélkül az ügyfél fiókjába belépve is végrehajthatók, előállhat olyan helyzet, hogy a szolgáltató nem szerez tudomást arról, hogy az ügyfele rendelkezésére álló összeget nem az ügyfél önkéntes rendelkezése alapján vonták el. Ennek elkerülése érdekében a Javaslat előírja a szolgáltató utólagos tájékoztatását.

85–86. §

A Be. 444. § (1) bekezdése alapján a bíróság eljárásáról jegyzőkönyvet kell készíteni. A jegyzőkönyvezés módja, ennél fogva a jegyzőkönyv formája kétféle lehet, a bíróság írásbeli jegyzőkönyvet készít, vagy az egyidejűleg végzett jegyzőkönyvezés helyett kép- és hangfelvételt rögzít, amit jogszabályban meghatározott módon hitelesít. A Javaslat a jegyzőkönyvezés módját illetően bevezeti, hogy a bíróság az egyidejűleg végzett jegyzőkönyvezés helyett folyamatos hangfelvételt készíthet, ez azonban nem eredményezi a jegyzőkönyv formáját meghatározó klasszikus felosztás megváltoztatását, tekintettel arra, hogy az így rögzített folyamatos hangfelvétel nem minősül jegyzőkönyvnek, arról utóbb írásbeli jegyzőkönyvet kell készíteni. Ugyanez érvényes az egyidejűleg végzett jegyzőkönyvezés helyett készített kép- és hangfelvételre, ha az nem minősül jegyzőkönyvnek, vagyis az eljáró bíróság azt nem hitelesíti a jogszabályban meghatározottak szerint.

A jegyzőkönyvvel kapcsolatos formai és tartalmi követelmények ezekben az esetekben is az írásbeli jegyzőkönyvre érvényes általános szabályok szerint alakulnak, vagyis a tárgyaláson történeteket röviden, a szükséges részletességgel kell leírni. Az írásbeli jegyzőkönyv elkészítése – a jelenlegi technikai feltételek mellett – tehát nem jelenti azt, hogy a hangfelvétel, vagy a kép- és hangfelvétel tartalmát szó szerint kell leírni. Ebben a tárgykörben tehát nincs eltérő szabályozás vagy követelmény a jegyzőkönyvvezető által történő jelenléti vagy a felvétel alapján a jegyzőkönyvvezető által utólagosan írásba foglalt jegyzőkönyv tartalmi követelményei között. A szó szerinti jegyzőkönyvezés továbbra is csak akkor szükséges, ha valamely kérdés, kifejezés vagy kijelentés pontos szövege jelentőséggel bír.

A folyamatos hangfelvétel, vagy a kép- és hangfelvétel alapján készülő írásbeli jegyzőkönyv bevezetése ezzel együtt a közeli jövőben várható technológiaváltásnak is igyekszik megfelelni, hiszen nincs már messze az az idő, amikor a tárgyaláson rögzített folyamatos hangfelvételtől, vagy kép- és hangfelvételtől beszédfelismerő szoftver segítségével készül az írásbeli jegyzőkönyv.

A jelenleg hatályos szabályozás – ide nem értve az eljárási cselekményről készült jegyzőkönyvnek minősülő kép- és hangfelvételt – nem teszi lehetővé az eljárási cselekményen a jegyzőkönyvvezető jelenlétének mellőzését, noha ez jogtörténeti szempontból egyáltalán nem ismeretlen jogintézmény. Az 1998. évi Be. tette kötelezővé a jegyzőkönyvvezető jelenlétét az eljárási cselekményeken, mely változtatásnak oka alapvetően abból fakadt, hogy az 1998. évi Be. szabályai alapján nem volt minden esetben kötelező az ügyész tárgyalási jelenléte, így előfordulhatott volna olyan eljárási esemény, ahol a bírón és a terhelten kívül más személy nincs jelen. A jegyzőkönyvvezető jelenlétére ilyen megfontolásból a hatályos Be. szabályai mellett már nincs szükség, így garanciális veszélyeket nem hordoz a módosítási javaslat.

A módosítást követően az alábbiakban foglalhatók össze a különböző jegyzőkönyvvezetési formák:

1. Jegyzőkönyvvezető jelenléte melletti egyidejű írásbeli jegyzőkönyv készítése.
2. Jegyzőkönyvvezető jelenléte melletti egyidejű írásbeli jegyzőkönyv készítése, amely mellett készülhet jegyzőkönyvnek nem minősülő hangfelvétel, vagy kép- és hangfelvétel.
3. Utólag írásba foglalt jegyzőkönyv, amely esetben mindig szükséges hangfelvétel vagy kép- és hangfelvétel készítése, azonban az eljárási cselekményre sor kerülhet a jegyzőkönyvvezető jelenléte mellett és távollétében is.
4. Jegyzőkönyvnek minősülő kép- és hangfelvétel, amikor tehát nem írásbeli jegyzőkönyv készül, hanem csupán kivonat. E körben lényeges, hogy kizárólag hangfelvétel esetén ez nem alkalmazható, továbbá a szabályozás e körben is lehetővé teszi, hogy ez eljárási cselekményre sor kerüljön a jegyzőkönyvvezető jelenléte mellett és távollétében is.

A jegyzőkönyv rögzítésének módjait érintő szabályozás módosítása a bíróságok hatékony, kompetencia-alapú munkaerő és erőforrás-felhasználást segíti elő, nyilvánvalóan az ügyben eljáró bíró megítélésére bízva, hogy az adott ügyben szükséges-e az egyidejű jegyzőkönyvezés, illetve a jegyzőkönyvvezető tárgyalóteremben való jelenléte vagy sem. A módosítás lehetővé teszi bizonyos esetkörökben a bírósági tisztviselők tehermentesítését, egyenletesebb feladatmegosztását.

87. §

A bíróság a szakvéleményt annak lényegének ismertetésével, vagy erre irányuló indítvány esetén a meghatározott részek felolvasásával teszi a bizonyítás anyagává. Ha az előterjesztett szakvélemény nem tartalmazza a jogszabályban előírt kötelező tartalmi elemeket [ld. igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény 47. § (4) bekezdés a)–g) pont], nem egyértelmű, önmagával, illetve a szakértő rendelkezésére bocsátott adatokkal ellentétes, vagy helyességéhez nyomatékos kétség fér, akkor a szakvélemény ebben a formában nem fogadható el. A szakvélemény fogyatékoságainak kiküszöbölésének módja elsődlegesen az, hogy a kirendelő bíróság, ügyészség, vagy nyomozó hatóság a szakértőt felhívja a szakvélemény kiegészítésére, vagy megfelelő felvilágosítás adására. [Be. 197. § (1) bekezdés]

A szakvélemény kiegészítésére adható felhívások abszolút száma – a bizonyítási eljárások különbözősége okán – előre nem határozható meg, ugyanakkor a szakvélemény kiegészítése, illetve felvilágosítás adás eredménytelensége esetén, végső soron más szakértőt kell kirendelni, vagy magánszakértő bevonását kell engedélyezni ugyanarra a szakkérdésre. [Be. 197. § (2) bekezdés, Be. 190. § (2) bekezdés]

A Be. 530. § (2) bekezdés a) pontja alapján a szakértő akkor idézendő a tárgyalásra, ha a szakvélemény előzőekben felsorolt valamely fogyatékosága a szakvélemény kiegészítésével, illetve felvilágosítással nem orvosolható. Erre nézve az ügyész, a vádlott, a védő vagy a sértett indítványt terjeszthet elő, amelyben megfelelő indokolás mellett meg kell jelölni a szakvélemény azon részeit, megállapításait, amelyek az indítványozó álláspontja szerint vitathatóak, nem fogadhatóak el bizonyítékként. A szakértő meghallgatása iránt előterjesztett indítványban egyúttal célszerű meghatározni azokat a kérdéseket is, amelyek megválaszolásával a szakvélemény fogyatékosága orvosolható. A jelenleg hatályos törvényi rendelkezés [530. § (2) bekezdés b) pontja] abban az esetben is kötelezővé teszi a tárgyalás napolását és a szakértő idézését a kitűzött tárgyalásra, ha az ügyész, a vádlott, a védő vagy a sértett – a Be. 197. § (1) bekezdésében meghatározott eseten kívül – kíván kérdést intézni a szakértőhöz. A jogalkalmazói tapasztalatok alapján ez utóbbi rendelkezés indokolatlanul és mérlegelést nem tűró módon sokszorozza meg a szakértő meghallgatására okot adó eseteket, tekintettel arra is, hogy ez nem szolgálja közvetlenül a szakvélemény fogyatékoságainak orvoslását. A szakértő részére történő kérdés feltevésre vonatkozó indítvány – hasonlóan a szakértő kirendelésére, a szakértői vélemény kiegészítésére, vagy a szakértőnek feltett kérdések módosítására, kiegészítésére irányuló indítványhoz – bizonyítási indítvány, amely önmagában, törvény kötelező rendelkezése okán a bíróságot nem kötheti. A bizonyítási indítványok körében a bíróságnak van rendelkezési joga, illetve kötelezettsége, amely keretet végső soron a bíróság tényállás felderítési kötelezettsége, valamint a megalapozatlanság törvényi következményei határoznak meg. E keretek között lehetőséget kell biztosítani a bíróság számára, hogy a szakértő részére történő kérdés feltevését elutasíthassa, amely esetben a tárgyalás kötelező elnapolása indokolatlan lenne.

A kérdés elmaradása e körben tehát a más bizonyítási indítványok sorsát osztja. Annak indokolatlan elutasítása esetén, vagy ha a szakértő nem egészíti ki a szakvéleményt vagy nem ad megfelelő felvilágosítást, az a bíróság döntésének megalapozatlanságát eredményezheti. Ilyen esetben ugyanis vagy felderítetlen marad a tényállás, hiszen bizonyítandó tény tisztázására nem kerül sor, vagy a szakvélemény fogyatékoságai nem orvosolhatóak, azaz a szakvélemény megállapításai nem fogadhatóak el bizonyítékként, ami szintén megalapozatlanságot eredményez. A kérdés feltevésére irányuló indítvány annyiban is a bizonyítási indítványok sorsát osztja, hogy azok elutasítása esetén a bíróságnak az ügydöntő határozatában ezzel kapcsolatos indokolási kötelezettsége keletkezik.

88. §

A Be. hatályos 590. § (10) bekezdése szerint, ha ugyanazon bűncselekmény vonatkozásában több személy jogosult a fellebbezésre, akkor bármely fellebbező bűnösséget érintő fellebbezése teljes felülbírálatot eredményez. Ha az ítélet több bűncselekményre vonatkozik, akkor bármelyik bűncselekmény tekintetében bármelyik jogosult által előterjesztett bűnösséget is érintő fellebbezés valamennyi bűncselekmény kötelező felülbírálatát eredményezi. Ez azonban indokolatlanul szélesebb körű, mint az 590. § (4) bekezdésben szereplő terjedelmű felülbírálat, eszerint elegendő csak a fellebbezéssel támadott bűncselekményt felülbírálni. A javaslat egyértelművé teszi annak lehetőségét, hogy több bűncselekmény, több fellebbezésre jogosult esetén is érvényesülhessen ez az elv, így ha több jogosult közül senki nem támad egy bűncselekményt, akkor azt ne is legyen kötelező felülbírálni. A (10) bekezdés alkalmazása – az eredeti jogalkotói szándéknak megfelelően – tehát nem öncélúan érvényesül minden esetben, ha több fellebbezésre jogosult jelentett be fellebbezést. Ennek megfelelően az adott

bűncselekmény vonatkozásában teljes körű felülbírálatot eredményez, amennyiben ezen egy bűncselekmény vonatkozásában jelent be több fellebbezésre jogosult fellebbezést, amelyek közül legalább egy teljes körű. A teljes körű felülbírálattal nem érintett bűncselekmények esetében, azonban a (4) bekezdésre figyelemmel, nem kerül sor felülbírálatra. Részben korlátozott fellebbezést eredményez, ha ugyan több fellebbezésre jogosult jelent be fellebbezést, és azok közül egy teljes körű fellebbezést jelentett be, azonban a teljes körű fellebbezés csupán egy bűncselekményt támad, amelyhez képest a további fellebbezésre jogosultak más bűncselekményeket támadnak korlátozott fellebbezéssel. Ebben az esetben teljes körű felülbírálatra – a (4) bekezdésre tekintettel – csak a teljes körű fellebbezéssel támadott bűncselekmény vonatkozásában kerül sor, míg a további – korlátozott fellebbezéssel támadott – bűncselekmények tekintetében, korlátozott felülbírálatra kerülhet sor.

89. §, 91. §

A vádon való túlterjeszkedés tárgyi értelemben abban az esetben állapítható meg, ha a bíróság olyan cselekményt bírál el, amely nem volt a vád tárgyává téve. Az eljárási szabálysértés megvalósulása a vádelv sérelme mellett a büntetőeljárás egy másik alapelvének, az eljárási feladatok megoszlásának sérelemét is jelenti.

A hatályos Be.-ben nem jelenik meg általános érvényű eljárási szabálysértésként a vádon való túlterjeszkedés esete. A Be. bizonyos esetekben ugyan meghatározza, hogy milyen mértékű eltérést enged meg a vádhoz képest, a vádhoz való kötöttség általánosságban továbbra is a bizonyítási mozgástér, az eltérő tényállás és minősítés lehetőségének figyelembevételével meghatározható jogelméleti kategória. A vádhoz való kötöttség általános fogalma nem azonosítható olyan intézményekkel, amelyek a terhelttel kialakított konszenzusra tekintettel korlátozzák a vádiratban szereplő tényektől való eltérés mértékét. A 608. § (1) bekezdés h) pontjában szereplő feltétlen hatályon kívül helyezési ok csak arra az esetre vonatkozik, ha az ügyiratoknak megfelelő vádirati tényállás alapján történik meg a bűnösség beismerése, azonban az írásba foglalt ítélet tényállása a bűncselekmény minősítését befolyásoló mértékben eltér a vádban szereplő tényállástól. Ez az eljárásjogi helyzet úgy is megfogalmazható, hogy az ítéleti tényállás a tett azonosságánál szigorúbb kötöttséget sértve tér el attól a vádirati tényállástól, amelyre tekintettel a vádlott beismerte a bűncselekmény elkövetését.

Ezzel szemben az általános vádon való túlterjeszkedés sérelme miatt nem áll rendelkezésre önálló jogorvoslati jogcím. A hatályos szabályok szerint amennyiben a rendes, vagy rendkívüli jogorvoslat alapján eljáró bíróságok azt észlelik, hogy a felülbírálandó ügydöntő határozat túlterjeszkedett a vádon, úgy – az elégtelen törvényi szabályozás miatt – nem minden esetben nyílik lehetőségük a törvénysértés rendezésére. A vádon való túlterjeszkedés ugyanis többnyire nem a vád alaki, vagy tartalmi hibájára vezethető vissza, hanem arról van szó, hogy a bíróság által megállapított tényállás mutat túl az egyébként hibátlan vádon.

A Javaslat a rendes jogorvoslat körében a 607. § (1) bekezdésének kiegészítésével teremti meg annak lehetőségét, hogy a másodfokú bíróság, ha az elsőfokú bíróság a vádban le nem írt cselekményre tekintettel döntött a vádlott büntetőjogi felelősségéről, vagy szüntette meg az eljárást, akkor az első fokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezze és az eljárást nem ügydöntő végzéssel megszüntesse. A másodfokú bíróság eljárást megszüntető határozata nem jogerőképes ügydöntő határozat, vagyis az eljárás lezárására anélkül kerül sor, hogy érdemi döntés születne a vádról. Ez utóbbi fogalmilag is kizárt, hiszen már az elsőfokú bíróság is a vádban le nem írt cselekmény alapján állapította meg a vádlott bűnösségét, mentette fel a vádlottat, vagy szüntette meg az eljárást. Ugyanezen okból nem kizárt, hogy a terhelt szemben később a vádban nem szereplő cselekmény miatt újabb vádemelésre kerüljön sor.

Az elsőfokú, vagy másodfokú bírósági határozatban szereplő vádon való túlterjeszkedés formai értelemben törvényes ügydöntő határozatnak tűnhet (bűnösséget állapít meg, felmentő rendelkezést tartalmaz, vagy ügydöntő rendelkezéssel szüntet meg az eljárást), ezért a jogerő után is szükséges biztosítani a korrekciós lehetőséget. A Javaslat erre tekintettel a 649. § (2) bekezdését is kiegészíti a vádon való túlterjeszkedés esetével, így a Kúria, ha a határozat ellen egyébként is van helye felülvizsgálatnak, akkor – a 663. § (2) bekezdés alkalmazásával – a felülvizsgálati eljárásban is orvosolni tudja ezt az eljárási szabálysértést.

Ezzel szemben a vádon való túlterjeszkedés törvénysértő megállapítása ellen nincs helye felülvizsgálatnak. Ennek formális oka, hogy az erről történő rendelkezés nem ügydöntő határozatban történik. Tartalmi oka pedig az, hogy ilyen esetben a bíróság valójában törvénysértő módon mulasztotta el a vád kimerítését, vagyis a hiányosság pótlására a vád ismételt benyújtásával kerülhet sor (éppen úgy, mint ahogy a vád ki nem merítése esetén sincs külön formális rendkívüli jogorvoslat).

90. §

Nem orvosolható a harmadfokú eljárásban, ha a másodfokú bíróság a 607. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott ok törvénytörő megállapítása miatt szüntette meg az eljárást, ezért a Javaslat erre az esetre új hatályon kívül helyezési okot vezet be.

92. §

A büntetővégzés meghozatalára irányuló külön eljárás lényege, hogy a bíróság bizonyítás felvétele nélkül, kizárólag a nyomozás során keletkezett ügyiratok alapján dönt a büntetőjogi felelősségről és a törvényben meghatározott korlátozott súlyú joghátrányt alkalmaz. Az eljárás alkalmazására az ügyészség indítványára vagy hivatalból kerülhet sor a háromévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűncselekmény esetén. Ha a vádlott a bűncselekmény elkövetését beismeri, és a többi feltétel is teljesül, akkor az öt évnél nem súlyosabban büntetendő bűncselekmények esetén is meghozható a büntetővégzés. A SARS-CoV2 vírus okozta pandémia idejére bevezetett veszélyhelyzeti szabályok, az anyagi jog által behatárolt keretek között a lehető legszélesebbre nyitották a büntetővégzés alkalmazási lehetőségeit, amikor a nyolcévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűncselekmények esetén is megengedték a büntetővégzés meghozatalát. A jogalkalmazók részéről többször felmerült annak igénye, hogy a büntetővégzés a „normális ügymenetben” is szélesebb körben legyen alkalmazható. Az Előterjesztés részben ennek az igénynek is megfelelően, a nyolcévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűncselekmények esetén is megengedi a büntetővégzés meghozatalát, feltéve, hogy a vádlott beismeri a bűncselekmény elkövetését, a törvényben meghatározott egyéb feltételek teljesültek és az ügyészség indítványozta annak meghozatalát. Ez utóbbi feltétel előírása egyrészt erős garanciát teremt az állam büntetőpolitikájának érvényesítésére, másrészt illeszkedik a büntetőeljárás törvény szabályozását meghatározó terhelti együttműködést ösztönző szabályrendszerbe. Az ügyészség a nyomozás során bármikor közölheti a gyanúsítottnal, hogy a vádemeléskor büntetővégzés meghozatalára irányuló indítványt terjeszt elő, ha a bűncselekmény elkövetését beismeri. Ha a törvényben meghatározott egyéb feltételek fennállnak, és a gyanúsított elfogadja az ügyészség „ajánlatát”, akkor nem lesz akadálya a büntetővégzés meghozatalának a nyolc évi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűncselekmények esetén sem.

93. §

A Be-be a jogalkotó 2023. január 1-jei hatállyal iktatta be a közhatalom gyakorlásával vagy közvagyon kezelésével kapcsolatos kiemelt bűncselekmény esetén folytatandó külön eljárás szabályait. Az új törvényi szabályozás novumként vezette be, hogy a vádindítvány befogadása előtt a bíróság elvégzi a vádindítvány megalapozottságának a vizsgálatát. Ez az eljárási lépés azt a célt szolgálja, hogy már az eljárás korai szakaszában meg lehessen szüntetni az eljárást a nyilvánvalóan nem megalapozott vádemelések esetén. Ennek az eljárási elemnek a pótmagánvád eljárások esetén is van létjogosultsága, hiszen ezen eljárásoknál is fennáll az a helyzet jelenleg, hogy a pótmagánvád benyújtása esetén a vádlottat abban az esetben is csak a tárgyalás lefolytatását követően lehet felmenteni, ha egyébként már a vádindítvány benyújtásakor is megállapítható, hogy a megalapozott gyanú sem állapítható meg a pótmagánvádító által benyújtott vádindítvány alapján. A Javaslat jelen módosítása a megalapozott gyanú vizsgálatával tudatosan törekszik olyan szempontokat szerinti eljárási akadályt szabályozni, amely nem foglal magában implicit állásfoglalást – és a perbírói döntésre tekintettel prejudikációt – a bűnösség kérdésében, hiszen egyrészt a megalapozott gyanú az elkövetéssel kapcsolatos alacsonyabb fokú bizonyosságot foglal magában, másrészt nem szükségszerűen alapul a rendelkezésre álló bizonyítási eszközökön, hanem az alapját képezhetik a rendelkezésre álló adatok is. Ezzel a Javaslat olyan megoldást kíván létrehozni, amelyben a megalapozott gyanú vizsgálata nem eredményezheti az eljáró bíró kizárását.

Meg kell jegyezni, hogy hasonló jogi megoldás nem ismeretlen a büntetőeljárás törvényi szabályozásában. A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 231. § (2) bekezdés d) pontja alapján ugyanis a bíróság abban az esetben is elutasíthatja a sértett által benyújtott vádindítványt, ha „a vádindítvány ténybeli vagy jogi alapja nyilvánvalóan” hiányzott. Ez a rendelkezés a régi Be. hatálybalépésétől 2006. július 1-éig volt hatályban.

A Javaslat szerinti módosítással kapcsolatos megfontolások megegyeznek a közhatalom gyakorlásával vagy közvagyon kezelésével kapcsolatos kiemelt bűncselekmény esetén folytatandó külön eljárás bevezetése kapcsán kifejtett indokolásban rögzített szempontokkal.

94. §

A Javaslat erőforrás gazdaságossági okokból lehetővé teszi, hogy az ötmillió forintot meg nem haladó pénzüsszegben meghatározott vagyonelkobzás érdekében a vagyonkutatás elrendelésére szűkebb esetkörben kerüljön sor. Erre azért van szükség, mert bár az eljárás várható eredménytelensége esetén a hatályos szabályozás szerint sem kell megindítani és lefolytatni a vagyonkutatást, de sok esetben már ennek a feltételnek a megállapításához is szükséges eljárási cselekményeket végezni, ezért – ahogy azt a joggyakorlat is visszaigazolja – az esetek többségében megindítják az eljárást. Ahhoz, hogy a csekélyebb súlyú ügyekben ez mellőzhető legyen, szükség van a Javaslat szerinti kivételre. A Javaslat a csekélyebb tárgyi súlyú ügyek esetén a vagyonkutatás feltételrendszerét szándékoltan rugalmasan határozza meg, azt a kívánalmat érvényesítve, hogy a vagyonkutatás kötelező megindítását a törvény csak akkor várja el, ha az eredményességre vonatkozó feltételezés konkrét, relatíve magasabb fokú valószínűségen és rendelkezésre álló adatokon, tényeken, illetve bizonyítási eszközökön alapul. Ez azonban nem zárja ki azt a lehetőséget, hogy az ennél kisebb fokú valószínűség, illetve konkrét adatok, bizonyítási eszközök hiányában is lehetőség van megindítani a vagyonkutatást.

A vagyonkutatás egyéb eseteiben az eljárás célja nem egy pénzüsszeg fedezetének, hanem egy konkrét, a bűncselekményhez közvetlenül kapcsolódó vagyonelemnek a megtalálása, illetve elvonása, ezekben az esetekben az ügytípusok nem súlyozhatók eljárás-gazdaságossági szempontok szerint, ilyen esetekben az eljárás gazdaságosság egyedül a feltehető eredménytelenségre hivatkozva érvényesíthető.

95–98. §

A kártalanítás jogalapjai

A kártalanítás a legsúlyosabb jogkorlátozást jelentő, szabadságelvonó kényszerintézkedések és büntetések terén elszenvedett sérelmeket kompenzálja. A jogintézmény közvetlen alkotmányos gyökerekkel rendelkezik, az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdése ugyanis rögzíti, hogy akinek szabadságát alaptalanul vagy törvénysértően korlátozták, kárának megtérítésére jogosult. E szoros alkotmányos összefüggésre tekintettel a kártalanítás hozzáférhetősége és működőképessége az alapvető jogok védelmét célként kitűző jogalkotói figyelem homlokterébe kell, hogy tartozzon.

A kártalanítás jogalapjával kapcsolatban rendezést igénylő problémaként lehetett azonosítani, hogy az eljárás egy meghatározott módon történő lezárása más elbírálás alá esik az eljárás különböző szakaszaiban, így a megrovás a bírósági eljárásban képezheti kártalanítás alapját, de a nyomozási szakaszban nem. A jogalapok terén fennálló további koherencia zavar érhető tetten abban is, hogy a magánindítvány, a feljelentés vagy a legfőbb ügyész eljárás megindításához szükséges rendelkezésének a hiánya a bírósági szakaszban jogalapot teremt a kártalanításra, de a nyomozási szakaszban nem. Szemben a bírósági szakasszal, ahol a próbára bocsátásnak, illetve jóvátételi munkának az eredményes alkalmazása is kártalanítás alapját képezheti, nem alapoz meg kártalanítást a hasonló rendeltetést betöltő feltételes ügyészi felfüggesztés eredményes befejezése és a tágabb értelemben vett reparáció sem, legyen szó akár a feltételes ügyészi felfüggesztés keretein kívül alkalmazott, a Btk. Különös Részében szereplő büntethetőséget megszüntető okokról is. Ezek együttesen a Btk. dogmatikai rendszerében a törvényben meghatározott büntethetőséget megszüntető okok közé sorolhatók. A nyomozási szakaszra irányadó jogalapot érintő hiányosságok méltánytalan helyzet elé állíthatják az érintetteket, a kártalanítás lehetősége nem függhet ugyanis attól, hogy ugyanazt a döntést melyik eljárási szakaszban hozzák meg.

A kártalanítás jogalapjának felülvizsgálata során a bírósági eljárásban megállapítható hiányosságokat is vizsgálni kellett, melyek pótlását is elvégzi a Javaslat. Ilyet a rendes bírósági eljárásra nézve csak a törvényben meghatározott büntethetőséget megszüntető okok tekintetében lehet azonosítani. Az ilyen büntethetőséget megszüntető okokkal a jogszabály azt fejezi ki, hogy a jogtárgy sérelem elhárítása fontosabb, mint az elkövető megbüntetése. Az ebbe a kategóriába tartozó eljárást megszüntető okok jellemzően csekély tárgyi súlyú bűncselekményekhez fűződnek, amely kategóriában az elterelés szerepe egyébként is hangsúlyosabb. Indokolt ezért, hogy a kártalanítás lehetősége tovább fokozza a reparációs hajlandóságot.

A kártalanítási jogalapokkal kapcsolatos problémák harmadik csoportjába a rendkívüli jogorvoslati eljárások eredményeként hozott, bűnösséget megállapító határozatok tartoznak, melyek esetében a hatályos törvényszöveg az „enyhébb” büntetés kiszabását is kártalanítási jogalapként szabályozza. A visszajelzések szerint a joggyakorlat ezt a fordulatot igen nagy bizonytalansággal kezeli, és esetenként olyan büntetésre is kiterjeszti, amely után a rendes eljárásban irányadó elvek alapján nem járna, pl. a szabadságvesztés felfüggesztése esetén.

A Javaslat annak érdekében, hogy orvosolja a jogalapokat illetően megállapítható részleges koherencia-zavart és a jogalapok hiányosságait, valamint pontosítsa a normatartalmat, új, a bírósági szakaszban is megfeleltethető jogalapokat vezet be a nyomozási szakaszra nézve, továbbá a rendes bírósági eljárásra is lehetővé teszi a törvényben meghatározott büntethetőséget megszüntető okra tekintettel a kártalanítást, végül pedig a rendkívüli jogorvoslatokra vonatkozó egyes jogalapokat konkrétabbakkal váltja fel.

A nyomozási szakaszban új kártalanítási jogalapként jelenik meg mindazon eljárás megszüntetése, ami az alábbi okból történik:

- tevékeny megbánás miatt,
- a törvényben meghatározott egyéb büntethetőséget megszüntető okból,
- a feljelentés vagy a legfőbb ügyésznek a 4. § (9) bekezdésében vagy a Btk. 3. § (3) bekezdésében meghatározott rendelkezése hiánya miatt,
- a magánindítvány hiánya miatt,
- a közvérdíjra üldözendő bűncselekmény hiánya miatt,
- megrovást alkalmazása miatt.

Ehhez képest a rendes bírósági eljárásban hozott határozat akkor képezheti újonnan a kártalanítás alapját, ha az eljárás megszüntetésére a törvényben meghatározott egyéb büntethetőséget megszüntető okból kerül sor.

A rendkívüli jogorvoslati eljárásban hozott eljárást megszüntető határozatokkal kapcsolatban szűkül a jogalapok köre, ugyanis csak azok az eljárás megszüntetések tartoznak ide, amelyek a rendes eljárásban is kártalanítás alapját képezik. A bűnösséget megállapító, egyben kártalanítás alapjául szolgáló határozatok köre is számottevően szűkül, ugyanis nem valamennyi „enyhébb” büntetés tartozik majd ide, hanem kizárólag az azonos nemű szabadságelvonó büntetések és intézkedések, valamint az olyan eltérő nemű szabadságelvonó büntetések és intézkedések, amelyek a Btk. 92/B. § (2) bekezdésében meghatározott büntetésekre, intézkedésekre nem számíthatók be. Ez két esetben merülhet fel, egyrészt ha a végrehajtott büntetés és intézkedés átváltható a Btk. 92/B. § (2) bekezdésében meghatározott büntetésre, intézkedésre, de a mértéke több annál, mint amennyi beszámítható. A másik eset pedig, ha a rendkívüli jogorvoslat eredményeként olyan büntetést szabnak ki, amelybe az eredetileg kiszabott szabadságvesztés, elzárás, közérdekű munka, pénzbüntetés, javítóintézeti nevelés vagy jóvátételi munka nem számítható be. Ilyen pl. ha a rendkívüli jogorvoslat folytán a bíróság a Btk. 33. § (4) bekezdés alkalmazásával a végrehajtott szabadságvesztés helyett kizárólag foglalkozástól eltiltást szab ki.

99. §

A Javaslat lehetővé teszi a legfőbb ügyész, illetve az igazságügyért felelős miniszter döntéséhez szükséges egyes ügyiratok beszerzését, így a környezettanulmány, a büntetés-végrehajtási intézet értékelő véleménye, valamint a terhelt életvitelével összefüggő nyilvános adatokról készített rendőrségi jelentés abban az esetben is a kegyelmi döntés alapja lehet, ha azok beszerzésére a korábbiakban nem került sor.

101. §

– 54. § (2) bekezdés: A technikai jellegű kiegészítéssel a rendelkezés pontosítására kerül sor.

– 78. § (2) bekezdés: Az anyanyelven történő tolmácsolás biztosítása komoly nehézségbe ütközhet a büntetőeljárás során, különösen egyes ritkán beszélt nyelveken. A magyar nyelvet nem ismerő személyek körében ugyanakkor gyakran fordul elő, hogy az anyanyelvükön kívül egy másik idegen nyelvet (Pl. angol, francia, orosz) is beszélnek. Az Előterjesztés szerint módosuló szabályozás az anyanyelv használat aránytalan nehézségbe ütközése mellett akkor is lehetőséget biztosít az ismertként megjelölt másik nyelv használatára, ha ahhoz az érintett személy hozzájárul. Ez a megoldás az érintett személy döntési szabadságának megőrzése mellett képes csökkenteni az anyanyelvi tolmács felkutatásával járó terheket.

- 374. § (1) bekezdés c) pont: a módosítás összefügg a Be. 327. § (5) bekezdésének módosításával, indokát ld. ott.
- 413. § (2) bekezdés: A Javaslat a közvetítői eljárást megelőző adminisztratív terhekkel összefüggésben vezet be könnyítést azzal, hogy az ügyészséget vagy a nyomozó hatóságot csak abban az esetben kötelezi a másik fél hozzájáruló nyilatkozatának beszerzésére, ha a közvetítői eljárás e törvényben foglalt egyéb feltételei egyébként fennállnak. Az adminisztratív terhek könnyítése nem jár a törvényi garanciák sérelmével, tekintettel arra, hogy az eljárás közvetítői eljárás céljából történő felfüggesztéséhez négy konjunktív feltétel fennállása szükséges, ezért ha csak egy is hiányzik, már nincs eljárásjogi relevanciája a másik fél esetleges hozzájáruló nyilatkozatának.
- 445. § (4)–(7) bekezdés, 446. § (1) bekezdés: ld. a 444. és 446. §-hoz írtakat.
- 741. § (5) bekezdés: A 740. § (4) bekezdéshez kapcsolódó módosítás a bírósági titkár eljárását garanciális okból korlátozza. A büntetővégzés meghozatalát lehetővé tevő feltételek fennállását ebben az esetben különös gondossággal szükséges mérlegelni, az ezzel járó felelősség megkívánja, hogy a bíróság részéről a megfelelő ítélkezési tapasztalattal rendelkező személy hozza meg a döntést.
- 794. § (4) bekezdés: ld. a 794. § (5)(9) bekezdéshez írtakat.
- 845. § (2) bekezdés b) pont ba) alpont, 846. § (1) bekezdés e) pont: ld. a kártalanítás kapcsán írtakat.
- 866. § (2) bekezdés 5. pont: A terhelt előállításának elfogatóparancs alapján történő végrehajtáshoz kapcsolódó költség – ellentétben a sima előállítás költségével bünyügyi költség, ezért azt a rendeleti szabályok alapján a foganatosító előlegezi és az állam viseli. A kiegészítéssel a felhatalmazó rendelkezés pontosítása történik meg.

102. §

A Javaslat a fellebbezés visszavonásának tilalmáról szóló rendelkezés hatályon kívül helyezésével a másod és harmadfokú eljárásra irányadó főszabályt állítja vissza annak érdekében, hogy az eljárást ne késleltesse egy a fellebbező által utólag indokolatlannak tartott fellebbezés érdemi elbírálása.

107. §

Az igazságügyi törvények módosításáról szóló 2023. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: 2023. évi XXXI. törvény) végezte el a Bv. tv. szabadságvesztés végrehajtási rendjét érintő koncepcionális módosítását, amelynek célja az elítéltek motivációjának erősítése az együttműködésre egy új kategória-besorolási és a kategóriák közötti előmenetelt meghatározó kreditrendszer bevezetésével. A módosító rendelkezések tervezett hatálybalépése 2024. január 1. A végrehajtási szabályok előkészítése során felmerültek olyan szabályozási szükségletek, amelyek törvényi szintet igényelnek. Ezek a módosítások ugyan nem olyan kiterjedtek, de szövegcsere módosítással nem végezhetők el. A jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII. 14.) IRM rendelet 111. § (3) bekezdés a) pontja kimondja, hogy módosító rendelkezést nem lehet eltérő szöveggel hatályba léptetni, ehelyett arról kell rendelkezni, hogy a módosító rendelkezés nem lép hatályba, és a módosítást az új szöveggel ismételtelen el kell végezni.

A fentiekre tekintettel a 2023. évi XXXI. törvény 26. alcíme alá tartozó módosításokat a Javaslat ismételtelen elvégzi, a szükséges kiegészítésekkel. A 2023. évi XXXI. törvény 26. alcíme tekintetében pedig rendelkezni kell annak hatályba nem lépéséről.

108. §

Hatályba léptető rendelkezés.

109. §

Jogharmonizációs záradék.

Végső előterjesztői indokolás**a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatalról szóló 2013. évi XXII. törvény és az energiahatékonyságról szóló 2015. évi LVII. törvény módosításáról szóló 2023. évi XCVIII. törvényhez***ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS*

Az indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (3) bekezdése, valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés a) pontja alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül. Az energiahatékonyságról szóló 2015. évi LVII. törvény (a továbbiakban: törvény) javasolt módosításai egyrészt a Kormány energiahatékonysági, beszámolási feladatainak hatékony és eredményes ellátásához szükségesek, ideértve a folyamatban lévő kötelezettség-szegési eljárások lezárását elősegítő, másrészt az energiahatékonysági szakpolitikák végrehajtását megkönnyítő, a jogbiztonságot erősítő intézkedéseket. A módosítások célja, hogy Magyarország Kormánya eleget tudjon tenni az Energhatékonyági Irányelvben és annak átültetésében, a törvényben lefektetett feladatainak. A 2021–2030 időszakban az energiahatékonysági szakpolitikák időarányos teljesítménye és célja jelentősen eltérnek, ami beavatkozást tesz szükségessé, elsődlegesen szabályozás által. Az előírt adatszolgáltatási, jelentési kötelezettségek a Magyarországon létrejött végsőenergia-megtakarításoknak a nemzeti energiamegtakarítási célkitűzés teljesítésében való megjelenését szolgálják, az ehhez szükséges nyomonkövetési, ellenőrzési és jelentési rendszerek megerősítése által. Amennyiben Magyarország nem tesz eleget az energiahatékonysági célkitűzésnek és nem teljesíti hiánytalanul az Európai Bizottság felé teljesítendő jelentéstételi kötelezettségeit, úgy nem tud eleget tenni az Európai Unió források feljogosító kritériumainak és elveszti a lehívható energiahatékonysági forrásokat, illetve a megújuló támogatási források egy részét. Az előterjesztés energiahatékonysági szakpolitikák végrehajtását könnyítő és a jogértelmezést segítő technikai kiegészítései a jogszabály hatálya alá tartozó szervezetek munkáját hivatottak segíteni, egyszerűsíteni.

*RÉSZLETES INDOKOLÁS***1. §**

Hatályon kívül helyező rendelkezés, tekintettel arra, hogy a Magyar Energetikai és Közműszabályozási Hivatalról szóló 2013. évi XXII. törvény 3/C. alcíme és 21/A. §-a átvételre kerül az energiahatékonyságról szóló 2015. évi LVII. törvénybe. A törvény hivatkozik a hitelesített energiamegtakarítások nyilvántartására, így nem indokolt külön törvényben szabályozni a nyilvántartásra vonatkozó szabályokat.

2. §

A fogalom meghatározások kiegészítését tartalmazza. Az egyéni fellépés kezdetének meghatározása azért szükséges, hogy megállapítható legyen, hogy melyik megtakarítás számítási módszertan vonatkozik az egyéni fellépésből származó energiamegtakarításra. Az energiamegtakarítás első jogosultjára a törvény több helyen is hivatkozik, ezért a fogalomnak az értelmező rendelkezések közötti feltüntetése is indokolt.

3. §

A Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) energiahatékonysági feladatainak bővítése a monitoring rendszer hatékonyabbá tétele érdekében szükséges. Amennyiben az energiahatékonysági szakpolitikák és az energiahatékonysági kötelezettségi rendszer adatai egy helyen állnak rendelkezésre, a rendszer hatékonyabban tudja ellátni a funkcióját és az Európai Bizottság részére teljesítendő tájékoztatási kötelezettség is hatékonyabban teljesíthető. A duplikáció kiszűrése Európai Unió szintű követelmény, amelyet a Hivatal tud elvégezni, tekintettel arra, hogy nála állnak rendelkezésre a szakpolitikáról az adatok. A Hivatal által működtetett, energiahatékonyságra vonatkozó adatgyűjtő rendszerekhez azért szükséges hozzáférési jog biztosítása, hogy a Kormány az energiahatékonysági feladatait hatékonyan el tudja látni. Az Európai Bizottság felé teljesítendő jelentéstétel tartalmát támogatni a Kormány abban az esetben tudja, ha ismeri a jelentések alapjául szolgáló adatokat.

4. §

A közintézményi tulajdonban és használatban álló épületekkel kapcsolatos energiahatékonysági feladatok kibővülnek a végsőenergia megtakarításra vonatkozó adatszolgáltatással. Az energiamegtakarítási cél teljesítéséhez ezen adatok rendelkezésre állása is szükséges.

5. §

Az energiamegtakarítások ellenőrzése és a Hivatal által készített felülvizsgálati terv tartalmának kibővítése az Európai Unió előírásainak történő megfelelést és a Kormány energiahatékonysági feladatainak teljesíthetőségét szolgálja.

6. §

Az energiamegtakarítási kötelezettséget a végső felhasználók részére értékesített energiamennyiség alapján kell megállapítani. A végső felhasználó azonban továbbadhatja az energiát. A Hivatal adminisztrációját csökkenti, ha a Hivatalnak csak a végső felhasználó részére történő értékesítésig kell követnie az energiaértékesítést és nem kell tovább vizsgálnia, hogy végső felhasználó azt kinek, milyen célra adja tovább.

7. §

Derogációs rendelkezés, valamint a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatalról szóló 2013. évi XXII. törvény 5/K. §–5/L. §-ában foglalt szabályozás átvétele.

8. §

A végső felhasználó és a lényeges hozzájárulást kifejtő személy közötti megállapodás elektronikus úton történő megkötésének lehetősége egyszerűsíti az energiamegtakarítás hitelesíthetőségét. A szakpolitika hatékonyságát növeli, amennyiben hitelesíthető a megtakarítás abban az esetben is, ha egy adott megtakarítási intézkedésből több energiamegtakarítás származik, mint a megállapodásban rögzített, azzal a feltétellel, hogy korábban bármely személy részéről lényes hozzájárulás történt. A rendelkezés a származékos többletmegtakarítások nem lennének elszámolhatóak az energiamegtakarítási célhoz, ami nyilvánvalóan nem cél. A szakasz ezen felül törvényi szinten rögzíti, hogy a szervezett piac működtetője a Hivatal által vezetett hitelesített energiamegtakarítások nyilvántartásához jogosult hozzáférni a hitelesített energiamegtakarítás szervezett piacon történő átruházása érdekében.

9. §

A rendelkezés a Hivatal döntésére bízva a bírság kiszabását, annak a mérlegelésével, hogy a kötelezett adatszolgáltatási kötelezettségének elmulasztása milyen mértékben lehetetleníti el az energiamegtakarítási kötelezettség megállapítását. A gyakorlatban a Hivatal a NAV hatósági adatszolgáltatása, azaz a rendelkezésére álló adatok alapján is meg tudja hozni a határozatát, a bírság kötelező kiszabásának előírása nem indokolt. A regisztrációs kötelezettség előírása az energiahatékonysági kötelezettségi rendszer működésének egyszerűsítését szolgálja.

10. §

Mivel nem kumulált, hanem következő évi új energiamegtakarítási kötelezettséget állapít meg a Hivatal, a második kötelezettségi időszak végét el nem érő megtakarítások esetében korrekciós tényező bevezetése szükséges. Az energiahatékonysági kötelezettségi rendszer első éveken a megtakarítások közel 70%-a a második kötelezettségi időszak végéig tartó élettartamú intézkedés volt. A szemléletformálási, és egyéb rövidebb élettartamú intézkedések arányának növekedése az energiahatékonysági kötelezettségi rendszer halmozott céljának csökkenését eredményezi, ezért indokolt a rövidebb élettartamú megtakarításoknál a korrekciós tényező bevezetése. Az energiamegtakarítás elszámolásánál a lakó és középületekben végrehajtott intézkedésekből származó, az adott évi kötelezettség teljesítésén felüli megtakarítás esetében a kétszeres szorzó bevezetése a következő évekre vonatkozóan nem csökkenti az energiahatékonysági kötelezettségi rendszer megtakarítási célját, ugyanakkor ösztönzi a lakó- és középület felújításokat. Az energiahatékonysági járulékot a támogatandó

háztartások energiahatékonyságát javító alternatív szakpolitikai intézkedések finanszírozására kell felhasználni. Tekintettel arra, hogy az energiamegtakarítási kötelezettség nem teljesítése, vagy a nyilatkozattételi határidő elmulasztása esetére kiszabható bírság nagyobb mértékű, mint az energiahatékonysági járulék, a kötelezett félnek is érdeke, hogy a Hivataltól emlékeztetőt kapjon a járulékfizetés lehetőségéről. Nem indokolt a hitelesítő szervezetek szankcionálása abban az esetben, ha kevesebb megtakarítást állapítanak meg, mint ami keletkezett. A hitelesítő szervezeteknek érdeke kimutatni a létrejövő megtakarításokat. A törvény végrehajtási rendelete, az Energhatékonyági Irányelv, valamint az EU 2019/1658 ajánlása és az MSZ EN 16247 energia audit szabvány konzervatív megközelítést követelnek meg. A törvény végrehajtási rendelete négy számítási módot enged meg a megtakarítások kiszámítására, ezek eredménye is eltérhet kis mértékben. A Hivatal intézkedés jegyzékének számítási módszertana is egyszerűsített, így részletes számítás kismértékben eltérő eredményt hozhat. Szintén enyhítés, hogy a hitelesítő szervezetet csak abban az esetben lehet eltüntetni a tevékenységtől, ha megállapított és a megállapítható elszámolható energiamegtakarítás között több mint 10%-os eltérést állapít meg négy alkalommal. Ennél kisebb mértékű eltérés az alkalmazott számítási módszerektől függően előfordulhat, szankcionálása nem indokolt. Technikai jellegű módosítás, hogy az energiapolitikáért felelős miniszter a megváltási díjat a Hivatal adatszolgáltatása alapján szedje be, a Hivatalnál állnak rendelkezésre a megváltási díj beszedéséhez szükséges információk.

11. §

Technikai jellegű módosítás, hogy az energiapolitikáért felelős miniszter az energiahatékonysági járulékot a Hivatal adatszolgáltatása alapján szedje be, a Hivatalnál állnak rendelkezésre az energiahatékonysági járulék beszedéséhez szükséges információk. Az energiahatékonysági járulék felhasználhatóságát célszerű kiterjeszteni a közintézményi épületekre is, ez eddig befolyt bevételek középület felújításra elegendőek lehetnek, szakpolitika indítására viszont kevésbé.

12. §

A 10. §-ban foglalt módosításra tekintettel szükséges rendelkezés.

13–14. §

Felhatalmazó rendelkezések, az energiahatékonysági feladatok végrehajtásához szükségesek.

15. §

Szövegcsere módosítás. Az energiamegtakarítás fogalomnak az energiafogyasztás helyett az energiaigényre történő kiterjesztése azért indokolt, mert a gyártási volumen változásától függően az egységnyi termékre jutó energiaigény csökkenése is energiamegtakarítás. Az értékesítés tekintetében a saját célra történő felhasználás rögzítése azért szükséges, mert a közlekedési üzemanyagokra vonatkozó jövedéki adatszolgáltatás eltérő módon kezeli a saját energiafogyasztást, azt nem kell a jövedéki adatszolgáltatásban megjelenten. Az üzemanyag vásárló számos esetben vásárláskor nem tudja megmondani, hogy a vásárolt üzemanyagot saját maga fogja-e felhasználni, vagy tovább fogja-e adni.

16. §

Hatályba léptető rendelkezés

Végső előterjesztői indokolás az egyes energetikai tárgyú és kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2023. évi XCIX. törvényhez

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

Ez az indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (3) bekezdése, illetve a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés b) pontjában foglaltak alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

A javaslat célja, hogy a villamosenergia-piac gyakorlati működése során szerzett hatósági és vállalati-piaci tapasztalatok alapján korrigálja, kiegészítse és pontosítsa a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény (a továbbiakban: Vet.) rendelkezéseit. További cél a földgáz felhasználásának szabályozása céljából a földgáz biztonsági készletezéséről szóló 2006. évi XXVI. törvény (a továbbiakban: Fbkt.), a távhőszolgáltatásról szóló 2005. évi XVIII. törvény (a továbbiakban: Tszt.), a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény (a továbbiakban: Get.), a behozott kőolaj és kőolajtermékek biztonsági készletezéséről szóló 2013. évi XXIII. törvény (a továbbiakban: Kt.), valamint a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény (a továbbiakban: Bt.) hatósági és jogalkalmazói tapasztalatok alapján felmerült módosítása.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

1. §

A szabályozás megteremti az oldott ásványi nyersanyagok (pl. lítium) bányászati tevékenység melléktermékeként történő kinyerését a felszín alatti vízből kinyerhető ásványi nyersanyagok tekintetében amennyiben a vízkitermelés az elsődleges bányászati tevékenység által indokolt mértékű.

2. §

A Bt. 5. §-a alapján a bányafelügyelet engedélyezi a termálvíz kitermeléssel történő geotermikus energia kutatását, kinyerését és hasznosítását, az elsődlegesen gyógyászati vagy elsődlegesen mezőgazdasági célú termálvíz kitermelés kivételével. Mivel az eljáró hatóság megállapítása néhány esetben kérdésként merült fel, a gyakorlati jogalkalmazás megkönnyítése érdekében a Bt. a tervezett módosítás alapján a jövőben rögzíti, hogy mi tekinthető elsődlegesen gyógyászati vagy elsődlegesen mezőgazdasági célú termálvíz kitermelésnek. Az elhatárolás nem attól függ elsődlegesen, hogy melyik célra mekkora arányú hőmennyiség kerül felhasználásra a kitermelt energiából, hanem attól, hogy a termálvíz felhasználására szolgáló rendszer első hőelvételi pontja milyen célt szolgál. Figyelemmel arra, hogy a kinyert termálvíz hőfoka nagyon magas is lehet, előfordul olyan eset, hogy azt csökkenteni kell ahhoz, hogy pl. termálfürdőben gyógyászati célra hasznosítani lehessen. A törvényjavaslat alapján, ha a termálvíz hőfokát kizárólag azért kell az első hőelvételi pontnál csökkenteni, hogy az a gyógyászati vagy mezőgazdasági hasznosításra alkalmas legyen, az ettől függetlenül gyógyászati vagy mezőgazdasági célnak minősül. További feltétel, hogy mezőgazdasági hasznosítás esetén a kútból kinyerhető hő legalább felét erre a célra kell felhasználni. Ha elsődlegesen gyógyászati vagy mezőgazdasági célú a termálvíz kitermelés, akkor a vízügyi hatóság jár el, és nem a bányafelügyelet.

A Bt. 5. § (2) bekezdése alapján a kőolaj- és földgázbányászatra jogosult bányavállalkozó – a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (a továbbiakban: MEKH) földgáztárolásra vonatkozó működési engedélyének birtokában – a bányafelügyeletnél kezdeményezheti a bányatelek föld alatti gáztárolásra történő kiterjesztésének engedélyezését, ha az a környezetet nem szennyezi, veszélyeztetni vagy károsítja.

A föld alatti gáztárolás esetében tehát kettős engedélyezés történik, saját hatáskörében mind a MEKH, mind a bányafelügyelet eljár. A gyakorlatban ez úgy valósul meg, hogy a MEKH a földgáztárolói működési engedélyt feltételelesen módosítja azzal, hogy ha a bányafelügyelet a saját engedélyét megadja, a MEKH engedély akkor lesz érvényes.

A gyakorlati jogalkalmazás megkönnyítése érdekében e törvényalapján a jövőben, ha a bányafelügyelet engedélyezi a bányavállalkozó számára a bányatelek föld alatti gáztárolásra történő kiterjesztését, a MEKH csak átvezeti a módosítást hivatalból, külön kérelem benyújtása nélkül.

3. §

A hatósági engedély alapján gyakorolt bányászati jog átruházása esetén a magyar államot elővásárlási jog illeti meg. Az átruházási szerződés tartalmazza a vételárat is, amely sok esetben a gyakorlati tapasztalatok alapján túlzó, és inkább az állami elővásárlási jog gyakorlásának kizárására irányul. Erre tekintettel, ha a magyar állam tulajdonosi jogait gyakorló szerv az elővásárlási jogot nem gyakorolja, az átvevőnek igazolnia kell, hogy a vételárat az átadónak ténylegesen megfizette, ellenkező esetben a bányafelügyelet a szabálytalan bányászati tevékenység szabályai szerint eljár az átvevővel szemben.

4. §

A Bt. 6/B. § szerinti eljárásban benyújtandó kérelem tartalmi elemeinek meghatározásával egészül ki a törvény.

5. §

A zárt terület 400 km² vagy annál nagyobb területű, amelyből adódóan több közreműködő szervezet (pl. kormányhivatal) illetékességi területét érintheti. A felesleges megkeresések elkerülése és a fókuszált vizsgálat érdekében szükséges annak rögzítése, hogy többes érintettség esetén melyik közreműködő szervezet járjon el, ami adminisztratív tehercsökkenést is eredményez.

A Bt. 9. § (3) bekezdés alapján ivóvíz-, ásvány-, gyógy- és hévízcélú hasznosításra már igénybevett vízadók, víztestek zárt területként nem jelölhetők ki. A törvényjavaslat egyrészt kodifikációs pontosítást tartalmaz, mivel a hévíz fogalmat a vízgazdálkodásról szóló törvény nem határozza meg, ezért törölni szükséges, másrészt a hatályos szabályozást a törvényjavaslat kiegészíti annak rögzítésével, hogy nem jelölhető ki zárt terület akkor sem, ha az már meglévő termálfelhasználást veszélyeztetne.

6. §

A koncesszor a sikeres pályázatához kötve van, ezért munkaprogramján nem módosíthat. Kivételt jelent, ha a módosítás nem eredményezi a munkaprogram értékének csökkentését, mert az a többi pályázóval szemben, amelyek nem nyertek, nem jelent indokolatlan előnyt. A szénhidrogének tekintetében meghatározó a kutatási tevékenység, ezért jogos elvárás az állam oldaláról, hogy a pályázaton nyertes koncesszor a vállalt munkaprogramját teljes körűen teljesítse, illetve ennek a koncesszornak felróható okból történő elmaradása esetén a nem teljesített kutatási tevékenység koncessziós szerződésben rögzített költségét a koncesszor az államnak fizesse meg. E törvény így kötelezően írja elő a jövőben a hatályos szabályozással szemben, amely csak a megtérítés előírásának lehetőségét teremtette meg.

7. §

Gyakori eset, hogy a bányajáradék fizetésre kötelezett hibásan, teljesíti a bányajáradék önbevallást és befizetést. A hibás bányajáradék befizetés szabálytalan bányászati tevékenység gyakorlásának minősül a Bt. 41. § (3) bekezdés c) pontja alapján és bírsággal szankcionálható. A hiba döntően nem szándékosságon alapul, ezért lehetőséget kell biztosítani a bányajáradék fizetésre kötelezettnek, hogy a hibát maga javítsa ki jogkövetkezmény nélkül a bányajáradék bevallás és befizetés önrevízió keretében történő módosításával. Többlet bányajáradék befizetés esetén a hibásan megfizetett bányajáradékot vissza kell fizetni, azonban a hibásan teljesített többletbefizetés az állam oldalán kamatfizetési kötelezettséget nem keletkeztethet, mert a felróható magatartás (hibás befizetés) a bányajáradék fizetésre kötelezett oldalán merül fel.

8. §

A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény egyes szabályainak veszélyhelyzetben történő eltérő alkalmazásáról szóló 178/2023. (V. 12.) Korm. rendelet kutatási engedély kérelem szabályainak átültetése a Bt.-be.

E törvény a geotermikus energia kutatására hasznosítására vonatkozó szabályok pontosítására tesz javaslatot, így előírja, hogy a kutatási időszak hosszát a munkaprogramban tervezett kutatási tevékenység időszükséglete alapján kell megállapítani, és hogy a kutatási időszakba nem számít be a kutatás megkezdéséhez szükséges hatósági engedélyek megszerzéséhez szükséges hatósági eljárások, valamint a közbeszerzési eljárás időtartama.

Ha a kutatási időszak végén a bányavállalkozó a geotermikus védőidom megállapítását határidőben nem kéri, vagy a szerződéskötés iránti kérelmet a védőidom megállapítását követően határidőn belül nyújthatja be, a bányavállalkozó kutatási engedélye megszűnik.

9. §

A Bt. 9. § (3) bekezdéssel azonos módon a Bt. 21/B. § (2) bekezdésében is biztosítja a törvényjavaslat a meglévő termásvíz kitermelések védelmét az általános tiltás helyett, míg az ivó-, ásvány- és gyógyvíz tekintetében megmarad az általános tiltás.

A Bt. 21/B. § (2) bekezdésének további módosításával rögzítésre kerül, hogy a Bt. 21/A. § (2a) bekezdése szerinti hasznosításhoz kapcsolódó geotermikus védőidomok átfedésben lehetnek. A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény egyes szabályainak veszélyhelyzetben történő eltérő alkalmazásáról szóló 178/2023. (V. 12.) Korm. rendelet 4. §-ának beépítése a Bt. hatályos szabályozásába.

Indokolt már a geotermikus védőidom kijelölésnél előírni a geotermikus energia felhasználására vonatkozó szándéknyilatkozat vagy jognyilatkozat meglétét annak érdekében, hogy csak akkor kerüljön sor geotermikus védőidom kijelölésére, ha a geotermikus energia felhasználása biztosított.

10. §

A szerződés tartalma tekintetében a hatályos szabályozás három elemet szabályoz. A szabályozásból arra lehet következtetni, hogy ezen a három elemen kívül további szerződéses feltételben a felek nem állapodhatnak meg. Ezért szükséges a felsorolást példálózó jellegűvé alakítani, továbbá egy lényeges tartalmi elemmel (hasznosítás megkezdésének időpontja) kiegészíteni.

A törvényjavaslat rögzíti a geotermikus energia hasznosításának megkezdésére, illetve annak elmaradására vonatkozó rendelkezéseket.

11. §

A Bt. az építőipari nyers- és alapanyag kitermelésére vonatkozóan már jelenleg is számos előírást tartalmaz a kitermelés növelése céljából (pl. minimális kitermelési mennyiség került előírásra 2022-ben). Annak érdekében, hogy mindinkább nyomon követhető legyen a korábbi szigorítás hatása, e törvény a Bt. földtani adatszolgáltatásról rendelkező alcímét kiegészíti egy új 25/A. §-sal, melynek alapján a bányavállalkozó a jogosultságában álló bányatelekből az általa kitermelt szilárd ásványi nyersanyag vagy annak általa történő elsődleges feldolgozásából származó építési alapanyagként szolgáló termék értékesítéséről negyedévente adatot szolgáltat a bányafelügyeletnek.

Az adatszolgáltatással érintett bányavállalkozók és az ásványi nyersanyagok körét, valamint az adatszolgáltatás rendjére és tartalmi követelményeire vonatkozó szabályokat a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatóságának elnöke rendeletben állapítja meg.

12. §

A tapasztalat azt mutatja, hogy kialakult egy olyan gyakorlat, amely alapján a telekmegosztás során létrejövő olyan ingatlanokra is továbbvezetik a bányatelek jogi jellegét, amely ingatlanok bányatelekkel nem lettek érintettek. A hibásan továbbvezetett bányatelek jogi jelleg törlése, ha az az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény 54. § (4) bekezdése alapján nem lehetséges, legfeljebb törlési perrel lenne kezelhető. Erre tekintettel szükséges egy olyan jogi lehetőség megteremtése, amelynek keretében a bányafelügyelet kezdeményezi az ingatlanügyi hatóságnál a tévesen bejegyzett bányatelek jogi jelleg törlését vagy a hiányzó bányatelek jogi jelleg bejegyzését.

13. §

Az üzemszerű kitermelési tevékenység megkezdésére vonatkozó határidők jelentősen csökkentek az elmúlt időszakban, ezért indokolt, hogy a kitermelés megkezdéséhez szükséges hatósági engedélyek megszerzéséhez kapcsolódó hatósági eljárások időtartama ne számítson bele a jogvesztő határidőbe.

14. §

(1) *bekezdés:* A szabályozás pontosítását szolgálja a módosítás. Egyrészt a szabályozás az első kitermelési műszaki üzemi terv tekintetében alkalmazandó annak érdekében, hogy a bányavállalkozó az üzemszerű kitermelési határidő teljesítésére vonatkozó szabályokat indokolatlanul alacsony kitermelési mennyiség engedélyezésének kérésével ne tudja kijátszani, másrészt a nagy kitermelhető ásványvagyonnal rendelkező bányatelkek esetében állami cél az, hogy a minél nagyobb kitermelési mennyiség elérése megvalósulhasson.

(2) *bekezdés:* A vízben oldott ásványi nyersanyag tulajdonjogának megszerzésére vonatkozó szabály megalkotásán kívül szükség van a kinyerés engedélyezésére is, amelyet a bányafelügyelet a kitermelési, feltárási műszaki üzemi terv jóváhagyása során engedélyezhet, tekintettel arra, hogy a bányászati tevékenységhez (szénhidrogén kitermelés) kapcsolódik a járulékos felszín alatti víz kitermelés.

15. §

Az elhelyezési és az üzemelési szolgálat esetében is szükséges rögzíteni, hogy a szolgalmi jog az ingatlan pontosan mekkora területének igénybevételére jogosít fel. A „szükséges mértékű” igénybevételre történő korlátozást ugyan ismeri a Bt. 38. § (6) bekezdése, de ez nem területi, hanem az igénybevétel jellege tekintetében történő szűkítés. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényben a szolgálat szabályaihoz fűzött Kommentár és a kapcsolódó BH-k is hangsúlyozzák a szükséges igénybevétel rögzítését. A gyakorlatban az építési sáv (elhelyezés) és a biztonsági övezettel érintett terület (üzemelés) nagysága eltérő lehet, ezért a szolgálatalapításnál a Bt. 38. § (5) bekezdése esetében a biztonsági övezet nagyságát elég figyelembe venni.

A Bt. 38. § hatályos (6) bekezdése nem tesz különbséget elhelyezési és üzemelési szolgálat között, annak ellenére, hogy az abban meghatározott tevékenységek kizárólag az üzemelési szolgalmi jog alapján gyakorolhatók. Szükséges egyértelműsíteni és elkülöníteni a kétféle szolgalmat, mert a gyakorlatban gyakran szerepel elhelyezési szolgálat alapítása iránti kérelmekben is az üzemeltetési szolgálatra vonatkozó rendelkezés.

A Bt. 38. § (15) bekezdése alapján a bányafelügyelet a szolgálat alapítása esetén fizetendő kártalanítás megállapítására igazságügyi szakértőt rendel ki, kivéve, ha a szolgálat alapítását kérő egy évnél nem régebbi igazságügyi szakértői véleményt csatol a kérelméhez. E törvény ezt a szabályt egészíti ki azzal, hogy a kártalanítás összegének megállapítása során milyen forgalmi értéket, annak hiányában milyen szempontokat, illetve milyen tilalmakat és korlátozásokat kell figyelembe venni.

16. §

A jogosulatlan és szabálytalan gázipari tevékenység végzésére vonatkozó rendelkezés pontosítása.

17. §

A bányafelügyelet a hatályos szabályozás alapján a robbantómestert vagy robbantásvezetőt súlyos jogsértésük esetén kétéves időtartamra eltiltja a tevékenységtől, ehelyett azonban az engedély visszavonása indokolt. A visszavonás esetén a robbantómesternek vagy robbantásvezetőnek újra meg kell szereznie az engedélyt azzal, hogy erre e törvény alapján a visszavonó határozat véglegessé válásától számított két évig nem lesz lehetősége, ami kellő visszatartóerőt jelent.

18. §

Az ügyféli jogállást biztosító szabály pontosítása.

A Bt. 43/B. § (1) bekezdése alapján a szilárd ásványi nyersanyag esetében ügyfélnek minősül

- a bányatelek megállapítására indított eljárásban,
- a kutatási, kitermelési, szüneteltetési vagy bányabezárási, valamint mezőfelhagyási műszaki üzemi tervek jóváhagyására indult eljárásban és
- a bányafelügyelet építésügyi hatósági hatáskörébe tartozó – a műszaki üzemi tervben tervezett bányászati tevékenységgel ténylegesen igénybe vett területekkel, a létesítmény és biztonsági övezete területével kapcsolatos – engedélyezési eljárásokban,

a bányászati joggal érintett ingatlan tulajdonosa.

A törvényjavaslat a fenti szabályozást pontosítva az a) alpont szerinti esetkörből formálisan kiveszi a bányatelek megosztásával, összevonásával vagy vertikális bővítésével érintett ingatlan tulajdonosát az ügyféli körből, ez azonban nem jelenti az ügyfélkör szűkítését. A bányatelek megállapításkor az ingatlantulajdonos ügyfélnek minősül. A bányatelek megosztása a meglévő bányatelek több bányatelekre osztását jelenti, tehát ingatlantulajdonosi szempontból nem következik be változás, továbbra is megmarad a bányatelek jogi jelleg az ingatlan-nyilvántartásban és továbbra is az ingatlant bányatelek fogja érinteni. Az összevonás esetén már meglévő, egymással határos bányatelek egyesítése történik meg. Az összevonással az ingatlan tulajdonosa szintén nem változik, marad az ingatlana bányatelekkel érintett és az ingatlan-nyilvántartásban is marad a bányatelek jogi jelleg. A vertikális bővítés esetén a bányatelek csak „mélyül”, mert az alapját süllyeszti az újonnan megismert ásványi nyersanyagra tekintettel. Az ingatlant továbbra is érinti a bányatelek, a bányatelek jogi jelleg továbbra is megmarad az ingatlan-nyilvántartásban.

Fontos kiemelni, hogy az ingatlan tulajdonosa nem tud olyan érdeket felmutatni, amivel egy bányatelek megosztását, összevonását vagy vertikális bővítését megakadályozhatná. A bányatelek módosítással jogot nem szerez, meglévő jogát nem érinti, mert a Bt. 26. § (5) bekezdése alapján a bányatelek megállapítása és az ingatlan-nyilvántartásba történt bejegyzése nem változtatja meg a bányatelekkel lefedett felszíni ingatlanok tulajdonjogát, rendeltetését és használatát. A bányatelek megállapítása nem minősül a terület-igénybevétel megkezdésének.

19. §

A bányafelügyeleti eljárásban kérelmet benyújtó személyek (döntően bányavállalkozók), a cégformájukra tekintettel elektronikus kapcsolattartásra kötelezettek az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény alapján. Az elektronikus úton benújtható kérelmek miatt szükséges az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvénytől eltérő időpontban meghatározni az ügyintézési határidő induló napját, figyelemmel arra, hogy a pénteki munkanap befejezését követően (pl. 20 órakor) benyújtott kérelem elintézése legkorábban a hétfőgét követő első munkanapon kezdődhet meg. A bányafelügyeletnél automatikus ügyintézés nincs.

20–22. §

E törvény kiegészíti a Bt.-t az ásványvagyon-gazdálkodás alapelveivel és az ásványvagyon-nyilvántartás elemeivel.

23. §

(1) bekezdés: A módosítás kiterjeszti a bányászati tevékenységet a bányászati tevékenysége során kitermelt felszín alatti vízből történő oldott állapotban lévő ásványi nyersanyag (pl. lítium) kinyerésére.

(2) bekezdés: Az új fogalmak kapcsolódnak a növelt hatékonyságú művelési eljáráshoz, meghatározva az elsődleges és másodlagos művelési eljárások fogalmát, ezzel segítve a jogalkalmazást.

24. §

A Bt. új 25/A. §-ához kapcsolódó felhatalmazó rendelkezés.

25. §

A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény egyes szabályainak veszélyhelyzetben történő eltérő alkalmazásáról szóló 122/2023. (IV. 11.) Korm. rendelet átültetése a Bt.-be a hatályos szabályok módosításával, ezzel biztosítva, hogy a 2023. március 1-je előtt indult vízügyi eljárások és a már meglévő vízátelemtényekhez kapcsolódó engedélyezési eljárások a vízügyi jogszabályok szerint legyenek lefolytathatók.

26. §

A Bt. 21. § (2) bekezdése alapján csoport vagy alcsoport szerint is lehetőség van a kutatási engedély vagy bányatelek megállapításánál az ásványi nyersanyag meghatározására. A jogbizonytalanság kiküszöbölése érdekében a törvényjavaslat csoport szinten határozza meg az ásványi nyersanyagot.

A Bt. 21/C. § (1) bekezdésének módosításával rögzítésre kerül a szerződéskötés iránti kérelem benyújtásának határideje. A jogvesztő határidő előírása azért szükséges, hogy a bányavállalkozó szoros határidőhöz legyen kötve a szerződéskötés tekintetében.

A geotermikus energia energetikai célra történő kinyerésére és hasznosítására kötött szerződés legfeljebb harmincöt évi időtartamra köthető, amely egy alkalommal, legfeljebb az eredeti időtartam felével meghosszabbítható. A módosítás az eddigi legfeljebb 52 és fél éves időtartam legfeljebb 70 évre történő emelésével biztosítja, hogy a hosszabb távú hasznosítások esetén is rendelkezésre álljon elegendő idő a projekt végrehajtásához.

Jogalkalmazási bizonytalanságot okozott annak a kérdésnek az eldöntése, hogy bányatelek-bővítés esetén is alkalmazni kell-e a szomszédos bányatelekkel kapcsolatos kivételi szabályt, mely szerint ha a bányatelek jogosítottja kutatási adatokkal igazolja, hogy a bányatelek bővítéssel érintett terület kitermelhető ásványi nyersanyag-vagyonnal rendelkezik, kutatás elvégzése nélkül kérelmezheti a bányatelekének módosítását. A módosítás egyértelműsíti a jogalkotói szándékot, ami a kivételi szabály alkalmazására vonatkozik.

A Bt. 25. § (3a) bekezdés d) pontja közérdekből nyilvános adatnak minősíti az éves kitermelt ásványi nyersanyag mennyiségére, minőségére stb. vonatkozó adatokat, az f) pontja pedig a bevallott bányajáradék összegére vonatkozó adatokat. Az f) pontban azonban nem szerepel az időszak meghatározása. A d) ponthoz hasonlóan a bevallott bányajáradék éves összegét javasolt a megismerhető adatok körében feltüntetni, ahogyan a gyakorlatban is történik.

Az ásványvagyon-nyilvántartásra vonatkozó rendelkezés beépül a Bt. új 48/B. §-ába, ezért a Bt. 25. § (5) bekezdéséből történő törlése szükséges.

A Bt. 26/A. § (6b) bekezdése alapján ha az új jogosult kijelölése olyan bányatelek tekintetében történik, amelyen a bányatelek megállapítását követően még kitermelési tevékenységet nem végeztek, az új jogosult a kijelöléstől számított öt éven, építőipari nyers- és alapanyagra megállapított bányatelek esetében 1 éven belül köteles az üzemszerű kitermelést megkezdeni. Az ötéves, illetve egyéves határidő a (4) bekezdésben foglaltak szerint meghosszabbítható. A kiegészítés a Bt. 26/A. § új (4a) bekezdéséhez kapcsolódóan itt is szükséges.

Kodifikációs pontosítás a kutatási engedély és a kutatási jogadomány tekintetében.

A Bt. 36. §-a szerinti szabályozás végrehajtása során a tényleges felmérések alapján számos olyan kutat azonosítottak, amelyek tekintetében a tájrendezés elvégzése nem zárja ki a meglévő magas vagy nagyon magas kockázatot. Ilyenek lehetnek a korábban kitört, majd beomlott kutak, a szén-dioxiddal érintett kutak, de ilyenek a műszaki állapotuk miatt nem vizsgálható (pl. mert a meglévő tolózárok megmozdítása nem biztonságos), ezért magas vagy nagyon magas kockázatú besorolást kapott kutak. Ezen kutak tekintetében a tájrendezés nem megfelelő megoldás, mert a műszaki biztonságot nem garantálja, ehelyett célravezetőbb a folyamatos ellenőrzés, természetesen a műszaki-biztonsági előírások betartásával.

A szolgálat alapítási eljárásban kártalanítás kizárólag a tulajdonosnak és a vagyonkezelőnek állapítható meg, a megállapodás alapján létrejött szolgálatnál sem lehet más szabályozás. Az ingatlan használója egyebekben nem rendelkezhet az ingatlannal, azt nem terhelheti meg.

A szolgálat alapításának feltétele, hogy ne álljon fenn tűrés kötelezettség az ingatlantulajdonos oldalán, illetve az ingatlan rendeltetésszerű használatát a bányászati létesítmény, szállítóvezeték stb. akadályozza. A szabályozásból viszont hiányzik az ok, amely a szolgálat alapítását kizárja. Ez az ok az ingatlan használatának jelentős akadályozása, vagy megszüntetése. A módosítás igazodik a kisajátításról szóló törvény feltételéhez, amely a kisajátítást akkor teszi lehetővé, ha a bányászati létesítmények elhelyezése céljából szolgálat alapítását – az ingatlan rendeltetésszerű használatának jelentős mértékű akadályozása, illetve megszüntetése miatt – a hatóság nem engedélyezte.

A Bt. 38. § (19) bekezdése sorolja fel azokat az eseteket, amikor a szolgálat alapításából eredő kárért megállapított kártalanítási összeget bírósági letétbe kell helyezni. Ezek közé tartozik az az eset is, ha a kártalanításra jogosult lakóhelye, székhelye ismeretlen. E törvény ezt egészíti ki azzal, hogy akkor is letétbe kell helyezni az összeget, ha a jogosult személye bizonytalan, ideértve azt is, ha a közhiteles nyilvántartásba bejegyzett jogosult elhalálozott és az örökös ingatlanon fennálló jogának közhiteles nyilvántartásba történő bejegyzésére a szolgálat megállapító határozat véglegessé válásának időpontjáig nem került sor. Elhalálozott személyek esetében gyakran előfordul, hogy az örökösöket a hatósági nyilvántartásba (pl. ingatlan-nyilvántartás) még nem jegyezték be. Ebben az esetben az örökösök felkutatása időigényes, sok esetben akadályozott. A módosítás, a kisajátítási törvény hasonló rendelkezésének átvételével kezeli ezt a helyzetet.

A hibásan teljesített bányajáradék bevallások tekintetében a hatályos szabályozás alapján a bányafelügyelet csak szankciót alkalmazhat, viszont a jogszerű állapot elérése érdekében szükséges a hibás bányajáradék önbevallás kijavítása és a meg nem fizetett bányajáradék megfizetésére is kötelezni a bányavállalkozót.

A sajátos bányászati építmények szabálytalan megépítése esetén a hatályos törvényi szabályozás alapján nincs lehetőség bírság alkalmazására az első jogsértés esetén, így jelenleg egy több kilométeres mezőbeni vezeték, vagy egy mélyfúrás bányafelügyeleti engedély hiányában történő megépítése csak figyelmeztetéssel szankcionálható. Az elmúlt időszakban több ilyen eset is előfordult, ezért indokolt az engedély nélküli vagy engedélytől eltérő építési tevékenység esetén a bírságszankció alkalmazását lehetővé tenni azzal, hogy kiegészítésre kerül a Bt. 41/B. § (1) bekezdésében azon jogsértések köre, amelyek esetében a figyelmeztetés közigazgatási szankcióként nem alkalmazható.

Kodifikációs pontosítás, mivel a hévíz fogalmat a vízgazdálkodásról szóló törvény nem határozza meg.

A Bt. 43/C. § (1) bekezdés c) pontja alapján a bányafelügyelet eljárása során az ügyintézési határidő a kutatás engedélyezésére vonatkozó eljárás során 25 nap. Ez a szabály azonban nem valamennyi kutatás, hanem csak a szilárd ásványi nyersanyagokra vonatkozó kutatás engedélyezésére vonatkozik, amely eljárás egyszerű, ezért csökkentett az ügyintézési ideje. A geotermikus kutatás engedélyezése komplex engedélyezési eljárás, szakhatósági közreműködéssel, ezért arra az általános ügyintézési idő alkalmazása indokolt. Mindezekre figyelemmel szükséges a Bt. szabályainak a törvénytervezet szerinti pontosítása.

Felszíni ingatlan tulajdon korlátozása szabályainak kiegészítése. A tűrés kötelezettség előírásával lehetővé válik, hogy a bányavállalkozó az önálló földterülettel nem rendelkező bányászati létesítményeket (kutakat) ésszerű időn belül meg tudja közelíteni, ellenőrzés, karbantartás céljából, továbbá amennyiben a kúton kútmunkálat végzése válik szükségessé, akár a termelés optimalizálása, akár egyéb célból.

A szolgálat alapítására irányuló kérelem tartalmának pontosítása a szolgálatalapítás időtartamával, amely értelmében az elhelyezési szolgálatnál az építési, kutatási tevékenység várható befejezési időpontját is szükséges megjelölni.

Szükséges a kockázatértékelésre vonatkozó határidő módosítása is tekintettel arra, hogy az érintettek a hatályos jogszabályi rendelkezések alapján készítették el a kockázatértékelésüket, amelyeket a módosuló szabályozás alapján felül kell vizsgálniuk.

Továbbá nyelvhelyességi és szövegpontosító módosítás.

27. §

a) pont: A Bt. 5. § (4b) bekezdése alapján a kérelmező nyilatkozik a bírság vagy bányajáradék tartozásáról. Tekintettel a bányafelügyelet szervezeti egységesítésére a bírsággal, bányajáradékkal kapcsolatos adatok szervezeten belül elérhetőek, ezért nem indokolt a szabályozás fenntartása.

b) pont: A Bt. 6. § (1) bekezdésében szereplő szövegrész hatályon kívül helyezése kodifikációs pontosítás, figyelemmel arra, hogy a hivatkozott (4) bekezdés 2022. augusztus 1-től hatályát veszítette, így a Bt. 6. § (1) bekezdésében foglalt általános szabály alól, mely szerint a bányászati jog átruházásához szükséges bányafelügyeleti hozzájárulás iránti kérelmet az átvevő nyújtja be, nincs a (4) bekezdésben kivétel.

c) pont: A Bt.-ben az érzékenységi és terhelhetőségi vizsgálatokban közreműködő szervezetek köre a korábbi szabályozás alapján, annak teljes körű átvételével került megállapításra. Az új rendelkezések szerint elvégzett vizsgálatok rámutattak arra, hogy a szervezeti kör túl széles, egyes szervezetek releváns információval nem tudnak szolgálni a vizsgálat során, sok esetben a jogszabályi feladatellátás is problémát okozott. Emellett a közreműködő szervezetek száma indokolatlanul megnő egyes esetekben (pl. jegyző, közútkezelő), amely a vizsgálati jelentés terjedelmének indokolatlan növekedését eredményezi, amellett, hogy a közreműködő szervezetek által vizsgált kérdések kifejezetten települési lokációval rendelkeznek, és minimális jelentőséggel bírnak a koncessziós kutatási területek több száz km²-es területéhez képest, így azok vizsgálata elegendő a hatósági eljárásokban. A helyi védettség tekintetében elérhető egy nyilvános adatbázis, amely alapján a települések által rendeletben megállapított helyi védettség lekövethető. A módosítás alapján nem működne közre a vizsgálatban a települési önkormányzat jegyzője, fővárosban a főjegyző, valamint a közút kezelője.

d) pont: A hasznosítási szerződés megkötésénél elvárható, hogy a geotermikus energia felhasználása tekintetében a felhasználó jognyilatkozatával rendelkezzen a bányavállalkozó.

e) pont: A hatályos szabályozás alapján külfejtéses bányatelek akkor állapítható meg, ha – egyebek mellett – a településrendezési eszközzel való összhang fennáll, és a bányászattal igénybe vett területekre vonatkozó újrahasznosítási cél a településrendezési tervben foglaltaknak megfelel.

A bányatelek megállapítási eljárások általános tapasztalata ugyanakkor az, hogy ilyen szabályozás a településrendezési tervekben nem szerepel, ezért nem dönthető el, hogy mi is számít megfelelő újrahasznosítási célnak. Nem egyértelmű, hogy szabályozás hiányában meg lehet-e állapítani a bányatelket, vagy a területfelhasználási kategória módosítás előtti állapotának kell, hogy megfeleljen az újrahasznosítási cél, ezért a jogalkalmazási bizonytalanságot okozó szabály hatályon kívül helyezése indokolt. A módosítást támasztja alá az is, hogy a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló törvény sem követeli meg ezt a feltételt.

f) pont: A hatályos szabályozás alapján, amennyiben a bányafelügyelet a jogosulatlan vagy szabálytalan gázipari tevékenység kivizsgálására irányuló eljárásban megállapítja, hogy az ügy más hatóság hatáskörébe is tartozik, haladéktalanul köteles tájékoztatni a hatáskörrel rendelkező hatóságot. A hatásköri és illetékességi szabályokat az Ákr. szabályozza, ezért a rendelkezés felesleges.

g) pont: A fogalom a Bt. rendelkezései között, az új IV/C. Részben nyert elhelyezést.

28. §

A geotermikus energia kutatásának, kinyerésének és hasznosításának bányafelügyeleti engedélyezése során több kérelmező is szerette volna a meglévő termálvíz kutakat bevonni a kutatásba, azonban mivel ezek vízálléstartók, a bányafelügyeleti eljárások nem terjedhetnek ki rájuk. A jogalkalmazási gyakorlatban felmerült problémát oldja fel a módosítási javaslat. A módosítás azokat a kutakat célozza, amelyek termálvíz kitermelésére alkalmasak, de valamilyen oknál fogva vízkitermelés nem történik rajtuk. Az engedélyes kérelmére a kút vízjogi engedélye visszavonható, amennyiben a bányafelügyelet engedélyezi a termálvíz-kitermelési célú kút bányászati célú hasznosítását és a kút bányászati létesítménnyé minősítését, ha annak vízálléstartó funkciója megszűnt.

29–32. §

A rendelkezések biztosítják a szakpolitikai és a társadalmi szempontok érvényesülését egyes speciális építmények engedélyeztetése során az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) rendelkezéseinek kiegészítésével.

Az eddig önálló munkaszervezettel nem rendelkező területfejlesztési miniszter jogi- és szakmai mozgástere az önálló minisztérium létrehozásával nagyságrendileg bővül. Az új minisztérium a Miniszterelnökség szervezetéből történő kiválással jön létre, integrálva mindazon szervezeti egységeket, amelyek eredményes munkájához szükségesek, továbbá átvéve azokat a hatásköröket, amelyeket a modern és hatékony államszervezet működtetése és a nemzetstratégiai célok elérése indokol. A módosítás célja a miniszteri feladat- és hatásköröknek az új minisztérium létrejöttével kapcsolatban szükségessé váló pontosítása.

33. §

(1) *bekezdés:* A módosítás célja, hogy a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény 3. § 38. alpontjában meghatározott személy definíciója bekerüljön a Tsz. rendelkezései közé.

(2) *bekezdés:* Jogharmonizációs kötelezettség teljesítése érdekében szükséges módosítás, amely alapján az értelmező rendelkezések között megjelenik a fűtés egyedi szabályozhatóságának definíciója.

34. §

(1) *bekezdés:* Az ügyfélelégedettség mérése a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal feladata lesz, amelybe kötelezően az engedélyeseket nem vonhatja be.

(2) *bekezdés:* A tényleges tulajdonosi háttér megismerhetősége érdekében előírásra kerül, hogy a Hivatal eseti és rendszeres adatszolgáltatás útján megismerhesse a tényleges tulajdonosi kört. A fogalom meghatározása ehhez a rendelkezéshez kapcsolódik.

35. §

A távhőszolgáltatók felé történő bejelentés valóságtartalmának az ellenőrzése nem a távhőszolgáltatók, hanem a társasházi törvény általános rendelkezései szerinti települési jegyző feladata. A távhőszolgáltatásról szóló 2005. évi XVIII. törvény (a továbbiakban: Tsz.) végrehajtási rendeletében ennek részletes szabályozásának előkészítése érdekében a módosítás a jegyző jogkörét bővíti, felhatalmazva őt az adatok ellenőrzésére.

36. §

Felhatalmazó rendelkezés szükséges annak érdekében, hogy az önkormányzatok rendeleti szinten állapítsák meg a fűtési költségmegosztó felszerelésének műszaki megvalósíthatósági és költséghatékonysági egyedi szempontjait, ütemezését és egyéb feltételeit, valamint a felszerelés elmaradásának jogkövetkezményét.

37. §

A jogalkalmazási gyakorlatból eredő módosítási javaslat, amelynek indoka, hogy a hatályos szabályok ellenére az ügyfelek számára nem világos, hogy a létesítési engedélyben foglaltak szerinti tevékenység – így a távhőtermelés – csak a próbaüzem lezárulta után, a működési engedély birtokában végezhető, ezért ennek egyértelműsítése szükséges azzal együtt, hogy a sikeres üzembe helyezéssel a létesítési engedély hatálya megszűnik.

A Tsz. 12. § (3) bekezdés módosításának célja, hogy az engedélyes ne tudja észszerűtlenül hosszú ideig halasztani tevékenységének megszüntetését, továbbá a későbbiekben ne következhesse be a fejlesztések elmaradásából adódó ellátási problémák.

38. §

A jogalkalmazási gyakorlatból eredő módosítási javaslat, amelynek indoka, hogy egyértelműsíteni szükséges, hogy a sikeres üzembe helyezéssel a létesítési engedély hatálya megszűnik, és a próbaüzem lezárulta után csak működési engedély birtokában végezhető a létesítési engedélyben foglaltak szerinti távhőtermelés.

39. §

A jogalkalmazási gyakorlatból eredő módosítási javaslat annak egyértelmű rögzítésével, hogy az engedélyezési feltételeknek az engedélyesnek a működése során folyamatosan meg kell felelnie.

40. §

A jogalkalmazási gyakorlatból eredő módosítási javaslat a rosszhiszemű joggyakorlás lehetőségének visszaszorítása, az egyértelmű engedélyesi viszonyok és általában a jogbiztonság érdekében.

Az elmúlt években az engedély-visszavonások körében szerzett tapasztalatok megkívánják a hatósági eljárás szigorúbb és egyértelműbb szabályozását, valamint a rosszhiszemű joggyakorlással szembeni, megfelelő időben történő beavatkozás lehetőségét.

Az új szabályozás meghatározott esetkörökre szűkíti le az engedély visszavonását megelőző kötelező hivatali felhívást, továbbá a súlyosan veszélyeztető módon történő üzemeltetés is önmagában engedély-visszavonási oknak minősül.

A szabályozás azt az esetkört is rendezni kívánja, amikor az engedélyes kötelezettségeit nem sértve, de olyan helyzetbe került, amelynek megváltoztatása nélkül nem lesz képes eleget tenni a jogszabályi kötelezettségeinek.

Az új rendelkezésekkel megállapított módosítások egyrészt a kijelölés időbeli hatályát állapítják meg, továbbá a jogalkalmazási gyakorlatból eredően meghatározzák, hogy a működési engedély visszavonása esetén az eszközökre vonatkozó átadási kötelezettség kiterjed az eszközök tényleges birtokosára is.

41. §

A módosítás az energiahatékonyságról, a 2009/125/EK és a 2010/30/EU irányelv módosításáról, valamint a 2004/8/EK és a 2006/32/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2012. október 25-i 2012/27/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 9a., 9b., 10a. és 11a. cikkének való megfelelés biztosításához szükséges jogszabályi alapokat szolgálja.

42. §

A módosítás célja, hogy az energiahatékonysági irányelv átültetését elősegítendő szabályrendszer kerüljön alkalmazásra azon felhasználók esetében, akik a rendelkezésre álló határidőig nem tesznek eleget a jogszabályi kötelezettségeknek. A módosító javaslat egyértelművé teszi, hogy amennyiben határidőig nem tájékoztatják a távhőszolgáltatót a nemleges vizsgálati eredményről, vagy a költségmegosztók felszereléséről, akkor a Tszt. végrehajtási rendeletében szabályozásra kerülő elszámolási rendszer kerüljön szankcióként alkalmazásra, amennyiben önkormányzati rendelet eltérően nem rendelkezik.

43. §

Az irányelv átültetéséhez kapcsolódó kötelezettségéből eredő módosítási javaslat, amely meghatározza, hogy a szükséges rendelkezések végrehajtására 2027. január 1-jéig kell sor kerüljön. Az irányelv átültetéséhez kapcsolódó kötelezettségéből eredő módosítási javaslat, amely meghatározza, hogy a települési önkormányzatoknak a rendeletalkotási kötelezettségüknek 2024. december 31-éig kell eleget tenniük.

44. §

A módosítás célja a felhatalmazó rendelkezés pontosítása

(1) *bekezdés:* Felhatalmazás engedélyek egyes tartalmi követelményeinek és az engedélyezési eljárás további részletes szabályainak, valamint az engedély kiadásának feltételére vonatkozó pontosításra

(2) *bekezdés:* A központi fűtés és melegvíz-szolgáltatás rendeleti úton történő módosításnak felhatalmazása a Kormány részére.

45. §

A szövegcsere módosítások célja egyrészt annak lehetővé tétele, hogy az energetikai területeken a befolyásszerzési ügyletekhez történő Hivatali hozzájárulás azonos eljárásrendben kerüljön kiadásra, másrészt kodifikációs pontosítások.

46. §

A földgáz biztonsági készletezéséről szóló 2006. évi XXVI. törvény eltérő alkalmazásáról szóló 110/2023. (III. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1. § (1) és (2) bekezdésének átültetése az Fkbt.-be.

47. §

A földgázellátás biztonságának megőrzését szolgáló intézkedésekről szóló kormányrendelet szerinti földgáz-felhasználás korlátozásának elrendelése esetén az erőmű jogosult a földgáz biztonsági készlet igénybevételére az erőmű földgázellátása érdekében, ezáltal biztosítva a villamosenergia-ellátás biztonságát. A nagynyomású földgázrendszer üzemeltetéséhez a rendszerüzemeltető földgázt használ fel egyfelől a földgáz mozgatásához, de pl. a szállított közeg és a technológia elfagyásának megakadályozásához (amely még nyári hőmérsékleti viszonyok mellett is jelentős kockázat) és más technológiai folyamatokhoz is. Ezek nélkül a felhasználások nélkül a szállítási feladat teljesítése nem lehetséges, illetve az ellátás, illetve élet- és vagyonbiztonság szempontjából kritikus meghibásodások, haváriák léphetnek fel, amely különösen egy esetleges válsághelyzet vészhelyzeti szintje mellett nem megengedhető. Hasonló technológiai indokok hozhatók fel más rendszerüzemeltetők (tároló, elosztó) esetében is. Az energiabiztonság fenntartásának alapvető feltétele a rendszerüzemeltetők működőképességének fenntartása.

48. §

Az erőmű a földgáz biztonsági készlet igénybevételére az 50 MW és annál nagyobb teljesítményű erőművek energiahordozó-készletének legkisebb mértékéről és a készletezés rendjéről szóló 44/2002. (XII. 28.) GKM rendeletben előírt folyékony szénhidrogén energiahordozó készlet felhasználását megelőzően jogosult.

Az erőmű korlátozásának elrendelése esetén az érintett felhasználók földgázellátását a Magyar Szénhidrogén Készletező Szövetség (a továbbiakban: Szövetség) biztosítja a földgáz biztonsági készlet mértékéről szóló 59/2021. (XII. 15.) ITM rendelet szerinti mobil földgázkészletből legfeljebb 120 millió m³ mennyiségig az energiapolitikáért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) által meghatározott mértékben. A Szövetség a korlátozás elrendelésének időpontjától köteles biztosítani a biztonsági földgázkészletből a szükséges földgázmennyiséget a szállítási rendszerirányító által meghatározottak szerint, aki előzetesen egyeztetést folytat a villamos energiáról szóló törvény szerinti átviteli rendszerirányítóval.

Az erőmű részére a biztonsági földgázkészletből felhasználásra engedélyezett földgáz árát és az áralkalmazási feltételeket a miniszter rendeletben állapítja meg, azzal a fenntartással, hogy az nem lehet alacsonyabb, mint a készlet átlagos értéke.

49. §

A Korm. rendelet 1. § (3) és (4) bekezdésének átültetése az Fkbt.-be.

50. §

A Korm. rendelet 1. § (5) bekezdésének, valamint 2. §-ának átültetése az Fkbt.-be.

51. §

Átmeneti rendelkezés.

52. §

Felhatalmazó rendelkezés az új 120 Mm³-es szabály alkalmazásához.

53. §

Szövegcsérés módosítások, a Korm. rendelet 1. § (6) bekezdésének átültetése és pontosítások.

54. §

Hatályon kívül helyező rendelkezés, technikai jellegű pontosítás.

55. §

A rendelkezés az adatcsere fogalom meghatározását tartalmazza annak érdekében, hogy a villamosenergia-kereskedő és az elosztó hálózati engedélyes közötti adatcsere folyamatokra vonatkozó fogalmat bevezesse villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény meghatározásai közé.

A rendelkezés a származási garancia körébe tartozó energiaforrásokat bővíti más energiaforrásból megtermelt energia igazolására. Tekintettel arra, hogy a Vet. szerinti származási garancia fogalom a megújuló energiaforrásokból előállított energia használatának előmozdításáról szóló 2018/2001/EU irányelven (a továbbiakban: RED II) alapszik, ezért indokolt külön meghatározásként a Vet.-be illeszteni.

A nagyfogyasztók energiateljesítményének csökkentését szolgáló erőművi létesítések hatósági engedélyeztetésének megkönnyítése céljából történő fogalom pontosítások.

Az Ipari felhasználók energiaközösségének szabályozását biztosító rendelkezés, amely a termelői vezetékre vonatkozó szabályozás módosításával biztosítja, hogy olyan termelői vezeték legyen létesíthető, amely a termelő egységet nem a közcélú hálózattal köti össze, hanem egy közcélú hálózatra kapcsolódó felhasználóval és a felhasználó villamosenergia-igényét szolgálja ki, de a közcélú hálózatra nem táplál be (saját célú termelő egység). A rendelkezés továbbá az ipari parkok villamosenergia-ellátásának és a villamos energia egymás közötti megosztásának szabályozására is irányul a magánvezetéki és a termelői vezetéki szabályozás módosításával. Ebben az esetben a termelői vezetéki összeköttetés csak szomszédos ingatlanok között valósulhat meg és csak két ingatlan kapcsolható össze ilyen módon.

A rendelkezés pontosítja továbbá a leolvasás fogalmát a fényképen történő rögzítésre vonatkozóan.

A villamosenergia-tároló alkalmazásához kapcsolódó pontosításokat tartalmaz. A villamosenergia-tároló fogalmának pontosítása annak érdekében, hogy ne csak a közcélú hálózatba betáplált, tehát a tároló által a közcélú hálózathoz vételezett energiát tároló berendezések minősüljenek villamosenergia-tárolónak, hanem pl. a tároló mellé telepített erőműből származó villamos energiát tároló egységek is.

A tényleges tulajdonosi háttér megismerhetősége érdekében előírásra kerül, hogy a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) eseti és rendszeres adatszolgáltatás útján megismerhesse a tényleges tulajdonosi kört. A fogalom meghatározása ehhez a rendelkezéshez kapcsolódik.

56. §, 61–64. §, 68. §, 69. §, 70. §, 73. §

Ipari felhasználók energiaközösségének szabályozását biztosító rendelkezés, amely a termelői vezetékre vonatkozó szabályozás módosításával biztosítja, hogy olyan termelői vezeték legyen létesíthető, amely a termelő egységet nem a közcélú hálózattal köti össze, hanem egy közcélú hálózatra kapcsolódó felhasználóval és a felhasználó villamosenergia-igényét szolgálja ki, de a közcélú hálózatra nem táplál be (saját célú termelő egység). A rendelkezés

továbbá az ipari parkok villamosenergia-ellátásának és a villamos energia egymás közötti megosztásának szabályozására is irányul a magánvezetéki és a termelői vezetéki szabályozás módosításával. Ebben az esetben a termelői vezetéki összeköttetés csak szomszédos ingatlanok között valósulhat meg és csak két ingatlan kapcsolható össze ilyen módon.

57–58. §

A rendelkezés együttműködési kötelezettséget ír elő a Hivatal származási garanciákkal kapcsolatos feladatainak elvégzése során az átviteli rendszerirányító, az egyetemes szolgáltató és az egyéb villamosenergia-piaci engedélyes részére. Ezenkívül javasolt kiterjeszteni az automatikus bejegyzés lehetőségét a háztartási kiserőművek által termelt villamos energiáért kiállított származási garanciára vonatkozóan, amely az egyetemes szolgáltató részére kerül bejegyzésére. Ezen származási garanciát az egyetemes szolgáltató a szervezett piacon értékesíti és az ebből származó bevétel a lakossági rezsikompensáció mértékét csökkenti.

59–60. §, 71. §, 82. §, 85. §

A villamosenergia-kereskedő és az elosztó hálózati engedélyes közötti adatcsere folyamatok szabályozásához kapcsolódóan az elosztó hálózati engedélyes számára kötelezővé teszi az adatcserét szolgáló informatikai rendszer működtetését. A § pedig kivételt állapít meg, ha az engedélyesek közös informatikai rendszert alkalmaznak.

76. §, 84. § (2) és (4) bekezdés

A rendelkezés biztosítja, hogy a megújuló energia termelői kapacitások bővítése érdekében a miniszter a törvény végrehajtására kiadott rendeletben meghatározott feltételek szerint könnyített térséget jelöljön ki, amelyen a hatályos szabályozásnál kedvezőbb eljárási szabályok vonatkoznak a megújuló energiát hasznosító erőművek létesítésére vonatkozóan.

64. §

Egy termelői vezetéket több rendszerhasználó közösen használhat, azonban a közös termelői vezeték igénybevételeinek szabályait a törvény nem tartalmazta. A közös használatból eredő esetleges jogviták elkerülése érdekében a termelői vezeték használatára vonatkozó külön megállapodás minimum követelményeinek a törvényben történő rögzítése indokolt.

65–66. §

A rendelkezés pontosítja és kiegészíti a villamosenergia-piaci tagsági kört: (i) villamosenergia-tároló esetén a jogszabályok alapján nem egyértelmű a részvételük a szerveztett villamosenergia-piacon, ezért az egységes jogértelmezés érdekében javasolt feltüntetni jogosultként a tárolói engedélyeseket is. (ii) aggregátor/energiaközösség esetén a belső piaci irányelv alapján részvételüket valamennyi villamosenergia-piacon köteles a tagállam biztosítani. A (iii) termelő, felhasználó estén pedig A felhasználók kizárólag vásárlásra jogosultak a szerveztett villamosenergia-piacokon, a termelők esetében pedig a vételi lehetőségük korlátozott: a napon belüli piacra korlátozódik. Erre tekintettel javasolt a felhasználók számára is lehetővé tenni mindkét irányú napon belüli ügyletkötést. A termelők kapcsán pedig szintén nem indokolt a vételre irányuló ügyletkötés napon belüli piacra való szűkítése, tekintettel arra, hogy egy-egy napon túl mutató kiesés/leállás esetén indokolt lehet a másnapi piacról villamos energiát beszerezni.

67. §

A rendelkezés pontosítja és kiegészíti a villamosenergia-piaci tagsági kört: (i) villamosenergia-tároló esetén a jogszabályok alapján nem egyértelmű a részvételük a szerveztett villamosenergia-piacon, ezért az egységes jogértelmezés érdekében javasolt feltüntetni jogosultként a tárolói engedélyeseket is. (ii) aggregátor/energiaközösség esetén a belső piaci irányelv alapján részvételüket valamennyi villamosenergia-piacon köteles a tagállam biztosítani. A (iii) termelő, felhasználó estén pedig A felhasználók kizárólag vásárlásra jogosultak a szerveztett villamosenergia-piacokon, a termelők esetében pedig a vételi lehetőségük korlátozott: a napon belüli piacra korlátozódik. Erre tekintettel javasolt a felhasználók számára is lehetővé tenni mindkét irányú napon belüli ügyletkötést. A termelők kapcsán pedig szintén nem indokolt a vételre irányuló ügyletkötés napon belüli piacra való

szűkítése, tekintettel arra, hogy egy-egy napon túl mutató kiesés/leállás esetén indokolt lehet a másnapi piacról villamos energiát beszerezni.

72. §, 75. §

A jelenleg érvényben lévő szabályok nem tartalmazzak előírást arra vonatkozóan, hogy a kiserőművi összevont engedély és a termelői működési engedély hatályának meghosszabbítása iránti kérelmet meddig kell előterjeszteni a Hivatalnál. A kiserőművek folyamatos üzemeltése érdekében indokolt a kérelem benyújtási határidejének meghatározása a Hivatali engedélyezési eljárás időszükségletének figyelembevételével.

74. §, 76. §

A villamosenergia-tároló engedélyeztetésre vonatkozó egyedi szabályok rögzítését szolgálja a rendelkezés. A technológia fokozatos elterjedésével szükséges a speciális, a termelői egységektől különböző rendelkezések rögzítése.

77. §, 79. §

A vezetékjogi engedélyeztetés során tapasztalt nehézségek, az eljárást lassító tényezők kiszűrését szolgáló rendelkezések.

78. §

A rendelkezés célja a hálózatfejlesztéshez, üzemeltetéshez, karbantartáshoz kapcsolódó engedélyesi feladatok elvégzésének gyorsítása. A módosítás biztosítja az elzárt területekre történő bejutás gyorsítását mind a hálózatlétesítés, mind az üzemeltetési tevékenységek kapcsán.

80. §

A hatályos szabályozás nem kezeli a biztonsági övezeten kívüli tipikusan magas fák helyzetét, melyek magassága az 5–13m-es biztonsági övezet nagyságát jóval meghaladják. Ezek kidőlés esetén a hálózatra dőlnek rá, jelentős károkat és áramszüneteket okozva. A rendelkezés célja a vezeték biztonságát veszélyeztető helyzet előállításának megelőzése.

81. §

A Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal által alkalmazott tarifamegállapítás és tarifa korrekciók rendszerének célja, hogy 2–3 éven belül az indokolt árbevételt az elosztók realizálhassák. A jelenlegi változékony piaci környezetben egyes években az elismert és a tény költségek között jelentős különbség alakulhat ki, ez egyes években magas nyereséget, más években komoly veszteségeket jelenthet. A jelenlegi szabályozási környezetben ezeknek az éves ingadozásoknak a kezelésére nem áll számvetési eszköz az elosztók rendelkezésére. A nyereséges években a nyereség jelentős része adóként befizetésre kerül, így nem fog már az elosztó rendelkezésére állni a veszteséges évek finanszírozására. Veszteséges években pedig a negatív eredmény kedvezőtlenül befolyásolhatja az elosztó hitelminősítését (ezen keresztül finanszírozását), tőzsdeképeségét és a vállalatvezetés megítélését, célkitűzéseit. A módosítással számvetési eszközökkel kezelhető az évek közötti ingadozások jelentős része, elkerülve a fenti negatív hatásokat.

83. §

A tényleges tulajdonosi háttér megismerhetősége érdekében előírásra kerül, hogy a Hivatal eseti és rendszeres adatszolgáltatás útján megismerhesse a tényleges tulajdonosi kört. A fogalom meghatározása ehhez a rendelkezéshez kapcsolódik.

84. §

A származási garancia fogalmának kiszélesítése okán szükség van a származási garancia részletszabályainak meghatározására vonatkozó felhatalmazó rendelkezés tartalmának ezzel párhuzamos kiszélesítésére.

A Vet. 170. § (5) bekezdés 12. pontjára vonatkozó javaslatához kapcsolódik. A Hivatal hatáskörébe kerülő részt törölni szükséges ebből a pontból.

A 2019/944 EU Irányelv szerinti energiamix-közzétételi kötelezettséggel kapcsolatos tájékoztatás szabályainak hivatali hatáskörbe vonása. Az energiamix-közzététel kapcsolódik a 12. pont szerinti szabályokhoz, ezért egységesen hivatali hatáskör szükséges mindkét témában.

86. §

Biztosítja, hogy az e törvény hatálybalépését megelőzően engedély nélkül létesített olyan magánvezeték, amely az e törvény alapján engedélyköteles lenne a magánvezeték tulajdonosa a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal számára engedély megszerzése céljából bejelentse.

87. §

A javasolt módosítás egy új ponttal egészíti ki a hatályos szabályozást, amely egyértelművé teszi, hogy a meglévő kifesztültségű szabadvezetékes hálózaton oszloptranzformátor-állomás (OTR) elhelyezése a földkábeles kivitelezésre vonatkozó kötelezettség alkalmazása nélkül megtörténhet. Ez a rendelkezés csak abban az esetben érvényesülne, amikor kifesztültségű hálózat létesítésére nem kerül sor, mert arra vonatkozóan érvényesülnek a főszabály rendelkezései, vagyis a földkábelrel létesíthető.

A módosításra azért van szükség, mert az építésügyi kompetenciával rendelkező kormányhivatalok jogértelmezése a gyakorlatban rendkívül eltérő, noha alapvetően oszloptranzformátor-állomás létesítését belterületen meglévő hálózatra most sem kell engedélyeztetni. A javaslat célja pontosító jellegű, a kivételi szabályok egyértelműsítésére irányul.

88. §

Szövegcsérés pontosítások.

89. §

Hatályon kívül helyező jogtechnikai rendelkezések.

90. §, 93–94. §, 97. §, 104. §, 106–107. §

A Get. kiegészítése a 2009/73/EK irányelv alapján az európai dekarbonizációs céloknak megfelelően az LNG hazai szabályozásának bevezetéséhez kapcsolódó rendelkezésekkel, új definíciók meghatározása, az LNG-létesítmény üzemeltetésére vonatkozó, valamint a kereskedelmet érintő és egyéb részletszabályok megállapítása.

91. §

A fogalommeghatározások kiegészítése az LNG szabályozási körébe tartozó fogalmakkal, a származási garancia, a megújuló energiaforrásokból előállított energia, a megújulóhőenergia-közösség, a regisztrációköteles tevékenység és a tényleges tulajdonos fogalmával.

92. §

A földgázellátás biztonságának megőrzését szolgáló intézkedésekről szóló 399/2023. (VIII. 24.) Korm. rendelet 2024. január 1-jétől történő alkalmazása miatt szükséges módosítás a korlátozási besorolás rendszerének megváltozása okán, hogy a rendszerirányítási tevékenység körében a rendszerirányítást végző szállítási rendszerüzemeltető feladata az együttműködő földgázrendszer együttműködő képességének megőrzése érdekében szükséges intézkedések megtervezése, a földgázelosztók által összeállított földgázelosztói szintű, valamint a szállítási rendszerüzemeltetők által összeállított, a közvetlen szállítóvezeték felhasználókra vonatkozó

korlátozási besorolások alapján az országos szintű korlátozási besorolás összeállítása és a jeltovábbításhoz szükséges telemechanikai rendszerrel rendelkező felhasználók esetében az órai adatok frissítése, rendelkezésre állásának biztosítása, a mért órai adatokkal rendelkező felhasználók felhasználásihely-szintű alapadatainak naprakészen tartása a földgázellátás biztonságának megőrzését szolgáló intézkedésekről szóló kormányrendeletben meghatározottak szerint.

95. §

A Get. 34. §-ának módosítása technikai jellegű pontosításokat vezet át az egyetemes szolgáltatás területén, figyelemmel a következőkre:

egyetemes szolgáltatásban az ajánlati kötöttség nem értelmezhető,

a hatályos szabályozás pontosítása szükséges, mivel a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 19/2009. (I. 30.) Korm. rendelet is előír szerződéskötési feltételeket (lásd pénzügyi biztosíték, elosztóhálózat-használati/hálózathasználati szerződés stb.),

a felmondás szabályai általánosságban értendők, ezért azt a 31/A. § (3) bekezdéséből indokolt ide átemelni, ezzel egyidejűleg a 31/A. § (3) bekezdését hatályon kívül kell helyezni.

96. §

A hazai földgáztőzsde fejlesztését – és így a tulajdonosi érdeket – egy regionális növekedési stratégia szolgálja leginkább, mellyel előnyére fordítható a fokozódó verseny a tőzsdeműködtetők között. A módosítás csak lehetőségként biztosítana jogi alapot a tulajdonos számára a potenciális befektetők esetleges bevonásához, amennyiben a későbbiekben ilyen döntés születne. Korábban veszélyhelyzeti jogszabályban már volt hasonló szabályozás.

98. §

Az elmúlt évtizedek tapasztalatai alapján nem indokolt minden csatlakozóvezeték és a fogyasztói vezeték esetében a rendszeres tíz évenkénti, a csatlakozási nyomás névleges értékén szivárgás-ellenőrzéssel végzett gáztömörségi felülvizsgálat. Javasolt a gáztömörség- és szivárgásellenőrzést egyedileg kezelni és a fogyasztásmérő berendezés hitelesítési célú cseréjéhez kötni. Amennyiben a felhasználási helyen nincs fogyasztásmérő berendezés, a karbantartás, javítás, illetve felülvizsgálat továbbra is tíz évenként esedékes.

99. §

Jogharmonizációs célú pontosítás.

100. §

A Get. kiegészül a hidrogéngáz legfeljebb 2% (n/n) mértékben történő bekeverhetőségének bevezetésével. A szállító- és elosztóvezetékbe, továbbá a földgáz tárolóba bekeverésre kerülő hidrogén mérésének és bizonylatolásának részletszabályait a földgázellátásról szóló törvény rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló kormányrendelet tartalmazza.

101. §

A lakossági fogyasztó kategóriájának változása miatt szükséges pontosítás.

102. §

A módosítás célja a módszertani útmutatók módosíthatóságával kapcsolatos egyértelmű szabályozás megállapítása garanciális szabályok beépítése mellett, miszerint arra csak indokolt esetben kerülhet sor, az érintett felek véleményének kikérése mellett.

Szükséges továbbá az egyetemes szolgáltatás árának és a kapcsolódó költségekre vonatkozó költség-felülvizsgálathoz kapcsolódó módszertani útmutató elkészítési határidejének meghatározása.

103. §

A Hivatalnak feladatává teszi a rendszerüzemeltető által nyújtott választható szolgáltatások jóváhagyását.

105. §

A földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény 109/B. §-a már tartalmazza a technológiai célra, hálózati veszteség, valamint mérési különbözet pótlására vásárolt földgáz beszerzése vonatkozásában az elhatárolás lehetőségét, amit a módosítás javasol kiegészíteni az árbevétel-igény különbözetre is.

108. §

A módosítás célja, hogy a Hivatal a földgázkereskedő kérelmére a működési engedélyt akkor vonja vissza, ha a földgázkereskedő igazolta, hogy ellátásában már nincs felhasználó vagy a felhasználó jövőbeni ellátása biztosított. A Hivatal a feladatköréből adódóan jelenleg is a szabályozási javaslatnak megfelelően jár el az engedély visszavonása során, hogy a felhasználók ellátottsága folyamatos és biztonságos legyen, azonban a szabályozás megjelenítése törvényi szintű garanciát is jelent a kérelemre történő visszavonások kapcsán.

109. §

A módosítás célja annak garantálása, hogy az egyetemes szolgáltatási működési engedély visszavonását kezdeményező egyetemes szolgáltató (átadó egyetemes szolgáltató) az átadás-átvétellel együtt járó kötelezettségek teljesítése során a felhasználók számára a Hivatal által meghatározott színvonalú szolgáltatást nyújtson. A Hivatal az elvárt szolgáltatási színvonalat, továbbá az annak megfelelő teljesítés időtartamát határozatában állapítja meg.

110. §

A villamosenergia-termelés területén már alkalmazott származási garancia jogintézményének bevezetése a földgáz-szabályozás területén. A Hivatal származási garanciát állít ki a megújuló gázokra vonatkozóan, és gondoskodik a származási garanciák megbízható és hiteles elektronikus tárolásáról. A megújuló gáz energiamennyiségét az értékesítő kizárólag származási garanciával igazolhatja a felhasználó részére. A megújuló gázok származási garanciáira vonatkozó részletes szabályokat a Kormány rendeletben állapítja meg.

111. §

A Hivatala feladatainak módosítása:

- a földgáz belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2003/55/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. július 13.-i 2009/73/EK európai parlamenti és a tanácsi irányelvnek való megfelelés céljából,
- a földgázellátás biztonságának megőrzését szolgáló intézkedésekről szóló 399/2023. (VIII. 24.) Korm. rendelet 2024. január 1-jétől történő alkalmazása miatt, valamint
- a tényleges tulajdonosi háttér megismerhetősége érdekében előírásra kerül, hogy a Hivatal eseti és rendszeres adatszolgáltatást írhat elő e célból.

112–113. §

A módosítással annak lehetősége kerül biztosításra, hogy a Hivatal energetikai szabályozási tesztkörnyezetet működtethessen az ellátás biztonságának megőrzésével és növelésével, a felhasználók érdekeinek védelmével, valamint a hatékony és fenntartható földgázpiaci verseny előmozdításával kapcsolatos feladatai körében az energiapolitikai célkitűzések, valamint a fenntartható fejlődés követelményeinek érvényesítésével összefüggő feladatai, továbbá a hidrogénnek a földgáz-infrastruktúrába történő betáplálásával kapcsolatos földgáz-oldali fejlesztések támogatásával kapcsolatos feladatainak a támogatására, amelyhez kapcsolódó eljárás 152 nap.

114. §

Felhatalmazó rendelkezések a módosításokkal összefüggő tárgykörökben.

115. §

Az Európai Unió jogának való megfelelést szolgáló rendelkezés.

116. §

Szövegcsérés módosítások:

- az LNG szabályozásával,
- a hidrogéngáz betáplálásával,
- a földgázellátás biztonságának megőrzését szolgáló intézkedésekről szóló 399/2023. (VIII. 24.) Korm. rendelet 2024. január 1-jétől történő alkalmazása miatt szükséges módosítás a korlátozási besorolás rendszerének változásával és
- technikai pontosításokkal összefüggésben.

117. §

Hatályon kívül helyező rendelkezések, melynek indoka, hogy

- a 31/A. § (3) bekezdés tartalmilag máshol kerül szabályozásra,
- az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény 9. § (1) bekezdése alapján a Hivatal és az integrált földgázipari vállalkozás között elektronikusan történik a kapcsolattartás, felesleges itt is kimondani,
- a fogyasztói jogok érvényesülése érdekében indokolt, hogy a felhasználói elégedettségi szint, az egyes engedélyesekkel szembeni elvárás, valamint a földgázellátás jellemzőinek felmérése az érintett cégektől függetlenül kerüljön elvégzésre.

118. §

A behozott kőolaj és kőolajtermékek biztonsági készletezéséről szóló 2013. évi XXIII. törvény (a továbbiakban: Kt.) – összhangban a nemrég módosult 12. §-ban foglaltakkal – kiegészül azzal, hogy a Szövetség bevételei a tüzelő- és fűtőanyagokkal kapcsolatos jelentés elkészítésében való közreműködésre is fordíthatók.

119. § és 120. §

A Kt. új rendelkezései alapján a Szövetség közreműködik az egyes folyékony tüzelő- és fűtőanyagok kéntartalmáról szóló miniszteri rendeletben meghatározott, a miniszteri rendelet hatálya alá tartozó termékek kéntartalmának megállapított alakulásáról szóló jelentés, valamint a motorhajtóanyagok minőségi követelményeiről szóló miniszteri rendeletben meghatározott, a motorhajtóanyagok minőségi adatairól szóló jelentés elkészítésében. A jelentések alapját a mintavételezések, illetve azok vizsgálata képezi. A jelentések szakszerű, a hazai piacról minél átfogóbb képet biztosító elkészítéséhez szükséges a tüzelő- és fűtőanyagok vonatkozásában a felhasználó személyek, az üzemanyagok esetében pedig a nagyközönség számára nyitva álló kiskereskedelmi telephelyek (üzemanyagtöltő állomások) és az ott forgalmazott üzemanyagfajták ismerete. Mivel ezen adatok a Szövetség részére jelenleg nem hozzáférhetőek, szükségessé vált ezek megismerésének lehetőségét törvényi szinten is előírni

121. §

Kodifikációs módosítás, amely a Nemzeti Adó- és Vámhivatal rövid megjelölésének bevezetésére irányul.

122. §

A Bt. tervezett új 25/A. §-a szerinti adatszolgáltatási előíráshoz kapcsolódó rendeletalkotási feladat beillesztése a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatóságáról 2021. évi XXXII. törvény 13. §-ába.

123. §

Hatályba léptető rendelkezés.

124. §

Az Európai Unió jogának való megfelelést szolgáló rendelkezés.

125. §

Sarkalatossági záradékot tartalmaz.

III. Kormányrendeletekhez tartozó indokolások

Végső előterjesztői indokolás

a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet módosításáról szóló 598/2023. (XII. 21.) Korm. rendelethez

A kormányrendelet indokolása a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés b) pontja alapján közzétételre kerül.

A hatósági tapasztalatok, a víziközmű-szolgáltatók megkeresései, valamint az ágazati ismereteink alapján – az ágazat hosszú távú, biztonságos és hatékony működésének biztosítása érdekében –, valamint a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény módosításához kapcsolódóan módosítási igények merültek fel, amelyekre tekintettel előkészítésre került a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet módosítása.

V. A Kormány tagjainak rendeleteihez tartozó indokolások

Végző előterjesztői indokolás

a Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanácsnál működő Közösségi Marketing Alapba történő befizetésről szóló piacszervezési intézkedés kiterjesztéséről szóló 153/2023. (XII. 21.) AM rendelethez

Ez az indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (3) bekezdése és a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. §-a alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

A kiterjesztés a szakmaközi szervezeten belül létrejött megállapodásnak, döntésnek vagy összehangolt magatartásnak a kötelezővé tétele, kiterjesztése az ágazat azon szereplőire, akik nem tagjai az adott szakmaközi szervezetnek. A mezőgazdasági termékpiacok szervezésének egyes kérdéseiről, a termelői és a szakmaközi szervezetekről szóló 2015. évi XCVII. törvény 19. §-a alapján a kiterjesztésről kérelem alapján az agrárminiszter dönt, és jogszabályban hirdeti ki. A kiterjesztés három évig tartható hatályban.

A kiterjesztés végrehajtásához az ágazat szakmaközi szervezeten kívüli szereplőitől is szedhető pénzügyi hozzájárulás annak érdekében, hogy a kiterjesztett intézkedés végrehajtásának költségeit minden olyan ágazati szereplő viselje, aki élvezi annak előnyeit.

A Közösségi Marketing Alap működésének kiemelt célja a fogyasztók több, gyakoribb és tudatosabb tej- és tejtermékfogyasztásra való ösztönzése, a gyermekek, a fiatalok tej- és tejtermékfogyasztásra motiváló nevelésének támogatása, segítségnyújtás az egészségtudatos táplálkozás kialakításában a tej és tejtermékek fogyasztásának megszerettetésével, valamint a tejtermékek sokféleségének és egészséges táplálkozásban betöltött szerepének bemutatásával.

Az Indokolások Tárát az Igazságügyi Minisztérium szerkeszti.

A szerkesztésért felelős: dr. Bíró Attila.

A szerkesztőség címe: 1051 Budapest, Nádor utca 22.

Az Indokolások Tára hiteles tartalma elektronikus dokumentumként a <https://www.magyarkozlony.hu> honlapon érhető el.